

T.C.
YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI
YENİÇAĞ BİLİM DALI

**12 NUMARALI ANTAKYA ŞER'İYYE SİCİLİNİN
TRANSKRİPSİYONU VE
DEĞERLENDİRİLMESİ (H. 1222-1226 / M. 1807-1810)**

Emrah ERTOPÇU

VAN – 2016

T.C.
YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI
YENİÇAĞ BİLİM DALI

**12 NUMARALI ANTAKYA ŞER'İYYE SİCİLİNİN
TRANSKRİPSİYONU VE
DEĞERLENDİRİLMESİ (H. 1222-1226 / M. 1807-1810)**

DANIŞMAN

Yrd. Doç. Dr. Rahmi TEKİN

HAZIRLAYAN

Emrah ERTOPÇU

VAN – 2016

T.C.
YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü

TEZ KABUL VE ONAY SAYFASI

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu çalışma, jürimiz tarafından .....
ANABİLİM DALI ..... **BİLİM**
DALI'nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Başkan	:	İmza:	.....
ÜYE (Danışman)	:	İmza:	.....
ÜYE	:	İmza:	.....
ÜYE	:	İmza:	.....
ÜYE	:	İmza:	.....

ONAY: Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Enstitü Müdürü

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	I
ÖNSÖZ	IV
KISALTMALAR	VII
HİCRİ AYLARDA KULLANILAN KISALTMALAR	VIII
HARİTALAR ve TABLOLAR LİSTESİ	IX
GİRİŞ	1
1. ANTAKYA	1
1.1. Antakya Adının Menşei, Antakya'nın Coğrafi Konumu ve Önemi	1
2. ANTAKYA SİYASİ TARİHİ	2
2.1. İslâm Öncesi.....	2
2.2. Haçlı ve Selçuklular Dönemi	2
2.3. Osmanlı Devleti Dönemi.....	3
2.4. 1921 Ankara antlaşması	4
2.5. Hatay Devleti'nin Kuruluşu (2 Eylül 1938) ve Türkiye Cumhuriyeti'ne İlhakı	4
I. BÖLÜM	6
3. OSMANLI DEVLETİ'NİN HUKUKÎ YAPISI	6
3.1. Osmanlı Devleti'nde Adliye Teşkilatı.....	6
3.1.1. Kâdı	7
3.1.2. Nâib	8
3.1.3. Kâtib	9
3.1.4. Çuhadar	9
3.1.5. Kassam	9
3.1.6. Muhzır	9
3.1.7. Muhtesib.....	10
3.1.8. Subaşı	11
3.1.9. Şuhudü'l-Hâl	11
3.1.10. Voyvoda	12
3.1.11. Ayân	13
4. ŞER'İYYE SİCİLLERİNİN TARİHE KAYNAKLIK ETMELERİ BAKIMINDAN ÖNEMİ	15
4.1 Hukukî Bakımdan Önemi.....	15

4.2. Sicillerde Yer Alan Belgeler	16
4.2.1. Kadılar Tarafından Kaleme Alınan Belgeler.....	16
4.2.1.1. Hücçet	16
4.2.1.2. İ'âm	16
4.2.1.3. Ma'rûz	17
4.2.1.4. Mürâsele.....	17
4.3. Başka Makamlardan Gelen Belgeler.....	17
4.3.1. Ferman.....	17
4.3.2. Buyruldu.....	18
4.3.3. Berat	18
4.3.4. Tezkire.....	18
4.3.5. Temessük.....	18
II. BÖLÜM.....	20
5. ANTAKYA ŞER'İYYE SİCİLLERİ.....	20
5.1. 12 Numaralı Antakya Şer'iyye Sicilinin Genel Özellikleri ve Transkripsiyonunda Takip Edilen Metot.....	20
5.2. 12 Numaralı Sicilide Bulunan Hükümlerin Özetleri	21
5.3. 12 Numaralı Sicilin Traskripsiyonu	35
III. BÖLÜM	20
6. DEĞERLENDİRME	222
6.1. OSMANLI'DA SOSYAL HAYATIN ŞER'İYYE SİCİLLERİNE YANSIMASI	222
6.1.1. Aile.....	222
6.1.3. Verâset.....	224
6.1.4. Vakıflar	224
6.1.5. Cariye ve Kölelik	232
6.1.6. Mihr ve Nafaka.....	233
6.1.7. Sicilde Tespit Edilen İnanış ve Irklar	235
6.1.7.1. İnanışlar.....	235
6.1.7.2. Irklar	235
6.1.8. Tespit Edilen Sosyo-ekonomik ve Sosyo-kültürel Eşyalar	236
6.1.8.1. Yapı Malzemeleri.....	236
6.1.8.2. Ziraâ Ürün ve Mahsüller	236
6.1.8.3. Hayvan ve Hayvansal Ürünler	237

6.1.8.4. Mutfak Eşyaları	238
6.1.8.5. Yiyecek Ürünleri	238_Toc434608187
6.1.8.6. Giyim Eşyaları.....	238
6.1.8.7. Ev Eşyaları	238
6.1.8.8. Müzik Aletleri	239
6.1.8.9. Silah Vesair Savaş Aletleri.....	239
6.2. OSMANLI'DA EKONOMİK HAYATIN ŞER'İYYE SİCİLLERİNE YANSIMASI .	240
6.2.1. Meslek Grupları.....	240
6.2.2. Sicilde Adı Geçen Çarşı, Dükkân, Pazar ve İşyerleri.....	240
6.2.3. Hayvan ve Eşya Fiyatları	241
6.2.4. Vergi ve Vergi Türleri.....	244
6.2.5. Ziyinet Eşyaları	244
6.2.6. İskele İsimleri.....	244
6.3. ANTAKYA'DA BULUNAN YER İSİMLERİ	245
6.3.1. Yer İsimleri	245
6.3.1.1. Mahalle İsimleri	245
6.3.1.2. Vilayet, Sancak, Kaza, Nahiye ve Köy İsimleri.....	245
6.3.1.3. Köy İsimleri.....	247
6.3.1.3.1 Kuseyr Nahiyesi Köyleri	247
6.3.1.3.2. Altunözi Nahiyesi Köyleri.....	247
6.3.1.3.3. Cebel-i Akra'a Nahiyesi Köyleri.....	247
6.4. SİCİLDE ADI GEÇEN MEKÂN VE KİŞİ İSİMLERİ	248
6.4.1. Askerî ve Resmî Görevliler.....	248
6.4.2. Gayrimüslim ve Yabancı Adları.....	249
6.4.3. Camii, Medrese, Vakıf, Han ve Hamamlar	249
6.4.4. Nehirler	250
6.4.5. Bahsi Geçen Önemli Şahsiyetler	250
6.4.5.1. Hz. Habîb-i Neccâr ve Camisi.....	250
6.4.5.2. Hz. Ebu Hanife Nu'mân bin Sâbit el-Kûfî (r.a.)	251
6.5. SİCİLDE BAHSİ GEÇEN SAVAŞLAR VE TARİHİ OLAYLAR	252
6.5.1. Osmanlı-Rus Savaşı'nın Şer'iyye Siciline Yansması (1806-1812).....	252
6.5.2. Sekban-ı Cedid'in Kaldırılması (1808)	254
6.5.3. Sultan II. Mahmut'un ilk Çocuğu Olan Fatma'nın Velâdeti.....	255

SONUÇ	263
BİBLİYOGRAFYA.....	263
ÖZET	263
ABSTRACT	264
EKLER	265

ÖNSÖZ

Antakya, medeniyetlerin beşiği diye tabir edilen Anadolu'nun güneyinde ve verimli hilal denen mezopotamyanın doğusunda bulunmakla birlikte tam anlamıyla bir kültür ve inanç şehridir. Çalışmayla amaçlanan Antakya'nın hukukî, sosyal, ekonomik ve kültürel değerlerini objektif bir şekilde ortaya çıkarmak, bilim okyanusuna bilinen veya bilinmeyen yeni değerler katmaktır. 12 Numaralı Antakya Şer'iyeye Sicili transkripsiyonu ve değerlendirmesi ile Antakya'nın tarihi, kültürel ve hukukî varlığının gün yüzüne çıkarılması ve bilim camiasının hizmetine sunulması amacıyla yapılmıştır.

Çalışmanın temelini oluşturan Şer'iyeye sicilinin aslı Ankara Milli Kütüphanesinde bulunmaktadır. A3 formatındaki kâğıtlara basılı bulunan kopyası alınarak transkripsiyon kurallarına uygun bir şekilde Latin alfabesine çevrilmiş ve değerlendirilmesi yapılmıştır.

Çalışma (H. 1222-1226 / M. 1807-1810) yıllarını kapsamaktadır. Sicil, kadı tarafından ele alınan (hüccet, ma'rûz, i'lâm mürâsele) ve başka makamlardan gelen (ferman, berat, buyruldu, tezkire, temessük) gibi belgelerden oluşmaktadır.

Çalışma giriş ve üç bölümden oluşmaktadır. Girişte, genel olarak Antakya tarihindeen bahsedilmiştir. Birinci bölümde, Osmanlı'da adliye sistemi ve Şer'iyeye sicillerinin önemi hakkında bilgi verilmiştir. İkinci bölümde 12 numaralı Antakya Şer'iyeye Sicilinin transkrip metodu, sicilin transkribi ve özetlenmesi işlemleri yapılmıştır. Üçüncü bölümde ise ayrıntılı bir şekilde söz konusu sicil değerlendirilmiştir. Söz konusu sicilin verdiği bilgiler çerçevesinde Antakya'nın sosyal, ekonomik ve kültürel yönleri ele alınmıştır. Yapılan değerlendirme ile Antakya'nın yerel ve genel tarihine ışık tutulmaya çalışılmıştır.

Çalışma öncelikle Şer'iyeye Sicili temele alınarak yapılmıştır. Akabinde dönemi yansıtan kaynaklardan yararlanılmıştır. Çalışmanın giriş ve birinci bölümleri daha çok araştırma eserlerden yararlanılmıştır. İkinci bölümde sicil Arap alfabesinden latin alfabesine transkribe edilmiştir. Osmanlıca, Farsça ve Arapça tamlamalar özüne uygun ve anlam bütünlüğü içerisinde transkrip edilmiştir. Günümüzde anlamı pek bilinmeyen kelimeler konularına son derece vâkıf sözlükler vasıtasıyla çevrilmeye çalışılmıştır. Transkrip edilen belgelerin anlam bütünlüğünün kaymaması için emsal teşkil edebilecek

farklı kaynaklardan yararlanılmıştır. Üçüncü bölüm ise çalışmanın değerlendirmesini içermektedir. Osmanlı'nın hukuk sistemi, ekonomisi, sosyal ve kültürel hayatı gibi dönemin yaşamsal sistemleri yansıtılmıştır. Bu bölümde son olarak Antakya'ya ait yer, kişi ve mekân isimlerine değinilmiş; bahsi geçen önemli tarihi kişilik ve olaylar ayrı bir başlık halinde ele alınmıştır.

Sonuç bölümünde çalışmanın tamamında ortaya çıkarılan sonuçlar tespit edilerek genel olarak değerlendirilmiştir.

Söz konusu bu çalışma iki yılda tamamlanmıştır. Bu süre zarfında desteğini, emeğini, bilgisini, deneyimini ve her şeyden önemlisi sabrını esirgemeyen değerli hocam ve aynı zamanda tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Rahmi TEKİN'e şükranlarımı sunarım.

Emrah ERTOPÇU

2016-VAN

KISALTMALAR

ASŞ	: Antakya Şer'iyeye Sicili
Çev.	: Çeviren
DİA.	: Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi
Edt.	: Editör
H.	: Hicrî
Haz.	: Hazırlayan
HKM.	: Hüküm
Hız.	: Hazreti
İA.	: İslam Ansiklopedisi
M. (...)	: Miladî (...)
M.Ö.	: Milattan Önce
M.S.	: Milattan Sonra
Mah.	: Mahalle
No.	: Numara
s.	: Sayfa
SYF	: Sayfa
TDV. Yay.	: Türkiye Diyanet Vakfı Yayını
TTK.	: Türk Tarih Kurumu
Ünv.	: Üniversite
Vb.	: ve benzeri
Vs.	: ve sair
yy.	: Yüzyıl

HİCRİ AYLARDA KULLANILAN KISALTMALAR

- M.: Muharrem
S. : Safer
Râ. : Rabîu'l-evvel
R. : Rabîu'l-âhir
Câ. : Cemâziye'l-evvel
C. : Cemâziye'l-âhir
B. : Receb
Ş. : Şaban
N. : Ramazan
L.: Şevval
Zâ. : Zi'l-kâde
Z. : Zi'l-hicce

HARİTALAR ve TABLOLAR LİSTESİ

Harita 1: Günümüz Hatay Haritası

Tablo 1: Şer'iyye Sicilinde Tespit Edilen Yapı Malzemeleri

Tablo 2: Şer'iyye Sicilinde Tespit Edilen Ziraat Ürün ve Mahsülleri

Tablo 3: Şer'iyye Sicilinde Tespit Edilen Hayvan, Hayvansal Ürün ve Mahsüller

Tablo 4: Şer'iyye Sicilinde Tespit Edilen Mutfak Eşyaları

Tablo 5: Şer'iyye Sicilinde Tespit Edilen Yiyecek Ürün ve Mahsülleri

Tablo 6: Şer'iyye Sicilinde Tespit Edilen Giyim Eşyaları

Tablo 7: Şer'iyye Sicilinde Tespit Edilen Ev Eşyaları

Tablo 8: Şer'iyye Sicilinde Tespit Edilen Meslek Grupları

Tablo 9: Şer'iyye Sicilinde Tespit Edilen Çarşı, Dükkân, Pazar ve İşyerleri

Tablo 10: Şer'iyye Sicilinde Tespit Edilen Hayvan ve Eşya Fiyatları

Tablo 11: Şer'iyye Sicilinde Tespit Edilen Vergi ve Vergi Türleri

Tablo 12: Şer'iyye Sicilinde Tespit Edilen Ziyet Eşyaları

Tablo 13: Şer'iyye Sicilinde Adı Geçen Antakya'ya Ait Mahalle İsimleri

Tablo 14: Şer'iyye Sicilinde Adı Geçen Antakya'ya Ait Vilayet, Sancak, Kaza, Nahiye ve Köy İsimleri

Tablo 15: Şer'iyye Sicilinde Adı Geçen Antakya'ya Bağlı Kuseyr Nahiyesi Köyleri

Tablo 16: Şer'iyye Sicilinde Adı Geçen Antakya'ya Bağlı Altunözi Nahiyesi Köyleri

Tablo 17: Şer'iyye Sicilinde Adı Geçen Antakya'ya Bağlı Cebel-i Akra'a Nahiyesi Köyleri

Tablo 18: Şer'iyye Sicilinde Adı Geçen Antakya'ya Bağlı Süveyde Nahiyesi Köyleri

Tablo 19: Şer'iyye Sicilinde Tespit Edilen Askerî ve Resmî Görevliler

Tablo 20: Şer'iyye Sicilinde Tespit Edilen Gayrimüslim ve Yabancı Adları

Tablo 21: Şer'iyye Sicilinde Tespit Edilen Camii, Medrese, Vakıf, Han ve Hamamlar

Tablo 22: Şer'iyye Sicilinde Tespit Edilen Nehirler

Tablo 23: Şer'iyye Sicilinde Tespit Edilen Önemli Şahsiyetler

GİRİŞ

1. ANTAKYA

1.1. Antakya Adının Menşei, Antakya'nın Coğrafi Konumu ve Önemi

Antakya, sözcüğü Türkçe'ye Arapça'dan girmiştir. Arapça sözcüğün kökeni ise Süryanice *Antiyuxya* adından geldiği ifade edilmektedir. Antakya kenti, her dönemde stratejik öneme sahip olduğu görülmektedir. Bundan dolayı tarih boyunca birçok işgale uğramıştır. Tarihinin önemli bir döneminde Dogu Roma ve daha Sonraları Bizans'ın etkisi altında kaldığı bilinmektedir¹.

Türkiye'nin güneyinde, Akdeniz Bölgesi sınırları içinde yer alan Hatay ili, batıdan Akdeniz, doğu ve güneyden de Suriye topraklarıyla sınırı bulunmaktadır. Ülkemiz illerinden üçüyle (Adana, Gaziatep ve Kilis) komşudur. 5.403 km'lik yüz ölçümüyle Türkiye'nin küçük illerinden biridir.

Antakya, üç dinin buluşma noktası olması nedeniyle kültür ve inanç turizminin yanı sıra, müze ve ören yerleri, yaylaları, kaplıcaları, mutfağı ve ipek dokumacılığı yönüyle önemli bir kenttir².

Tarihi Antakya şehri, 35-52/37-04 kuzey enlemleri ve 35-40/36-35 doğu boylamları arasında, Asi nehrinin aşağı ucundaki ovanın kenarında, denizden 440 m. yükseklikteki Habibü'n-neccar Dağı'nın eteklerinde, Fırat havzasından Akdeniz'e, Akdeniz ve Suriye'den Anadolu'ya giden yolların kavşak noktasında kurulmuş, Türk-İslâm karakterli bir yerleşim merkezidir³.

---

¹ Albert Harrent, *Antakya Akademisi*, Çev: Vedii İlmen, İstanbul, 2003, s. 7.

² Cemal Yükselen-Emal Gönenç Güler, *Antakya Marka Kent (Görüş ve Öneriler)*, Ankara, 2009, s. 4.

³ Adem Kara, XIX. *Yüzyılın ilk Yarisında Antakya (1800-1850) (Basılmamış Doktora Tezi)*, Ankara, 2004, s. 4.

2. ANTAKYA SİYASÎ TARİHİ

2.1. İslâm Öncesi

Cilalı taş çağlarına kadar uzayan çok eski bir yerleşme merkezi olan Antakya, Amanos Dağları ve Amik Ovası'nın başlıca zenginlik kaynağı olması sebebiyle komşularının tutkularını kamçılıyarak, zaman zaman saldırılara uğramıştır. Beş bin yıl öncesine kadar dayanan tarihi bir derinliğe sahiptir. Hititliler ile başlayan bu tarih, daha sonra Pers, Makedonyalılar ile sürmüştü, bunu Asya İmparatorluğu'nu kuran Selevkosların bu bölgedeki egemenliği izlemiştir. Uzun süre Roma (M.Ö. 64-M.S. 396) ve Bizans (396-638) yönetiminde kalan şehir daha sonra Arapların (638-968) egemenliğine girmiştir. Fakat daha sonra Bizans İmparatorluğuna bağlı bir dükalık halinde yönetilmeye başlandı⁴. Antakya Roma imparatorluğu döneminde Roma ve İskenderiye'den sonra en kalabalık ve en mühim şehirlerinden biri oldu⁵.

Hatay, doğudan batıya, kuzeyden güneye ve ters yönlerden gerçekleşen akınların ve işgallerin de geçiş noktasında yer almaktadır. Böyle olunca da Fenikelilerden Vikinglere, Perslerden Romalılara, Araplardan Türklere, Kürtlerden Çerkezlere, Giritlilerden Domlara kadar nice kavim ve halk bu topraklarda izler bırakmıştır⁶.

2.2. Haçlı ve Selçuklular Dönemi

Antakya, 1085 yılına kadar Bizans İmparatorluğu'na bağlı bir dükalık halinde yönetildi. Bizans İmparatoru'nun Konya Selçuklularına yenilerek Anadolu ile bağlantılarını kesmelerinden sonra Kutalmışoğlu Süleyman'ın yönetimine girdi. Bu sıralarda yöre, Haçlı savaşlarına sahne olmaya devam etmiştir⁷.

I. Haçlı Seferi sırasında kurulan ve 1268 yılında Baybars tarafından fethedilinceye kadar yüz yetmiş yıl varlığını sürdüren Antakya Haçlı Prensiği, gerek Haçlı tarihi gerekse Ortaçağ Ortadoğu ve Anadolu tarihi bakımından önemli bir yere sahiptir. Bölgede siyasî açıdan hareketli bir dönemde ortaya çıkan devlet şartlarından

⁴ Pars Tuğlacı, *Osmanlı Şehirleri*, İstanbul, 1985, s. 30.

⁵ G. Le Strange, "Antakya", *İslâm Ansiklopedisi*, I, Eskişehir, 1997, s. 456.

⁶ Burhan Günel, *Sonsuz Aşkım Hatay*, İstanbul, 2006, s. 187.

⁷ Tuğlacı, *Osmanlı Şehirleri*, s. 30.

yararlanmayı ve çıkarları doğrultusunda hareket etmeyi başarabildiği için bu kadar uzun süre yaşayabilmiştir.

II.1098–1268 yılları arasında Antakya ve çevresinde hâkimiyet kuran Haçlı Devleti Prinkepleri Müslümanlar tarafından esir edilmiş ya da öldürülmüş olmalarına rağmen bu sebeple sık sık naib ve naibeler dönemlerinin yaşanmasına karşın akılcı bir siyaset izlemişlerdir. Zira bölge stratejik bakımdan değerine binaen birçok kez Bizans ve Müslüman devletlerin baskılarına maruz kalmıştır. Buna karşın daha akılcı bir siyaset izleyen prinkepler çeşitli ittifaklara girerek Hıristiyanlık için varlığı ehemmiyetli olan Antakya'yı muhafaza edebilmişlerdir. Ancak 1204 yılında İstanbul'un Latinlerce işgalinin ardından, Bizans baskısından kurtulmalarına rağmen bunun yerini Ermenilerin saldırıları almıştır. Sonrasında Moğol nüfuzunu da tabiyet bildirmekle atlatan prinkepliğin Ayn-ı Câlût savaşında Moğolların Memlûklere yenilmesiyle inkırazı da gelmiş oldu. Dönüm noktası olan bu savaş sonrasında Antakya Baybars'ın hâkimiyet sahası haline gelmiştir⁸.

2.3. Osmanlı Devleti Dönemi

Osmanlı Devleti döneminde Antakya, Memlûklü idarî taksimatında Suriye niyâbetini oluşturan vilâyetlerden Halep naipliğine bağlıydı⁹. Osmanlı Devleti hâkimiyeti döneminde bölge, Canbolatoğlu ve Belen hadiseleri sayılmazsa hemen hemen hiç savaş görmedi ve dört asır süren bir barış dönemi yaşadı. Ama bundan, yörede bu uzun dönemin durgun ve ölü bir devre olarak geçtiği anlamı çıkarılmamalıdır. Çünkü önemli bir yol güzergâhı üzerinde olan, İskenderun ve Süveydiye (Samandağ) gibi iki önemli iskelesi bulunan şehir, ülkenin her vakit Osmanlı Devleti tarafından dikkatle izlenen bir coğrafyasıydı. Konumu itibarıyla bu derece öneme sahip olması, yörede sürekli bir hareketliliğe, bölgenin tüm olaylarının ve sıkıntılarının, İstanbul tarafından bilinmesine, paylaşılıp ortak olunmasına yol açıyordu¹⁰.

⁸ Şebnem Özönur, *Antakya Haçlı Prinkepliği'nin Sonu (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi)*, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul, 2008, s. 63.

⁹ Halil Sahillioğlu, 'Antakya', *DİA*, III, İstanbul, 1991, 229.

¹⁰ Atilla Canpolat, *Hatay Türkmen Aşiretleri ve Bu Aşiretlerin İskânı (18. ve 19. Yüzyıllar) (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi)*, Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş, 2006, s. 1.

2.4. 1921 Ankara antlaşması

Hatay ve Musul, Misak-ı Milli'ye göre, Türkiye sınırları içinde yer alıyordu. Ancak 20 Ekim 1921'de Fransa ile imzalanan Ankara Antlaşması ile Misak-ı Milli'den ödün verildi. Hatay bölgesi, Fransa'nın mandası altındaki Suriye sınırları içinde kaldı. Bununla birlikte, bölgede Arapça'nın yanı sıra Türkçe de resmi dil olarak kabul edildi. Türkiye ile Fransa arasında 20 Ekim 1921'de imzalanan Ankara itilafnamesi ile Suriye sınırları içinde bırakılan İskenderun Sancagına özel bir idare şekli tanınmıştı. Türk parası orada resmi niteliği haiz olacak ve Sancak halkı milli kültürlerinin korunmasında her türlü kolaylıkta yararlanacaktı¹¹. 1936'da Fransa'nın Suriye üzerindeki mandasının sona ermesiyle birlikte bölgenin yönetimi Suriye'ye bırakıldı¹².

2.5. Hatay Devleti'nin Kuruluşu (2 Eylül 1938) ve Türkiye Cumhuriyeti'ne İlhakı

Türkiye Milletler Cemiyetine başvurarak, Hatay'a bağımsızlık verilmesini istedi. 29 Kasım 1937 tarihinde Milletler Cemiyeti'ne seçilen komitece hazırlanan, "Sancak Statü ve Anayasası" yürürlüğe girmiştir. Sancak Umumi Valiliğine Dr. Abdurahman MELEK getirilmiştir. Hatay'da seçim komisyonu kurulmuş, seçim çalışmaları 22 Temmuz 1938'de başlamıştır. Yapılan seçimler sonucunda otuzbiri Türk olmak üzere toplam 40 mebus seçilmiş ve böylece Hatay Devleti kuruluşunu resmen ilan etmiştir¹³.

*Hatay Haritası

¹¹ Fahir Armaoğlu, *20. Yüzyıl Siyasal Tarihi*, İstanbul, 2007, s. 348.

¹² Fahrettin Çiloğlu, *Kurtuluş Savaşı Sözlüğü*, İstanbul, 1999, s. 91.

¹³ Uysal Yenipınar, *Hatay*, İzmir, 2010, s. 119.

2 Eylül 1938 'de Hatay meclisi büyük bir coşkuyla açılmıştır. Meclisin açılışını Türkiye basını coşkuyla karşılamış ve Hatay sorununu bu yöntemle çözülmesinde Bayar Hükümeti sürekli destek vermiştir¹⁴.

Bağımsız Hatay Devleti'nin kuruluşunun nihai bir çözüm olmadığı, başta Fransa ve Suriye olmak üzere mesele ile ilgili diğer devletler nihai bir çözümün ancak Hatay'ın Türkiye ile bütünleşmesiyle olabileceğinin farkındaydılar. Esasında Fransa Suriye'ye bağımsızlık tanıyan 1936 tarihli antlaşmayı onaylamamıştı. Bu durumda Hatay'ın geleceği Suriye ile bağlı tutulması için de bir neden kalmamıştı.

Milletler Cemiyeti sınır komisyonunun tespit ettiği ve 19 Mayıs 1939'da Antakya'da yapılan bir protokolle belirlenen Hatay'ın Suriye ile ilgili sınırında Türkiye lehine kimi değişiklikler yapılması bu değişikliklerle aynı zamanda Hatay'ın Türkiye'ye katılması kabul edilmekteydi. Yine bu madde ile Hatay'da bulunan Fransız askerlerinin anlaşmayı takip eden bir ay içinde Hatay'ı boşaltmasında kabul edilmekteydi. Antlaşmanın 2-5 maddelerine göre Hatay'da ikamet eden ve 18 yaşını dolduranlara uyrukluk seçme hakkı tanımakta ve bunlara 6 ay içinde Suriye ve Lübnan vatandaşlığı seçme hakkı verilmekte, bu zaman zarfında uyruklarını değiştirip ayrılmak istemeyenlerin ise türk vatandaşı sayılacağı belirtilmekteydi.

Bu antlaşmanın imzalanmasının ardından henüz Antlaşma yürürlüğe girmeden Hatay Meclisi 29 Haziran 1939'da toplanarak kendini fesh etme kararıyla birlikte Türkiye'ye katılma kararı aldı. Arkasından yönetimde Türkiye'nin Hatay fevkalade komiseri Cevat AÇIKALIN'a devredildi. Yine aynı gün Tüm resmi dairelerdeki Hatay'ın bayrağı indirilerek yerine Türkiye Cumhuriyeti Bayrağı çekildi. Bu gelişme üzerine Türkiye İçişleri Bakanlığı bünyesinde oluşturduğu komisyonun kararı ile 7 Temmuz 1939'da çıkarılan Hatay Vilayeti kurulmasına dair kanun ile merkezi Antakya olan Hatay Vilayeti kurularak Hatay'ın Türkiye'ye katılması işlemi tamamlandı¹⁵.

23 Temmuz'da Antakya kıışlasında yapılan bir törenlede Türk ve Fransız birlikleri arasında devir-teslim işlemleri gerçekleştirilmiştir¹⁶.

¹⁴ Nurşen Mazıcı, *Celal Bayar Başbakanlık Dönemi (1937-1939)*, İstanbul, 1996, s. 90.

¹⁵ Adil Dağıstan - Adnan Sofuoğlu, *İşgalden Katılma Hatay*, Ankara, 2008, s. 106.

¹⁶ Serhan Ada, *Türk-Fransız İlişkilerinde Hatay Sorunu*, İstanbul, 2013, s. 97.

I. BÖLÜM

3. OSMANLI DEVLETİ'NİN HUKUKÎ YAPISI

3.1. Osmanlı Devleti'nde Adliye Teşkilatı

Osmanlı Devleti adalet teşkilatı, İslâm hukuku üzerine şekillenmiştir. İslâm dininin getirmiş olduğu düzenin yanında Selçuklu Devleti'nden alınan miras da Osmanlı idarî ve adlî teşkilatının yapılanmasında etkili olmuştur¹⁷.

Osmanlı Devleti'nde şer'î ve hukukî bütün meseleler şer'î mahkemelerde Hanefî fıkıhı üzere çözüme bağlanırdı¹⁸.

Osmanlı Devleti bütün milletlerden uzak kalarak, dinler ve mezhepler arası sağlam bir ahenk, halk kitleleri arasında içtimai bir adalet kurmakla milletler arasında hiçbir farka mücadele etmemekle dünya tarihinde milletler arası en kudretli ve cihanşümûl bir siyasi camiaı teşkil ediyordu¹⁹.

İslâm devleti olması sebebiyle Osmanlı hukukunun temelini şer'î hukuk teşkil etmektedir. Osmanlı hukuku şer'î hukukun yanında zaman içinde oluşan örfî hukuk temeli üzerine kurulmuştur. Örfî hukuk, şer'î hukukun yanı sıra padişah, irade ve fermanıyla oluşan hukuktur. Şer'î hukuk ise ilahî kökenlere dayanmaktadır²⁰.

İslâmî düşünceye göre hukukî düzenleme yapma yetkisi Allah'a aittir. Bu nedenle İslâm hukukunun ilk kaynağı Kur'ân'dır. İkinci kaynağı ise sünnettir. Ancak her iki kaynaktan tüm kuralları açık bir şekilde içermekten çok hukuka kaynaklık eden genel emirleri ihtiva eder²¹.

¹⁷ Şeniz Anbarlı Bozatay - Konur Alp Demir, "Osmanlı Adli ve İdari Sisteminde Kadılık (Kurumsal Bir Değerlendirme)", *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Burdur, 2014, s. 86.

¹⁸ Yusuf Halaçoğlu, "Klasik Dönemde Osmanlı Devlet Teşkilatı", *Türkler*, VI, Edt: Hasan Celal Güzel - Ali Birinci, Ankara, 2002, s. 197.

¹⁹ Osman Turan, *Türk Cihan Hâkimiyeti Meşküresi Tarihi*, İstanbul, 1981, s. 326.

²⁰ M. Akif Aydın, "Osmanlı'da Hukuk", *Osmanlı Devleti Tarihi*, II, İstanbul, 1999, s. 375.

²¹ Nurcan Abacı, *Bursa Şehri'nde Osmanlı Hukukunun Uygulanması (17. Yüzyıl)*, Ankara, 2001, s. 38.

3.1.1. Kadı

Bir yerde kadı ve mahkemenin bulunması, orada hukukun bulunduğu tezahür etmektedir²². Kadı'nın haiz olduğu vilâyete fıkıhta Vilâyat-ı kazâ denilirdi²³. Osmanlı Devleti'nde kadı, kaza adı verilen yerleşim yerlerinde, belirli bir süreliğine mülkî, idarî ve askerî görevlerini yerine getirmek için merkezi yönetim tarafından atanan, şer'î, mülkî, askerî ve idarî yargıdan sorumlu olan bir kamu görevlisidir²⁴.

Kadı, en genel tarifile kaza yani yargı işlerine bakan görevliye verilen bir unvandır. Ahali arasında vuku bulan ihtilafların çözülmesi maksadıyla İslâmiyet'in ilk devirlerinden itibaren var olan bu müessese, Osmanlıların da ilk dönemlerinden itibaren varlığını göstermiştir. Osmanlılarda kadı tayininde, ilk dönem İslâm devletlerindeki usullere riayet ederek, tanınmış kişileri kadılığa tayin etmişlerdir. Osmanlı Devleti'nde, beylik dönemlerinden itibaren fethedilen yerlere hukuku temsil üzere bir kadı ve idareyi temsilen bir subaşı tayini yerleşmiş bir gelenektir. Osmanlı kadısının İslâm devletleri içinde özgün bir yeri ve konumu olup adliye ve mülkiye görevlisiydi. Kendisinden önce görev yapmış İslâm devletlerindeki meslektaşlarından çok daha geniş yetkilerle donatılmıştı. Şer'î mahkemelerde şer'î ve hukukî bütün meseleler Hanefî mezhebi üzerine çözümlenirdi.

Kadı hukukî açıdan mahkemenin reisidir. Her türlü anlaşmazlık ve müeyyideyi gerektiren suçlar *Meclis-i Şer* denilen kâdının başkanlık ettiği mahkemede çözümlenirdi. Kâdının hükmü olmaksızın hiç kimse cezalandırılmazdı. Her türlü alacak, borç ve miras davaları ile arazi ihtilafı, ehl-i örf ile re'aya arasındaki anlaşmazlıklar kâdılar tarafından halledilirdi. Ayrıca ilmiye sınıfına mensup müderris, mütevellî ve diğer vakıf görevlileriyle bunların tayin ve azilleri kâdının arzı ile mümkün olurdu²⁵.

Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde diğer kurumlarda baş gösteren bozulmalar kâdılık makamında da kendini göstermiştir. XVII. ve XVIII. Yüzyıllarda yetkileri iyice daraltılan kadıların özellikle büyük şehirlerin kadılıkları ulemeden kimi ünlü kişilere *Arpalık* olarak verilmeye başlayınca, buraya gönderdikleri nâiblerin bilgisiz ve beceriksiz oluşları kurumun etkinliğini yitirmesinde en büyük etken

²² Ekrem Buğra Ekinci, "Osmanlı Devleti'nde Mahkemeler ve Kadılık Müessesesi Literatürü", *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, XIII, İstanbul, 2005, s. 427.

²³ Ebul'ûla Mardin, "Kadı", *İslâm Ansiklopedisi*, VI, Eskişehir, 1997, 44.

²⁴ Bozatay, Demir, "Osmanlı Adli ve İdari Sisteminde Kadılık (Kurumsal Bir Değerlendirme)", s. 71.

²⁵ Mehmed Ali Ünal, *Osmanlı Müesseseleri Tarihi*, Isparta, 1999, s. 237.

olmuştur. XIX. yüzyılda ise yargı alanında yapılan düzenlemeler ile yargı ve yönetim işleri tamamen birbirinden ayrılmaya başlamıştır²⁶.

3.1.2. Nâib

Kâdıların mahkemelerde kendi adlarına vazife gören naibleri vardır²⁷. Osmanlı Devleti yargı görevi, kâdılar tarafından yürütülmekteydi. Kendilerine kâdılık tevcih edilen kişilerin görevlerine gitmedikleri vakit, yerlerine vekil olarak naiblerini gönderdikleri yargı görevinin de bu kişilerce yürütüldüğü bilinmektedir²⁸.

Nâib tayinine yetkili kâdılar, kendi kâdılıklarındaki her bir nahiyeye bir nâib tayin ederlerdi. Nâiblerin bir veya birden fazla olması kadının tayin edildiği kazanın büyük veya küçük olmasına, işlerin fazla olup olmamasına bağlıydı²⁹.

Kâdılar ilgilendikleri işler itibarıyla yoğun oldukları bölgelerde kâdılık vasıflarına haiz olan, kendisine işleri hakkında yardımcı olabilecek ve *Nâib* adı verilen vekiller seçmekteydiler. Kimi zaman uzak bölgelere tayin edilen kâdılar görev yerlerine gitmeyip merkezde kalarak kendi yerlerine nâib tayin etmekte ve bu nâiblerin maaşlarını kendi gelirlerinden ödemekteydiler³⁰.

3.1.3. Kâtib

Osmanlı adalet teşkilatında kâtibler yazışma ve davaların sicile kaydedilmesi işini yürütmekteydiler. Güvenilir, sâlih, davaları yazma ve i'lâm tanzim etme usulüne vâkıf birisi mahkemeye kâtib olarak tayin edilirdi³¹.

Mahkeme kâtipleri, bağlı buldukları kâdılar tarafından fıkıh, ferâiz, sakk-ı şer'i ve hüsn-i hatt konularında imtihana tutulmak suretiyle seçilmekte ve valilik tarafından boş olan kadrolara yerleştirilmekteydiler³².

²⁶ Musa Çadırcı, *Tanzimat Döneminde Anadolu Kentlerinin Ekonomik ve Sosyal Yapısı*, Ankara, 1997, s. 80-86.

²⁷ Halaçoğlu, "Klasik Dönemde Osmanlı Devlet Teşkilatı", *Türkler*, s. 199.

²⁸ Kara, *XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Antakya (1800-1850) (Basılmamış Doktora Tezi)*, s. 110.

²⁹ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Devletinin İlmiye Teşkilatı*, Ankara, 1988, s. 117.

³⁰ Demir - Bozatay, "Osmanlı Adli ve İdari Sisteminde Kadılık (Kurumsal Bir Değerlendirme)", s. 83.

³¹ Abdülaziz Bayındır, *İslâm Muhâkeme Hukuku (Osmanlı Devri Uygulamaları)*, İstanbul, 1986, s. 81.

³² Demir - Bozatay, s. 85.

3.1.4. Çuhadar

Çuhadar, Çuhadan yapılmış bir elbise giydikleri için veya Padişahın giyeceklerini muhafaza edip taşıdıkları için bu adla anılmışlardır³³. Osmanlı Devletinde sarayın büyük memurlarından ve padişahların hizmetlerinde bulunan görevliye verilen addır. Buldukları mevkilere göre yetkileri değişmekteydi. Sultan Çelebi Mehmed zamanında kurulan çuhadarlık, saraydaki mühim memuriyetlerdendir.

3.1.5. Kassam

Osmanlı Devleti'nde Kadı'nın yaptıkları önemli görevlerden birisi de ölen kimselerin mallarını İslâm miras hukuku çerçevesinde mirasçılara paylaşmaktır. Ölen kimselerin mirasını mirasçılar arasında taksimatı bizzat gerçekleştiren memurlara ise kassam adı verilmektedir. Bu görevi kâdı adına bu işle görevli yardımcısı olan kassamlar yapar. Kassam kelimesi *kısmet* mastarından türemiş olup; taksim eden kısım kısım ayıran, bölüştüren, manalarına gelmektedir. Terim olarak İslâm hukukunda; miras davalarında bizzat dava mahalline giderek, gerekli tahkikatı yapıp ihtilaf hakkında bir neticeye vardıldıktan sonra davayı hükme bağlayan ve ev, tarla, arsa gibi gayr-ı menkulleri varisler arasında taksim eden memura denmektedir. Vefat eden şahısların terekelerini taksim eden şer'î memur olarak kısaca tarif edilmektedir³⁴. Kamu görevlilerinin miras taksimleri ise kazasker kassamları tarafından yapılır ve kazaskere düşen harç onun adına tahsil edilirdi³⁵.

3.1.6. Muhzır

Lügatteki anlamı *huzura getiren* demek olan muhzır, davacı ve davalıların mahkemeye celb eden ve savcının bazı görevlerini îfâ eden bir memurdur. Muhzırların görevi davalıları mahkemeye getirmektir. Gerekli hallerde mahkemeye getirilmesi gereken kişileri zorla getirme yetkisine de sahiptirler³⁶. Birden fazla muhzırın görev yaptığı büyük mahkemelerde diğerlerinin âmiri olarak muhzırbaşı bulunurdu. Muhzırların hizmet süreleri bir yıldır. Küçük kaza merkezlerinde; mahkeme kâtipliği,

³³ Abdükadir Özcan, "Çuhadar", *DİA*, III, İstanbul, 1991, s. 381.

³⁴ Sait Öztürk, *İstanbul Tereke Defterleri (Sosyo-Ekonomik Tahlil)*, İstanbul, 1995, s. 65.

³⁵ M. Akif Aydın, "Osmanlı'da Hukuk", *Osmanlı Devleti Tarihi*, II, İstanbul, 1999, 400.

³⁶ Halil İnalçık, "Mahkeme", *DİA*, VII, İstanbul, 1957, s. 150.

emniyet görevlisi ve savcının görevlerini îfâ ederlerdi. Bu hizmet karşılığında *ihzariye* denilen ve taraflarca karşılanan bir ücret alırlardı. Muhzırların tayin işlerine muhzırbaşı bakardı³⁷.

3.1.7. Muhtesib

Muhtesipler, Osmanlılarda kaza merkezi olan şehirlerde, kadıların beledi hizmetleri görmelerine yardım etmeleri amacıyla hükümet (divan) tarafından atanan görevlilerdi. Muhtesiplik, Osmanlılarda devletin kaza ve şehirlerdeki iktisadî ve ticari faaliyetlerden elde edeceği vergi hâsılatını mümkün olduğu kadar eksiksiz ve adalete uygun şekilde toplamaya çalışan iltizam memurluğu gibiydi. Kadı tarafından tespit olunan narha, satıcıların riayet edip etmediklerini kontrol ile çarşı ve pazarların denetlemesini yapan hep muhtesipti. Bugünkü belediye zabıta memurlarının vazifesini o dönemde muhtesipler görmekteydi.

Gerçekten, iyiliklerin yapılmasını emretmek ve kötülüklerin işlenmesini önlemek amacıyla kurulan ihtisab müessesesinin başında bulunan muhtesib, şeriata uygun hareket edilmesini sağlardı³⁸.

Osmanlı toplumuna, Müslüman Arap dünyasının bir mirası olarak intikal eden ihtisâb, bu devlette her zaman önemini koruyan ve toplumun sağlıklı bir şekilde varlığını devam ettirmesini sağlayan önemli müesseselerden biri olmuştur.

İslâm dünyasında, dini vasfı ağır basan ihtisâb işi, Osmanlılarda daha ziyade günlük hayatın içinde görülmektedir. Osmanlı şehir merkezindeki günlük hayatın tanziminde önemli ölçüde rolü bulunan ihtisâb teşkilâtı, bilhassa esnaf teşekküllerine karşı sahip olduğu geniş yetki ve yaptırım gücüne sahip olma bakımından ehemmiyet kazanıyordu. Bu itibarla müessesenin başında bulunan muhtesip, daha tesirli ve pratik olarak, özellikle ticari faaliyet ve bununla ilgili kanunların uygulanıp uygulanmadığını kontrol ederdi. Günlük hayat içinde muhtesip, bilhassa kadının yapması gereken beledi ve ticari işlerle de meşgul olurdu. Bu bakımdan, Divân'ın şehir merkezi ile ilgili pek çok

³⁷ Bayraktar, *20 Nolu Antakya Şer'iyeye Sicili (H. 1245-1246/M. 1829-1831) (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi)*, s. 24.

³⁸ R. Levy, 'Muhtesib', *DİA*, VIII, İstanbul, 1971, s. 532.

emri önce kadıya gelirdi. Bu vesile ile de muhtesip bazen doğrudan doğruya, bezen de dolaylı olarak bunlardan haberdar olurdu³⁹.

3.1.8. Subaşı

Subaşı ordu komutanı demektir. Kelime Osmanlı devrinde Subaşı haline gelmiştir. Selçuklularda Subaşı bir vilayetin askeri valisi demektir⁴⁰.

Subaşı ilk devirlerde merkez tarafından tayin edilirken 16. yüzyılın sonlarından itibaren beylerbeyi ve sancakbeyleri tarafından onlara bağlı bir memur olarak tayin edilmeye başlanmıştır. Kolluk görevi kapsamında sorumluluk bölgelerinde güvenlik ve asayişi sağlayan subaşılar zanlıları suçüstü halinde yakalayıp kadı huzuruna getirirlerdi. Kadı tarafından hakkında hüküm verilen kimsenin cezasını infaz etmek subaşının göreviydi.

Eski Türk devletlerinde memuriyet unvanı olarak kullanılan subaşı, gerçekte askeri bir niteliği ifade etmektedir. Osmanlı Devleti'nden önce kurulmuş olan Türk devletlerinde ordu komutanı ve başkumandan olarak görev yapan subaşı, ilerleyen zaman içerisinde önemini yitirmiş ve köy, kasaba, kaza, sancak ve diğer yerleşim birimlerinde asayişi ve emniyeti sağlamakla görevlendirilmiştir⁴¹.

3.1.9. Şuhûdu'l-Hâl

Şuhûdu'l-hâl Hazır bulunanlar ve müşâhede edenler mânâsına gelen bir tamlamadır. Osmanlı şeriat mahkemelerinde en çok dikkat çeken unsurlarından biri, muhakemenin yapılış tarzını gözlemlemekle yükümlü, *şuhûdu'l-hâl* adında bir heyetin varlığıdır. Kadı davaya baktığı sırada bu kişilerle istişare eder, örfî hukuk ve mahallî adetler konusunda kendilerinden bilgi alırdı.

Adaleti gerçekleştirme sorumluluğu bulunan kadıların yardımcılarında olan şuhûdu'l-hâl, müşahit sıfatıyla mahkemelere iştirak ederdi. Bunlar yargılama esnasında yapılan muameleyi takip ve tetkik için mahkemede bulunan kişilerdi. Şuhûdu'l-hâl üyeleri genellikle kaza bölgesinin müderris, a'yan, eşraf gibi şehrin ileri gelenleri

³⁹ Ziya Kazıcı, *Osmanlı'da Yerel Yönetim: İhtisâb Müessesesi*, İstanbul, 2006, s. 16.

⁴⁰ Ünal, *Osmanlı Müesseseleri Tarihi*, s. 227.

⁴¹ Demir - Boztaş, '*Osmanlı Adli ve İdari Sisteminde Kadılık (Kurumsal Bir Değerlendirme)*', s. 84.

arasından seçilirdi. Heyet içerisinde zaman zaman kazaskerlerin de bulunduğu olurdu. Şuhud'ül-hâl adıyla yani bilirkişi ya da muhakemelerin tarafsız yapıldığının ifadesi olan birkaç tanınmış kimseyi de saymalıdır. Bu sonuncular her zaman aynı kişiler olmayabilirdi. Ancak, her oturumda bu cinsten birkaç kişinin duruşmaya şahit olması zorunlu bulunuyordu⁴².

Şuhudü'ül-hal olarak bulunanlar hukukî ihtilafın tanıkları olmayıp mahkemede yapılan yargılamanın gözlemcisidirler. Bunlar karara doğrudan etki etmeseler bile varlıklarıyla kâdılarının adil karar vermelerine katkı sağladılar⁴³.

3.1.10. Voyvoda

Sicilde incelediğimiz dönemde, elde ettiğimiz kaynakları irdelediğimizde, voyvodaların vekil olarak görev yapmış olduklarını göze çarpmaktadır.

Voyvoda, Osmanlı maliyesinde yüksek vergi gelirlerini toplayan tahsildardır. Malî bir terim olarak, vergi gelirine sahip kimselerden aldığı yetkiyle kendi namına ya da bir başkası adına vekâleten vergi tahsil eden görevlileri nitelemektedir. Voyvodayı vergi tahsildarlığı açısından muhassıl ve mütesellimden ayıran temel farklardan biri onun sadece timar, zeâmet ve yüksek askerî zümreye ait hasların değil aynı zamanda merkezî hazineye ait vergilerin ve vakıf gelirlerinin tahsilini de üstlenebilmesidir. Osmanlılar'da XV. yüzyıla kadar inen voyvodalık uygulaması özellikle XVI. yüzyıldan itibaren yaygınlık kazanmaya başladı ve XVI. yüzyıl boyunca Osmanlı eyalet maliyesi içinde vergi gelirlerinin tahsilinde önemli bir kurum haline geldi⁴⁴.

Tanzimat öncesi en küçük yönetim birimi olarak *voyvodalıklar*'ı göstermek pek de yanlış değildir. Gerçi yönetim bölümleri arasında eyalet ve sancaktan sonra voyvodalık diye bir birim söz konusu değildir. Başlangıçta *has* denilen gelir bölgelerinin yönetimini sahibi adına üstlenen kimseye *voyvoda* deniliyordu. XVII. yüzyıldan itibaren hükümetin para sıkıntısı çekmesi, geliri fazla küçük bölgelerin doğrudan doğruya hazineye bağlanarak yönetilmesine yol açmıştı. II. Mahmut döneminde birçok kasaba, köy ve hatta şehir voyvodalıkla idare edilmekteydi.

⁴² Mustafa Akdağ, *Türkiye'nin İktisadi ve İçtimai Tarihi*, İstanbul, 2010, s. 436.

⁴³ Abdülkadir Gül, *Kültürlerin Kaynaştığı Şehir Antakya*, Ankara, 2014, s. 48.

⁴⁴ Erişim: [<http://www.islamansiklopedisi.info/dia/ayrmetin.php?idno=d430129>]

Hazinenin yanı sıra vali ve mutasarrıflarda, gelirleri kendilerine bırakılan sancaktan küçük yerlere voyvoda göndermekteydiler. Bunlar genelde o yöreyi iyi bilen ayanlık yapmış kişiler arasından seçilirlerdi. Buyruldu ile mütesellim ve kadıya kimin voyvoda atandığını bildiren valiler, bunlara müdahale edilmemesini özellikle istemektedirler. Ayrıca bazen, bölge ileri gelenleri aralarında yaptıkların istişarelerle kimi voyvoda görmek istediklerini valiye bildirmektedirler⁴⁵.

3.1.11. Ayan

Herhangi bir şehir, bir zümre veya bir yerin *ileri gelenleri, belli başlıları ve büyüklere* manasında kullanılmaktadır. Osmanlılarda XVIII. yüzyıla gelene kadar, her şehir ve kasabada, oranın birtakım nüfuzlu ailelerine eşraf ve ayan denilirdi⁴⁶. Osmanlı Devleti'nde 16. yüzyılın ikinci yarısından itibaren merkezi otoritenin zayıflamaya başlamasına paralel olarak devletle halk arasında irtibatı sağlayan mahalli ileri gelenler (ayan) yavaş yavaş önem kazanmaya başladı.

Ayanlar, özellikle merkezi otoriteyi sürdüremeyen, kırsal alanda tımar sisteminin yozlaşması ve zayıflamasıyla denetim gücünü yitiren ve gerek bu boşluktan ötürü, gerekse nüfus artışı ve işsizlikle birlikte baş gösteren iç ayaklanmalar karşısında merkezi devletin de onayladığı yerel savunma milislerinin liderleri konumunda olan ve zaman içinde iltizam sistemi sayesinde iktisadî olarak da güçlenen, neredeyse devletin taşradaki gayri resmi temsilcileriydi.

Bunlar devletin içine düştüğü sıkıntıların ortaya çıkardığı boşluktan faydalanıp zamanla iktisadî ve siyasi ağırlıklarını merkezi otorite aleyhine genişlettiler. 18. yüzyıla gelindiğinde ayan artık devletin ve merkezi otoritenin karşısında önemli bir güç haline gelmiş, Anadolu ve Rumeli'de güçlü ayan aileleri ve hanedanları teşekkül etmişti. Ayanların devletle ve birbirleri ile mücadeleleri sosyal yapıyı ve dengeleri bozmuştu.

Sened-i İttifak ile Sultan II. Mahmut ayanların bu ağırlığını kabul etti, ancak onları bir nevi disipline etmeyi de başardı. Padişah yetkileri üzerinde ilk kez halktan bir grubun sınırlamasını kabul ediyor gözükse de, kısa süre sonra bu anlaşma yardımıyla ayanları zayıflatmayı başardı. Ayanlık buyruğuları rüşvete konu olunca bu kurum

⁴⁵ Kara, XIX. *Yüzyılın ilk Yarısında Antakya (1800-1850)*, s. 86.

⁴⁶ Kara, s. 97.

1786'da kaldırılmış yerine şehir kethüdalıkları kurulmuştur. Ancak, aradan fazla zaman geçmeden ayanlığa tekrar dönülmüştür.

Osmanlı Devleti özellikle II. Mahmut'tan itibaren ayan ailelerine mensup kişilere devlet memurluğu vererek etkilerini kırmış ve Tanzimat'tan sonra hükümet, vilâyet idaresini doğrudan doğruya merkezden gönderilen valiler vasıtasıyla yürütmeye başlamış ve böylelikle Osmanlı tarihinde görülen *ayanlar devri* kapanmıştır. Ayrıca ayanlığın güçlenmesinde etkili olan malikâne sistemi ile mütesellimliğe Tanzimat devrinde son verilmesi ayanların güç kaybetmesine neden olmuştur.

4. ŞER'İYYE SİCİLLERİNİN TARİHE KAYNAKLIK ETMELERİ BAKIMINDAN ÖNEMİ

4.1 Hukukî Bakımdan Önemi

Osmanlı Devleti oldukça farklı kültürleri bünyesinde barındıran bir toplum yapısına sahipti. Bu farklı kültür yapılarını bir arada tutabilmek için kuruluş dönemlerinden itibaren yargı kurumuna büyük önem verilmiştir. Bu amaçla kaza merkezlerine kadılar atanarak birer şer'î mahkeme oluşturulmuş ve halk arasında meydana gelen sorunların çözülmesine çalışılmıştır. Kâdıların mahkemelerde gördükleri davaları kayıt altına aldıkları belgelere de şer'îyye sicilleri veya sicillât-ı şer'îyye adı verilmektedir. Bu defterlerde sadece halk arasında meydana gelen sorunlar kayıt altına alınmakla kalmamış; bunlardan başka merkezden taşraya gönderilen sayısız emirnâme sureti, alım-satım işlemleri, ikrar, hibe, ölüm nedeniyle yapılan tereke taksimatları gibi birçok işlemler de kayıt altına alınmıştır⁴⁷.

Şer'îyye sicilleri, iktisadî ve sosyal tarih kaynakları arasında önemli bir değere sahiptir. Bunlara Kâdı Defterleri, Mahkeme Defterleri, Zabt-ı Vekâyi Sicilleri, Sicilât Defterleri, Sicil-i Mahfuz veya sadece Sicil de denilirdi⁴⁸.

Şer'îyye sicillerinin hukuk tarihi açısından asıl önemi kamu hukuku alanında kendini göstermektedir⁴⁹. Mahkeme intikal eden her türlü resmî yazı belirli bir disiplin içinde bu deftere yazılırdı⁵⁰.

Şer'îyye sicilleri, XV. yüzyılın sonlarından başlayarak XX. yüzyılın başlarına kadar süre gelen Türk tarihine ait iktisadî, siyasi, sosyal ve hukukî hayat hakkında bilgiler içeren ana kaynaklardandır. Bundan dolayı her vilâyet veya kaza merkezine ait Şer'îyye sicilleri, o bölgenin en çok güvenilen tarihi belgeleri olma özelliğine sahiptir.

Şer'îyye sicillerinin okunup incelenmesinin hukuk tarihimiz açısından ayrı bir önemi vardır. Zira Şer'îyye sicillerinde hukukun bütün dallarıyla ilgili olarak şer'î hükümlere uygun bir şekilde verilmiş mahkeme kararları mevcuttur⁵¹.

⁴⁷ Ahmed Akgündüz, *Şer'îyye Sicilleri (Mahiyeti, Toplu Kataloğu ve Seçme Hükümler)*, I, TDAV, İstanbul, 1988, 17-18.

⁴⁸ Yaşar Baş-Rahmi Tekin, *Maraş Vakıfları (Dilkadirli ve Osmanlı Dönemi)*, Konya, 2007, s. 25.

⁴⁹ Ahmed Akgündüz, 14-15.

⁵⁰ Sait Öztürk, *İstanbul Tereke Defterleri (Sosyo-Ekonomik Tahlil)*, OSAV, İstanbul, 1995, 22.

Şer'iyeye sicilleri, kadıların devlet merkeziyle yaptıkları resmi yazışmaları halkın şikâyet ve dileklerini mahalli idarelere ait hukukî düzenlemeler olarak kabul edilen ferman ve hükümleri en önemlisi de ait olduğu yerin sosyal ve ekonomik hayatını yansıtan mahkeme kararlarıdır⁵².

4.2. Sicillerde Yer Alan Belgeler

Şer'iyeye sicillerinde yer alan belgeleri iki başlık altında incelemek gerekir bunlar;

4.2.1. Kadılar Tarafından Kaleme Alınan Belgeler

Şer'iyeye sicillerindeki kayıtların %90'ını bu guruba giren belgeleri teşkil etmektedir. Bu sebeble konuyla ilgili belge çeşitlerini daha yakından tanımak ve fonksiyonlarını bilmek gerekir⁵³.

Kadılar tarafından kaleme alınan belgeler şunlardır;

4.2.1.1. Hüccet

Lügattaki manası delildir. Hüccetlerin hazırlanma sebebi olan durum, bütün ayrıntısı ile açıklanır⁵⁴. Eskiden bir hükmü hâvi olsun olmasın hâkim tarafından bir hukukî hadiseye dair tanzim olunan vesikalara hüccet denirken, sonraları hâkim huzurunda ikrar takriri, akidleri ve vâsi tayini ve bir hususa izin i'tası gibi hükmü ihtiva etmeyen vâkıalar hakkında yazılan vesikalara ıstılâh olmuştur. Hüccetlerde hâkimin mührü vesikanın üstünde ve i'lâmlarda altında bulunur⁵⁵.

4.2.1.2. İ'lâm

Sözlükte *bildirmek, öğretmek, işaret koymak* manalarına gelen i'lâm (çoğulu i'lâmat), terim olarak şer'i bir hükmü ve altında kararı veren hakimin imza ve mührünü taşıyan yazılı belge demektir. Daha çok i'lâmat-ı şer'iyeye olarak kullanılır. Her i'lâm belgesi davacının iddiasının dayandığı delilleri, davalının cevabını, varsa def'in

⁵¹ Mehmet Yusuf Çelik, *50 No'lu Antakya Şer'iyeye Sicili (H.1316-1318 / M. 1898-1901) (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi)*, Hatay, 2012, s. 9.

⁵² İsmail Özçelik, *Tarih Araştırmalarında Yöntem ve Teknikler*, Ankara, 2001, s. 95.

⁵³ Ahmet Akgündüz, *Şer'iyeye sicilleri (Mahiyeti, Toplu Kataloğu ve Seçme Hükümler)*, s.20-21.

⁵⁴ S. Mübahat Kütükoğlu, *Osmanlı Belgelerinin Dili, (Diplomatik)*, İstanbul, 1986, s. 12.

⁵⁵ Erişim: [<http://www.vgm.gov.tr/icerikdetay.aspx?Id=157>]

sebeplerini, verilen hükmün gerekçelerini ve nasıl karar verildiğine dair kayıtları ihtiva eder. İ'lâm belgelerini diğer şer'iyye sicilleri kayıtlarından ayıran en önemli özellik hakimın verdiği kararı ihtiva etmesidir.

4.2.1.3. Ma'rûz

Lügatte *arz olunan, arz olunmuş* anlamına gelmektedir⁵⁶. Kadı tarafından kaleme alındığı halde kadının kararını ihtiva etmeyen ve sadece Kadı'nın icra makamlarına idarî bir durumu arz ettiği yazılı kayıtlara veya halkın icra makamına yahut kadıya hitaben yazdığı bir isteği veya bir durumu içeren belge ve kayıtlardır⁵⁷.

4.2.1.4. Mürâsele

Mürâselenin sözlük anlamı haberleşmek veya mektuplaşmaktır. Mürâsele, Osmanlı Devleti'nde kazaskerlerin kadılarına, kadıların naiblere gönderdiği tayin ve yetkilerini bildiren yazılara denir. Kazasker mürasesine özel olarak kazasker buyruğu da denirdi. Mürâseleler genellikle ya sanığın mahkemeye celbi isteğini bildiren mürâseler veya değişik konulara dair mürâseler olabilirdi⁵⁸.

4.3. Başka Makamlardan Gelen Belgeler

Şer'iyye sicillerindeki kayıtlar arasında padişah tarafından gönderilen fermanlar, beratlar ve emirler ile sadrazam, beylerbeyi ve kazaskerlerden gelen buyrulduklar ile devlet teşkilatlarından gönderilen resmi belgeler de bulunmaktadır. Başlıcaları şunlardır:

4.3.1. Ferman

Ferman, padişahın kendisine İslâm Hukuku tarafından tanınan içi boş yasama yetkisine dayanarak veya icrâ kuvvetinin başı olarak kaleme aldığı ve şer'iyye sicillerinde *evâmir ve ferâmin* diye zikredilen hükümlerdir⁵⁹.

Ferman padişahın herhangi bir meseleye ait olan resmi emridir. Fermanlar devletin en üst seviyede resmi belgeleri oldukları için çok önemli tarihi kaynak niteliğindedirler. Bunlar belli bir form içerisinde hazırlandıklarından diğer kaynaklarda

⁵⁶ Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*. Ankara, 2004, s. 582.

⁵⁷ Çelik, *50 No'lu Antakya Şer'iyye Sicili (H.1316-1318 / M. 1898-1901) (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi)*, s. 15.

⁵⁸ Ahmet Akgündüz, "Şer'iyye Mahkemeleri ve Şer'iyye Sicilleri" *Türkler*, X, Edt: Hasan Celâl Güzel-Kemal Çiçek-Salim Koca, Ankara, 2002, s. 66.

⁵⁹ Ahmet Akgündüz, *Şer'iyye sicilleri (Mahiyeti, Toplu Kataloğu ve Seçme Hükümler)*, s.39.

eksik bırakılan ve unutulmuş birçok bilgiyi de bize tam olarak yansıtmaktadırlar⁶⁰. Fermanlar divanî ile yazılır. En üstte *Hü* veya *Hüve* yani *Allah* anlamında O lafzı bulunur. Allah lafzının altında da padişah tuğrası yer alırdı⁶¹.

4.3.2. Buyruldu

Kâdırlara ulaşan bu belgelerin doğruluğu tespit edildikten sonra şer'iyeye sicillerine aynı ya da özet olarak kaydedilir. Buyruldu da ise sadrazamlar padişahın emrine dayanarak bazı hususları kâdırlara anlatabilirlerdi. Bu çeşit kayıtların yer aldığı belgelere buyruldu denir. Buyruldu kaptân-ı derya, kazasker, vezir ve beylerbeyi gibi devlet erkânından da gelebilirdi⁶².

4.3.3. Berat

Osmanlı Devleti'nde bir göreve atanan, aylık bağlanan, san, nişan veya ayrıcalık verilen kimseler için çıkarılan padişah buyruğudur.

Berat; rütbe, nişan ve imtiyaz verildiğini bildiren ferman anlamındaki berat, Osmanlı Devleti teşkilatında bazı vazife, hizmet ve memuriyetlere tayin edilenlere vazifelerini icra salâhiyetini tevdi etmek üzere padişahın tuğrası ile verilen mezuniyet veya tayin emirleri hakkında kullanılan bir terimdir.

4.3.4. Tezkire

Tezkire, genellikle üstten alta veya aynı seviyedeki makamlar arasında yazılır ve resmi bir konuyu ihtiva eder. Yapılan yazışmalara ise tahrirat denilirdi. Tezkireler, çıktıkları daireye veya verilmiş sebeplerine göre adet tezkiresi, berat tezkiresi, hazine tezkiresi, irade tezkiresi, divan tezkiresi gibi çeşitli isimler alırdı⁶³.

4.3.5. Temessük

Osmanlı bürokrasisinde herhangi bir hususta verilen teslimat belgesi veya senettir.

⁶⁰ Özçelik, *Tarih Araştırmalarında Yöntem ve Teknikler*, s. 93.

⁶¹ Yılmaz Kurt, *Osmanlıca Dersleri*, II, Ankara, 1997, s. 174.

⁶² Osman Özkan, *138 nolu Adana Şer'iyeye Sicilinin (H. 1323-1326/M. 1905-1908)Transkripsiyon ve Değerlendirmesi (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi)*, Şanlıurfa, 2004, s. 4.

⁶³ Çelik, *50 No'lu Antakya Şer'iyeye Sicili (H.1316-1318 / M. 1898-1901) (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi)*, s. 16.

Arapça'da *tutunmak*, *sarılmak*, *yapışmak* mânasına gelen temessük diplomatik dilinde borç verilmesi, borcun ödenmesi, bir şeyin teslim edilmesi veya teslim alınması gibi durumlarda karşı tarafa verilen belgeyi ifade eder. Temessükle eş anlamlı olarak tahvîl ve daha çok son devirlerde sened de kullanılmıştır. Temessük, kullanıldığı yere göre başına bir ek alır. Bir savaş sonrasında sulh şartlarını ihtiva eden ahidnâmenin verilmesi için iki devletin temsilcilerince şartları belirlenip teâti olunan senetler *ahidnâme temessükü* diye anılır. Bu temessüklerde ne sebeple verildiği, ne zamana kadar geçerli olduğu, bazen müzakereyi yapanların isimleri gibi hususlar yer alır⁶⁴.

Yetkili makam ve şahıslar, sahib-i arz denilen tımar ve zeamet sahipleri, vakıf mütevellileri, mültezimler, muhassıllar veya muhasebe kalemlerinden biri olabilir. Mesela bazı vakıflara ait temessük belgeleri belli bir zaman dilimi içinde darbhâne-i amire nezâreti tarafından verilmiştir⁶⁵.

---

⁶⁴ Mübahat S. Kütükoğlu, "Temessük", *DİA*, XL, İstanbul, 1991, s. 413.

⁶⁵ Akgündüz, "Şer'iyeye Mahkemeleri ve Şer'iyeye Sicilleri", *Türkler Ansiklopedisi*, s. 67.

II. BÖLÜM

5. ANTAKYA ŞER'İYYE SİCİLLERİ

5.1. 12 Numaralı Antakya Şer'iyye Sicilinin Genel Özellikleri ve Transkripsiyonunda Takip Edilen Metot

12 Numaralı Antakya Şer'iyye Sicili temel olarak 94 sayfa ve 189 hükümden oluşmaktadır. Sicilde geçen 94 belgenin tamamının transkripsiyonu yapılarak değerlendirildi. Belgede yer alan hükümlerin özeti tablo halinde verildi. Sicilde; verâset, vesâyet, vekâlet, tereke taksimleri gibi konular yer almaktadır. Çalışma (H. 1222-1226 / M. 1807-1810) yılları arasını kapsayan kısa süreli fakat oldukça ayrıntılı olmasına dikkat edilen bir çalışmadır.

Bilindiği üzere siciller Osmanlı toplumunda kadıların tuttuğu mahkeme kayıtlarıdır. Ekonomik, sosyal, kültürel ve tarihî konular yönünden önemli belgelerdir. Tezimizin amacı çok değerli bilgiler içerdiği bilinen Şer'iyye sicillerinin kullanımını sağlamak ve bu belgeler aracılığıyla tarihe katkıda bulunmaktır.

Çalışmamızda öncelikle Antakya'nın tarihî, kültürel ve sosyo-ekonomik yönlerine temas edilerek açıklanmaya çalışıldı. Daha sonra (H. 1222-1226 / M. 1807-1810) yılları arasını ihtiva eden 12 Numaralı Antakya Şer'iyye Sicili'nin incelenmesi ve Sicilin Osmanlıca metninin günümüz Türkçesine en iyi şekilde çevrilmeye çalışıldı.

Metnin transkripsiyonunda basit transkribe tekniği kullanılmaya çalışılmıştır. Transkripsiyonda uzatma işaretleri: (â,î,û), ayın harfi (‘) işareti ile belirtilmiştir. Tamlamalar yazılırken kullanılan kesme (') ve tire (-) işaretleri gibi işaretlere yer verilmiştir. Okunup da tereddütte kalınan kelimelerde hemen kelimenin sonuna (?) işareti konulmuştur. Silik ve okunamayan kelimelerde ise (...) işareti kullanılmıştır.

5.2. 12 Numaralı Sicilide Bulunan Hükümlerin Özetleri

SIRA NU	SYF NU/ HKM NU	HÜKÜM ÖZETİ	HÜKÜM TARİHİ (HİCRİ/ MİLADİ)	BELGE TÜRÜ
1	1	Hammat mahallesi sâkinelerinden Meryem'in Müslüman olması hakkında.	-----	Hüccet
2	2/1	Kadının Şer'iyye sicilinin ilk sayfasına dua ederek başlaması.	Ş 1222/ Ekim/Kasım 1807	Dua Metni
3	2/1	Anadolu Kazaskerinin Antakya mutasarrıflığına Ömer Bey'i tayin etmesi hakkında.	Ş 1222/ Ekim/Kasım 1807	Berat
4	2/3	Dîvân-ı Halebü'ş-Şehbâ'da Antakya Kadılığına Ebu Bekir Ağa'nın tayin edilmesi hakkında.	23 S 1222/2 Mayıs 1807	Berat
5	3/4	Halep Kadısı İbrahim Dame'nin sekbân çerkesi ve çadır î'mâli ve irsâli hakkında.	4 R 1222/16 Temmuz 1807	Ferman
6	3/5	Dîvân-ı Halebü'ş-Şehbâ'dan Antakya kadısına deve kiralayıp ve alınan malzemelerin sevkinden Ahmet Ağa'nın sorumlu tutulduğu hakkında.	15 S 1222/2 Mayıs 1807	Buyruldu
7	4/6	Antakya'nın kastal mahallesi sâkinlerinden Hacı Yusuf'un verâsetinin şahitler huzurunda aile bireyleri arasında paylaşılmasının hakkında.	25 N 1222/26 Kasım 1807	Hüccet
8	4/7	Mahalle-i Dörtayak sâkinlerinden Veli Mehmed'in verâsetinin şahitler huzurunda aile bireyleri arasında paylaşılması hakkında.	1222/1807	Hüccet
9	5/8	Osmanlı Devleti ile Rus savaşında Osmanlı'nın her kazâlardan ellişer neferden toplamda 1300 nefer süvârinin tertibi, sevk ve irsali hakkında.	Evâhir-i Ca 1222/ Temmuz/Ağustos 1807	Ferman
10	6/9	21 L 1222 tarihine kadar Antakya kazâsından fermân buyrulan müşterân yedi ve menzil ücreti bundan akdem hazeriyye için ityân-ı deyn ve sâir mesârifât-ı zarûriyye ma'rifet-i şer' ve cümle mesraflarıyla tevzî' u teslimât olunması hakkında.	21 L 1222/22 Aralık 1807	İ'lâm
11	6/10	Antakya'nın Saman Mahallesi sâkinlerinden Hadîce bint-i Ebu Bekir'in verâsetleri işlemleri hakkında.	23 L 1222/24 Aralık 1807	Hüccet
12	7/11	13 L 1222 tarihinde olmak üzere Halep muhassıllığı deymûsâtı aklâmından olan ihtisâb nefsi-i Antakya mukâta'ası hakkında.	13 L 1222/14 Aralık 1807	Tezkire
13	7/12	13 L 1222 tarihinden bir sene-i kâmile zabt eylemek üzere yalnız 2996,5 guruş asl-ı mâl ve kalemiyye ve ilhâk ve resm-i tamga-i Kiryas penbe ile uhdesine kayd olunması hakkında.	13 L 1222/14 Aralık 1807	İ'lâm
14	8/13	21 L 1222 tarihine gelinceye dek medîne-i Antakya kazâsında bâ-fermân-ı âlî matlûb buyrulan müşterân bedeli ve menzil ücreti ve bundan akdem hazeriyye için ityân-ı deyn ve sâir mesârifât-ı zarûriyye hakkında.	21 L 1222/ 22 Aralık 1807	İ'lâm
15	8/14	Her kazâdan ellişer nefer süvârî için bundan akdem evâmirim sudûr olmağla asâkiri tâyifesi şimdiye kadar mahal-i me'mûrelerinde bulunmadıklarından verilen emirleri yerine getirmeleri hakkında.	22 Ra 1222/30 Mayıs 1807	Buyruldu
16	8/15	Her kazâdan ellişer nefer takvîyet-i şugûr ve hudûd hakkında meştâ-yı ordu-yı hümâyûn isbât-ı vücûd itmek üzere tertîb olunduğu ve sâbikan Sivas vâlisî vezîr-i mükerrerem devletlü Behram Paşa	22 Ra 1222/30 Mayıs 1807	İ'lâm

		Hazretleri sürücü ta'yîn olunduğu ve asker sevki hakkındaki emre uyulması hususu hakkında.		
17	9/16	Antakya'nın Halabnemle mahallesinde vâki' me'zûnen bi'l-iftâ merhûm Hacı Mehmed ibn-i Hacı Ali Medresesi'nin müderrisi olan es-Seyyid Mehmed Tâhir Efendinin medresesine tekrardan tevcih olunması hakkında.	-----	Buyruldu
18	9/17	Antakya'nın Hazret-i Habîb-i Neccâr mahallesinde sâkin iken vefat eden Beşe Mustafa Efendi'nin vârislerine şahitler huzurunda vekil tayini hakkında.	5 M 1222/15 Mart 1807	Hüccet
19	9/18	Antakya'nın Câmi'-i Kebîr Mahallesi sâkinlerinden Ebu Bekir bin Molla bin Halil'in meclis-i şer'-i şerîf-i enverde Vâlide Fâtıma bint-i Şeyh Ebu Bekir mahzarında da'vâ edilmesi hususu hakkında.	S 1223/ Nisan 1807	Hüccet
20	10/19	Halep muhassıllığı bağlı kazâlarından öteden beru tahsîline bir tahsildâr nasb ü ta'yîn oluna geldiğinden işbu vilâyetde tezkere-i dîvânî kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ali Ağa'nın tahsildâr nasb ü ta'yîn olması hakkında.	Gurre-i M 1223/11 Mart 1807	Berat
21	10/20	Gurre-i Muharrem 1223 senesine mahsûb ve Halep ve tevâbi'i mahalleleri için cizye tezkiresi gönderilmesi hakkında.	Gurre-i M 1223/11 Mart 1807	Tezkire
22	11/21	Antakya'da Ebu Bekir Ağa'nın İhsâniye ismiyle binâ eylediği mescid-i şerîfin câmi' olmağla salâhiyeti olduğundan buraya Osman Halife ibn-i Hacı Mehmed'in tayin edilmesi hakkında.	20 Za 1222/19 Ocak 1808	Berat
23	11/22	Antakya'nın Sofular Mahallesi mütemekkinlerinden Kirbit veled-i Serkiz Köyek ve karındaşı Serkiz veled-i Serkiz Köyek meclis-i şer'-i şerîf-i enverde Şeyh Mehmed bin Nâsır'a mallarını satması hakkında.	25 M 1223/23 Mart 1808	Hüccet
24	11/23	Antakya'nın Sofular Mahallesi sâkinlerinden es-Seyyid Mustafa bin el-Hâc Receb'in meclis-i şer'-i huzurunda tasarruf hakkını zevcesi Fâtıma Can Hâtûn'a devretmesi hakkında.	4 N 1222/05 Kasım 1807	Hüccet
25	12/24	Antakya'ya bağlı nahiyelerin hane sayısının belirlenmesi hakkında.	-----	Hüccet
26	12/25	Kazâda kâin fukarâ ve zu'afâ ve kuttân-ı berâyânın esbâb-ı refâh u râhatlarına ve eşkiyâ ve anede ve fesedenin kerânuşuna gereği gibi dikkat edilmesi hakkında.	17 M 1224/04 Mart 1809	Buyruldu
27	13/26	20 S 1223 tarihine kadar Antakya kazâsından matlub olunan imdâd-ı hazeriyye elli nefer süvârî bedeliyye ve ücret menzil ve sâir mesârifât-ı zarûriyye ma'rifet-i şer' ve cümle ma'rifetleriyle tevzî' u teslîm olunması hakkında.	20 S 1223/17 Nisan 1808	İ'lâm
28	13/27	Antakya bağlı Betâyin karyesi sâkinlerinden iken vefat eden olan Ali bin Abdullah'ın verâseti hakkında.	Selhi C 1124/11 Ağustos 1809	Hüccet
29	14/28	1223 senesi Antakya mukâta'asının senevî ma'lûmü'l-mikdâr mâlını hazîne-i âmirem edâ ve kalemeiyyesine virilmesi ve hesâb görülmesi.	17 Z 1222/15 Şubat 1808	Buyruldu
30	14/29	Merhûm Sinan Paşa evkâfi mülhakâtından Antakya'da vâki' cündi hamamının onarımının yapılması hakkında.	M 1223/ Mart 1808	İ'lâm

31	15/30	Antakya'da Hazret-i Habîbü'n-Neccâr Mahallesi sâkinlerinden el-hâc Ahmed Ağa ibnü'l-Hâc İbrahim Ağa meclis-i şer'î şerîf-i enverde vakfa mütevellî ta'yîn eylemesi hakkında.	1222/1807	Hüccet
32	16/31	Medîne-i Antakya mahallâtından Hamara Mahallesi sâkinlerinden Zeyneb bint-i Kûpeli Mustafa'ya meclis-i şer'î şerîf-i enverde vakfa mütevellî ta'yîn eylemesi hakkında.	M 1223/ Mart 1808	Hüccet
33	16/32	Ayıntâbî olup Antakya bir hânda misâfir iken vefat eden Halil Ağa'nın vâris-i olmayıp mallarının beytü'l-mâle verilmesi hakkında.	23 Ş 1223/14 Ekim 1808	Hüccet
34	17/33	Antakya'da Habîbü'n-Neccâr Mahallesi sâkinlerinden Ahmed Ağa bin el-Hâc İbrahim Ağa meclis-i şer'î şerîf-i enverde vakf-ı âtî-zikre li-ecli't-tescîl ve itmâm-ı emr tekmlî mütevellî nasb u ta'yîn eylemesi hakkında.	S 1223/ Nisan 1808	Hüccet
35	18-19 /34	Rusya devleti ile yapılan savaşa her kazadan 50 nefer askerin tertibi ve sevki hakkında.	Evâsıt-ı Z 1222/1 Şubat 1809	Ferman
36	19-20 /35	Rusya devleti ile yapılan savaşa her kazadan 50 nefer askerin tertibi, sevki ve cihat ilanı hakkında.	Evâhir-i Za 1222/17 Ocak 1809	Ferman
37	20/36	Antakya Hazret-i Habîbü'n-Neccâr Mahallesi sâkinlerinden Fâtıma bint-i Mustafa meclis-i şer'î şerîf-i enverde Habîbü'n-Neccâr türbedârı Şeyh Molla Osman bin Muhammed'den vakıf arazisi kiralanması işi hakkında.	Gurre-i Za 1223/19 Aralık 1808	Hüccet
38	21/37	Antakya Umrân Mahalesi sâkinlerinden iken vefat eden Molla Ahmed bin Mehmed'in vefatından sonra meclis-i şer'î şerîf-i enverde kurduğu vakfın mütevellîliğine oğlu Nuh'un geçmesi hakkında.	27 R 1223/22 Haziran 1808	Hüccet
39	21/38	Medîne-i Antakya'da Câmi'-i Kebîr ahâfîlerinden Seyfi Ömer esmâniyle meşgul iken firâr eden zâtın dükkânının açılıp mallarının satılması hakkında.	16 Ra 1223/12 Mayıs 1808	Hüccet
40	22/39	Taht-ı hükümetinde serdâr olan ref' olunup yerine üslûb-ı sâbık üzere kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân ser-turnâ Ali Ağa zîde kadruhû serdâr nasb ve ta'yîn olunması hakkında.	Gurre-i Ra 1223/27 Nisan 1808	Berat
41	22/40	Ser-turnâ Ali Ağa zîde kadruhû serdâr nasb ve ta'yîn olunması hakkında.	Gurre-i Ra 1223/27 Nisan 1808	Berat
42	23/41	Antakya kazâsının ahkâm-ı şer'îyyesiyle kısmet-i askeriyesini sene 1223 Cemâziyelülâ guresinden zabt eylemek üzere ihâle ve tefvîz olunması hakkında.	Gurre-i C 1223/25 Temmuz 1808	İ'lâm
43	23/42	El-Hâc Mustafa Ağa mübâşeretıyla Halebü'ş-Şehbâ eyâletinde 1223 senesine mahsûben bâ-emr-i âlî matlûb buyrulan beşyüz deve ve inşâsına me'mûr olduğum çadırları tahmîl ve ordu-yı hümâyuna ser'ian teslim edilmesi hakkında.	17 R 1223/12 Haziran 1808	Ferman
44	23/43	Sadr-ı a'zam Yusuf Ziyâ Paşa Efendi Hazretleri'nin uhde-i himâyet-i hidivaneleri tevcih buyrulması hakkında.	5 Ca 1223/29 Haziran 1808	Berat
45	24/44	İsticlâb-ı da'avât-ı hayriyye için resm-i mezkûrda 3 C 1222 tarihinden itibâren külliyyen ref' ve ilkâ olunup i'lân zimmında evâmir-i âlîşân virdükden sonra resm-i kadîmi olan 15 pâreden ziyâde bir	17 Ra 1223/13 Mayıs 1808	Buyruldu

		akçe alınmamak üzere tanzîm olunması hakkında.		
46	24/45	Antakya Sofular Mahallesi sâkinlerinden Ümmügülsüm bint-i Seyyid Hasan nâm Hâtunun mecl-is-i şer'-i şerîf huzurunda menzilin Seyyid Mehmed ve karındaşları Seyyid Ahmed ve Bekir bin Hâca 500 guruşa devretmesi hakkında.	22 M 1224/9 Mart 1809	Hüccet
47	25/46	23 C 1223 tarihine kadar Antakya kazâsından bâ-emr-i âlî matlûb buyrulan bedel-i müşterân ve imdâd-ı hazeriyenin kıst-ı sânisî ve nüzül ücreti ve sâir mesârifât-ı zarûriyye hakkında.	1223/1808	İ'lâm
48	25/47	Antakya kazâsından matlûb buyrulan bedel-i müşterân ve imdâd-ı hazeriyenin kıst-ı sânisî ve menzilci Hacı Ahmed Ağa'ya ve mesârifât-ı zarûriyye hakkında.	13 Ca 1223/7 Temmuz 1808	İ'lâm
49	26/48	El-Hâc Ebu Bekir Ağa Mederese'sinde müderris olan medîne-i mezbûre sükkânından kıdvetü'l-ulemâi'l-muhakkıkîn Ömer Efendinin arz-ı hâl sunup medrese yerinde ibtidâ dâhil i'tibârî tevcîh ve ihsân buyrulması hakkında.	-----	Hüccet
50	26/49	Rusya'yla yapılan harb için Anadolu ve Rumeli'den derhal asker sevk ve irsali hakkında	Evâil-i Ca 1223/25 Haziran 1808	Ferman
51	27/50	Osmanlı tahtına II. Mahmud'un geçmesi, hutbe okunması, cülus bahşîşi ve Mustafa paşa'nın sadrazam olması hakkında.	Evâil-i Ca 1223/25 Haziran 1808	Ferman
52	27/51	Osmanlı tahtına II. Mahmud'un geçmesi, hutbe okunması, cülus bahşîşi ve Mustafa paşa'nın sadrazam olması hakkında.	23 M 1223/21 Mart 1808	Buyruldu
53	28/52	Faizin katiyen yasak olduğu ve altının ise değerinin belirlendikten sonra piyasada kullanılması ve buna aykırı davranışların cezalandırılacağı hakkında.	Evâil-i C 1223/25 Temmuz 1808	Ferman
54	29/53	20 Ş 1223 yılında askerlerin binekleri için toplanan yemlerin köy köy listesi hakkında.	20 Ş 1223/11 Ekim 1808	İ'lâm
55	29/54	Gurre-i S 1223 tarihinde Kilis muhârevesinde öldürülen Kürd ağasının Antakya'da oturan zevce-i menkûhası Mısırlı bedel-i asl-i zimmetine mevcûd olan eşyâsını ser-divânegândan Topal Ali Ağa tâlibiyle tahrîr ve teslîm olunması hakkında.	Gurre-i S 1223/29 Mart 1808	Hüccet
56	30/54	Halep'den iskeleye gelüp ve yine bâ-emr-i âlî Halep'e i'âde olan çadırlar hakkında.	-----	Ferman
57	30/55	Antakya Dörtayak Mahallesi sâkinlerinden olup vefat eden Değirmenci Mehmed Beşe'nin verâsetinin meclis-i şer'-i şerîf huzurunda aile bireylerine pay edilmesi hakkında.	20 Ş 1224/30 Eylül 1809	Hüccet
58	31/56	1223 senesi mâllarından ahz u istifâ ideceklerine cümleye i'lân ve işâ'ate ve cizye ve avârız ve mukâta'ât mâllarından mu'ayyen olan ol mikdâr ocak akçesi 1222'e mahsûben ashâb-ı ocaklığa virmeyip vaktiyle sudûr iden evâmir-i aliyem müciblerince cânib-i mîriyye ve havâle olunan mahallere irsâl ve teslîm edilmesi hakkında.	2 M 1222/12 Mart 1807	Ferman
59	31/57	Antakya'da Süveyde nâhiyesinde Makragun köyü sâkinlerinden Ali bin İbrahim'in meclis-i şer'-i şerîf-i enverde vakf-ı âti'z-zikre li-ecli't-tescîl mütevellî nasb ve ta'yîn eylemesi hakkında.	13 Ş 1223/4 Ekim 1808	Hüccet

60	32/58-1	Antakya'da toplanan vergilerin kayıt altına alınması hakkında.	13 L 1223/2 Aralık 1808	Hüccet
61	32/58-2	Antakya ihtisâbı mukâta'asını 13 Ş 1223 tarihi itibariyle bir senelik toplanması hakkında.	23 L 1223/2 Aralık 1808	Tezkire
62	32/59	13 L 1223 tarihinde Halep muhassıllığı bağlı Antakya mukâta'asının sene-i sâbık mâl-ı mîrîsiyle müceddeden ilhâk olan resm-i tamğa-yı Kıryas penbe maktû'asını toplanması ve beytû'l-mâle verilmesi hakkında.	17 L 1223/6 Aralık 1808	Tezkire
63	33/60	Antakya'nın Süveyde nâhiyesinde Zeytûniye köyünden olup vefat eden Abdülmesîh veled-i Berhom'nun çocuklarına şahitler huzurunda vasi nasb ve tayini hakkında.	29 Z 1223/15 Şubat 1809	Hüccet
64	33/61	Antakya Süveyde nâhiyesinde Zeytûniye köyünden olan bâ-hükmi şer'î cezâsı tertîb ve kabul olan Berhom veled-i Corci'nin verâsetini aile ferdleri arasında paylaşılması hakkında.	Gurre-i Z 1223/18 Ocak 1809	Hüccet
65	34-35/62	Okunamadı.	-----	-----
66	35/63	Antakya Samara Mahallesi sâkinlerinden es-Seyyid Ahmed bin es-Seyyid Mustafa'nın terekesinin meclis-i şer'î enverde aile fertleri arasında paylaşılması hakkında.	25 C 1224/7 Ağustos 1809	Hüccet
67	36/64	Antakya'ya bağlı kazâ ve nâhiyelerin avâızlarının toplanıp kayıt altına alınması hakkında.	3 M 1224/18 Şubat 1809	İ'lâm
68	36/65	Antakya'ya bağlı Zeytûniye köyünden olup hıyânet eden ber-vehc-i şer'î maktûlen helâk olan Ebu Saba Cercu veled-i verâsetinin aile bireyleri arasında taksim edilmesi hakkında.	25 Ş 1223/16 Ekim 1808	Hüccet
69	37/66-1	Halep'e bağlı kazalarda ehl-i zimmetten Yahudi, Hristiyan ve acem taifelerinden olup cizye ödemesi gerekenlerin belirlenmesi ve cizyeden muaf olanların belirtilip cizye ödemekten kaçanların cezalandırılacağı hakkında.	Gurre-i M 1224/16 Şubat 1809	Buyruldu
70	38/66-2	Cizye toplanırken halkın gözetilmesi, cizyenin fakirlerden alınmaması ve cizye toplanırken halka zülüm etmekten kaçınılması hakkında.	1224/1809	Buyruldu
71	38/67	Antakya Kanavât Mahallesi sâkinlerinden iken diyâr-ı âharda fevt olan Mehmed bin Ahmed Beşe'nin verâsetinin aile fertleri arasında taksim edilmesi hakkında	25 Z 1223/21 Ocak 1811	Hüccet
72	39/68	Sekbanın fesholunması hakkında.	Evâhir-i Ş 1223/20 Ekim 1808	Ferman
73	39/69	1224 senesi mahsûb olunmak üzere Halep muhassıllığı aklâmından Antakya ve Kuseyr ve Şugur kazâlarında vâki' tezkere-i kurâ ve mukâta'ât ve maktû'âtın tahsîli hakkında.	Gurre-i M 1223/28 Şubat 1808	Tezkire
74	39/70	Halep ve tevâbi'i mahallerinin cizyesi aklâmından Antakya tevâbi'i mahallelerinde sâkin zimmet-i kefer ve Yehud ve Erâmine-i Acem tâifelerinin şer'an üzerlerine edâsı lâzım gelen cizye-i şer'iyelerini ödemeleri hakkında.	Gurre-i M 1234/ 16 Şubat 1809	Tezkire
75	40-41/71	Antakya Umran Mahallesi sâkinlerinden el-Hâc Ebu Bekir Ağanın şahitler huzurunda tasarruf hakkıyla vakıf kurması ve müteveli tayin etmesi hakkında.	25 Z 1223/11 Şubat 1809	Hüccet
76	41/72	Antakya Meydan Mahallesi sâkinlerinden Meryem binti el-Hâc Ömer nâm hâtûnun verâsetinin aile	25 Ca 1224/ 8 Temmuz 1809	Hüccet

		fertleri arasında taksim edilmesi hakkında.		
77	42/73	Ordu-yu hümâyûna müşterân bedelinin tahsili hakkında.	11 Ş 1223/2 Ekim 1808	Ferman
78	42/74	Antakya'ya ve Urdu'ya isâbet eden yetmiş aded müşterânın bedeli olan 10,500 guruşu ber-vech-i âdî tevzî' ve yerlü yerinden tahsili ve mütesellime teslimi hakkında.	-----	Tezkire
79	43/75	25 M 1224 tarihinde Antakya kazâsından bâ-emr-i matlûb olan bedel-i müşterân ve imdâd-ı hazeriyye ve kışlak malı ve menzil ücreti ve şa'îr ve akçe hıntası ve sâir mesârifât-ı zarûriyye kayıt altına alınması hakkında.	15 M 1224/2 Mart 1809	İ'lâm
80	43/76	(Boş Sayfa)	-----	-----
81	44/77	Antakya mutasarrıfı Ali İlmî işbu bu gayeti Z 1223'te muvakkiti Mehmed Ali vefât etmeğle yeri muvakkiti olduğu kâdîasker-i esbak ruznâmçesinde ber-teveccüh-i esbakın kendisine tevcih ve ibkâ olunması hakkında.	Gurre-i M 1224/16 Şubat 1809	Berat
82	44/78	Mevlânâ Abdülkerîm Efendinin Antakya kazâsına mutasarrıf olması hakkında.	Gurre-i M 1224/16 Şubat 1809	İ'lâm
83	44/79	Tersâne-i Âmire'nin mesârifî için lâzım olan eşyâ ve levâzımâtın Antakya, Halep, Şugur, İdlîb, Yılanlı ve Balis kazâlarına 1224 senesine mahsûben hâsıl olan rusûmâtı tahsîl olunmak üzere tahsildârlığına Şerif-zâde İsmail'in getirilmesi hakkında.	5 Za 1223/23 Aralık 1808	Berat
84	45/80	Bir kimsenin vefatından sonra eğer malı mülkü beyt'ül-mâle ait değilse ve rüşvetle toplanılmamışsa evlatlarına bırakabilir ve bu durumda kimsenin onlara müdahale etmemesi hakkında ferman.	Ahir-i Ş 1223/20 Ekim 1808	Ferman
85	45/81	Antakya'da Hazreti Habîbü'n-Neccâr Mahallesi sâkinlerinden Molla Ömer bin Abdullah'ın verâsetinin aile fertleri arasında taksimi hakkında.	25 Ra 1224/10 Mayıs 1809	Hüccet
86	46/82	Sultan II. Mahmud'un Fatıma adında kızının dünyaya gelmesi nedeniyle sultanın bunu halkıyla paylaşması ve şenlikler düzenlemesi hakkında.	Ahir-i Za 1223/ 17 Ocak 1809	Ferman
87	46/83	Antakya Kantara Mahallesi sâkinlerinden Fâtıma binti Mehmed'in verasetinin aile bireyleri arasında taksim edilmesi hakkında.	Ahir-i Za 1223/17 Ocak 1809	Hüccet
88	47/84	Antakya'nın Süveyde nahiyesinden Antakya a'yâmı katleylediği Abusa nâm zimmî ile sâir müte'allikâtın bin kîseyi mütecâviz emvâl, eşyâ, mühimmât ve nukûdları almasından ötürü kâffe-i emvâlinin cânib-i mîrî için zabt-ı tahrîri hususunda.	14 L 1223/3 Aralık 1808	Buyruldu
90	48/85	Antakya'da tedariki istenen sekban çerkelerinin olduğu mahalden ihrâc ve ta'dârik erek gümrükçi-i merkûm ma'rifetiyle münâsib sefine tedâriki ve hıyâm-ı mezkûrenin defteriyle mübaşire teslîmen dersa'âdet'üme irsâl ve teslîmi hususunda.	17 S 1224/3 Nisan 1809	Buyruldu
91	48/86	Antakya Sofular vakfına mesârifât-ı lâzimesi için sarf-ı mütevellisi olan işbu bâ'isü'l-kitâb türbe-i dâri's-şeyh Osman Efendi meclis-i akd-i mezkûrda takrîr-i kelâm idüp vakf-ı mezbûrun	27 C 1224/10 Temmuz 1809	Hüccet

		ta'mîr ve termîmini muhâsebede bâ-hüccet-i şer'î ba'de'l-mesârifât bi-şartı'r-ruçû' vakıfda alacağıın olduğu hakkında.		
92	49/87	Halep eyaleti ve bağlı kazalardan toplanan vergilerin eksiksiz ve tam olarak toplanması ve derhal tersane-i amireye gönderilmesi ve bununla birlikte rusumutın toplanması veya sevkinde bir sıkıntı çıkaran olursa dersa'adete bildirilmesi hakkında.	12 Ra 1224/27 Nisan 1809	Ferman
93	49/88	Antakya mahallâtından Kantara Mahallesi sâkinlerinden iken vefat eden Hüseyin Efendi'nin verâsetinin aile fertleri arasında taksimini hakkında.	25 L 1224/3 Aralık 1809	Hüccet
94	50/89	Halep'de ve kazâlarından ihrâcı tertîb ve fermân olunan 500 aylık müşterânın aynen ihrâcı müyesser olamadığından müşterân-ı mezkûrenin sâbıkı üzre aylığı 150 guruşdan bedele kat' ve îcâb iden 75,000 guruş bedelinin hazîne-i âmireye teslimi hakkında.	10 R 1224/25 Mayıs 1809	Ferman
95	50/90	Antakya Dörtayak Mahallesi sâkinlerinden Safiye'nin vekîl-i müsecceli el-Hâc Hüseyin meclis-i şer' de Bekdâş oğulları Mehmed ve Ali'ye tasarruf hakkını devretmesi hakkında.	22 Ca 1225/25 Haziran 1810	Hüccet
96	51/91	Antakya kadısının Halep muhassıllığı bağlı olması ve her zaman muharrem ayında mâl-ı mîrîlerini Halep hazînesine edâ ve teslim olunması hakkında.	3 Ra 1224/18 Nisan 1809	Ferman
97	51/92	Vakfa mütevellî olan Tut Mahallesinden Ömer Efendiye Dudu Hatun tarafından yaptırılan binanın tasarruf hakkının şahitler huzurunda vakfa devredilmesi hakkında.	22 Z 1224/28 Ocak 1810	Hüccet
98	52/93	Rusya ile yapılan savaş için zahire ve mühimmat nakli için en kısa sürede mekkarilerin hazırlanması hususu hakkında.	12 S 1224/29 Mart 1809	Tezkire
99	53/94	Antakya'nın Kuseyr ve Altunözi nâhiyelerine tasallut ve zulüm ve te'addide musır olan Sa'îd Ağa ve Topil Ali nâm şakilerin yakalanması ve gerekenin yapılması hakkında.	9 L 1223/28 Kasım 1808	Mürâsele
100	53/95	Antakya a'yân-ı el-Hâc Ebu Bekir Ağa'nın ma'rifet-i şer' ve cümle ma'rifetiyle def'-i mazarrat-ı haşerât için toplanan asâkire tarafından virilen manda ve alâikleri ve sâir mesârifât-ı zarûriyelerinin kayıt altına alınması hakkında.	23 B 1224/3 Eylül 1809	Hüccet
101	53/96	Antakya sâkinlerinden Rukiye Hâtun meclis-i şer'-i şerîf huzurunda ölen oğullarının tasarruf hakkını vakf edip kızı fâtıma'ya ise nafaka verilmesi hususu hakkında.	11 S 1224/28 Mart 1809	Hüccet
102	54/97	25 B 1224 tarihinede Antakya kazâsından emir buyrulan 1223 senesinin bedel-i müşterânı ve 1224 senesinin mâl-ı hazeriyyesinin kıst-ı sânisî ve menzil ücreti ve sâir mesârifât-ı zarûriyenin kayda alınması hakkında.	25 B 1224/5 Eylül 1809	İ'lâm
103	54-55/98	Antakya'ya bağlı nahiyelerdeki hane sayılarının belirlenmesi hakkında.	-----	Hüccet

104	55/99	1224 senesinde kazâsından bâ-emr-i âlf matlûb buyrulan 1223 senesinin müşerân bedeliyyesi ve 1224 senesinin mâl-ı hazeriyye, menzilci ücretinden ve mesârifât-ı zarûriyye cümle ulemâ, fukarâ, küberâ ve a'yân masraflarıyla hesaplanması ve tahrîr olunması hakkında.	25 B 1224/5 Eylül 1809	İ'lâm
105	55/100	Halep eyâletinde vâki' kazâlardan seferler için tertîb olunan 80 kese akçe imdâd-ı seferiye 1224 senesine mahsûben eyâlet-i merkûme dâhilindeki kazâlardan edâ ve teslim olunması hakkında.	Evâil-i Ca 1224/14 Haziran 1809	Tezkire
106	56/101	Ali Ağa'nın uhdesine Antakya voyvodalığı ve tahsildârlığı kemâ-kân ifâ birle ihâle ve tefvîz olunması hakkında.	21 N 1224/30 Ekim 1809	Tezkire
107	56/102	Antakya'da Saha Mahallesi sâkinlerinden Abdurrahmân Efendi'nin müvekkilesi Emîne Hâtûn'a nısf-ı âharımı oğlu Mehmed'e ve Beşir Ağa'ya sahîh-i şer'îyle bey' u temlik ve teslim eylemesi hakkında.	5 Ş 1224/15 Eylül 1809	Hüccet
108	57/103	Antakya sâkinlerinden es-Seyyid Mehmed Efendi meclis-i şer'-i şerîf-i enverde Emîne binti el-Hâc Mustafa nâm Hâtun muhzırinde da'vâ ve takrîr-i kelâm etmesi hakkında.	22 L 1224/30 Kasım 1809	Hüccet
109	57/104	Antakya Şeyh Ali Mahallesi sâkinlerinden Hasan bin Hasan'ın verâsetinin aile fertleri arasında taksimi hakkında.	25 M 1225/2 Mart 1810	Hüccet
110	58/105	Antakya kazasının 300 nefer askeri sefere göndermesi ve daha önce de bu emrin verildiği ve hala emre itaat edilmediği hakkında.	Evâhir-i L 1224/9 Kasım 1809	Buyruldu
111	58/106	Antakya sâkinlerinden Yunus Hâce-zâde es-Seyyid Halil Efendi meclis-i şer'-i şerîf-i enverde medyûnen ölen Bozkelle oğlu Tüccâr İsmail'in büyük kızı Hadîce Hâtun müvâcehelerinde da'vâ ve takrîr-i kelâm edilmesi hakkında.	2 C 1225/5 Temmuz 1810	Hüccet
112	59/107	Halep'te cebelü akçesi, mesârif-i seferiyyeye ve tanzîm-i levâzım-ı cihâdiye ve emr-i cihâda i'ânet için yerlü yerinden cem' u tahsîl ve mübâşirîne teslîmen acâleten Dersa'âdet'üme irsâl ve tesyîr ve hazîne-i âmireye teslim olunmasına hakkında.	29 C 1224/11 Ağustos 1809	Ferman
113	60/108	Antakya Habîbü'n-Neccâr Mahallesinden Abdullah Ağanın meclis-i şer'-i şerîf-i enverde Mehmed Ağayı menzil için da'vâ ve takrîr-i kelâm etmesi hakkında.	2 M 1225/7 Mart 1810	Hüccet
114	60/109	Antakya Habîbü'n-Neccâr Mahallesinden Ali Beşe ibni Abdurrahman meclis-i şer'-i şerifte Abdullah Ağa ibni Hüseyin müvacehelerinde da'vâ ve takrîr-i kelâm edilmesi ve kendi menzillerinin vakfa devredimemesi hakkında.	2 M 1225/7 Şubat 1810	Hüccet
115	61/110	Antakya Hallâbü'n-Nemle Mahallesinden Ali ibni Abdurrahman kullukçu oğlu meclis-i şer'-i şerîf-i enverde yine Antakya eşrâfından Ebu Bekir Ağaya menzilinın tasarruf hakkının devri hakkında.	25 M 1225/2 Mart 1810	Hüccet
116	61/111	Nısfı M 1225 tarihine kadar Antakya kazâsından bâ-emr-i âlf matlûb buyrulan mâl-ı hazeriyyenin kıst-ı ûlâ ve kışlak ve menzilcinin ücret-i tekmîli ve sâir mesârifât-ı zarûriyye kayda alınması hakkında.	15 M 1225/20 Şubat 1810	İ'lâm
117	62/112	Nısfı M 1225 tarihine kadar Antakya kazâsından	Nısfı M	İ'lâm

		matlûb buyrulan imdâd-ı hazeriyenin kıst-ı ûlâ, kışlak, menzilcinin ücret-i tekmîl, sâir mesârifât-ı zarûriyye ma'rifet-i şer', cümle ma'rifetiyle taksîm ve selyân olup beher semen 600 guruş isâbet etmeğın iktizâ eden kurâlardan tahsîl ve kabza-i me'mûra teslimi hakkında.	1225/Şubat-Mart 1810	
118	63/ 113	Antakya voyvodası ve tahsildârı izzetlü Ali Ağa marziyyü'l-ahâlî ve vech-i hak üzre harekât-ı memdûha ve sıdk u sedâd ile mücerrebü'l-etvâr olduğında voyvodalık ve mahallinden tahsildârlık dahi kemâ-kân uhde-i necâbetlerine ibkâ ve tefvîz olunması hakkında	7 M 1222/17 Mart 1807	Buyruldu
119	63/ 114	Antakya'da şer'an üzerlerine edâsı lâzım gelen halktan cizye-i şer'iyyelerinin 1225 yılı için tahsili hakkında.	7 M 1225/12 Şubat 1810	Tezkire
120	63/ 115	Halep muhassıllığı bağı Antakya mukâta'asının sene-i sâbık mâl-ı mîrîsiyle mücedden ilhâk olunan resm-i damga-yı Kıryas penbe maktû'asının tahsîl ve kaydı hakkında.	13 L 1225/11 Ksım 1810	Tezkire
121	64/ 116	Halep muhassıllığı Antakya ve Kuseyr ve Şugur kazâlarında mukâta'âtın tahsîli ve kayıt altına alınması hakkında.	5 M 1225/10 Şubat 1810	Tezkire
122	64-65/ 117	Haleb halkdan alınacak cizye-i şer'iyyelerinden 1225 senesi Muharrem guresi itibariyle kaç kişinin cizye vereceği ve cizye bedelinin belirlenmesi, cizyenin toplanması sırasında ve sonrasında dikkat edilmesi gereken hususlar ve sahteciliğe dikkat edilmesi, cizyeyi ödemeyenlerin cezalandırılması hakkında.	Gurre-i M 1225/6 Şubat 1810	Buyruldu
123	66/ 118	Antakya ihtisâbı mahsûli mukâta'ası işbu 13 L 1224 bir sene kâmil zabt eylemek üzre 2996,5 guruş ile uhdesine kayd olunmasını hakkında.	13 L 1224/21 Kasım 1809	Tezkire
124	66/ 119	Antakya Hammâre Mahallesinden Meryem Hâtunun meclis-i şer' şerifte ammisî Halil Ağa bin Mehmed Yahyâ muhızırında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüp ölen babası ve kardeşinden kalan menzil hisselerinin talebi hakkında.	17 M 1225/22 Şubat 1810	Hüccet
125	67/ 120	Rusya ile yapılan savaşta acilen orduya destek için Halep'e bağı her kazadan 1500 nefer süvarinin gönderilmesi hakkında.	Evâsıt-ı N 1224/20 Ekim 1809	Tezkire
126	68/ 121	Halep eyâlet-i merkûmede vâki' kazâlarda seferler vukû'unda tertîb olunan seksen kese akçe imdâd-ı seferiyenin sene-i mezburede mahsûben re's-i sene-i gurre-i Muharrem i'tibâr olunarak kazâlar ahâlîlerine şurût-ı seferiye nedeniyle tevzî' ve tahsîl edilmesi hakkında.	Z 1224/ Ocak-Şubat 1810	Ferman
127	68/ 122	Halep muhassılı Şerif-zâde İsmail Antakya voyvodası Ebu Bekir dâme Tersâne-i Âmire hazînesine irsâl ve tesbîl olunması husûsunda irâde-i seniyye te'alluk eylediğinden her bir mahalle evâmir-i şerîfe neşr u tesyâr kılındığına mebnî 1224 senesine mahsûben Halep eyâletinde zuhûr iden ber-mûcib-i şurût beher kıyyede altmışar pâra rusûm-ı mîzâniyyesi tahsîl ve hazîneye irsâl ve tesbîl olunması hakkında.	1224/1809-1810	Ferman
128	69/ 123	Rusya ile yapılan savaş için asker sevki yapılması ve bu konuda acil davranılması hakkında.	Evâsıt-ı N 1224/20 Ekim 1809	Ferman

129	70/ 124	Antakya'da Berâ-yı Avârız ve Nüzül Akçesinin toplamı 1904 guruş 25 pâra olmağın meblağ-ı mezkûrî hâlâ mevcûd olan 180 hâneye tarh u tevzi' olundukda her hâneye 10,5 guruş bir akçe isâbet etmekle defter-i mevkûfât mûcebince yerli yerinden tahsîl ve teslîm eylenmesi hakkında.	Gurre-i R 1223/27 Mayıs 1808	Mürâsele
130	70/ 125	Âişe Hâtun Antakya kâdisına arz-ı hâl edip Halep'de Üç Kilise mahalinde delibaşı Topal Ali ve Rıfki yarım Ağanın, karındaşı Hüseyin'in ve oğlu Ali'ye 1223 senesinde hücum edip mallarına el koydukları şikâyeti hakkında.	Evâil-i Za 1224/8 Aralık 1809	Hüccet
131	71/ 126	Antakya serdârlığına Ali Ağa zîde kadruhû serdâr olarak nasb ve ta'yîn olunması hakkında.	Gurre-i Ra 1225/6 Nisan 1810	Berat
132	71/ 127	Antakya serdârlığına Ali Ağa zîde kadruhû serdâr olarak nasb ve ta'yîn olunması hakkında.	Gurre-i Ra 1225/6 Nisan 1810	Berat
133	71/ 128	Medîne-i Antakya Şâkircek Mahallesi sâkinlerinden Mahsûnî Mehmed Çömez'in verasetinin aile fertleri arasında taksimi hakkında.	12 Ra 1225/17 Nisan 1810	Hüccet
134	72/ 129	Rusya il yapılan savaşta gerekli olan deve, at ve bineklerin Halep eyaleti hissesine düşen miktarın toplanması, sevki ve irsali hakkında.	10 Z 1224/16 Ocak 1810	Ferman
135	73/ 130	Halebi'ş-şehbâ mütesellimliğine ser-bevvâbîn el-Hâc İbrahim efendinin tayin edilmesi hakkında.	Selh-i Ra 1225/6 Nisan 1810	Berat
136	73/ 131	Medîne-i Antakya mahallâtından Câmî'-i Kebîr Mahallesi sâkinlerinden olup vefat eden el-Hâc Ahmed'in verasetinin aile fertleri arasında taksimi hakkında.	20 C 1225/23 Temmuz 1810	Hüccet
137	74/ 132	25 Ra 1225 tarihine kadar medîne-i Antakya kazâsından bâ-fermân-ı âlî matlûb buyrulan bedel-i müşterân ve imdâd-ı seferiyye menzil ücreti ve diğer mesârifât-ı zarûriyye hakkında.	25 Ra 1225/30 Nisan 1810	İ'lâm
138	74/ 133	25 Ra 1225 tarihine kadar Antakya bağlı kazâlardan bedel-i müşterân, mâl-ı seferiyye, menzil ücreti, zi'l-kudret tekmili, mesârifât-ı zarûriyye ma'rifet-i şer', cümle ma'rifetiyle tevzi' ve kurâlara isâbet edenlerden her tümene 350'şer guruş isâbet edinenin toplanıp me'mûra teslîm edilmesi hakkında.	25 Ra 1225/30 Nisan 1810	Mürâsele
139	75/ 134	Rusya ile yapılan savaşa asker sevki hakkında.	Evâil-i C 1225/4 Temmuz 1810	Ferman
140	76/ 135	Halep bağlı kazâlardan 500 mehâr müşterânın beheri 150 guruşdan bedelleri lede'l-hâce 75.000 guruş olmakla yerli yerinden tahsîl ve mübâşirâna teslimen hazîne-i âmireye gönderilmesi hakkında.	13 S 1225/20 Mart 1810	Ferman
141	76/ 136	Rusya ve Sırlarla yapılan savaş için gaza, cihat ilanı ve asker sevki yapılması hakkında.	-----	Ferman
142	77/ 137-1	Rusya ve Sırlarla yapılan savaş için gaza, cihat ilanı ve asker sevki yapılması hakkında.	-----	Ferman
143	78/ 137-2	Rusya ile yapılan savaşa katılımı arttırmak için daha fazla gayret sarf edilmesi hakkında.	Evâhir-i Ra 1225/6 Nisan 1810	Buyruldu
144	78/ 138	Rusya ve Sırlarla yapılan savaşa askerlerin iştirak etmesi hakkında.	-----	Buyruldu
145	79/ 139	Antakya Debbus Mahallesi sâkinlerinden Afife Hatunun meclis-i şer'-i şerîfte menzilineki tasarruf hakkını Abdüllatîf Efendi ve zevcesi Fâtîma Hâtûn devretmesi hakkında.	25 Ca 1225/28 Haziran 1810	Hüccet
146	79/ 140	Yunus Fakihî Câmî'-i şerîfinin mütevellisi olan	22 Ca 1225/25	Hüccet

		türbedâr Şeyh Osman Efendi akd-i meclis-i şer' den tahrîr-i kelâm idüp gurre-i M 1218' den B 1225 tarihine gelinceye dek olan masrafların belirlenmesi hakkında.	Harizan 1810	
147	79/ 141	Yunus Fakihî Câmî' -i şerîfinin mütevellîsi olan türbedâr Şeyh Osman Efendinin meclis-i şer' ide vakfin tamir ve harcamalarının muhasebesi hakkında.	29 Ca 1225/2 Temmuz 1810	Hüccet
148	81/ 142	Halep eyâletinde toplanması emredilen seksen kese akçe imdâd-ı seferiyye Antakya ve Erdu kazâlarına ihtisâs iden imdâd-ı seferiyye akçesinden Ebu Bekir Ağa tarafından bâlâda mestûr olan 2500 guruşun toplanması hakkında.	17 B 1225/18 Ağustos 1810	Hüccet
149	81/ 143	1225 senesine mahsûben Halep eyâletinde bâ-fermân-ı âlî buyrulan seksen kese akçeden Antakya ve Erdu kazâlarına ihtisâs eden imdâd-ı seferiyye merkûmeden yalnız 2500 guruş bâlâda mestûr olan Ebu Bekir Ağa tarafından merkeze senet ketb olunması hakkında.	17 B 1225/18 Ağustos 1810	Hüccet
150	81/ 144	Halep vâlîsi Mehmed Paşaya hitâben 7981 guruş imdâd-ı seferiyyesi matlûb yine fermân-ı celîli' ş-şân sudûruna mebnî müşârun ileyh Hazretleri meblağ-ı mezkûrî bâ-buyruldu matlûb etmeğin müşârun ileyh Hazretleri mütesellim Hâlid Ağa' ya meblağ-ı mezkûrî bi' t-temâm ve' l-kemâl edâ ve teslîm olup yedinden vüsûl olunması hakkında.	-----	Buyruldu
151	82/ 145	Antakya merkez ve Antakya' ya bağlı nahiyelerden toplanan avarız, bedeli nüzul v.s. vergilerin kayıt altına alınması hakkında.	-----	Hüccet
152	83/ 146	Antakya' da 1224 Mart ibtidâsından 1225 Muharrem' i guresine kadar hâsıl olan resm-i ipek ve penbe mutasarrıfî medîne-i mezbûre mahkemesinde ma' rifet-i şer' iyle ve ru' yet-i hesâbda ay ay hâsıl olan îrâd' âtının kaydı hakkında.	Gurre-i M 1225/6 Şubat 1810	Hüccet
153	83/ 147	1224 senesine mahsûben imdâd-ı seferiyyenin kayıt altına alınması hakkında.	-----	Hüccet
154	83/ 148	Halep eyâletinde resm-i penbe ve ipek gümrük emîni mevâlî-i fihâmdan ve muhassıl-ı emvâl Abdülkâdir Efendi tarafından Antakya' da 1225 Mart ibtidâsından Teşrîn-i sâni' gâyetine kadar hâsıl olan îrâdâtın kayıt altına alınması hakkında.	23 Z 1225/19 Ocak 1811	Hüccet
155	83/ 149	Halep eyâletinde resm-i penbe ve rişte-i penbe gümrük emîni mevâlî-i izâmdan ve muhassıl-ı emvâl Abdülkâdir Efendi tarafından Antakya' da 1225 senesinin Kânûn-ı Evvel ibtidâsından Şubat' ı gâyetine kadar üç ayda hâsıl olan îrâdâtın kaydı hakkında.	15 Ca 1225/18 Haziran 1810	Hüccet
156	84/ 150	Antakya merkez ve Antakya' ya bağlı nahiyelerden toplanan muk' ata, avarız, bedeli nüzul v.s. vergilerin kayıt altına alınması hakkında.	1225/1810	Hüccet
157	85/ 151	Antakya zîde kadruhû ummâl-ı mukâta' ât-ı kurâ ve mezâri' -i Antakya, Kuseyr ve tevâbi' hâ vâcibi hakkında.	1225/1810	Hüccet
158	85/ 152	Antakya bağlı köy, mezra ve nahiyelerin vergilerinin kaydı hakkında.	-----	Hüccet

159	86/ 153	Antakya'nın voyvodalığı şehriyesi her ay 300'er guruş şehriye tamâmen vüsûl bulması hakkınmda.	1224/1809	Hüccet
160	86/ 154	Bâlâda vech-i meşrûh üzere Cemâziyelevvel ile Cemâziyelâhir' mahsûben Antakya voyvodalığının şehriyeleri yalnız 600 guruş voyvodası Ali Ağa Hazretleri tarafından vüsûl olunması hakkında.	21 C 1224/3 Ağustos 1809	Hüccet
161	86/ 155	Haleb vâlisi Serverî Mehmed Paşanın hazînelerine âid olan Antakya voyvodalığı hepsi her ay 300'er guruş Receb, Şa'ban, Ramazan ve Şevvâl cem'an 4 ay mâhiyeleri 1200 guruş Antakya voyvodası Ali Ağa tarafından vâsil olması hakkında.	25 Za 1224/1 Ocak 1810	Hüccet
162	86/ 156	Antakya voyvodası sa'âdetlü Ağa elden 300 guruş mâl-ı kışlak ve 900 guruş 1225 senesi mâh-ı Rebî'ussânî, Cemâziyelevvel ve Cemâziyelâhir mütesellimin şehriyesi olarak min-haysü'l-mecmû' 1200 guruş tamâmen ve kâmilen vâsil olunması hakkında.	9 Ra 1225/14 Nisan 1810	Hüccet
163	86/ 157	Antakya voyvodası Ali Ağa tarafından Haleb mütesellimine âid olan Antakya voyvodalığı şehriyesi 1225 senesi mâh-ı Receb-i ve Şa'bânü'l-Mu'azzam'ın mâhiyelerine mahsuben 300'er guruşuna toplam 300 guruş voyvoda tarafından vusûl bulması hakkında.	21 R 1226/15 Mayıs 1811	Hüccet
164	87/ 158	Antakya ve bağlı kazaların tahsildârlığına Ali Ağa zîdenin getirmesini bildirilmesi hakkında.	1224/1809	Hüccet
165	87/ 159	Vech-i meşrûh üzere bâlâda mastur olan yalnız 300 guruş bir aylık Antakya Haleb vâlileri mu'ayyen ve mukannen îrâd etdiklerinden olup 1224 senesi Muharrem'ine mahsûben olmak üzere fakat bir aylık bedeli Antakya voyvodası Ali Ağa tarafından tarafımıza tamâmen vusul olması hakkında.	Selhi M 1224/16 Şubat 1809	Hüccet
166	87/ 160	Vech-i meşrûh üzere bâlâda mastûr olan yalnız 300 guruş bir aylık şehriye-i Antakya Haleb vâlileri mi'ayyen ve mukannen îrâdâtlarından olup işbu 1224 senesinin Saferü'l-Hayr'a mahsûben olmak üzere fakat bir aylık şehriyenin Antakya voyvodası tarafından vusul olunması hakkında.	Selhi M 1224/16 Şubat 1809	Hüccet
167	87/ 161	Vech-i meşrûh üzere bâlâda mastur olan yalnız 2231 guruş bir rubu' mâl-ı hazîne-i Antakya Haleb vâlileri îrâdâtlarından olup kıst-ı evvel olmak üzere 1224 senesine Muharrem'i ibtidâsından Antakya voyvodası izzetlü Ağa tarafından tamâmen vusul bulunması hakkında.	Selhi M 1224/16 Şubat 1809	Hüccet
168	87/ 162	Vech-i meşrûh üzere bâlâda mastur olan 300 guruş mâl-ı kışlak-ı Antakya vüzerâ-yı izâm îrâdâtlarından olup 1224 senesine mahsuben olmak üzere hâlâ Antakya voyvodası tarafından tamâmen vusul bulunması hakkında.	Selhi M 1224/16 Şubat 1809	Hüccet
169	88/ 163	3 B 1223 tarihinden Halebü'sh-Şehbâ'dan müşterâna mübâşereti hasebiyle Haleb mütesellimi ma'rifetiyle havâle olduğu Antakya kazâsından 500 guruş bedel-i müşterâna mahsûb olmak üzere Antakya vücûh-i kirâmları yedinden tamâmen ve kâmilen ahz u kabz eylenmesi hakkında.	3 B 1223/25 Ağustos 1808	Hüccet

170	88/ 164	Ali Ağa voyvoda ve tahsildâr-ı Antakya ummâl-ı kurâ, mezâri'-i Antakya, Kuseyr, Şugur ve tevâbi'ihâ ma'dûdât-ı hazîne-i Haleb vâcibi hakkında.	1222/1807	Hüccet
171	88/ 165	Teslim ve havale olunan paraların listesi.	1222-1224/1807-1809	Hüccet
172	89/ 166	Antakya'da sakinlerinden Mehmed Çelebi Efendi huzûr-ı şer'-i şerîfte Câmî-i Cedîd mahallesi sâkinlerinden sâbıkan kavvâsbaşı Mehmed Ağa muhızırında ikrâr edip menzil-i pâdişâhî-i idâreye bir mezilci nasb ü ta'yîn olunması hakkında.	-----	Ma'rûz
173	89/ 167	Antakya'da sâkin Mehmed Çelebi Efendi huzûr-ı şer'-i şerîfte Câmî-i Cedîd mahallesi sâkinlerinden sâbıkan kavvâsbaşı Mehmed Ağa muhızırında ikrâr edip menzil-i pâdişâhî-i idâreye bir mezilci nasb ü ta'yîn olunması hakkında.	-----	Ma'rûz
174	89/ 168	Antakya'da sâkin vekîl-i fukarâ ahî baba es-Seyyid Mehmed Çelebi Efendi huzûr-ı şer'-i şerîfte Câmî-i Cedîd mahallesi sâkinlerinden kavvâsbaşı Mehmed Ağa muhızırında ikrâr edip mezilci nasb ü ta'yîn olunması hakkında.	-----	Ma'rûz
175	90/ 169	Antakya kazâsından matlûb buyrulan 50 nefer süvârînin ihrâc ve tesyîri ve ol mikdâr neferâtın ihrâc ve meştâ-yı hümâyûna luhûkı vakti güzerân etmeğle her süvârîye 120 guruşdan ikdâmen yedine 6000 guruş bedeliye hakkında.	Nısf-ı R 1223/10 Haziran 1808	Hüccet
176	90/ 170	Haleb eyâletinde resm-i ipek ve penbe gümrüğü emîni Haleb muhassılı İbrahim Ağa tarafından Antakya'da 3 M 1222 tarihinden 1223 senesi Cemâziyelûlâ'sının 27 gününe kadar hesap ve ay ay hâsıl olunması hakkında.	15 Ca 1223/9 Temmuz 1808	İrade
177	90/ 171	Haleb eyâletinde resm-i ipek ve penbe gümrüğü emîni Haleb muhassılı İbrahim Ağa tarafından Antakya'da 27 C 1223 gününe kadar hâsıl olan resm-i ipek ve penbe mutasarrıfı medîne-i mezbûre mahkemesinde muvakkit-i şer'le ru'yet-i hesâb ve ay ay hâsıl olunması hakkında	Selhi C 1224/14 Temmuz 1809	İrade
178	91/ 173	Haleb vâlıleri ve vüzerâ-yı izâmın îrâdâtından iken imdâd-ı hazeriyyesinin 1223 senesinin kıst-ı evvelinden bu def'a tamâmen 1000 guruşu Antakya voyvodası yedinden kıst-ı evvel hazeriyyesi cânibinden vusûl bulunması hakkında.	6 M 1223/26 Ekim 1808	Hüccet
179	91/ 174	Antakya ve Antakya'ya bağlı köy, mahalle ve nahiyelerin vergilerinin toplanması ve kayıt altına alınması hakkında.	1223/1808	Hüccet
180	92/ 175	Vech-i meşrûh üzre bâlâda mastûr olan yalnız 2231 guruş bir rubu' Haleb vâlıleri ve vüzerâ-yı azâmın Antakya üzerine müretteb ve ta'yîn cevz-i ma'dûde îrâdâtlarından hazeriyyenin kıst-ı sâni'si i'tibârıyla 1222 senesinin Receb-i guresinden Zilhiccesinin gâyetine kadar 6 aya kıst-ı sâni-i hazeriyye tamâmen vâsıl olunması hakkında.	15 N 1222/16 Kasım 1807	Tezkire
181	92/ 176	Vech-i meşruh üzre bâlâda mastûr 1200 guruş 4 aylık Antakya şehriyyesi Haleb vâlıleri ve vüzerâ-yı izâmın cevz-i ma'dûd ve mukannen ve	14 N 1222/15 Kasım 1807	Hüccet

		müretteb îrâdâtından olup 1222 senesinin Cemâziye's-sânî ve Receb ve Şa'bân ve Ramazân ve 4 aya mahsuben Antakya voyvodası (boş) Ağa tarafından tamâmen vâsıl olunması hakkında.		
182	92/ 177	Antakya'nın Şevvâl ayı aylığı 300 guruş mesâkında Antakya a'yân-ı Ebu Bekir Ağa tarafından teslim-i hazîne olunduğuna müş'ir li-ecli'l-beyân işbu tahvîl ketb ve yedine i'tâ olunması hakkında.	24 N 1222/25 Kasım 1807	Hüccet
183	92/ 178	Vech-i meşruh üzere bâlâda mastûr olan 2 aylık Antakya aylığı işbu 1222 senesinin Zilka'de ve Zilhicce'ye mahsûben tamâmen Antakya voyvodası izzetlü Ağa tarafından vusûl bulması hakkında.	27 M 1222/6 Nisan 1807	Hüccet
184	92/ 179	Antakya voyvodalığı aylığı 1223 yılı Muharrem'i gâyetinden sene-i mezbûrenin Cemâziye's-sânî'si gâyetine kadar 6 aya mahsûben 1800 guruş aylığı Antakya'nın voyvodası Ali Ağa tarafından getirilip tavsîl olunması hakkında.	1223/1808	Hüccet
185	92/ 180	Antakya voyvodalığı şehriyyesi beher mâh 300 guruşdan hesâb ve işbu gurre-i B 1223 senesinin mâh-ı sene-i mezbûrenin hitâmı olan Zilhiccesinin gâyetine değin altı aya mahsûben lâzım gelen 1800 guruş Antakya voyvodası Ali Ağa tarafından vâsıl olunması hakkında.	Za 1223/Aralık 1808	Hüccet
186	93/ 181	1222 senesi Antakya mâl-ı tahsildârlığı (...) akçenin zuhûrunda sehv olunması hakkında.	-----	Hüccet
187	93/ 182	Antakya merkez ve bağlı nahiye, köy ve mallelerden vergi toplanması ve kayıt altına alınması hakkında.	1222-1223/1807- 1808	Hüccet
188	93/ 183	Haleb'de hıyâm inşâsına muhavvel mâl-ı bedeliye-i şatrân 1222 senesine mahsûben Antakya kazâsından Serturna Ali Ağa tarafından 4000 guruş vâsıl olup işbu vusûl tezkeresi tahrîr olunması hakkında.	25 L 1222/26 Aralık 1807	Hüccet
189	93/ 184	Antakya'da Nakîb Hân'ında misafir olan Vanes'in ölmesi üzerine Beylan kasabası sâkinlerinden Bedros bin Varban'a terekesinin teslim olunması hakkında.	-----	Hüccet

5.3. 12 Numaralı Sicilin Traskripsiyonu

Sahife 1

Hammat(?) mahallesi sâkinelerinden iken Meryem binti Hazal nâm nasrâniye (...) şeref-i İslâm ile müşerreffe olmağın ve ismi Fatıma tesmiye olunduğı (...) menûşa-i mezbûre vâlidelerine ta'yinen İslâmiyetlerine hükûm olunmağın işbu mahale kayd olundu.

Sahife 2

Hüküm no 1

Yâ feyyâz

Kabza-i şimşir kelâm-ı kadîm bismi'l-lâhi'r-rahmâni'r-rahîm Yâ Allâh Yâ Kayyâm Yâ Fettâh Yâ Rezzâk Yâ Latîf Yâ Alîm Yâ Mu'în

Allâhümme erine'l-hakka hakan ve'rzukne'l-ittibâ'a ileyhi ve erine'l-bâtîle bâtilen ve'rzukna ihsânehu

Kad bede'tü li-tahrîri mesâlihi'l-havâssı ve'l-avâmi bi-izni'llâhi'l-meliki'l-'allâm. Harrarahü'l-fakîr Ali Hilmi el-kâdî bi-medîneti Antakya. Allâhümme ic'lalhü mine'l-ulemâi'l-'âmilîn ve'l-hukkâmi'l-'âdilîn ellezîne kadû bi'l-hakkı ve bihî kânû ya'dilûn ve bi-hakkı nûn ve'l-kalemi vemâ yesturûn inneke âlâ külli şey'in kadîr. Ş gurre 222

Yâ Rabbi amelimi şer'a muvâfık eyle tedbîrimi takdîrine mutâbık eyle lütuf ve kereminden bana ver isti'dâdâ ve kabulde ubûdiyyetine lâıyk eyle. Âmin.

Hüküm no 2

İzzet-me'âb şerî'at-nisâb Cenâb-ı Mevlânâ Ali Hilmi Efendi İslâmbolî kâmyâb ba'de't-tahiyyeti'l-vâfiye inhâ olunur ki: Antakya Mutasarrıfı Ömer işbu sene isneyn ve ısrîn ve mieteyn ve elf Rebî'u'l-âhir gâyetinden iki ay tevkîyetiyle ref ve yeriy-i bâ-selâse Muvakkiti olunduğın kâdî asker-i esbak ruznamçesinde mukayyed sezâvâr-ı taht-i inâyet-i şehriyârî sâyeste-i seniyye-i re'fet-i tâcdârî olmakla ber-vech-i esbak sana ibkâ olunmuşdur. Gerekdir ki kazâ-i mezbûr sene-i mezbûre Recebü'l-Ferd'i guresinden

müddet-i örfiye-i kâmile zabt eyleyüp beyne'l-ahâlî icrâ-yı ahkâm-ı şer'î 'âlîde sa'y-i cemîl eylesiz. Ve's-selâm.

el-fakîr (...) el-kâdfasker-i Anadolu

Hüküm no 3

Voyvodalık buyruldu emr-i üslubları sûretidir.

Şerî'at- şî'âr fazîlet-dessâr Antakya kâdîsî fazîletlü Efendi zîde fazluhû ve'umdetü'l-ulemâi'l-mütebahirîn me'zûnün bi'l-iftâ fekâhetlü sâbık ve lâhık efendiyân zîdet fekâhetuhum ve kâim-makâm nakîbü'l-eşrâf siyâdetlü Efendi (...) Ebu Bekir Ağa zîde mecdühû ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân serdâr-ı ser-turnâ izzetlü ve sâir iş erleri umûmen inhâ olunur ki avâtıf-ı âliye-i şâhâne ve avârif-i behiyye-i mülûkânede bâ-hatt-ı hümayûn şevket-makrûn eyâletü'ş-şehbâ uhde-i âcizânemize ihâle ve ihsân buyrulduğu şeref-bahş-ı sadaka iden emr-i celîli'l-unvânda mâh-ı cemâziye'l-âhirin on üçüncü târîhiyle buyrulmuş olduğu mülâbesesi eyâlet-i mezkûrenin re'âyâ ve ahâlî ve sekenelerinin âsâyış-bâd ve refâh-ı hâlleri matlûb ve mültezemimiz olmakdan nâşî savb-ı 'ibâd-ı meşhûr ve himâyet-i ra'iyyetiyle ma'rûf olan iftihârü'l-emâcid ve'l-a'yân sa'âdetlü el-hâc Ebu Bekir zîde mecdühû kemâ kân bi'l-istiklâl tarafımızdan mütesellim nasb ve ta'yîn olunduğu gerekdir ki kâffeten husûsât-ı lâzıme ve hidemât-ı celîlede ittifâk-ı ârâ ve refâhiyye-i hâl-i raiyyete i'tinâ ve ihtimâm eylesiz ve sen ki mütesellim-i mûmâ ileyhsin mütesellimlerin umûrunda kemâ-kân kıyâm ve me'lûfun üzre te'mîn-i ahâlî ve sekene ve âsâyış-i hâl-i fukarâ ve zu'afâyâ bezl-i makderat ve sa'y-i bî-şümâr eylemek bâbında dîvân-ı Halebü'ş-Şehbâ'da işbu buyruldu tahrîrle vâsıldır. (boş) ve ile irsâl olunmuşdur bi-mennihî te'âlâ vusûlünde ber-vech-i muharrer târîh-i mezkûrda uhdesinde muhavvel olduğu meczûmlarınız oldukda ağa-yı mûmâ

ileyhe kâffe-i husûsunda mu'âvenet eylemekde gayret eyleyüp mûcib buyruldu. Amel ve hareket ve hilâfından tehâşi ve mûcânebet eyleyesiz diyü buyruldu. Fî 23 S 222

Sahife 3

Hüküm no 4

Akdâ kuzzâti'l-müslimîn evlâ vü'lâti'l-muvahhidîn ma'deni'l-fazli ve'l-yakîn râfî'u a'lâmi'ş-şerî'ti ve'd-dîn vâris-i ulûmi'l-enbiyâi ve'l-mürselîn el-muhtassu bi-mezîdi inâyeti'l-meliki'l-mu'în Mevlânâ Halep kâdîsı zîdet fezâilühû ve iftihâru'l-emâcid ve'l-ekârim el-muhtassu bi-mezîdi'l-inâyeti'l-meliki'd-dâim dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından Halep mütesellimi ve muhassılı el-Hâc İbrâhim dâme mecdühû tevkî'-i refî'i hümâyûna vâsıl olıcak ma'lûm ola ki sen ki mütesellim-i mûmâ ileysin sefer-i hümâyûnuma me'mûr asâkir-i mansûre lâzimesiyçün lâzım gelen bahâsı Halep muhassıllığı emvâlinden veyâhud ... hâssı ... bekâyâdan havâle olunarak bundan akdem emr-i şerîfimin derûnuna mevdû'an irsâl olunan memhûr ve mûmzâ sûret-i defter mûcebince bin kıt'a sekbân çerkesi ve beşyüz kıt'a kıl çadırın ma'rifetinle me'a sûtûn çadırcı esnâfına i'mâl ve gice-i günden katarak serî'an tekmîl ve irsâline sa'y ü gayret eylemek üzre sene-i sâbıka Zilka'desinde emr-i şerîfim virilmişdi ancak kıl çadırın beher kîtâsı yüz on iki guruş, sekbân çerkesinin dahi yüz altmış iki guruş mesârif ile vücûda geleceğinden gayrı esnâf-ı merkûm fakat beş altı neferden ibâret olup ve (...) yorgancı esnâfları birlikde olarak işledikleri sûretde on mâh müddetde ancak husûle gelecek ve sütunları ol tarafda yapılmak lâzım gelen gâlî bahâ ile inşâ ve naklinde dahi su'ûbet olacağı derkâr olmağla kıl çadır (...) ile şimdilik fakat sekbân çerke i'mâline mübâşeret olunmuş olduğu ve ordû-yı hümâyûnumda mevcûd bulunup lede'l-iktizâ hidemât-ı mühimmede müstahdem olmak üzre Halep eyâletinden ihrâcı müretteb ve matlûbı olan bahâ ve Mar'aş eyâletindne dahi dört yüz mehâr mekkârî müşterânın aynen tedâriği mümkün olamadığı ecilden birle kat' niyâzında oldukları nı sen kâimende ve Halep ve Mar'aş nevâhîsi kâdîları başka başka i'lâmlarında tahrîr ve inhâ itmeleriyle emsâli mûcebince beher meharı Yüz ellışer guruşdan zikrolunan Halep eyâletinde müretteb beşyüz meharı müşterânın bedeli yetmiş beş bin guruş ve Mar'aş sancağından müretteb ve dört yüz meharı müşterânın bedeli dahi altmış bin guruşa cem'an yüz otuz

beş bin guruşa bâliğ olup bundan sonra işbu develer Halep ve Mar'aş eyâletinden gelüp ordû-yı hümâyûnum hidemâtında olamayacakları zâhir olmağla inhâ ve istid'âları üzerine müşterâ-yı mezkûre bedeli kat' ve lâzım gelen yolları inşâ ve i'mâl olunmakda olan bin kıt'a sekban çerkesinin bahâsına mahsûben ol mikdâr çerkeyi tahrîr u defter eylediğın kıyâs ile müddet-i kalîle ve zamân-ı seyirde i'mâl ve inşâ itdürüp bir sâ'at akdem irsâle sa'y ü gayret eylemek fermânım olmağın mücebince hâssaten işbu emr-i âlişânım ısdâr ile irsâl olunmuşdur. İmdi husûsuna bâlâda tafsîl ve beyân olunudğı üzre kıl çadır tedârîki ile i'mâl ve inşâ olunmakda bin kıt'a sekbân çerkesi bir sâ'at evvel tekmiîl ve bahâsı olan meblağ-ı mezbûra bedel mezkûrlardan mahsûben ve irsâline bezl-i mâ-hasal-ı kudret eyleyesin. Ve sen ki Mevlânâ mûmâ ilehsin sen dahi mûcib emr-i şerîfim ile amel ve hareket eylemen bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki hükm-i şerîfim (...) vardukda bu bâbda vech-i meşrûh üzre şeref-yafte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-i âlişân vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-ımtisâlin mazmûn-i münîfi birle âmil olasız. Şöyle bilesiz alâmet-i şer'-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîran el-yevmü's-sânî şehri Rebî'u'l-Âhir isnâ aşera mieteyn ve elf.

Mücebince buyruldu emr-i üslûb sûretidir. Sencine-i Selîm'e

Hüküm no 5

Şerîat- şî'âr fazâil-i dessâr Antakya kâdîsı efendi zîde fazlühû ve umdetü'l- ulemâi'l-muhakkıkîn (...) Efendi zîde ilmühû ve tuhfetü'l-ulemâi'l-mütebahhirîn nakîbü'l-eşrâf efendi ve sâir ulemâ efendiler zîde ilmühüm ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân voyvodası ve tahsîldârı ağa zîde mecdühû ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân ve a'yân-ı vilâyeti ve vücûh-i memleket ve yeniçeri serdârı ve sâir erbâb-ı sancak zîde kadruhum inhâ olunur ki ordu-yı hümâyûn-ı nusret-makrûna lâzimesiyçün li-ecli'l-istihdâm bundan akdem şeref-yafte-i sudûr buyrulan emr-i âli mücebince matlûb buyrulan ma'lûmi'l-aded mehâr mekkârî müşterâsından ma'rifet-i şer'î ve cümle ma'rifetle ol vakitte Antakya sancağından altmış ve Ordu kazâsında on aded deve isâbet etmişdi. Ba'dehû ahâlî-i fukarânın heyyinen müşterâdan te'diyesine kudretleri olmadığınan istihdâmlarına binâen der-i devlet-medâr-ı aliyyeye arz ve mezellet kat' ile bu bâbda müsâ'ade-i aliye erzân ve beher aded devenin yüz ellışer gurus i'tibârıyla iktizâ iden bahâları mahallinden cem' ve tahsîl ve Der-Aliyye'ye irsâl ve îsâli bâbında bu def'a mahsûsan

mübâsir emr-i âlî şeref-sudûr buyrulmakla binâen aleyh nefis-i Antakya'ya isâbet eden sâlifü'z-zikir altmış devenin kıyâsât-ı mezkûre i'tibâriyle dokuz bin ve Ordu kazâsının bin beş yüz guruşun cem'an on bin beş yüz guruş bedeliye akçesini iktizâ iden mahallerinden cem' u tahsîl ve bir an akdem ve bir sâ'at mukaddem bu cânibe sevk u tesyîre mezîd-i himmet ve dikkat ve ta'vîk ve te'hîr sûretlerini tecvîz etmeyerek serî'an irsâle sarf-ı gayret eylemeniz için dîvânıma Halebü'ş-Şehbâ'dan işbu buyruldu tahrîr ve ısdâr ve dâru's-sa'âde ağalarından Ahmed Ağa ile irsâl olunmuşdur. inşâe'llâhü te'âlâ vüsûlünde gerekdir ki ber-vech-i meşrûh amel ve hareket ve hilâfı vukû'undan begâyet hazer ve mücânebet eylesiz diyü fi 15 S 1332

Sahife 4

Hüküm no 6

Medîne-i Antakya mahallâtından Kastal Mahallesi sâkinlerinden iken fevt olan (...) tüccâr Hacı Yusuf'un verâseti zevce-i dâhil Âişe ani'l-beled el-Hâc Hasan bin Hüseyin'e Beşe'ye Sadri oğlu sagîr Ali'ye ve kızı sagîre Hadîce'ye munhasır olduğu inde'ş-şer' zâhir ve nümâyân olmağın taraf-ı şer'iden tahrîr ve tevzî' ve beyne'l-verâset bi'l-farîzati'ş-şer'iyye taksîm olunan defterdir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Tahrîran fi'l-veymi'l-hâmîs aşer amin-şehri Ramazâni'ş-şerîf es-sene isnâ ve işrîn ve mie ve elf.

Gelen hediye 1 adet guruş 10	Altun zırh ve sanavber miskâl 10 guruş 100	Sim kuşak aded 1 guruş 15	Altun küpe çift aded 1 guruş 20
Hamam halısı ve çul 15 adet	Altun mühr aded 1 guruş 15	Yemeni parça aded 3 ve fes aded 1 guruş 10	Kakım kürk aded 1 guruş 30
Çiçekli entari ve alaca ve hırka aded 1 guruş 70	Kemberbend kuşak aded 1 guruş 6	İzarice ve çizme guruş 20	Hamam takımı guruş 15
Melis gömlek ve yelek aded 2 guruş 15	Yorgan aded 3 guruş 40	Döşek aded 2, yorgan aded 1, yasdık aded 5 guruş 40	Sahan mürettebâtı aded 5 guruş 10
Kebîr hamam leğeni ve tas aded 1 guruş 10	Âyine-i kebîr guruş 60	Frengi sandık aded 1 guruş 10	Mihr-i mu'ahhar guruş 50

Tecemmülât-ı menzil gurusu 8	Kilacık toprağında zeytûn eşcâr gurusu 50	Köprü başında Kör Ali'nin sâkin olduğu dükkân gurusu 150	Cüneyne karşısında menzil gurusu 1000
Cem'an yekûn: Yalnız bin yedi yüz yetmiş guruşdur			

1770

0045

1725 Resm-i kısmet bâ-emr-i âlî sahîhu'l-bâkî bin yedi yüz yigirmi beş guruşdur.
Resm-i kısmet bâ-emr-i âlî Sahîhu'l-bâkî bin yedi yüz yigirmi beş guruşdur.

Hisse-i zevc el-Hac Hasan Ağa gâib ani'l-beled gurusu 431,5

Hisse-i ibni'l-mezbûr Ali Beğ gurusu 862

Hisse-i binti'i-mezbûre Hadîce Hâtûn gurusu 431 gurusu 7 para

Hüküm no 7

Mahalle-i Dörtayak sâkinlerinden iken bundan mukaddem fevt olan Veli Mehmed'in verâseti zevce-i menkûhası Miyâse binti Ali (...) ile sulbiye sagîre kızı Hafîze'ye munhasır olduğu inde's-şer'i' zâhir olmağın taraf-ı şer'iden tahrîr ve sük-ı sultânîde bi'l-müzâede fûruht olunup cem'an yekûn yüz yigirmi guruşa bâliğ oldukdan sonra beyne'l-verese bi'l-farîzati's-şer'iyye tevzî' ve taksîm olunan defteridir ki ber-vech-i âtî zikir ve beyân olunur. Fî 15 1222

Cem'an yekûn mâl bahâsı

120

100

020 İştîyâk-ı mezbûre Miyâse Hâtun

02.5

17.5 Bint-i mezbûre Hafîza'nın vekîli Selîm

Yalnız on yedi buçuk guruşdur.

Resm-i kısmet 3 gurusu	Dellâliye ve şeyhlik 3 gurusu	Mehr-i muahharı müsbet-i şer'î ma'âş 50 gurusu
------------------------	-------------------------------	--

Sahife 5**Hüküm no 8**

Düstûr-i mükerrem ve müşîr-i mufahham nizâm-ı 'âlem müdür-i umûr-i'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmim-i mehâmi'l-enâm bi'r-re'yi's-sâib mümehhid-i bünyânü'd-devle ve'l-ikbâl müşeyyid- i erkâni's-sa'âde ve'l-iclâl el-mahfûf bi-sunûf avâtıfı'l-meliki'l-alâ Halep vâlisı vezîrim paşa edâma'llâhü te'âlâ iclâlehü akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vülâti'l-muvahhidîn, ma'deni'l-fazli ve'l-yakîn râfi'u a'lâmi's- şerî'ati ve'd-dîn vârisü ulûmi'l-enbiyâi ve'l-mürselîn el-muhtassu bi-mezîdi inâyeti'l-meliki'l-mu'în Mevlânâ Halep kâdîsı zîdet fezâilühü ve mefâhiru'l-kuzât ve'l-hukkâm ve me'âdinü'l-fazli ve'l- kelâm Halep eyâletinde vâki' Eriha ve Antakya ve Şugur ve Meriç ve Ma'arratü'l-Mısrîn Azez ve Balis ve Mastah ve Şermin ve Berküş ve Bakrâs ve Kefrtabl ve Ma'arratü'n-Nu'mân ve Hârim ve A'zâz ve Kilis ve Payas ve Şeyhu'l-Hamîd ma'a Amik ve Ravendan ve Berişa ma'a Cebel-i Berişa ve Münbiç ve Cebel-i Baruş ve Beylan ve Meriha livâ kazâlarının kudât ve nüvvâbı zîde fazlühüm ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân zikri âti asâkiri ihrâca ve meştâ-yı hümâyûnuma îsâle mübâşir ta'yîn olunan sadr-ı a'zam paşalarından Hacı Ali ve a'yân ve zâbitân ve vücûh-i memleket ve iş erleri zîde kadruhüm tevkî'-i refî'-i hümâyûna vâsıl olıcak ma'lûm ola ki dînve Devlet-i Aliyye'min düşmen-i Moskov keferesiyle el-yevm muhârebe ve mukâtele derkâr ve eyyâm-ı sayf dahi güzâr itmekde olduğu bedîdâr ve bu sûretde ordû-yı hümâyûnum bir mahalde meştâ-nişîn-i karâr olmasın evvelce gelen kış hasebiyle şimdiden takviye-i hudûd zımında meştâyâ terbîb-i asâkir mühim ve muktezî olduğu meştâ-nişîne ta'rîf ve iş'âr olmakdan nâşi zikrolunan kazâlardan meştâ-yı hümâyûnum için ellışer neferden cem'an bin üç yüz nefer süvârın tertîb irâde-i aliye ile te'alluk idüp şöyle ki asâkirin kesret üzre vücûdına nazaran ziyâde asâkir tertîbi oradan ilerüye bir kazâdan elli nefer tertîbi girân teklîf olmadığından neferât-ı matlûbe temâm ve güzîde olmak ve ba'zı kazânın kurâsın diğere kıyâsen ziyâde ve noksân olup hâl ve tahammülü mütefâvit bulunacağına binâen ol makûleler tertîbin cebelü noksân sûretle ta'dîl ve tesviye olunarak bir kazânın kurâsın dîn olmak cihetiyle karyeleri kesîr olan kazâ ile berâber olmayacağından bu husûs mahallinde bilineceğine binâen (...) yerinin elliye tahmîl

olmadığı takdîrce tahammül mikdârından ihrâc ile elliye varınca bakıyyesini diğer tahammül olan kazâdan taleb ve tetmîm olunarak matlûb olan sâlifü'z-zikir neferâtın adedini noksân itmemek üzere bin üçyüz neferi gâyet güzîde ve bahâdır ve cenge kâdir olarak tertîb ve techîz üzerlerine kavîyyü'l-iktidâr başbuğ nasbıyla mahallinden tahrîke ve ihrâca ve rûz-i kâsımdan yigirmi gün mukaddem ordu-yı hümâyûnumda mevcûd bulunmak üzere sevk ve ityân-ı ikdâm ve vakt eylemek fermânım olmağın ordu-yı hümâyûnumdan işbu emr-i şerîfim ısdâr ve mübâşir-i mûmâ leh ile irsâl olunmuştur. İmdi matlûb olunan mârru'z-zikir bin üçyüz nefer asâkîri tamâmen tahrîr ve üzerlerine kavîyyü'l-iktidâr başbuğ nasbla mahallinde tahrîk ve ihrâc ve vakt-i mezkûrda ordu-yı hümâyûnumda isbât-ı vücûd eylemeleriyçün irsâl ve tesyâra bi'l-ittifâk ihtimâm ve dikkat eylemek matlûb-ı kat'î illâ lâzım olduğu ve işbu sefer dîn-i mübîn düşmeni üzerine olup Müslümanım diyenlere ve er hisse-dâr ve bir kazâdan elli nefer ihrâca sefer-i hümâyûnuma nazaran bâr-ı girân ve tenbîh etmek kabîlinden olmadığı fukarâya sühûlet olmak için bu vechle tertîb olunduğu bedîdâr olduğu asâkîriyçün isti'mâl olmayup iğmâz ve tekâsül eyleyen ve bu vakti evkât-ı sâireye kıyâs idenler olursa vebâli boyunlarına dünyâ ve ahrette nedâmeti behemehâl müşâhede ideceği vezîr-i müşârun ileyhsin ma'lûmun oldukda ber-vech-i meşrûf amel ve harekete ve infâz-ı emr ve irâde-i şâhânem bi'l-ittifâk ikdâm ve sa'y ü (...) kelâm ve hilâf-ı fermân vaz'ı tecvîz ile mazhar-ı mü'âhaze olmakdan nefsine habâset eylesin ve siz ki Mevlânâ ve sâir mûmâ ileyhimsiz mazmûn-ı emr-i şerîfime sizin dahi mecrûmunuz olarak mûceb-i müftâsı üzere amel ve harekete ve hilâfetden ziyâde tehâşî ve mücânebet eyleyesiz. Sen ki mübâşir-i mûmâ ileyhsin seni miyâne-i emsâl ve akrânlarından bi'-intihâb bu husûs-ı emr-i eheme ta'yînden maksûd ve matlûb olan asâkîr-i merkûmeye tamâmen ihrâc ve vakt-i mezkûrda ordû-yı hümâyûnuma irişdirmeğe sa'y ü ikdâm eylemek kaziyesine mebnî olmağla ona göre amel oluna ve ifâ-yı muktezâ-yı me'mûriyyete dâmen-i dermiyân-ı gayret ve hilâf-ı vaz'ı tezvîc ile mes'ûl ve mu'âteb olmasından hazer ve mücânebet eylemek bâbında fermân-ı âlî muatebanım sâdır olmuştur. Buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yafte-i sudûr olan fermân-ı vâcibi'-ittibâ' ve lâzımü'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnıyla amel ve harekete ve hilâfindan be-gâyet tehâşî ve mücânebet eyleyesin. Şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kilasız. Tahrîren fî evâhir-i şehri Cemâziye'l-evvel sene isnâ işrîn ve mie ve elf.

Mûcebince vâlî-i Haleb Efendimizin buyurduğu emr-i uslûbları üzere olmuştur.

Sahife 6**Hüküm no 9**

Bin iki yüz yigirmi iki senesi Şevvâl-i Mübârek'in yigirmi birinci gününe gelinceye kadar medî ne-i Antakya kazâsından bâ-fermân-ı âlî matlûb buyrulan müşterân yedi ve menzil ücreti bundan akdem hazeriyye için ityân-ı deyn ve sâir mesârifât-ı zarûriyye ma'rifet-i şer' ve cümle mesraflarıyla tevzî' u teslîmât olunup ber-vech-i âtî zikrolunur.

Bâ-emr-i âlî matlûb buyrulan bedeli 7500 guruş	Hazeriyyenin kıst-ı sânisî için Şekîb ağadan alınan deyn 2750 guruş	Menzilci Hacı Mehmed Ağa'ya ücret 6000	Bundan müte'allik müşterâ bedeli mübâşirine 170 guruş
Süvârî mübâşirine 170 guruş	Arnavudlara harac 22,5 guruş	Menzil emri getüren tatara berâ-yı harc-ı defter 500 guruş	Hutbe-i şerîfe mübâşirine 250 guruş
Mahkeme-i termîm için 4 guruş	Mahkeme (...) kutnî 90 guruş	(...) 5 guruş	Mahkeme 8,5 guruş
Fazîletlü hâkim Efendi hazretlerine berâ-yı harc-ı defter 500 guruş	Mûmâ ileyh efendiye harc-ı i'lâm 200 guruş	Kethüdâya 70 guruş	Huddâma 70 guruş
Kâtib ve kaydiyye 80 guruş	Muhzırbaşıya 50 guruş	Sa'âdetlü voyvoda ağaya berâ-yı tahsildâr 500 guruş	Kethüdâya 5 guruş
Hacı Molla Efendi'ye 50 guruş	Ahi babaya 50 guruş	Kavvâs 15 guruş	Sarrâfa 100guruş
Cem'an yekün 18586 Yalnız on sekiz bin beş yüz seksen altı guruşdur.			

Derûn-i şehre isâbet 8000 aded. Yalnız sekiz guruşdur. Kurâlara isâbet iden 11440 aded. Yalnız on bir bin ve dört yüz kırk guruştur.

Hüküm no 10

Medîne-i Antakya mahallâtından Saman mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem müteveffâ Hadîce bint-i Ebu Bekirin verâsetleri kız karındaşı Rahîme ile er karındaşı oğlu Seyyid Osman meclis-i şer'-ı hatır ve mahfel-i dîn-i münîfde bâ'isü'l-kitâb mahalle-i mezbûr sâkinlerinden zâtı bi'l-ma'rife Hibetullâh bint-i Hasan Beşe tarafından ber-nehc-i şer'î ve ber-vech-i âtî vekîl-i müseccel-i şer'isi zevci Sa'îd Mahmûd, Seyyid Mustafa muhzırından da'vâ ve takrîr-i kelâm idüp mahalle-i mezburede kâin ma'lûmü'l-hudûd ve'l-cirân bir bâb mülk-i menzilin nisf hissesi (...) müteveffâyâ hayâtında dört yüz guruş bedel-i makbûza müteveffiye-i mezbûreyi beslemek şartıyla işbu mezbûre

Hibetullâh Hâtûn'a bey' itmişdi. El-hâletü hâzihî bey'-i mezkûr fâsid olup fesh olunup ve defter-i kassâma idhâli matlûblarımızdır ve gıbbe'l-istintâk ve'l-inkâr müdde'iyân-ı mezburlar ber-vech-i tahrîr müdde'âlarını beyâna kâdir olmadıklarından bey'-i mezkûrun sahîh ve nâfiz oldğuna ityân-ı beyyineyi udûl-i ahrâr-ı ricâl-i müslimînden Şeyh Mehmed bin Mehmed ve Kasap Mustafa Beşe oğlu Mustafa hâzırân-ı bi'l-meclis olup şehâdet olundukda fi'l-hakîka müteveffiyeye-i mezbûre hayâtında mahdûd-i mezkûr menzilin nısf hissesini dört yüz guruş semene makbuza mezburun müvekkilesi Hibetullâh Hâtûn'a bi'l-müvâcehe ve't-teşyîn tarafeynden bi'l-îcâb ve'l-kabûl şurût-ı müfside ve'l-müvâzi'adan ârfi bi-etemm-i bey' ve temlîk idüp bey'-i mezkûr sahîh u sâlim olduğu ma'lûmlarımızdır ve bu hükme şehâdet-i şer'iyye ideriz diyü her birerleri edâ-i şehâdet-i şer'iyye eylediklerinden ba'de'l-kabûl mücebiyle müdde'iyân-ı mezbûr âna tasaddî eyleikleri da'vâ-yı mezkûre ândan vekîl-i mezbûrun müvekkilesini mu'ârazadan men' birle bey'-i mezkûr sahîh u nâfiz olduğundan ba'de'l-hükm mâvaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâlis ve'l-ışrîn min-şevvâli'l-mükerrem (...) isnâ ve ışrîn ve mieteyn ve elf.

Şühûdü'l-hâl: Müfti'l-enâm me'zûnen bi'l-iftâ el-Hâc Ahmed Efendi emîn-i fetvâ Hâfiz el-Hâc Ahmed Efendi Nâşir Feyzullâh Efendi ve Elif-zâde Ali Efendi el-Hâc Hüseyin Ağa'ya tâbi' Müfti Efendi el-Hâc Kâtib Mustafa Efendi ve Kâtib Ali Efendi ve ve ser-mahzûrân Hasan Ali

Sahife 7

Hüküm no 11

Tezkire-i Dîvânî İhtisâb-ı Husûsî

Kıvetü'l-kudât ve'l-hukkâm ma'deni'l-fazli ve'l-kelâm Antakya kâdîsı Efendi zîde fazlühü tezkire-i dîvânî vâsıl olıcak ma'lûm ola ki işbu bin iki yüz yigirmi iki sene mahsûb ve ibtidâ-yı zabtı sene-i mezkûre Şevvâlü'l-Mükerrem'inin on üçüncü günü olmak üzere Halep muhassıllığı deymûsâtı aklâmından olan ihtisâb nefsi Antakya mukâta'asından ma'a'l-hân ve resm-i Kiryas penbe mukâta'asını işbu dârende-i tezkire-i dîvâniyye kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân (...) Ağa zîde kadruhûya (...) kabûlüyle der'uhide ve iltizâm olunup yedine virilen şartnâme şurûtı üzere hâl-i iltizâmının icrâsıyçün Halep hazînesine ma'mûlün bih deyn temessüki virmeğle hıfz olunup mu'tâd

üzre mukâta'a-i mezbûrı zabt u rabt eylemek için işbu dîvân tekiresi tahrîr olunub gönderilmişdi. İnşâe'llâhü Te'âlâ vusûlünde gerekdir ki mukâta'a-i mezkûre fî târîh-i mezkûr zabt u rabt ve taraf-ı mîrîye âid ve râci' olan rusûmât-ı âdiyesini ahz u kabûl etdirmekde muzâhere ve yüz guruşdan ziyâde vâki' olan beytü'l-mâl tarafımızdan zabt olunmak üzre mezbûrı müdâhale itdürülmeyüp beytü'l-mâl sıyânet ve mezbûr tezkere-i dîvânla âmil olasız. Fî 13 L 1222

An-hazret-i pâdişâh-ı âlem-penâh halledallâhü te'âlâ hilâfete-hü ve ebkâhü. Mahsûl-i resm-i ihsân Antakya ve bâc ve (...) ve bâc-ı bâzar-ı ağnâm ve beytü'l-mâl ve yava ve kaçgun ve gayruhû ve kapan revgan ve asel ve mum hâne ve gayruhû ve dellâliye-i Kiryas ve dellâliye-i (...) ve bâc-ı siyâh ve (...) (...) ve bâc-ı hamr (...) ve mezâri'-i mâlikâne fî 13 L fî kâmil 1948 akçe.

An kâmil: 1948

Be-hisâb-ı

2838,5 asl-ı mâl

0120 mâl-ı zamm, kalemiyye-i zamm
2958.5

0038 ilhâk-ı mâl-ı mukâta'a-i resm kazâ-yı Kiryas medîne-i der-Antakya

Yalnız iki bin dokuz yüz doksan altı buçuk guruşdur.

Hüküm no 12

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân (boş) zîde kadruhû işbu hazîne-i Halep'e arz-ı hâl idüp mefhûmunda Halep muhassıllığına deymûsâtı aklâmından Antakya ihtisâbı mahsûlü mukâta'asının işbu bin iki yüz yigirmi senesi Şevvâlü'l-Mükerrem'inde on üçüncü günden bir sene-i kâmile zabt eylemek üzre yalnız iki bin dokuz yüz doksan altı buçuk guruş asl-ı mâl ve kalemiyye ve ilhâk ve resm-i tamga-i Kiryas penbe ile uhdesine kayd olunmuş iltimâs itmekle hazîne-i Halep'de mahfûz olup melbusâtı defterlerine nazar olundukda mahsûl-i resm-i mukâta'a-i mezkûrun asl-ı mâlı bin dokuz yüz kırk sekiz guruş kâmil olduğu ve ibtidâ-yı zabtı mâh-ı Şevvâli'l-Mükerrem'inin on üçüncü gününden olduğu tolduğu mestûr u mukayyed olmağla işbu bin iki yüz yigirmi iki senesi

Şevvâlü'l-Mükerrem'inin on üçüncü gününden merkûmun uhdesine kayd ve mâl-i iltizâmî olup meblağ-ı mezbûrdan beş yüz guruş ber-vech-i peşin icrâ ve kûsür kalan meblağ dahi Zi'l-Hicce ve Zi'l-Ka'de'nin ve Muharrem ve Safer ve Rebî'u'l-Evvel ve Rebî'u'l-Âhir ve Cemâzi'ye'l-Evvel ve Cemâzi'ye'l-Âhir işbu sekiz mâh zarfında hazîne-i aliye edâ ve teslîm etmek üzere iltizâmına tâlib ve ma'mûlün bih deyn-i temessükî virmekle mücebince uhdesine kayd olunup yedine işbu şartnâme virilmiştir. Gerekdir ki vech-i meşrûh üzere mukâta'a-i mezbûrî târîh-i mezkûrdan zabt u rabt ve hâsılât ve rûsûmâtında kânûn-ı kadîm olageldiği üzere ahz u kabz idüp ve rabtı için işbu zabtnâme ve mücebince Antakya kâdîsına hitâben dîvân tezkeresi virilüp taraf-ı âhardan müdâhale olunmaya. Tahfîran fi'l-yevmi's-sâlis ve'l-aşer Şevvâlü'l-Mükerrem isnâ işrîn ve mie ve elf.

Sahife 8

Hüküm no 13

İki yüz yigirmi iki senesi Şevvâl-i Mübârek'in yigirmi birinci gününe gelinceye dek medîne-i Antakya kazâsında bâ-fermân-ı âlî matlûb buyrulan müşterân bedeli ve menzil ücreti ve bundan akdem hazeriyye için ityân-ı deyn ve sâir mesârifât-ı zarûriyye ma'rifet-i şer' ve cümle ma'rifetleriyle tevzî' ve teslîm olunup ber-vech-i âtî zikrolunur. Fî 21 L sene 1222

Bâ-emr-i âlî matlûb buyrulan müşterân bedeli 7500 guruş	Hazariyyenin kıst-ı sânisî için Teke'li Mehmed Ağa'dan alınan 2750 guruş	Menzilci Hacı Mehmed Ağa'ya ücret 6000 guruş	Bundan akdem müşterân bedeli mübâşirine 180 guruş
Süvârî mübâşirine 170 guruş	Arnavudlara harc 22,5 guruş	Menzil emri getüren tatarına 17 guruş	Hutbe-i şerîf mübâşirine 150 guruş
Mahkeme-i termîm için mih 4 guruş	Mahkemeye kutnî ve (...) 60 guruş	(...) 5 guruş	Hacı Mollaya 50 guruş
Mahkeme için tüccâra 8 guruş	Fazîletlü Hâkim Efendi hazretlerine berâ-yı harc-ı defter 500 guruş	Mûmâ ileyh Efendiye berâ-yı harc-ı i'lâm 200 guruş	Kethüdâya 70 guruş
Kâtibe ve kaydiyye 80 guruş	Muhzırbaşı ve muhzıra 50 guruş	Sa'âdetlü voyvoda ağaya berâ-yı tahsildâriye 500 guruş	Kethüdâya 50 guruş
Sarrâfa 100 guruş	Ahi babaya 50 guruş	Kavâsıma 15 guruş	
Cem'an yekün: 18583			

Yalnız on sekiz bin beş yüz kırk guruşdur.

Hüküm no 14

Süvârî asâkir zımnında vârid olan mürâsele-i şer'iyeye ile buyruldu sûretidir.

Şerî'at-şî'âr hâlâ Antakya kâdîsı fesâhetlü Ahmed Ağa zîde fazlühû ve voyvodası izzetlü ağa ve a'yân vücûh-i belde ve iş erleri zîdet kadruhüm inhâ olunup (...) ve takviyeti zımnında beher kazâdan ellişer nefer süvârî için bundan akdem evâmirim sudûr olmağla asâkiri tâyifesi şimdiye kadar mahal-i me'mûrelerinde bulunmadıkları için sâbık Sivas vâlîsi vezîr-i mükerrer devletlü behâmetlü Paşa hâssına sürücü ta'yîn ve asâkir-i merkûmı şevk ve muhabbetle îsâl eylemek üzere me'mûriyeti hâvî şeref-rîz-i sudûr olan emr-i âlînin sûreti ve mücebince buyruldu müşîrleri bu def'a vârid ve kendüsi dahi karîben teşrîf itmek üzere olup matlûb olunan askerin tehiye ve tedârik olunmasıyçün birkaç nefer söz fehm ider kimesne bu tarafa gelmesi iktizâ itmeğle ber-mûcib-i mürâsele-i şer'iyeye birkaç nefer söz fehm ider kimesneleri bir kadem akdem bu tarafa irsâle mübâderet ve ber-mûceb-i buyruldu amel ve hareket ve hilâfî vukû'undan mücânebet ve tehâşî ve mücânebet eyleyesiz diyü yazılmışdır. Fî 23 Ra

Hüküm no 15

Halep eyâletinde vâkî' Antakya kâdîsı fesâhatlü Efendi ve voyvodası izzetlü ağa ve sâvir vücûh ve a'yân zîde kadruhüm ba'de't-tahiyyetü'l-behiyye müfâd-ı mahzlarıdır ki Anadolu tarafında sâdir olan ber-mûcib-i defter ma'lûmü'l-esâmî sancaklarda vâkî' kazâların birinden ellişer nefer takviyet-i şugûr ve hudûd hakkında meştâ-yı ordu-yı hümâyûn isbât-ı vücûd itmek üzere tertîb olunduğı ve sâbıkan Sivas vâlîsi vezîr-i mükerrer devletlü Behram Paşa Hazretleri sürücü ta'yîn olunduğunu hâvî emr-i âlî-şânda ve mücebince müşârun ileyhın buyruldı-ı sâmîsi cephânecileri Emin Ağa zîde kadruhu mübâşeretiyile Halebü'ş-Şehbâ'ya vürûd müşârun ileyh Hazretleri sürücülük zımnında Halep'e teşrîfleri takarrub itmeğle kazânız tarafına tarafından birkaç söz sâhipleri husûs-ı mezkûr temşiyesiçün li-eclî'l-müzâkere bu tarafa irsâl eylemeniz için taraf-ı şer'-i enverde işbu mürâsele tahrîr ve irsâl olunmuşdur. Gerekdir ki vüsulünde

birkaç nefer intihâb ve tarafına acâleten irsâl ve mûcib-i mürâsele ile amel ve hareket ve hilâfından hazer ve mûcânebet eylesiniz. Ve's-selâm fî 22 Ra 1222

Sahife 9

Hüküm no 16

Medîne-i Antakya'da Halabnemle mahallesinde vâki' me'zûnen bi'l-iftâ merhûm Hacı Mehmed ibn-i Hacı Ali Medresesi'nin müderrisi olan medîne-i merkûmede müftî-zâde kıdvetü'l-ulemâi'l-muhakkikîn es-Seyyid mehmed Tâhir Efendi zîde ilmühû arz-ı hâl sadedinde bâ-ifâde ve istifade ile meşgûl olup ulemâdan bu vecihle sezâvâr-ı inâyet olmağla mutasarrıf olduğu medrese-i merkûmesine yerinde ibtidâ ve ecl-i i'tibâr size tevcîh ve ihsân buyrulmak bâbında istid'â-yı inâyet eylemeniz yedine ibtidâ ecl-i i'tibâr size tevcîh buyrulmak üzre fazîletlü merhametlü Şeyhu'l-İslâm Mevlânâ es-Seyyid Mehmed Atâ'ullâh Efendi Hazretleri işâret itmeleriyle mûcebince yedinde ibtidâ li-ecli'l-i'tibârsiz size tevcîh ola İsnâ ve işrn ve mie ve elf.

Hüküm no 17

Medîne-i Antakya'da Hazret-i Habîb-i Neccâr mahallesinde sâkin iken bundan akdem fevt olan ve Beşe Mustafa Efendi ibnü'l-merkûmun vârisleri kebîre kızları Hadîce ve Rahîme ve Fâtıma'nın taraflarından vekîl şer'îsi bi'l-vekâle es-Seyyid Veli Beğ bin İsmâil bi'l-vekâle meclis-i şer'-i hafîr-ı lâzımü't-tevkîrde Umrân mahallesinden bâ'isü'l-kitâb Hacı Reşîd bin Ali muhzırında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp mahalle-i Umrân'da kâin bir taraftan Cincin-zâde menzili ve bir taraftan Kahveci o mahalle menzili ve bir taraftan ve Debbâğ Kel Ağa menzili ve bir taraftan mücellid-zâde menzili ile müntehî ve mahdûd dâhilinde bir kemerli tahtânî mesken ve yine üç tahtânî mesken ve bir eyvân ve bir matbah ve kenef ve havlı ve müşterek bi'r-i mâ' ve ma'ber-i kadîmî hâvî ve hâricinde ahur yeri ve kapu üstünde oda ile mümtâz olan bir bâb menzil mûrisimiz müteveffânın ile'l-vefât mülkü olup bizlere intikâl etmişiken işbu mezbûre müteveffânın zarûret bağçasını bâ-ma'rifet-i şer' beş yüz guruşa iştirâ itmişidim didiğimde el-hâletü hâzihî müvekkilelerimiz mezbureleri an-inkâr bâ-tavassut-ı muslihîn her birine ikişer yüz ellişer guruşdan yedi yüz elli guruş üzre inşâ-i akd-i sulh-ı sahîh-i

şer'î eylediklerinden sulh-ı mezkûrı kabûl eyledikten sonra bedel-i sulh-i mezkûrı merkûm el-Hâc Reşîd bundan bi't-temâm ve'l-kemâl bi'l-vekâle ahz u kabz eyledüğün ba'de'l-yevm mahdûd-i mezkûrda müvekkilelerimiz mezbûrelerin da'vâ-yı mezkûresiyle alâka ve medhalleri kalmayup husûs-ı mezkûreye müte'allik âmme-i da'vâ dahi mezbûr el-Hâc Reşîd'in zimmetini müvekkilelerimiz mezbûreler ibrâ-i âmm-ı râfî'u'l-hısâm ibrâ ve iskât eylediler didkde gıbbe't-tasdîki's- şer'î mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb ü imlâ olundu. Fi'l-yevmi'l-hâmis min muharemi'l-harâm isneyn ve ısrîn ve mieteyn ve elf. Yazılmışdır.

Semerci-zâde es-Seyyid Abdullah Efendi merhûm Ömer Efendi-zâde Mahmûd Efendi es-Seyyid Hâc İsmail Berber Mustafa Beşe oğlu Emîn Küpeli oğlu Bekir bin Durmuş Beğ Şerbetçi oğlu Süleymân Beşe Ömer Beşe Abdullah Beğ.

Hüküm no 18

Medîne-i Antakya mahallâtından Câmi'-i Kebîr Mahallesi sâkinlerinden bâ'isü'l-kitâb Ebu Bekir bin Molla bin Halîl nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf-i enverde Vâlidem Fâtıma bint-i Şeyh Ebu Bekir mahzarında da'vâ ve takrîr-i kelâm idüp işbu vâlidem mezbûrenin vâlidesi Huri binti Mehmed nâm hâtûnun mahalle-i mezbûrede vâki' bir bâb menzilin bir tarafı mescid-i şerîf ve bir tarafı câm'-i şerîf menzili ve bie tarafı tarîk-i hâm ile mahdûd ve mümtâz menzilin derûnunda bir bâb kemerli tahtânî ve fevkânî meskende bir matbah ve bi'r-i mâ' ve kenef ve havlı ve ma'ber-i kadîmî menzilin nısıf hissesini bi'r-rızâ yüz guruşa huzûr-ı mütesellimînde bana bey'-i bat-ı sahîh-i şer'î ile bey' ve temlîk ve teslîm idüp ve semen-i mezkûr kadar gurus bi't-temâm ahz u kabz ve zimmetini ibrâ-yı âm ile ibrâ ve istîfâ-yı hak eyledi ve on senedir mutasarrıf üzre olduğu ecilden şimdi mezbûre vâlidem müdâhale idüp def'i matlûbdur didikde gıbbe's-su'âl ve'l-inkâr müdde'â-yı mezkûrdan da'vâ-yı mezkûresini mübeyyin beyyine talep olundukda ityân-ı beyyineden adûlden Tüccâr Molla Osman ve Nergis oğlu İsmail nâm kimesneler fî-tahkîk mezbûre Huri binti Mehmed târîh-i kitâbdan on seneden mukaddem rızâsıyla hayâtda iken müdde'î mezbûr Ebu Bekir'e nısıf-ı menzili yüz gurus semen misliyle bey' ve kalîlin teslîm idüp ve zimmetini ibrâ-yı âm ile ibrâ ve iskâta istîfâ-yı hak eyledi. Bu husûsa böylece şahidiz ve şehâdet dahi ideriz diyü şehâdet-i şer'îye eylemeleriyle ba'de'l-kabul mücebiyle müdde'î-yi mezkûrun ke'l-ekâvil

mutasarrıf olduğı nısf-ı menzilin tasarrufuna izin birle mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb ü tahrîr olundu. Tahrîran fî Saferu'l-Hayr isnâ selâse ve ısrîn ve mieteyn ve elf.

Hazret-i Habîbü'n- Neccâr türbedârı Âhir-zâde Seyyid Abdü'r-Rezzâk Çelebi Seyyid Ahmed Tüccâr Mehmed Ali bin Timurcu oğlı Hemşan-zâde Molla Abdi Seyyid Mehmed Tüccâr Molla Abdülfettâh Çelebi ve Muhzırbaşı Hüseyin Ali

Sahife 10

Hüküm no 19

Yigirmi üç senesi tahsîldâriye

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hukkâm ma'denü'l-fazli ve'l-keâm Antakya kâdîsı Efendi zîde fazlühu tezkere-i dîvâna vâsıl olıcak. Ma'lûm ola ki işbu bin iki yüz yigirmi üç senesine mahsûb olmak üzere Halep muhassıllığı aklâmından medîne-i Antakya ve Kuseyr ve Şugur kazâlarında vâki' kurâ ve mukâta'ât ve temettu'ât ve temettü'âtın öteden beru tahsîline bir tahsîldâr nasb ü ta'yîn oluna geldiğinden işbu vilâyetde tezkere-i dîvânî kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ali Ağa zîde zîde kadruhû Halep hazînesinden ihrâc olunan ma'mûlün bih nişanlı ve mühürlü defter mücebince sene-i mezbure mahsûben tahsîldâr nasb ü ta'yîn olmağla husûs-ı mezbûre için tezkere dîvâna tahrîr ve irsâl olunmuşdur. İn-şâe'llâhü te'âlâ vüsûlünde gerekdir ki vech-i meşrûh üzere tahsîldâr-ı mûmâ ileyhin yedine virilen defter hâvî olduğı üzere kurâ ve mukâta'ât ve temettü'ât-ı mîrîlerinden sene-i mezkûra mahsûb olunmak üzere yerlü yerinde cem' u tahsîl ve îsâl ü teslîm-i hazîne idüp kat'an bir ferde edâ-yı mîrîde mûmâtala ve avk ü te'hîr itdürmeyüp mazmûn-ı tezkere-i dîvânla âmil olasız. Fî gurre-i M 1223 Bi-medîne-i Mahrûse-i Halep

Hüküm no 20

Cizye tezkeresi sûretidir.

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hukkâm ma'denü'l-fazli ve'l-keâm Antakya kâdîsı Efendi zîde fazlühu tezkere-i dîvânî vâsıl olacak ma'lûm ola ki işbu bin iki yüz yigirmi üç senesine mahsûb ve Muharrem'i guresinden cibâyetinde şurû' olmak üzere bâ-berât-ı âlişân uhdelerinde olan Halep ve tevâbi'i mahallelerinden cizyesi cizyesi aklâmından medîne-i

Antakya ve tevâbi'-i mahallelerinde sâkin ve mütemekkin ve mürûr ve ubûr iden ehl-i zimmet kefer ve Yehûd ve Erâmine-i Acem tâyifelerinin şer'an üzerlerine edâsı lâzım gelen cizye-i şer'iyeleri ciyâbetine sene-i mezkûre Muharrem'i gurreinde tevzî'e mübâderet itmek üzere yüz on dört a'lâ ve sekiz yüz seksen evsat ve yüz on ednâ evrâkıyla esnâf-ı selâse i'tibârıyla cem'an bin yüz evrâk ile ber-vech-i iltizâm işbu dârende-i tezkere-i dîvâna kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ali Ağa zîde kadruhûya der'uhde ve tefvîz olunmağla işbu dîvân tezkeresi tahrîr ve irsâl olunmuşdur. İn-şâe'llâhü te'âlâ vüsûlünde gerekdir ki vech-i meşrûh üzere cizyedâr-ı mûmâ ileyhın varup gurre-i Muharremü'l-Harâm'da hâkimü'ş-şer' müvâcehesinde cizye-i mezkûr boğçasının mühürleri fekk ve küşâd ve yedine virilen sûret-i berât-ı âlîşânım şurûtı üzere ciyâbet ve tahsîl ve şurût-ı mezkûre kemâl-i ihtimâm ve i'tidâl üzere mürâ'ât olup ve fermân olunan evrâkda mühürleri ma'rifet-i şer'le bir vikâyeye vaz' ve temhîr ve mu'tâd üzere i'lâm-ı şer'iyesiyle tarafımıza irsâl ve ve mâl-i mezkûrun ciyâbeti husûsunda müsâ'ade olup mücib-i tezkere-i dîvânî ile âmil olasız. Fî gurre-i M 1223 Bi-medîne-i mahrûse-i Halep

Mâl-ı avâriz ve bedel-i nüzül-i Antakya ve yol bahâ Mısır ve Süveyde ve Cebel-i Akra' ve'l-yevm (...) an-vâcib sene 1223 selâse ve işrîn ve mieteyn ve elf

Nâhiye-i Ma'ber 78 hâne	Nâhiye-i Cebel-i Akra' 27 hâne	Nâhiye-i Altunözi 33 hâne	Nâhiye-i Süveyde 30 hâne
Cem'an yekün: 170 guruş 1.5 rubu'			

Öşr-i tahrîr

Guruş Para

1709.5.....3

0321.5 maktû'-ı Antakya ve tevâbi'ihâ

2070.5 3

Yalnız iki bin yetmiş guruş on pâredir.

Vech-i meşrûh üzere işbu bin iki yüz yigirmi üç senesine mahsûben tahsîli fermân buyrulan hânehâ-i mezkûrların mâl-ı avâriz ve bedel-i nüzülleri defter-i asıl mevkûfât defterinden nakil olundu. Fî gurre-i M 1223

Sahife 11**Hüküm no 21**

Nişân-ı şerîf-i âlîşân -ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı kiti-sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki:

Medîne-i Antakya'da vâki'ashâb-ı sefirândan el-Hâc Ebu Bekir Ağa'nın İhsâniye ismiyle müsemmâ müceddeden binâ eyledüğü mescid-i şerîfin câmi' olmağla salâhiyeti olduğundan minber vaz' ve ikâmetine salât-ı cum'a ve îdeyne izin-i hümâyûn erzânî ve ber-vech-i hasbî hitâbeti dahi erbâb-ı istihkâkdan işbu râfi'-i tevkî'-i refî'-i'ş-şân-ı hâkânî Osman Halîfe ibn-i Hacı Mehmed zîde salâhuhûye tevcîh ve yedine müceddiden berât-ı âlîşânım virilmek recâsına antakya nâibi Mevlânâ osman zîde ilmühû arz eylediği ki pâye-i serîr-i a'lâyâ telhîs olundukda sâdır olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn mücebince tavsiye ve Anadolu muhâsebesine kayd eylemeğin i'tâ olunmak fermânım olunmasını hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem kahura getirüp bin iki yüz yigirmi iki senesi Receb-i şerîfin yedinci günü târîhiyle müverrah virilen ru'ûs-i hümâyûnum mücebince bu berât-ı hümâyûnı virdim ve buyurdum ki mezbûr Osman Halîfe ibn-i Hacı Mehmed zîde salâhuhû varup vech-i meşrûh üzre câmi'-i şerîf-i mezkûrda hatîb olup edâ-yı nakdiye eyledikten sonra işbu berât-ı âlîşânım mugâyir bir hitâbeti umûruna dahl ü ta'arruz eylemeyeler. Şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Ve'l-yevmü't-tâsi' aşera Zi'l-ka'de sene isnâ ve işrîn ve mieteyn ve elf. Mahrûse-i Kostantiniye

Fazîletlü Osman Efendi Şemseddin-zâde sâbıkan Müftî Şemseddin-zâde el-Hâc Mahmûd Efendi hâc Şemseddin Efendi Şemseddin-zâde Müftî-zâde Musa Efendi Şeyh Osman Türbedârı Hazret-i Habîbü'n-Neccâr Seyyid Hüseyin Nâfi' Efendi Mehmed Ali Nâfi' Efendi Hacı Kâtibi Mustafa efendi ve muhzırbaşı

Hüküm no 22

Medîne-i Antakya mahallâtından Sofular Mahallesi mütemekkinlerinden Kirbit veled-i Serkiz Köyek ve karındaşı Serkiz veled-i Serkiz Köyek meclis-i şer'-i şerîf-i enverde Şeyh Mehmed bin Nâsır müvâcehesinde takrîr-i kelâm ve bast-ı ani'l-merâm eylediler ki mahalle-i mezbûrede vâki' bir bâb menzil mülklerimiz olup bir tarafı Tatlı oğlu Şeyh Ali

Mir Menzili ve iki tarafı vakıf menzilleri ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd ve mümtâz olan menzilin dâhilinde üç tahtânî ve fevkânî mesken ve bir kemerli harâba müşrif mesken ve sokak tarafında olan meskenin ve döşemesi altında bir zîr-zemîn ve bir matbah ve havlı ve kenef ve ma'ber-i kadîmi ve şurût-ı müfsideden ârî tarafından îcâb ve kabûlü hâvî hüsn-i rızâlarımız ile mezkûr menzili bey' -i bât-ı sahîh-i şer'î ile bin yüz elli guruş semen mukâbelesinde bey' ve temlîk ve teslîm eyledik ol dahi iştirâ ve teslîm ve temlîk etmenize ve semen olan meblağ-ı mezkûr bin bin yüz elli guruşa temâmen ve kâmilan merkum Şeyh Mehmed yedinden ahz u kabz ve istîfâ-yı hak eyledik fî-mâ-ba'd menzil-i mezkûrda bizlerin aslâ ve kat'â alâka ve mutasarrıflar kalmadı. Merkûmun mülk-i müşterâsı ve hakk-ı sarfıdır. Keyfe-mâ-yeşâ' ve yahtâr mülkiyet üzre mutasarrıf olsun didiklerinde gibbe't-tasdîki's-şer'î mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Tahrîran fî'l-yevmi'l-hâmis aşera min-şehr-i muharremi'l- Harâm sene selâse ve işrîn ve mieteyn ve elf yazılmışdır.

Hüküm no 23

Medîne-i Antakya mahallâtından Sofular Mahallesi sâkinlerinden es-Seyyid Mustafa bin el-Hâc Receb nâm kimesne meclis-i şer'-i lâzımı't-teşrîffe bâ'isü'l-kitâb zevce-i medhûlün bihâ Fâtıma Can bint-i Mehmed Ağa muhızırında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp bey'-i âtî zikrin sudûruna değîn yedimde mülküm olan menzilin iki tarafı tarîk-i âmm ve bir tarafı Vâyes oğlu Hâcî Ali Menzili ve bir tarafı Gece Kuşu kerîmesi Nâile Hâtûn menzili ile mahdûd bir bâb menzilin derûnunda tahtânî ve fevkânî meskene ve bir bâb oturak tahtânî mesken ve bir kiler ve bir tahtânî ve fevkânî matbah ve havlı ve bi'r-i mâ' ve kenef ve ve âr-ı müsmire ma'ber-i kadîmi hâvî menzilin nısıf hissesi târîh-i sahîfeden beş sene mukaddem işbu mezbur zevcem yedinde mülkü olan ma'lûmü'l-hudûd ve ma'rûf menzili bey'a beni tevkîl ve mahallinde iken ben dahi menzil-i mezkûr beş yüz guruşa ahz ü bey' ve temlîk ve teslîm itmişidim. El-hâletü hâzihî menzil-i mezkûrun sümünü olan meblağ-ı mezkûr yedimde ve zimmetinde ibkâ üzre iken mârru'z-zikir benim işbu mülküm olan mahdûd menzilin nısıf hissesini târîh-i mezkûr vech-i muharrer zimmetinde olan meblağ-ı mezkûra takas olmak üzre bey' u temlîk ve mu'âhede-i mezbur ba'de'l-kabul ve nısf-ı ührâ dahi işbu târîh-i vesîkaden bir sene mukaddem tarafeyn îcâb ve kabulü hâvî' ve şurût-ı müfside ve'l-muvâza'dan ârî

sekiz yüz guruş bey' u temlik ve teslim ol dahi temlik ve teslim ve kabûl eyledikten sonra nisf-ı menzilin sümünü olan sekiz yüz guruşı mezbûrenin yedinden bi't-temâm ve kemâl ahz u kabz ve istîfâ-yı hak eyledim. Ba'de'l-yevm mahdûd-ı mezkûrda bi-cümleti't-tevâbi' ve'l-levâhık ve kâffet-i hukûk ve'l-mürâfık olan menzilin mahallesinde benim aslâ alâka ve medhalim kalmayup zevcem Fâtıma Can Hâtûn'un mülk-i müşterâsı ve hakk-ı sarfı olup mutasarrıf olsun didikde husûs-ı mezbûreye müteallik ve sâir işbu mezbûrenin zimmeti ibrâ-i âmm ile ve iskât eyledim. Ol dahi ber-minvâl-i muharrer ibrâ-i mezkûru kabul etmeğin mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Tahrîran fi'l-yevmi'r-râbi' min-şehr-i Ramazâni'l-Mübârek es-sene isnâ ve ısrîn ve mie ve elf.

Fazîletlü kavî Hâfız el-Hâc Ahmed Efendi el-Hac İsmâil Efendi Ayıntâbî Vâ'iz oğlu el-Hâc Ali Ağa el-Hâc Feyzullâh Nâşir Efendi Şeyh Molla Osman Halil oğlu Ahmed Ağa Çelebi Seyyid Abdullah Efendi Tahracı-zâde el-Hâc Musa Efendi hacı Davûd Efendi Kassâb oğlu Mustafa Beşe es-Seyyid el-Hâc yusuf Beşe Haydar oğlu Osman Ağa muhızırbaşı Hüseyin Efendi.

Sahife 12

Hüküm 24

Nâhiye-i Kuseyr Tâbi'-i Medîne-i Antakya

Karye	Semen	Karye	Semen	Karye	Semen
Makebros	1	Seferiye	0.5	Kalencar	0.5
Deyr	2	Fenik	1.5	Hanyo	0.5
Suri	2	Kefertabl	2	Meshâne	1
Bettin	0.5	Cente	2	Kalanus	1
Baksanus	1	Marsu	2	Fatkiye	2
Fatkiye	2	Ziyâret	0.5	Keşkend	1
Yekün	23				

Nâhiye-i Altunözi Tâbi'-i Medîne-i Antakya

Karye	Semen	Karye	Semen	Karye	Semen
Bahşin	0.5	Toprakhisar	0.5	İrmence	0.5

Terbin	0.5	Alakend	0.5	Akasya	0.5
Büyükburç	1	Karsu	1	Danişmendlü	0.5
...	0.5				
Yekün	6				

Nâhiye-i Cebel-i Akra'a Tâbi' Cebel-i Antakya

Karye	Semen	Karye	Semen	Karye	Semen
Candar	2	Tenziri	1	Kereköse	1
Tamâme	1	Eğerçi	2	Hansama	2
Kırkperçek	2	Kışlak	2	Kesb	6
Karsabol	2	Hisarcık	2	Şeyhköy	6
Bezkiye	1.5	Düveyr	2	Kundun	2
Cidâliye	1				
Yekün	14.5				

Nâhiye-i Süveyde Tâbi'-i Medîne-i Antakya

Karye	Semen	Karye	Semen	Karye	Semen
Telil..	1	Selderan	1	Saylıca	0.5
Karmış	1	Salyacık	1	Barbarun	0.5
Makabrun	0.5	Âkile	0.5	Hüseyinlü	0.5
Na'ir	0.5	Boğunoluk	1	Cedide	0.5
Meşrakiyye	1	Barbarun	1	Hacı Habıblü	1
Sühiriye	1	Zeytuniye me'a mezra'ahâ	6		
Yekün	52				

Hüküm no 25

Şerî'at-şi'âr Antakya kâdîsı dazîletlü Efendi ve sâbık ve lâhık me'zûnun bi'l-iftâ ve diyânetlü Efendimiz zîdet fezâilühüm ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-akrân voyvoda ağa Hacı Ebu Bekir Ağa zî'de kadruhû ve kıdvetü'l-emâsil serdâr-ı yeniçeriyân ve sâir vücûh-i belde ve zâbitân iş erleri zîdet mekâdirühüm inhâ olunur ki işbu Muharremü'l-Harâm

evâsıtında kâtib dîvân-ı sadr-ı âlî`sa`âdetlü sa`âdetlü Mahmûd ve Hıfzı Efendi ile hâlâ sadr-ı a`zam adâletlü merhametlü veliyyü`n-ni`am el-Hâc yusuf Efendi Ziyâ Paşa Efendimiz Hazretlerine cânib-i seniyyü`l-menâkıb-ı âsafânelerinden Halebü`ş-Şehbâ kâim-makâmının uhdesine ihâle ve tefvîz ve ol bâbda sudûr iden evâmir-i aliyyeden voyvoda-i kirâm hazerâtı müvâcehesinde feth u kırâet ve hükûmete celb uhdemize mustekarr olmağla bi-mennihû ve kerem sübhânehû avn ü inâyet-i hazret-i Bârî ve yümn-i ikbâl-i cenâb-ı cihândârî ve sâye-i hazret-i penâhîyle vedî`a-i hâliku`l-berâyâ olan fukarâ-yı ra`iyyete ve kuttân-ı vilâyete tehyie-i emr-i râhata mesâ-i ehem ve elzem ve bu vecihle taraf-ı eşref-i zıllu`llâhîde veliyyü-ni`metim olan efendim hazret-i sadâret-penâhî isticlâb-ı da`avât-ı hayriyye-i vâcibiyye zimmet ve berâtına ahde ihtimâm ve dikkat olmağın sizler ki muhâyetabûn-ı mûmâ ileyhimsiz kazânızda kâin fukarâ ve zu`afâ ve kuttân-ı berâyânın esbâb-ı refâh u râhatlarına ve eşkiyâ ve anede ve fesedenin kerânofuna gereği gibi dikkat ve bu bâbda terk-i hâb u râhat idüp fî-mâ-ba`d vukû` bulan husûsât-ı lâzime inhâyı ber-vech-i tahkîk arz ve ifâdeye mübâderete ve te`mîn-i inbâ-yı sebîle dikkate ve husn-i hâl ve harekâta sarf-ı basarın (...) hâvî ve i`lân menşûrunu muhtevî işbu buyruldu muz tahrîr ve ısdâr enderûn ağalarımızdan Hacı Ağa ile ba`s ü tesyâr olunmuşdur. İn-şâa`llâhü te`âlâ vüsûlünde vech-i meşrûh üzre bermûcib-i buyruldu amel ve hareket ve hilâfından be-gâyet tevakkî ve mübâ`det ve hazer ve mücânebet eylesesiz diyü fî 17 M 224

Sahife 13

Hüküm no 26

Bin iki yüz yigirmi üç senesinin mâh-ı Saferu`l-Hayr`ının yigirminci gününe gelinceye kadar Antakya kazâsından matlub olunan imdâd-ı hazeriyye elli nefer süvârî bedeliyye ve ücret menzil ve sâir mesârifât-ı zarûriyye ma`rifet-i şer` ve cümle ma`rifetleriyle tevzî` u teslîm olup yerlü yerinden cem` u tahsîl ve kabzına teslîm olunacak defter-i vergi ber vech-i âtî zikr olunmuşdur.

Bedel-i süvârî 6000 guruş	İmdâd-ı hazeriyyenin kıst-ı ûlâ 2231 guruş	Hizmet-i mübâşiriyye 150 guruş	Kışlak bahâ 300 guruş	Hizmetçi 30 guruş
---------------------------	--	--------------------------------	-----------------------	-------------------

Kapucı başı Tekkeli Ağa'dan alınan deyn 1300 guruş	Menzilciye tekmîl ücreti 1500 guruş	Menzilciye sene-i cedîdden 6000 guruş	Yeni hân memerretine 75 guruş	Mahkemeye kazâ bahâsı 15 guruş
Anbar kirâsı 50 guruş	Kîse-i i avârız-ı fukarâ 65 guruş	Hisarcık karyesinden hınta ve şa'îr 100 guruş	Kapucı başı tatarına 50 guruş	Delibaşa virilen esyâf 500
ve Kapucıbaşına virilen esyâf 800	Fazîletlü Hâkim Efendi'ye berây- harc-ı defter 500 guruş	Mûmâ ileyh efendiye berâ-yı harc-ı i'lâm 150 guruş	Mûmâ ileyh efendiye diğer i'lâm harcı 50 guruş	Fazîletlü Hâkim Efendi'ye alınan karz-ı hasen 300 guruş
Kethüdâsına 60 guruş	Hüddâmiyye 30 guruş	Kâtib ve kaydiye 80 guruş	Muhzırbaşı ve mahzûrlara 50 guruş	Sa'âdetlü voyvoda ağaya berâ-yı tahsîldâriye 500 guruş
Kethüdâsına 50 guruş	Hacı Molla Hüseyin Efendi'ye 50 guruş	Ahî Seyyid Mehmed Çelebi 50 guruş	Kavvâsa 15 guruş	Sarrâfiye 50 guruş
Yekün: 20761,5				

Yalnız yigirmi bin yedi bin altmış bir guruş bir rubu'dur.

Beher tetimme iki yüz elli guruşdur.

Kurâlara isâbet iden 13000 guruşdur.

Yalnız on üç bin guruşdur.

Derûn-i şehre isâbet iden 7761,5

Beher nefer sekiz guruşdur. Yalnız yedi bin yedi yüz altmış bir guruş bir rubu'dur.

Hüküm no 27

Medîne-i Antakya kazâsına tâbi' Betâyin karyesi sâkinlerinden iken bundan mukaddem fevt olan Ali bin Abdullah'ın Hüseyin sagîr oğulları Ömer ve Bekir ve Ahmedcan babaları müteveffâ-yı mezbûrdan bi-hadebi'l-irsi'ş-şer'î hisselerine isâbet ve intikâl iden mâl-ı mevrûsları hıfz u hırâset ve tesviye-i ümûrlarına bir müstekîme vasî lâzım ve

mühim olduğu zeyl-i vesîkade muharreru'l-esâmî müslimîne huzûr-ı şer'a ihbâr ve inhâ eylemeleriyle Hâkim-i muvakki'-i sadr-ı kitâb tûbâ leh husnû me'âb Efendimiz Hazretleri sagîr-i mezbûrların vâlideleri işbu bâ'isü'l-kitâb tûbâ leh ve husn-i me'âb Efendimiz mezbûre Meryem bint-i Ahmed vasî nasb ve ta'yûn idüp ol dahi vesâyet-i mezkûrî kabûl ve merâsimini kemâ yenbeği edâya ta'ahhüd eyledikten sonra i'âde-i kelâm ider ki vasiyyesi olduğum sagîr mezbûrlar nafaka ve kisve-bahâya eşedd-i ihtiyâc ile muhtâc olmağla taraf-ı şer'den mikdâru'l-kifâye nafaka ve kisve-bahâ farz ve takdîr olunmak niyâzımdır didikde Hâkim-i mûmâ leh Efendi sagîr-i mezburların beher gün yedişer badem herîseye harc ü sarf vasiyete zarûretde istidâne idüp ve lede'z-zafer sagîr-i mezbûrlar mâlına rucû' târîh-i kitâbdan izin birle mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb ü imlâ olundu. Tahrî'ran fî selhi Cemâziye'l-Âhir li-seneti erbe'în ve mieteyn ve elf.

Hasan bin Gazel Hasan birâderi Ali Bergaş Hüseyin pederi Hasan Râ'î Halîl ah-i Hammâdî Şeyh Musa (...) muhzırbaşı İsmail

Sahife 14

Hüküm no 28

Yigirmi üç senesinde gelen harîr maktû'ası emr-i şerîfi sûretidir.

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hukkâm ma'denü'l-fazli ve'l-keâm Mevlânâ Antakya kâdîsı zîde fazlühü tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki silahşörân-ı hassamdan el-Hâc Ahmed zîde mecdühûnün bir kıt'a arz-ı hâli mefhûmunda zimâmı zabt Muharrem guresinde olan mîzân-ı harîr-i Antakya maktû'ası ber-vech-i mâlikâne bâ-berât-ı âlişân uhdesinde olup mîzân-ı harîr zamîmesinin def'i târîhinde müyesser ve hâsılât-ı mukâta'aya vüs'at-res olamadığına mebnî îcâb iden mâl-ı mîrîsine kesr u noksân terettüb ideceğinden başka kendüsine dahi gadr olunduğunu beyân birle zamîmesinin def'i târihinden sonra ve yigirmi üç senesi muharrem'inden dahi zabt ile ashâb-ı harîrden bâ-fermân-ı âlişânım takdîr olduğu vecihle îcâb idene resm-i mîzân-ı harîr-i bâ-hat-nâmem tarafından me'muran dahi mîzân-ı harîr emîninin zabt u rabtına kimesne tarafından müdâhale ve ta'arruz olunmamak bâbında emr-i şerîfim ısdârını istid'â-yı inâyet eyledüğü ecilden kuyûd lede'l-murâca'a fî'l-asıl resm-i harîr on beş pâre iken ikişer guraşa iblâğ ve tersâne-i âmirem ibrâ ve kayd olunmuş olup ancak bu makûle muhdesâtın def'i irâde-i seniyyem muktezâsından olmak hasebiyle işbu muhdes olan

zamm olunan resmin def'iyle fi-mâ ba'd resm-i mezkûru olan on beş pâreden ziyâde bir akçe resm alınmamak üzere tanzîm olunup tersâne-i âmirem ta'allukı kalmadığından resm-i mîzâniyyesinin ke-mâ fi'l-evvel Hamîdiyye Vakfı ve ashâb-ı maktû'a tarafından zabt iktizâ idüp ol vecihle resm-i mezkûrun bin iki yüz yigirmi iki senesi Cemâziye'l-ûlâ'sının üçüncü gününden itibâr ile ref' ve ilkâ olunduğunu müş'ir i'lân zımnında evâmir-i şerîfe ve ilm ü haberleri virildiği başmuhâsebeden ve mîzân-ı harîr-i kazâ-i Antakya mukâta'asının senevî ma'lûmü'l-mikdâr mâlını hazîne-i âmirem edâ ve kalemeiyyesine virüp hesâb görülmek üzere maktû'a-i mezbûrun ber-vech-i mâlikâne mûmâ ileyhın uhdesinde olduğu ve mâlikâna virilen maktû'ât-ı mîriyye ashâbı taraflarından senesine tasrîhiyle virilen memhûr ve ma'mûl temessük mûcebince iltizâm veyâhud emânete der'uhde eyledikleri mu'tedil ve ri'âyet-perver kimesne bâ-zabt u rabt va vâki' olan rusûmât-ı kânûn-ı kadîm olageldüğü üzere ahz u kabz idüp ve rabtına ve rusûmâtın ahz u kabzına taraf-ı âhardan müdâhale ve ta'arruz olunmamak virilen emr-i şerîfem şurûtundan idüğü ve yigirmi üç senesine mahsûben maktû'a mezbur mâlikâne mutasarrıfı mûmâ ileyhın adamı ma'rifetiyle zabt u rabt ve ber-mûceb-i şurût rusumâtı cem' u tahsîl olunmak üzere emr-i şerîfim virilmeği iktizâ eylediği mâlikânedeki der-kenâr olmakğla imdi der-kenârı mûcebince amel olunmak fermânım olmuşdur. Buyurdum ki hükm-i şerîfim vardukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel idüp dahi maktû'a mezbûr senevî ma'lûmü'l-mikdâr mâl ile mûmâ ileyhın ber-vech-i mâlikâne uhdesinde olduğu hazîne-i âmirem defterlerinde mukayyed olmağla mukâta'a mezbureyi sene-i mezkûra mahsûben mutasarrıf-ı mûmâ ileyhın tarafına me'mûr edilmesine zabt u rabt ve ber-vech-i şurût hâsıl olan rusûmâtın teblîğ ve tahsîl itdürmeyüp hilâf-ı şart ve mugâyir-i emr-i âlîşânım zabt u rabt ve rusûmâtın cem' u tahsîline taraf-ı âhardan müdâhale ve ta'arruz etdirmesin. Şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. El-yevm es-sâbi'u ısrîn Zi'l-hicce sene isnâ ısrîn mieteyn ve elf.

Mahrûse-i Kostantiniyye

Hüküm no 29

Bâ'is-i tasdîr-i hurûf budur ki

Nezâret-i Hazret-i Şeyhu'l-İslâm'dan âsûde olan evkâfdan sadr-ı esbak merhûm Sinan Paşa evkâfı mülhakâtından Antakya'da vâki' cümdi hamamı dimeğle ma'rûf hamâm

harâba müşrif ve lâzımü't-ta'mîr olduğı lede'l-inhâ müste'ciri hâlen Antakya'da me'zûnün bi'l-iftâ es-Seyyid el-Hac Ahmed Efendi ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le bermûceb-i emr-i âlf hamâm-ı mezkûrta ta'mîr ve terkîm ve ba'de't-tekmîl kîbel-i şer'iden keşif ve mu'âyene harc ü sarf olunan mebâliğ-i kayd ma'rûf olunduğunu mevsûku'l-kelâm kimesneler alâ-tarîkı'ş-şehâde ihbâr eyledikleri ber-vech-i âtî zikr u beyân olunduktan ve fi'l-Muharremi'l-Harâm sene selâse ve işrîn ve mieteyn ve elf.

Kireç kantar-ı Rûmî 360 guruş / fî 1,5 / 450	Mermer 200 guruş	Taş 100 guruş	Kazgân-ı ta'mîr ve bakır 530 guruş	Soma için tiftik kantar-ı Rumî 10 para 598 guruş
Billur cam 10 para 30,5 guruş	Depe camı 105,5 guruş	Kırmız toprak nakline 15 para 45 guruş	Beyaz toprak nakline 10 para 10 guruş	Alçı nakline 5 para 33 guruş
Hamâm kültü ameline 15 para 11 guruş	Ahşab 3 para 70,5 guruş	Mih 10 para 15 guruş	Teymur künde kebîr ekser 5 para 34 guruş	Künk için revgan-ı zeyt 36.5 guruş
Teymur halkalar 10 para 6 guruş	Boya baha 1 para 33 guruş	Boya için sal 4 para 7 guruş	Ocak için tuz 15 para 7,5 guruş	Kürek 10 para 3,5 guruş
Penbe 5 para 2,5 guruş	Kurşun künde 9 para 12 guruş	Zenbil 5,5 guruş	Tuğla kiremidi 10 para 8 guruş	Çerçeve (...) 5 guruş
Pencereler meşin 6 guruş	Ücret-i amele 1 para 1402 guruş	Dülger ustabaşısı 6 para 59,5 guruş		
Cem'an yekûn dört bin altı yüz seksen iki guruş on pâredir.				

Hurrire hâze'd-defteru bi-ma'rifetî nemekahu'l-fakîr ileyhi azze şânühû Ali İlmî el-kâdî bi-medînet-i Antakya

Sahife 15

Hüküm no 30

Hakemtü li-sıhhati hâze'l-vakfi ve lüzûmihî me'a şurûtihi ve kuyûdihî harrarahü'l-fakîru Ali İlmî el-Kâdî bi-medîneti Antakya. Ufiye anh.

El-hamdü li'llâhi'llezî ce'ale'l-hayrâti ve's-salâti ve's-selâmi âlâ-seyyidinâ muhammedin efdalü'l-mahlûkâti ve alâ-âlihî ve ashâbihi'l-fâizîne bi-ecmeli's-sâdâti bi-ehlihe'l-arazûne ve's-semâvât. Ve ba'dü işbu kitâb-ı sahîh-i şer'î ve sarîh müdde'înin inşâ ve tahrîrine bâ'is olan sâhibü'l-hayrât ve'l-hasenât medîne-i Antakya'da Hazret-i Habîbü'n-Neccâr Mahallesi sâkinlerinden el-hâc Ahmed Ağa ibnü'l-Hâc İbrahim Ağa meclis-i şer'-i şerîf-i enverde vakf-ı âtî-zikre li-ecli't-tescîl ve itmâm-ı emr tekmlî mütevellî nasb u ta'yîn eylediği tübedâr Osman muhzırında ikrâr-ı sahîh-i sahîh-i şer'î ve i'tirâf-ı mer'î idüp medîne-i mezbûrede debbâğ-hâne firun arsasının üç bâb debbâğ dükkânı üç tarafı tarîk-i sâlik ve bir tarafı fahru'l-ulemâ fazîletlü Müftî Efendi Hazretleri'nin perdahçı dükkânı ve yine harâb arasında Hacı Musa Ağa'nın bağçası ve bir tarafı Dâbil oğlu Ahmed Ağa bağçası ve bir taafı Molla Ahmed bağçası ve bir tarafı Perenci oğlu el-Hâc Ömer ile Memerretçi Molla Hüseyin bağçası ile mahdûd olan bir kıt'a dut ve incir eşcârı ve diğere eşcâr-ı müsmire ve gayr-ı müsmire bağça ve yine medîne-i mezbûreye tâbi' mezra'â-i Türkmen toprağında vâki' kırk yedi zeytûn eşcârı bir taraftan Sağır oğlu Molla Hüseyin zeytûnı bir tarafı tarla ve bir tarafı vâdî ve bir tafafı cebel ve yine medîne-i mezbûreye tâbi' karye toprağında vâki' üç tarafı vâdî ve bir tarafı bağ ile mahdûd ve bir kıt'a üzüm bağının nisfi benim mülküm olması nisf-ı uhrâ İsmail Ağa'nın olmağın şöyle şart eylemeği ben libâs-ı hayâtı ilbâs eyledikçe mütevellî ve mutasarrıf olam ve irtihâl-i bekâ eylediğimde merhûm oğlum Osman'ın kızı Rukiye Hâtûn'a tevliyet-i mersûmeye ve mutasarrıfa olup evlâd-ı evlâdına ve evlâd-ı zükûr ve inâsa ale's-seviye tevlîten mutasarrıf olan evlâdından ekber ve erşedi mütevellî ve mutasarrıf olalar içlerinden biri vefât etdikde tevlît-i hissesi evlâdına virile ve me'âza'llâhi te'âlâ inkıtâ'-ı evlâd oldukda galle-i vakf-ı mezkûr rucû' oluna ne'üzü bi'llâhi min-gadabi'l-kahhâr nesilleri munkariz oldukda kızım Emîne Hâtûn ve dahi ber-vach-i bâlâ şart-ı ta'yîn olduğu üzere mutasarrıf ve mütevellî olup ve me'âza'llâhi te'âlâ ânın nesli dahi munkariz olduğu hâlde Hazret-i Habîbü'n-Neccâr aleyhi'r- rahmetü'l-gaffâr Hazretleri'nin makâm-ı âlîlerinde lâzım olan mesârifâtını sarfla ru'yet etdikden sonra galle-i vakıfdan fazla her ne ki kalur ise makâm-ı şerîf hizmetinde olan hademeye virilüb rûhu için üç ihlâs-ı şerîf ve fâtiha-i şerîfe tilâvet eylesün sevâbın âna ihdâ ideler diyü emlâk-i mezkûrede bağ ve bağça ve dekkâkîn-i emlâklerimi hisbeten li'llâhi'l-meliki'l-ehad ve taleben li-merzâti'llâhi'r-rabbi's-samed vakf-ı sahîh-i müebbed habs-i sarîh-i muhalled ile vakf ve habs eyledim ve ta'yîn-i şurût ve tebyîn-i kuyûd idüp

ferîgan ani'ş-şevâgıl mütevellî-i merkûma ba'de't-teslîm ve sâir evkâf mütevellîler gibi mutasarrıf oluna didikde gıbbe't-tasdîki'ş-şer'î vâkıf-ı ârifân kelâmlarına semt-i âhara sârif olup lâkin vakf-ı akarât eimme-i kibâr-ı Hazret-i Ebu Hanîfe Nu'mân bin Sâbit el-Kûfî rahimehu'llâh Hazretleri'nin indinde sahîh olup lâzım olmağla vakf-ı mezkûrdan rucû' eyledim yine bana teslim eylesün diyü istirdâd idecek mütevellî merkûm cevâbında eğerçi İmâm-ı Celîlü'l-Kadr indinde vakıf gayr-ı kâdir lâkin İmâmeyn-i Hümâmeyn rahimahü'llâh Hazretlerinin katında sıhhat ve lüzûmı lâzımdır diyü reddin imtinâ' idüp Hâkim-i muvakkî'-i sadr-ı kitâb tûbâ leh ve husnû me'âb Efendi Hazretlerinin huzûrunda murâfa'a oldukda onlar dahi âlâ-kavlin min-berâ-i sıhhat ve lüzûmunda olan hilâf-ı âlem olup mubtıl-i hayr olmadan hazre birle hükm-i sahîh-i şer'î ve kazâ-i sarîh-i mer'î itmeğın vakf-ı mezbûr âlâ-cemî'i'l-mezâhib sahîh ve lâzım oldu. Fe-men bedelde ba'de-mâ semî'ahu fe-innemâ ismühû ale'llezîne yübeddilûn inne'llâhe semî'un alîm ve ecru'l-vâkıfı ala'llâhi'l-kerîm fi'l-yevmi isnâ ve ısrîn ve mie ve elf.

Şühudü'l-hâl: Nakîbü'l-eşrâf kâim-makâm şerâfetlü el-Hâc Abdünnâfi' Efendi Kazaz-zâde Abdü'l-Kerîm Efendi seyyif mehmed Efendi bin İbrahim Kazaz-zâde Mehmed Efendi ibn-i zâde Mehmed Efendi Şeyh Fakîr-zâde Abdülhâlik oğlu Ömer Ağa Bakkâl el-Hâc Hüseyin Na'lbend oğlu Seyyid Mustafa Beşe Halîl oğlu Ömer Ağa Çöl Arabı el-Hâc Ahmed Ağa kâtibü'l-hurûf el-Hâc Mustafa oğlu ser-mahzûr İsmail.

Sahife 16

Hüküm no 31

Hakemtü li-sıhhati hâze'l-vakfî ve lüzûmihî me'a şurûtihi ve kuyûdihî harrarahü'l-fakîru Ali İlmî el-Kâdî bi-medîneti Antakya. Ufiye anh.

El-hamdü li'llâhi'llezî ce'ale'l-hayrâti zerî'aten ilâ-neyli'd-deracâti ve's-salâtü ve's-selâm el-îmânü'l-ekmelân âlâ seyyidinâ muhammedin ve âlâ ashâbihî ecma'în.

Ve ba'dü işbu kitâb-ı sahîh-i şer'î ve sarîh-i mer'înin inşâ ve tahrîrine bâ'is olan sâhibü'l-hayrât medîne-i Antakya mahallâtından Hamara Mahallesi sâkinlerinden Zeyneb bint-i Küpeli Mustafa nâm kimesne bâl ü sâle bu dünyâ-yı dîn ve ferş-kalemûn-i dâr-ı bevâr ve câ-yı bî-karâr eyledükde âleme olduğu ve mâ tekaddemü li-enfûsiküm min-hayrin tecidûhü inde'llâhi nazm-ı şerîfinin mazmûn-ı münîfine câzım olmağla nezd

ü recâsıyla ber-vech-i âfîhayrâta sâ'î vâkıfda olduğu hâlde meclis-i şer'-i hatîr ve mahfil-i dîn-i münîfde ber-vech-i âfî li-ecli't-tescîl ve't-tesliye ve mütevellî nasb ü ta'yîn eylediğim bâ'isü'l-kitâb Eb-zâde Mehmed bin Bekir Efendi muhızrânda sav'an ve rağbeten ikrâr-ı sahîh ve i'lân-ı sarîh-i mer'î idüp atyeb-i emvâlimden meslek-i mülk-i sarîhimden mülküm olan mahal-i mersûmda kâin bir tarafı Duran oğlu Ahmed Ağa menzili ve bir tarafı Tilkioğlu el-Hâc Ahmed menzili ve bir tarafı Kehli menzili ile mahdûd ve mümtâz olan bir bâb bir bâb menzilde fevkânî ve tahtânî bir aded mesken ve üç aded tahtânî ve diğerk mesken ve bir matbah ve bir bi'r-i mâ' ve kenef ve havlı ve eşcâr-ı müsmire ve ma'ber-i kadîmi hâvî menzilin nısf hissesi hisbeten li'lâhi'l-meliki'l-ehad ve taleben li-merzâti'r-rabbi's-samed vakf-ı sahîh-i müebbed ve habs-i sarîh-i muhalled ile vakf ve habs idüp şöyle şart eyledim ki menzil-i mezkûrun nısfı icâre vâhid misliyle âhara icâr olunan hâsıl-ı gallesinden nısf menzilin ta'mîre muhtâc oldukça ta'mîr olunup bâkî her ne ki fazla kalur ise Hazret-i Habîbü'n-Necâr makâmında lâzım olan ta'mîrine sarf oluna dîn-i libâs-ı hayâtı oldukça mütevelliyeye mutasarrıfa olam ve ba'de'l-vefât kız karındaşı kızının oğlunun ba'dü batnen ba'de-batnin neslen ba'de-neslin mütevellî ve mutasarrıf olalar ve me'âza'llâhi te'âlâ nesli münkariz olursa Hazret-i Habîbü'n-Neccâr makâm-ı aliyyede türbedâr olanlar mütevellî ve mutasarrıf ola diyü ta'yîn-i şurût ve tebyîn-i kuyûd idüp nısf-ı menzil-i mzkûru fârigan ani's-şevâgıl mütevellî-i merkûma teslîm eyledim. Oldığı vakfiyyet üzre kabz ve evkât-ı sâire mütevellîleri tasarruf eyledi didikde gibbe't-tasdîki's-şer'î vâkıf-ı ârifân kelâmları semt-i âhara müsâdif olup lâkin vakf-ı akarât eimme-i kibâr Hazret-i Ebu Hanife Nu'mân bin Sâbit el-Kûfî rahimehu'llâhü te'âlâ Hazretlerinin indinde sahîh olup lâkin lâzıme olmamağla vakf-ı mezbûrdan rucû' eyledim yine bana teslîm eylesün diyü istirdâd idicek mütevellî-i merkûmun ciyâbetinde eğerçi İmâm-ı Celîlü'l-Kadr indinde mevkıf-ı akar gayr-ı kâdir lâkin imâmeyn rahimeha'llâh Hazretlerinin katlarında sıhhat ve lüzûmı lâzımdır diyü ândan imtinâ' idüp Hâkim-i muvakki'-i sadr-ı kitâb tûbâ leh Efendi Hazretleri'nde mürâfa'a olundukda onlar dahi alâ-kavlin men-yerâhü sıhhat ve lüzûmunda olan hilâf-ı âlem olmayup mübtülü'l-hayır olmadan hazer birle hükm-i sahîh-i şer'î şer'î ve kazâ ve sarîh-i mer'î itdiğine vakf-ı mezbûr alâ-cemî'i'l-mezâhib sahîh ve lâzım oldu. Fe-men-beddelehû ba'de-mâ semi'ahû fe-innemâ ismühû ale'l-lezîne yübeddilûnehû inne'llâhe semî'un alîm. Ve ecru'l-vâkıfî min Muharremi'l-Harâm li-sene selâsetün ve işrîne ve mieteyn ve elf.

Ulemâ-i kirâmdan el-Hâc Hüseyin Efendi Berber-zâde el-Hâc Osman Efendi Halîfe-zâde Seyyid Mehmed Efendi karındaşı Seyyid Mehmed Hâfız İmâm Mehmed Efendi Molla İsmail Molla İbrahim an-karye-i Şeyhköy nakîbü'l-eşrâf (...) el-Hâc Abdünnâfi' Efendi mahdûm-i mükerremeleri el-Hâc yusuf Efendi kâtibü'l-hurûf el-Hâc Mustafa Efendi ve ser-mahzûr İsmail Ağa ve gayruhüm.

Hüküm no 32

An-aslin Ayıntâbî olup medîne-i Antakya bir hânda müsâfireten sâkin iken fevt olan es-Seyyid Ahmed el-Hâc Halil Ağa'nın zâhirde vâris-i ma'rûf ve ma'rufesi olmayup cânib-i beytü'l-mâle âid ve râci' olduğundan ma'rifet-i şer'le ve ma'rifet-i beytü'l-mâl ma'rifetiyle tahrîr ve sûk-ı sultânide fûruht olunan defterirdir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Fi'l-yevmi's-sâlis aşera min-şehri şa'bâni'l-mu'azzam li sene selâse ve ısrîn ve mieteyn ve elf.

Alaca entâri ve içlik 7 guruş 5 para	Seccâde ve cübbe ve kürk ve meşlah 14 guruş 5 pâre	En'âm-ı şerîf 3 guruş 5 pâre	Şal ve cübbe ve niş 9 guruş 1 pâre	Köhne bez entâri ve gömlek 10 guruş
Kemer gayr-i zenne kuşağı 2 guruş 3 pâre	Köhne yemeni fes ve külâh havlı 2 pâre 10 guruş	Yeşil sarık 2 aded ve kavuk 1 aded 4 guruş 1 pâre	Hurc ve tütün kîsesi 7 guruş 2 pâre	Cedîd pabuç 1 aded ve mest 2 aded ve boğça 3 aded 7 guruş 3 pâre
Tütün 20 guruş	Nukûd 40,5	Sâ'at 3,5 guruş		
Yekün: 119 guruş				

Techîz ve tekfîn 17 guruş	Dellâliye 2 guruş	Resm-i kısmet me'a beytü'l-mâl 10 guruş	Harc u hizmet 5 guruş
Yekün: 32 guruş			
Sahîhu'l-bâkî yalnız 85 yalnız seksen beş guruşdur.			

Sahife 17**Hüküm no 33**

Hakemtü li-sıhhati hâze'l-vakfi ve lüzûmihî me'a şurûtihi ve kuyûdihî harrarahü'l-fakîr Ali İlmî el-âsî medînet-i Antakya gufira leh

El-hamdü li'llâhi'llezî ce'ale'l-hayrâti zerî'aten ilâ-neyli'd-deracâti ve's-salâtü ve's-selâmü el-îmânü'l-ekmelân alâ seyyidinâ muhammedin efdalü'l-mahlûkâti ve alâ âlihî ve-iftihâru'l-fâizîn bi-ecmeli's-sâdâti bi-ehlihe'l-erazûne ve's-semâvât.

Ve ba'dü işbu kitâb-ı sahîh-i şer'î ve sarîh-i mer'înin inşâ ve tahrîrine bâ'is olan sâhibü'l-hayrât ve râgîbü'l-hasenât medîne-i Antakya'da Habîbü'n-Neccâr mahallesi sâkinlerinden el-Hâc Ahmed Ağa bin el-Hâc İbrahim Ağa bu dünyâ-yı dîn ve ferş-kalemûn-i dâr-ı bevâr ve câ-yı bî-karâr olup ni'meti nikmet ve izzeti zillet idüğüne âlim olup ve mâ tekaddemü li-enfüsiküm min-hayrin tecidûhü inde'llâhi nazm-ı şerîfinin mazmûn-ı münîfine ed-dünyâ mezra'atü'l-âhirati ehâdis-i şerîfinin taltîf-i redîfine câzım olmağla nezd ü recâsıyla ber-vech-i âtî müberrâta sâ'î ve nâfiz olduğu hâlde meclis-i şer'-i hatîr ve mahfil-i dîn-i münîfde ber-vech-i âtî li-ecli't-teslîm mütevellî nasb ü ta'yîn etdiği bâ'isü'l-kitâb Eb-zâde Mehmed Efendi ibn-i Ebu Bekir Efendi muhızırında tav'an ve rağbeten ikrâr-ı sahîh ve i'tirâf-ı mer'î idüp silk-i mülk-i sarîhimde münselik olan debbâğ-hânede vâki' beyne'l-ahâlî ve'l-hayrât bir bâb debbâğ dükkânı yedi aded (...) ile ve yine ma'lûmü'l-hudûd meydânda vâki' kassâb dükkânı ve kurbunda manav dükkânı ve yine meydânda kâin Çalık oğlu Ömer Ağa'nın sâkin olduğu bakkâl dükkânı ve yine Hazret-i Habîbü'n-Neccâr mahallesinde vâki' bir tarafı Abdülkerim menzili ve bir tarafı Âise Hâtun menzili ve bir tarafı tarîk-i sâlik ile mahdûd ve mümtâz sâkin olduğum menzilin dâhilinde üç bâb tahtânî mesken ve beş bâb tahtânî mesken ve bi'r-i mâ' ve kenef ve eşcâr-ı müsmire ve ma'ber-i kadîmi hâvî ve yine menzil-i mezkûr kurbunda bir bâb (...) firunun nısıf hissesi ve nısf-ı uhrâ vakf-ı ma'lûma ve yine harâbe arasında vâki' bir tarafı Hâc Musa bağçası ve üç tarafı tarîk-i sâlik ile mahdûd bir kıt'a incir bağçası ve yine harâbe arasında bir tarafı tarîk-i sâlik ve bir tarafı Kefkeloğlı bağçası ve bir tarafı mahmûd bağça ile mümtâz bir kıt'a incir bağçası ve yine medîne-i mezbûra tâbi' mezra'a-i hâlisiyye toprağında vâki' iki tarafı vâdî ve bir tarafı cebel ve bir tarafı pınar ile mahdûd olan Sâlih oğlundan iştirâ olunan iki yüz beş aded zeytûn eşcârı ve yine mezra'a-i hâlisiyede vâki' olan altmış aded

zeytûn eşcârının on semeni benim mülküm olup ve iki semen Ömer'in zevcesinin olup bir tarafı vâdî ve üç tarafı cebel ve yine karye-i Kefertabl toprağında vâki' dört yüz aded zeytûn eşcârının nisfi benim mülküm olup ve nisf-ı uhrâ Selli Mustafa ile ale'l-iştirâk ve yine karye-i mezbûrede vâki' bir tarafı tarîk-i sâlik ve bir tarafı ve bir tarafı Hazret-i Habîbü'n-Neccâr'ın vakıf zeytûnı ve bir tarafı cebel ile mümtâz kırk altı aded zeytûn eşcârı ve yine karye-i Debr toprağında vâki' harman kurbunda üç tarafı tarîk-i sâlik ve bir tarafı mi'mârî-zâde bağça ile mahdûd bir kıt'a bağ mülküm ve yine karye-i Debr toprağında (...) bulunan bir tarafı tarîk-i sâlik ve bir tarafı tepe ve bir tarafı Umkloğlı tarlası ve bir tarafı tüfenkçi başı Mehmed Ağa bağı ile mahdûd bir kıt'a kürumu mülk bi'l-cümleti'l-mezkûr emlâklarımı hasbeten li'llâhil-meliki'l-ehad ve taleben li-merzâti'r-rabbi's-samed vakf-ı sahîh-i müebbed ve habs-i sarîh-i muhalled ile vakf ve habs idüp şöyle şart eyledüm ki mezkûr emlâk gallesinden emlâkin ta'mîr ve termîmine muhtâc olanlara sarf ve harc oluna dîn-i libâs-ı hayâtı ilbâs eyledikce mütevellî ve mutasarrıf olam ve irtihâl-i bekâ eylediğimde zevcem Zeyneb bint-i Ömer nâm hâtûn mütevellî ve mutasarrıf ola ve galle-i mezbûre-i şühur-i selâse ki receb ve şa'bân ve ramazân-ı şerîflerde altmış guruş sarf idüp üç def'a pirinç pilavı me'a zerde tabh idüp fukarâya it'âm-ı ta'âm ideler ve yigirmi guruş eyyâm-ı mübârekede üç hatm-i şerîf tilâvet için vireler ve îd-i edhâda ve îd-i iftârda yigirmi guruş birer kurban alup ba'de'z-zebh fukarâya tasadduk idüp sevâbları rûhum için ihdâ oluna ve zevcem mezbûre fevt oldukda kızım Emîne Hâtûn mütevellîye-i vakf-ı mezkûra mutasarrıf ola evlâd-ı evlâdına ve evlâd-ı evlâdı zükûr u ünâs ale's-seviye mutasarrıf olup ekber ve erşedi vakf-ı mezkûreye evlâd-ı mütevellî ve mutasarrıf ola ve içlerinden biri vefât etdikde galle-i vakf hissesi evlâdına virile ve me'âza'llâhi te'âlâ inkıtâ'-ı evlâd oldukda galle-i vakf-ı mersûm vakf-ı şerîfe rucû' oluna ve ne'üzü billâhi min-gadabi'l-kahhâr nesilleri münkariz oldukda Hazret-i Habîbü'n-Neccâr (aleyhi'r-rahmetü'l-gaffâr) Hazretleri'nin makâm-ı şerîf-i âlde hizmetde olanlar türbedâr olup mütevellî olup galle-i vakfdan her neki kalur ise makâm-ı şerîfde lâzım olan ta'mîrâtı ideler ve makâm-ı âlde hizmetde olanlara galle-i vakfin fazlasını beynlerinde iktisâm ideler rûhum için bir fâtiha-i şerîfe tilâvet idüp sevâbını ihdâ ideler diyü ta'yîn ü şart ve tebyîn-i kuyûd idüp fârigân ani'süvâgıl mütevellî-i merkûma teslîm eyledim ol dahi evkâf-ı sâire mütevellîleri tasarruf eyledi lâkin vakf-ı akârât eimme-i kibâr-ı Hazret-i Ebu Hanîfe Nu'mân bin Sâbit el-Kûfî (rahimehu'llâh) Hazretleri'nin indinde sahîh olup lâkin lâzım

olmamağla vakf-ı mezbûrdan iştirâ vakf-ı mezbûrdan iştirâ ve rucû' iderim ve bana teslîm eylesün didikde mütevellî-i merkûm cevâbında eğerçi İmâm-ı Celîlü'l-Kadr indinde vakf gayr-ı kâdir lâkin İmâmeyn-i Hümâmeyn (rahima'llâh) Hazretleri katlarında sıhhat ve lüzûmı alâ-men-yerâhü sıhhat ve lüzûmı lâzımdır diyü reddin imtinâ' idüp Hâkim-i muvakkî'-i sadr-ı kitâb tûbâ leh ve husnû me'âb Efendi Hazretleri huzûrunda murâfa'a olundukda onlar dahi alâ-men yerâhü sıhhat ve lüzûmunda olana hilâd-ı âlem olup mübtülü'l-hayr olmadan hazer birle hükm-i sahîh-i şer'î ve ve kazâ-i sarîh-i mer'î itmeğın vakf-ı mezbûr alâ-cemî'i'l-mezâhib sahîh ve (...) oldu. Fe-men-beddelehü ba'de-mâ semi'ahû fe-innemâ ismühû ale'llezîne yübeddilûneh inne'llâhe semî'un alîm. Ve ecrü'l-vakfî ala'llâhi'l-kerîm. Fi'l-yevmi's-sâlis ve ısrîn (...) min Saferi'l-hayr li-sene selâse ve ısrîn ve mieteyn ve elf.

Nakîbü'l-eşrâf kâim-makâm şerâfetlü el-Hâc Abdünnâfi' Kara-zâde Abdülkerîm Seyyid Mehmed Efendi Şeyh Osman Kara-zâde (...) Ağa Çalıkoğlı Ömer Ağa Bakkâl el-Hâc Hüseyin Na'lbend Seyyid Mustafa Halîl oğlu Ömer Çöl Arabı el-Hâc Ahmed Ağa kâtîbü'l-hurûf Mustafa Efendi kâtîb Ali Efendi Hâfız el-Hâc Hüseyin Efendi sermuhzır İsmail ve gayruhum ve elif-zâde Seyyid Ali Efendi.

Sahife 18

Hüküm no 34

Akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vülâti'l-muvahhidîn me'âdinü'l-fazli ve'lyakîn râfî'u a'lâmi'ş-şer'î'ati ve'd-dîn vârisü ulûmi'l-enbiyâi ve'l-mürselîn el-muhtassûne bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în Anadolu'nun orta kolunun yemîn ve yesârıyla nihâyetine varınca vâki' mevâlî-i izâm zîde fazâilühüm mefharu'l-kudâti ve'l-hukkâm me'âdinü'l-fazâil-i ve'l-ekârim kudât ve nüvvâb zîde fazlühüm ve kîdvetü'l-emâcid ve'l-a'yan husûs-ı âti'l-beyân bu def'a ocağ-ı âmirede mübâşir ta'yîn kılınan ser-turnâ-yı Ömer zîde mecdühü ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân a'yâna ve serdârân ve ihtiyârân va atîk-i ağavât ve alemdârân zîde kadruhüm tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki cümleye ma'lûm olduğu üzere geçen sene dîvân-ı aliye ve Rusya devleti sû-i kâsî ile teslîm-i sulh idüp livâ-i hazret-i risâlet-penâhî sâyesiyle ordu-yı hümâyûnum Silistre'de ve guzât-ı muvahhidîne muhârebe üzerinde iken cülûs-ı hümâyûn-ı meymenet-makrûnum vâki' olmağla beyne'd-devleteyn mukaddeme-i sulh u salâh olmak üzere her

ne kadar dokuz mâh müddet ta'yînle mütâreke akd olunmuş ise de henüz şurût-ı musâlaha inkâd-pezîr olmayup mu'ayyen olan müdet-i mütâreke dahi günden güne güzâr itmekde olduğına nazaran taraf-ı Devlet-i Aliyye müddet-i merâsim-i hızâm ve ihtiyâta ri'âyet olunarak kılâ' ve mahâl-i mukteziye bi'l-cümle cezâyir ve sevâhil-i lâzımeyle istihkâm ve takviyet ve iktizâ iderse mevsimi geçmeden a'dâ üzerine sell-i süyûf-i savlet zımnında tedârikât-ı kavîyyeye teşebbüs ve ibtidâr ya'nî düşmenin hall mütâreketine göre Devlet-i Aliyye'mi müşâreket tekmîline kadar iştigâl iderek me'âza'llâhi te'âlâ mahbubı olduğunda kadîmesini bu def'a icrâ-yı dîn ve Devlet-i Aliyye'me sû-i kasdı îkâ itmek dâ'iyeye-i fâsidesinde olur da gâfil bulunmamak için Devlet-i Aliyye'min ihtiyâten asâkir-i vefire ve tertîbât-ı harbiyyesi hâzır ve âmâde bulunmak ferâiz-i hâliyyeden olmağla Rumeli ve Anadolu ândan meşâhîr-i memleket ve ashâb-ı nüfûz ve miknetden iftihâru'l-emâcid ve'l-ekârim dergâh-ı mu'allâm kapucı başlılarından Bozok sancağı mutasarrıfı Cebbâr-zâde Mîr Süleyman ve Kara Osman-zâde ve Sirozlu İsmail Beğ dâme mecdühüm ile kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Nasûh-zâde Nasûh zîde mecdühû ve sâir bi'l-cümle kazâlar a'yânları ve hânedânları bi'z-zât kendüleri gelmek şartıyla ordu-yı hümâyûnumda Edirne sahâsında mevcûd ve isbât-ı vücûd eylemeleri için cânib-i Devlet-i Aliyye'mden taraf evâmîr-i şerîfem tahrîr ve mübâşirler ile teşyîd ve teşeyyüd kılınmış olduğuna binâen dergâh-ı mu'llâm bekçileri Devlet-i Aliyye'min kadîmî ve mümtâz asâkirlerinden olduğu zâhir ve nümâyân olmağla Anadolu'nun orta kolunun yemîn ü yesârıyla nihâyetine varınca vâki' kazâlarınızda serdâr bayrakları küşâda elli nefer güzîde ve tüvânâ ve tâmmü'l-esliha yeniçeri dilâverlerinden tertîb ve bi'n-nefs serdârları olan ma'iyyetiyle nevrûz-i sultânîden Edirne sahâsında mevcûd bulunmaları ve bundan başka atîk-i ağavât ve alemdârân dahi girü kalmayarak sahrây-ı mezkûrda isbât-ı vücûd eylemeleri husûsuna irâde-i aliyyem ta'alluk etmekden nâşî siz ki mevlânâ ve a'yân ve sâir mûmâ ileyhimsiz minvâl-i muharrer üzre taht-ı hükûmetinizde olan kazâhâ-i mezbûrede kâin serdâr bayrakları mübâşir-i mûmâ ileyhimsiz ma'rifetle küşâd ve ellişer nefer güzîde ve tüvânâ ve tâmmü'l-esliha yeniçeri dilâverlerinden tertîb ve tekâmîl olunduktan sonra kazâhâ-i mezbûrede mevcûd atîk-i ağavât ve alemdarân dahi cümlesi ihrâc ve nevrûz-i sultânîde Edirne sahrâsında isbât-ı vücûd eylemek üzre sevk ü tesyâra bi'l-ittihâd ikdâm ve müsâra'at eylemeniz fermânım olmağın tenbîhen ve ikdâmen ve te'kîden ve ihtimâmen meştâ-yı ordu-yı hümâyûnumdan mahsûs işbu emr-i şerîfim ısdâr ve mübâşir-i mûmâ

ileyh ile irsâl olunmuşdur. Bu husûsa husûsat-ı sâire ile bir vecihle makîs olmayup be-gâyet ehem ve ikdâm-ı umûr-ı dîniyyeden olup bu bâbda zerre-nümâ kusûr ve rehâvet bir vecihle câiz olmayup Müslümanım ve hademe-i devlet-i aliyyedenim diyenlere göz dürüp oturacak mevsimler olmayup hemen düşmen-i dîn-i huzelâ takarrubundan ahz-ı sâr ve intikâm alacak vakitler olmağla me'âza'llâhi te'âlâ işbu musâlaha-i hayriyye hitâm-pezîr olmayup li'âde-i harbiyye lâzım gelir ise bu sene-i mübârekenin seferi sene-i sâireye bir vecihle kıyâs kabûl etmeyeceğine binâen bu uğurda küçük ve büyük bây ü gedâ cân ve bâş ile dîn ve Devlet-i Aliyye'me hizmet ve farîza-i cihâd-ı icrâya sarf ve kudret-i vâcibiyyeden olmağla devr-i sâbıkda olduğu gibi ilticâ ve hâtır ve gönüle ri'âyet ve recâ ve şefâ'ate kabûlleri mestûr olup me'mûriyetinden dolayı vakt ü zemânıyla me'mûr olduğu mahal-i mezbûrede isbât-ı vücûd itmekde ve gadr u illet ile aduvvuna müsâ'ade tahsîl dâ'iyesine düşmek ihtimâli olur ise ceddîm pâk rûhı için o makûle mütâla'aya zâhib olanların hakkında icrâları siyâsetden gayrı mu'âmele olmayacağına başka Ümmet-i Muhammed'den olanlar bu dîn gavgasında müşterek olduğundan ahretde dahi felâh ve necât bulmayacakları ve dîni Devlet-i Aliyye'm uğrunda hizmet ve sadâkat ve istikâmet idenler dâreynde ve nice nice mükâfât ve mu'âvenete nâil olacakları bi'l-iştibâh idüğü ma'lûmunuz oldukda ber-vech-i şer'î amel ve hareket ve infâz-ı emr u irâde-i pâdişâhânem bi'l-ittifâk ikdâm ve hareket ve siz ki serdârân-ı mûmâ ileyhsiz mûcib-i emr-i âlîşânım üzre amel ve hareket ve bi'l-cümle

Sahife 19

Serdâr bayraklarınız küşâd ve ellişer nefer güzîde ve tâmmü'l-esliha yeniçeri dilâverlerinden tertîb ve bi'l-istishâb şirket ve nevrûz-i sultâniyyede Edirne sahrâsında isbât-ı vücûda müsâra'at ve şirket-i atık ağavât ve alemdârân-ı mûmâ ileyhimsiz siz dahi hareket ve vakt-i mezbûrede sahrâ-yı mukaddemede isbât-ı vücûd eylemeniz husûsuna dâmen-i dermiyân ve gayret ve hilâf-ı fermân ve mugâyir-i kâ'ide ocag vaz' ve hâlât-ı vukû'undan tevakkî ve mübâ'adet eyleyesiz ve şöyle ki mübâşir-i mûmâ ileyhsiz sizin miyânın emsâl ve akrânın bi'l-istishâb bu husûs-ı lâzımü'l-ihtimâma me'mûr ve ta'yîn kılınmaktan bu taraftan serî'an hareket ve kazâhâ-i mezbûreye varup merbût olan serdâr bayraklarını küşâda ve ellişer nefer güzîde ve tüvânâ ve tâmmü'l-esliha yeniçeri dilâverlerinden tertîb ve tekmîl ve bi'n-nefs serdârları ma'iyyetiyle uhrâda ve kazâhâ-i

mezbûrede mevcûd atîk ağavât ve alemdârân dahi sahrâ-yı merkûmede isbât-ı vücûd etmeleriyçün tahrîk ve sevk ve irsâle bezl-i mechûd eylemek kazıyyesi olmağla ona göre amel ve hareket ve infâz-ı emr ve irâde-i pâdişâhâmen ve itmâm-ı emr mübâşeretiyle dâmen-i dermiyân-ı gayret ve tama'-ı hâmi ve hizmet-i tâmm-ı teba'iyet ile kazâların serdârı girü kalman misillü vaz' u hâl vukû'a gelür ise sen dahi mazhar-ı mu'âhaze ve itâb-ı hüsrevânem olmakdan bu bâbda hazer eyleyesiz diyü bi'l-fi'il dergâh-ı mu'allâm yeniçeri ağası olan iftihâru'l-ümerâ ve'l-ekâbir Selim Ağa (dâme ulüvvühû) tarafından mühürlü mektûb virilmekle vech-i meşrûh üzre amel ve hareket eylemek bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki:

Vüsûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzre şeref-yafte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-ımtisâlim ki mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla amel ve hareket ve hilâfindan hazer eyleyesiz. Şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîran fi-evâsıt-ı şehri Zi'l-ka'de sene isnâ ve işrîn ve mieteyn ve elf. Mahrûse-i Edirne Âsitâne-i Sa'âdet'den vârid olan emr-i âlî serdâr bayrakları küşâd olmak içündür.

Hüküm no 35

Akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vülâti'l-muvahhidîn me'âdinü'l-fazli ve'l-yakîn râfi'u a'lâmi's-şerî'ati ve'd-dîn vârisü ulûmi'l-enbiyâi ve'l-mürselîn el-muhtassûne bi-mezîdi inâyeti'l-meliki'l-mu'în Anadolu'nun orta koluyla yemîn ve yesâriyla nihâyetine varınca vâki' mevâlî-i fihâm zîde fazâilühüm ve mefâhiru'l-kuzât ve'l-ekârim me'âdinü'l-fazâil ve'l-ikelâm kudât ve nüvvâb zîde fazlühüm ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân ocağ-ı âmirem turnacılarından zikri âtî hususuna bu def'a mübâşir ta'yîn ve irsâl olunan ser-turnâ-yı Giridî Hasan Ağa zîde mecdühû ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân serdâr ve ihtiyârân ve atîk-i ağavât ve alemdârân ve bi'l-cümle ocaklu zîde kadruhüm tevkî'-i refî'-i hümâyûna vâsıl olıcak ma'lûm ola ki geçen sene Devlet-i Aliyye'ye Moskov tarafından vâki' olan sû-i kasd ve izhâr-ı husûmete binâen livâ-i sa'âdete ihtivâ-i hazret-i risâlet-penâhî sâyesiyle bi'l-yümni ve'l-ikbâl ordu-yı hümâyûnum dahi semt-i gazâ ve cânib-i a'dâya azîmete ve fi-sebîli'llâh gazâ ve cihâd üzereler iken bi's-sa'ade ve'l-iclâl cülûs-i hümâyûn-ı meymenet-makrûnum vâki' olduğundan dimâ-i müslimîni sıyânete beyne'd-devleteyn mukaddeme-i sulh u salâh olarak her ne kadar dokuz mâh müddet akd-i mütâreke olunmuş ise dahi henüz şurût-ı musâlaha inkâd-pezîr

olmadığı ve müddet-i mütâreke dahi günbegün münkaziye olmak idüğü düşmen davranışına nazaran Devlet-i Aliyye'mi mütâreke tekmîline kadar iştigâl iderek me'âza'llâhi te'âlâ mecbûl olduğı hîle ve hud'asını bu def'a dahi icrâ dâ'iyeyi fâsidesinde olduğı bedîhî ve nümûdâr ve sefer dimenin mutîf ve güzîde asâkir idüğü ma'lûm ve âşikâr ve dâimâ merâsim hazm u ve ihtiyâta ri'âyet ve ber-muktezâ-yı vakt u hâl hudûd ve kılâ' ve bi'l-cümle cezâyir ve sevâhile istihsâl-i esbâbı istihkâm ve takviyeti ve iktizâ ider ise mevsimi geçmeksizin a'dâ-yı dîn Vize üzre sell-i süyûf-ı savlet ve iktihâm zımnında tedârikât-ı kavîyye ve tedâbîr-i lâzimeye teşebbüs ve (...) ber-muktezâ-yı vakt ve hâl farî'za-i hâliyyeden olmakdan nâşî Anadolu ve Rumeli hittalarında vâki' hademe-i saltanat-ı seniyyemden ve dergâh-ı mu'allâm kapucubaşıcılarından mefâhiru'l-emâcid ve'l-ekârim Habbâz-zâde ve Kara Osman-zâde ve Sirozlu İsmail dâme mecdühüm ile kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Nasûh-zâde (...) zîde mecdühû ve bi'l-cümle a'yân ve hânedân ve sâhibü'l-yed kudret ve iktidâr olanlar bi'n-nefs harekete ve Edirne sahrâsına azîmet eylemeleriçün mahsûs evâmir-i aliyem ile mübâşiirler neşr u irsâl olunmuş olmağla dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri neferâtı dahi aliyemin kadîm ve mümtâz ve kırkı bir bir kıl ile yedilir bahadır ve ma'nen asâkir-i hamiyet-me'âsirinden olmakdan nâşî Anadolu'nun orta kolunun yemîn ve yesâriyla nihâyetine varınca vâki' kazâların serdâr bayraklarını küşâd ve ellişer nefer güzîde ve tüvânâ ve tâmmü'l-esliha yeniçeri dilâverlerinden tertîb ve tahrîr ve bi'n-nefs serdârları ma'iyyetiyle nevrûz-i firûzdan mukaddem Edirne sahrâsında ve atîk ağavât ve alemdârân dahi beraberce isbât-ı vücûd eylemeleri husûsuna irâde-i aliyem ta'alluk etmekle siz ki serdârân ve ihtiyârân ve atîk-i ağavât ve alemdârân ve sâir mûmâ ileyhimsiz a'dâ-yı dînin öteden berü me'lûf olduğı hîle ve desîsesine ve'l-hâletü hâzihî derkâr olan tavır ve mu'âmesine nazar ve mekr u hîlesinden bir an zühûl ve gaflet bir vecihle câiz olmamağla vüsûl-i emr-i şerîfimde sâbıku'z-zikir kazâların serdâr bayrakları küşâd ve ellişer nefer güzîde asâkir tertîb ve tahrîr bi'n-nefs serdârları ma'iyyetiyle ve atîk ağavât ve alemdârân dahî beraberce (...) mukaddem Edirne sahrâsına vüsûl

Sahife 20

Vüsûl ve lühûka sür'at ü şitâb eylemeniz fermânım olmağın mahsûsan rikâb-ı hümâyûnumdan işbu emr-i şerîfim ısdâr ve mübâşir-i mûmâ ileyh ile tesyâr olunmuşdur. İmdi bu sene-i sâbıkaya .ve bu vakt evkât-ı uhrâya bir vecihle makîs olmayup uğur-ı dîn ve Devlet-i Aliyye'mden küçük ve büyük ve bây ü gedâ bi'l-intihâl cân ü bâş fedâ eyleyeler icrâ-yı farîza-i cihâdı ve ihrâz-ı müsûbât-ı gazâya cân-siperâne sür'at ve imtisâl etmeleri vâcibe-i hâlden ve sene-i sâbıka gibi ilticâ ve gönüle ri'âyet ve recâ ve şefâ'at kabul olunmayacağından özr ve illet ile afv itdürem dâ'iyesiyle imrâr-ı vakt etmeyerek hemen vakt ü zemânıyla savb-ı me'mûrînd isbât-ı vücûd ve sadâkate ihtimâm ve dikkat ve hilâf-ı mürûr [emr ve] rızâ o makule mutâlebeye zâhib olanlar haklarında icrâ-yı siyâsetden hayır mu'âmele olunmayacağı ve Ümmet-i Muhammed cân olanlar dîn yolunda Devlet-i Aliyye'm uğurunda sadâkat ve istikâmetle çalışan dîn karındaşlarımız dünyâ ve âhiretde nâil-i mükâfât olacakları bî-iştibâh olmağla vüsûl-i emr-i şerîfimde sâbıku'z-zikir kazâlardan matlûb olan serdâr bayraklarını ellişer nefer güzîde asâkir ile küşâd ve bi'n-nefs serdârları ma'iyyetiyle ve atîk ağavât ve alemdârân dahi berâ-i vakt-i mezkûrda Edirne sahrâsına irişmeğe kemâliyle ihtimâm ve dikkat ve hilâfından ittikâ ve mübâ'adet eyleyesiz. Ve siz ki mevâlî-i izâm ve mevlânâ-yı mûmâ ileyhsiz keyfiyet sizin dahi ma'lûmunuz olarak mûcib ve muktezâsıyla amel ve hareket ve bâlâda mezkûr kazâların serdâr bayrakları küşâd ve neferâtını tekmîlen tahrîr ve serdârları ma'iyyetiyle ve atîk ağavât ve alemdârân dahi berâberce geçmek ve tahrîk ve ihrâc ve vakt-i mezkûrdan ol Edirne sahrâsında mevcûd bulunmaları hususuna ikdâm ve dikkat ve hilâfından be-gâyet hazer ve mücânebet ve sen ki mübâşir-i ser-turnâ-yı mûmâ ileyhsiz seni miyân-ı emsâl-i akrânından bi'l-intihâb bu emr-i eheme ta'yîn ve irsâlden maksûd ve zikrolunan kazâlardan müretteb sedâr bayrakları bir an evvel tahrîk ve teşvik ile yerlü yerinde temâmen ihrâc ve savb-ı me'mûrlarına sevk u tesyîre ihtimâm ve dikkat eylemek irâdesine mebnî olmağla bu bâbda hatır ve gönüle ri'âyet ve tama'-ı hâm-ı vehâmet-encâm tebe'iyet ile bir kazânın serdâr bayrağı girü kalmasına irâe-i ruhsat misillü vaz' u hareketin ihsâs olunmak lâzım gelür ise özr ü illetin bir vecihle karîn-i kabûl olmayup behemehâl te'dîb ve mu'âhaze kılınacağı emr-i muhakkak ve müstekarr olmağla ona göre amel ve hareket ve itmâm-ı emr mübâşeret ve sadâkat dâmen-i dermiyân-ı gayret ve sadâkatden be-gâyet ittikâ ve mübâ'adet eyleyesiz diyü hâlâ rikâb-ı hümâyûnumda sekbânbaşı olan iftihâru'l-emâcid ve'l-ekârim Mustafa dâme

mecdühû tarafına mühürlü mektûb virilmekle vech-i meşrûh üzre amel ve hareket olunmak bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki:

Vüsûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzre şeref-yafte-i sudûr olan fermân-ı celîlü'l-kadrim ve sekbanbaşı mûmâ ileyh tarafından virilen mühürlü mektûb mücebince amel ve hareket ve hilâfindan hazer ve mücânebet eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîran fî evâhir-i şehr-i Zilhicce'ti'ş-şerîfe li-sene isnâ ve ısrîn ve mieteyn ve elf. Mahrûse-i Kostantiniyye.

Hüküm no 36

Medîne-i Antakya mahallâtından Hazret-i Habîbü'n-Neccâr mahallesi sâkinlerinden Fâtıma bint-i Mustafa meclis-i şer'î şerîf-i enverde Habîbü'n-Neccâr türbedârı Şeyh Molla Osman bin Muhammed muhzırında takrîr-i kelâm ve bast-i ani'l-merâm iderken ecdâdımız evkâfından olan Habîbü'n-Neccâr mahallesinde vâki' gallesi ve tevliyetini bana muhzıra olan şekîfli evkâfından beyne'l-ahâlî ve'l-cirân ma'lûmü'l-hudûd bir bâb menzil derûnunda bir mikdâr arsa hâliyetü'l-hâliye olup cânib-i vakfa bir menfe'ati olmadığından mi'mârbaşı zirâ'ıyla on zirâ' tûlen ve beş zirâ' arsa-i arsâyı senede cânib-i vakfa bir guruş virmek şartıyla tâlib-i merhûm Şeyh Molla Osman tarafından izin ve kendü hânei ilhâk ve ta'mîri mülkü olmak üzre mütevellîye olduğumuz hasebiyle tarafımızdan izin virilüp merkûm dahi sene ve be-sene birer guruş hukri cânib-i vakfa edâ ve teslîm eylesesini te'ahhüd ve kabul etmeğin mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Tahrîran fî'l-yevm gurre-i Zilhicce li-sene selâse ve ısrîn ve mie ve elf.

Semâhatlü Hâfız el-Hâc Ahmed Efendi emîn-i fetvâ-yı şerîf Nâşir el-Hâc Feyzullâh Efendi Eb-zâde müezzin Mehmed Efendi Musa Efendi Molla İsmail Molla Emin Seyyid Osman Civan oğlu Davud oğlu el-Hâc Emîn muhzırbaşı İsmail ve gayruhüm.

Sahife 21

Mâ-fîhi mine'l-vakfî'l-müsecceli ve hakemtü li-sıhhati ve lüzûmihî ve umûmihî (?) âlimen bi'l-hilâfî'lvâki' beyne'l-eimmeti'l-eşrâf (...) nemekahü'l-fakîr Ali İlmî el-âsî medînet-i Antakya ufiye anh

Hüküm no 37

El-hamdü li'llâhi'llezî ce'ale'l-hayrâti zerî'aten ilâ-sebîli'd-deracâti ve's-salâtü ve's-selâm el-îmânü'l-ekmelân âlâ seyyidinâ muhammedin efdalü'l-mahlûkâti ve âlâ âlihî ve ashâbihi'l-gâzîne bi-ecelli's-sâdâti bi-ehlihe'l-erazûne ve's-semâvât. Ve ba'dü işbu bâ'isü'l-kitâb sahîh-i şer'î ve sarîh-i mer'înin inşâ ve tahrîrine bâ'is olan sâhibü'l-hayrât ve râğbü'l-hasenât medîne-i Antakya mahallâtından Umrân Mahalesi sâkinlerinden bundan akdem fevt olan Molla Ahmed bin Mehmed'in sulb-i kebîr oğlu Molla Nuh ve kebîre kızı Fâtîma Hâtûn meclis-i şer'-i hatîr-i lâzîmü't-tevkîrde ber-vech-i âtî li-eclî't-tescîl mezbure Fâtîma Hâtûn tarafından mütevellî nasb u ta'yîn eylediği Hâfız el-Hâc Hüseyin Efendi muhzırında (...) takrîr-i tâm ve ta'bîr-i muhâl idüp babamız müteveffânın seriyçün toprağında vâki' kırk aded zeytûn eşcârı ve yine karye-i mezbûr toprağında vâki' bir tarafı ahi baba tarlası ve bir tarafı Mehmed Ali tarlası ile mahdûd yigirmi beş aded zeytûn eşcârı ve yine karye-i mezbûrede vâki' bir tarafı Akıbeli Fellâh Ali'nin tarlası ile mahdûd ve dokuz eşcâr zeytûn ve yine karye-i mezbûr toprağında vâki' iki tarafı vâdî Akliye şeyhi tarlası ile mahdûd yigirmi altı eşcâr-ı zeytûn cem'an yekûn yüz eşcâr-ı zeytûnun nisfi Mıh-zâde Molla İbrahim ile ale'l-iştirâk nisfi elli eşcârını babamız müteveffâ hâl-i hayâtında ve marazında mâlından ifrâz ve ihrâc ve hisbeten li'llâhi'l-meliki'l-ehad ve teleben li-merzâti'llâhi'r-rabbi's-samed vakf-ı sahîh-i müebbed ve sarîh-i muhalled etmişdi ve şöyle şart eyledim ki ben hayâtda oldukca mütevellî olam ve mutasarrıf idem. Ben ve beb vefâtımdan sonra oğlum Nuh mütevellî olup galle-i vakfî kemâ emerahü'llâhü te'âlâ mutasarrıf olalar ve evlâd-ı evlâdlarına batnen ba'de-batnin mutasarrıf olup içlerinden biri fevt oldukda galle-i vakıfdan hissesi evlâdına virile ve her kim ber-vech-i meşrût mütevellî olur ise galle-i vakıfdan başka bir batman revgan-ı zeyt virile ve me'âza'llâhi te'âlâ nesilleri munkariz oldukda vakf-ı mezkûr Haremeyn-i Şerîfeyn evkâfına ilhâk olup galle-i vakıf Haremeyn fukarâsına virile diyü tebyîn-i kuyûd ve ta'yîn-i şurût ile emlâk-i mezkûrî fârigan ani's-şevâgıl mütevellî-i mezbûreye teslim eylediğini işbu hâzır bi'l-mecâlis türbedâr Şeyh Osman Efendi ve el-Hâc Mustafa Efendi müvâcehelerinde dahi müteveffâ babam vakf itdüm didiğine şehâdet-i şer'î etmeleriyle lâkin tescîl ve lüzûmuna hükm-i şer'î lâhık olmağla mülkiyet üzre iştirâ murâdımdır didikde gibbe't-tasdîki's-şer'î vâkıf-ı müteveffânın vereselerinin kelâmını semt-i âhara sârif oldukda mütevellî mersûm cevâbında eğerçi imâm-ı celîlü'l-kadr Hazretleri indinde vakf-ı akâr gayr-ı kâdirdir. Lâkin imâmeyn-i

hümâmeyn katlarında sıhhat-i lüzûmı lâzımdır diyü fedden imtinâ' idüp Hâkim-i sadr-ı kitâb tûbâ leh ve husnû me'âb Efendi huzûrunda mürâfa'a oldukda onlar dahi âlâ-kavlin men-yerâhü sıhhat e lüzûmundan olan hilâf-ı âlem olup mübtıl-i hayr olmadan hazer birle hükm-i sahîh-i şer'î ve kazâ-yı sarîh-i mer'î itmeğin vakf-ı mezbûr âlâ-cemî'i'l-mezâhib sahîh ve lâzım oldu. Femen beddelehû ba'de-mâ semi'ahû fe-innemâ ismühû ale'llezîne yübeddilûneh inne'llâhe semî'un alîm ve ecru'l-vâkıfî ale'llâhi'l-kerîm. Harara fi'l-yevmi's-sâbi' aşera min-şehri Rebûlevvel lisene selâse ve ısrîne ve mie ve elf.

Emîn-i fetvâ-yı şerîf el-Hâc Ahmed Efendi Nâşir el-Hâc Feyzullâh Efendi Seyyid el-Hâc Sa'îd Çelebi Karakaş-zâde İbrahim Efendi Kazzâz oğlu Molla Mehmed Seyyid el-Hâc Abdullah Osman-zâde Molla Ahmed Arpacı oğlu Molla Bekir ve hemşân oğlu el-hâc Zekeriya Sa'îd-zâde Molla Mustafa muhızırbaşı İsmail Ali ve kâtibü'l-hurûf el-Hâc Mustafa Efendi.

Hüküm no 38

Medîne-i Antakya'da Câmî-i Kebîr kurbunda (...) ahâlîlerinden Seyfî Ömer (...) esmânıyla meşgul iken medîne-i mezkûra firâr etmekle hayâtı ve memâtı dahi ma'lûm olmamağla bi'l-iltimâs taraf-ı şer'den ve ağa hazretlerinin (...) dükkân açup ve derûnunda olanı eşyâsı sûk-ı sultânîde fûruht olan terekeleri zikrolunur. Fî 16 Ra 1223

Tarak 1 aded 4 guruş	Def'a tarak 1 aded 10 para 4 guruş	Def'a tarak 1 aded 20 para 2 guruş	Def'a tarak 1 aded 2.5 guruş	Yün 10 para 2 guruş
Cağ ve hasır 1 para 1 guruş	Dezgah ve çıkırık 20 para 11 guruş	Def'a dezgah ve çıkırık 20 para 9 guruş	Yorgan yasdık minder 1 aded 20 para 10 guruş	Körük 1 aded 20 guruş
Yün yapağı 2 guruş				

Ashâb-ı düyûna teslîm

20 hâsılât-ı Bekdaşlı

5. 5 çavuşa hizmet-i dellâliye ve muhızıriyye ve kâtibe

4. 5 harc-ı mahkeme

30 Cem'an yekün:

49

30-19

Sahife 22

Hüküm no 39

Serdarlık mektûbı

Şerî'at-şî'âr Antakya kâdîsı Efendi zîde fazlühû ba'de's-selâm inhâ olunur ki taht-ı hükûmetinde serdâr olan ref' olunup yerine üslûb-ı sâbık üzre kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân ser-turnâ Ali Ağa zîde kadruhû serdâr nasb ve ta'yîn olunmağın işbu mektûb tahrîr ve irsâl olunmuşdur. İnşâe'llâhü te'âlâ vüsûlünde gerekdir ki merkûmı kazâ-i mezkûrda serdârlığı ümûrunda kıyâm ve ve öteden beru olageldiği vecihle zabt u rabtı hususunda i'ânet ve ihtimâm eylesesiz. Ve sen ki serdâr-ı merkûmsuz kazâ-i mezkûrun serdârlığı sana tefvîz olunmağla gerekdir ki kâ'ide-i kadîm ve kânûn üzre zabt u rabta neferât ve def'-ı haşerâtıyla tanzîm-i bilâd ve irâhat-ı hâl-i mezâda bezl ve iktidâr eylesesin ve kazâ-i mezkûrda ta'mîm ve müsâfir yeniçerileri ve cebeci ve topçı ve top arabacısı ve gilmân-ı acem ve kuloğulları bi'l-cümlesinin üzerlerine serdâr ve zâbitân bilüp sözünden taşra ve râyinden haric vaz' u hareketde bulunmayup dâimâ tâ'at ve inkıyâd üzre olalar. Ve sen dahi cümle ümûrını ahkâm-ı şer'-i şerîf ve kânun-ı kadîm ve emr-i münîfe tatbîk ve tavâiyif-i merkûmünden bi-lâ vâris ma'rûf fevt olanların metrûkâtları ma'rifet-i şer'le zabt zabt ve sûk-ı sultânîde fûrûht ve hâsıl olan nukûdunu cânib-i beytü'l-mâl için defter müredâtıyla Ocağ-ı Âmire tarafına göndermeğe mübâderet ve beheme-hâl sükkân-ı vilâyetin emn ü râhatlarıyla bâ'is-i hizmet-i müstahsene-i mebrûre vücûda getürmeğe mücidd ve sâ'î olunup mûcib-i mektûbla âmil olasız. Tahrîran fî şehr-i gurre-i Rebî'ulâhir sene selâse ve ısrîn ve mieteyn ve elf târîh-i mektûbdan altı mâh zabt eylemek üzre işbu mahall-i şer'a virildi.

Hüseyin Ağa-yı yeniçeriyân-ı dergâh-ı âlî.

1200 guruş. Yalnız bin iki yüz guruşdur.

Hüküm no 40

Bâ'is-i tastîr-i hurûf oldur ki

Dergâh-ı âlî yeniçerileri serdârlıklarının hâlâ Antakya serdârı sa'âdetlü ser-turnâ-yı Ali Ağa zimmetinde terâküm eden câize-i kadîmi üzre bin iki yüz yigirmi senesi mâh-ı Şevvâl guresinden yigirmi üç senesi Rebî'ulevvel gâyetine gelince aşılımış otuz aylık câizesi dahi ahz ve diğēr ağa-yı mûmâ ileyh yedine i'tâ olunan altı aylık mektûb câizesi dahi ikiyüz guruş min-haysü'l-mecmû' yalnız bin iki yüz guruş dahi tamâmen ahz u kabz olunduğuna müş'ir ağa-yı mûmâ ileyh yedine işbu tahvîl i'tâ olundu vakt-i hâcetde ibrâz ve amel oluna ve's-selâm. Fî gurre-i Rebî'ulâhir.

Sâl-i Mehmed çavuş (...) çavuş-ı yeniçeriyân-ı dergâh-ı âlî

Sahife 23**Hüküm no 41**

Osman (...) Mevlânâ (...) Osman Efendi kâmyâb

Ba'de't-tahiyyetü'l-vâfiye inhâ olunur ki ber-vech-i mansûb mutasarrıf olduğum medîne-i Antakya kazâsının ahkâm-ı şer'iyyesiyle kısmet-i askeriyesini işbu sene selâse ve ısrîn ve mieteyn ve elf Cemâziyelülâ guresinden zabt eylemek üzre cenâbınıza ihâle ve tefvîz olunmuşdur. Gerekdir ki medîne-i mezkûrı gurre-i mersûmdan zabt idüp beyne'l-ahâlî icrâ-yı ahkâm-ı şer'-ı âlî eyleyüp ser-i mû inhirâf ve cevâz göstermeyüp mûcib-i tahrîr olan tereke müteveffâyı dahi tahrîr ve tetmîm eylesesiz. Mine'l-fakîr Ali İlmi el-'âsî medîne-i Antakya

Hüküm no 42

Matlûb buyrulan deve husûsunda tezkere-i dîvân sûretidir.

Şerî'at-şî'âr fazâil-i dessâr hâlâ medîne-i Antakya kâdîsı fazîletlü Efendi ve me'zûnen bi'l-iftâ semâhatlü diyânetlü Efendi fer'i's-şecereti'z-zekiyye kâim-makâm nakîbü'l-eşrâf sa'âdetlü Efendi zîde şerefühû ve mefâhiru'l-emâcid ve'l-a'yân voyvodası sa'âdetlü ağa ve yeniçeri serdârı zîde mecdühümâ ve sâir vücûh ve ârâm ve zâbitân ve iş erleri Zîdet mekâdirühüm gıbbe't-tahiyye ve't-teslîm inhâ olunur ki ordu-yı hümâyûn-ı

nusret-makrûnun lâzimesiyçün silahşör-i hâss sa'âdetlü el-Hâc Mustafa Ağa mübâşeretiyle Halebü'ş-Şehbâ eyâletinde yigirmi üç senesine mahsûben bâ-emr-i âlî matlûb buyrulan beşyüz develere inşâsına me'mûr olduğum çadırları tahmîl ve ordu-yı hümâyuna ser'îan tesyîr etmek bâbında kat'ıyyü'l-mekâl emr-i âlî sâdır olmağla müşterân-ı mezbure bir sâ'at akdem aynen çadırlar ordu-yı hümâyûna îsâl etmek lâzımeden olmağın beher üç yüz guruş ücret ile bu tarafa hacı Ali alemdâr ve Hacı Abûdullâh ma'rifet-i şer' ve cümle ma'rifetiyle kat' olunmuş olup mûcib-i kuyudât-ı kadîm-i Antakya ma'a Ordu kazâsına isâbet eden yetmiş deve de aynen yahud beher deve için üç yüz guruş kankı sûkda eshel ise teveccühüne mübâderet ve ihtimâm ve bir sâ'at evvel bu tarafa irsâl ve îsâle ihtimâm yahud kıymet irsâli işbu ber-vech-i muharrer üç yüz guruş hesâbı üzerinden yigirmi bir bin guruşa bâliğ olmağla yerlü yerinden cem' u tahsîl ve ser'îan bu cânibe irsâl ve tevsîli hususuna bezl-i mükennet ve sarf-ı cill-i himmet eylemenizi mütezammin dîvân-ı mu'allâmdan işbu tezkere tahrîr ve (boş) ile irsâl olunmuşdur. İnşâe'llâhü te'âlâ vüsûlünde irsâl olunan sûretde emr-i âlîden husûs-ı mezbur (...) mühim ve müsta'cil olduğu ma'lûmunuz oldukda vech-i meşrûh üzere Antakya kazâsına ve ordu nâhiyesine isâbet eden ol mikdâr deveyi yahud ücretini bir an akdem îcâd ve irsâli husûsuna bezl-i himmet ve gayret ve mûcib-i emr-i âlî ve tezkere ile amel ve harekete dikkat eyleyesiz diyü fî 17 R 223

Hüküm no 43

Hâlâ medîne-i Antakya'da hâkimü'ş-şer'-i şerîf fazîletlü Efendi ve (...) sâbık me'zûnün bi'l-iftâ semâhatlü Efendi Hazretleri ve şerâfetlü nakîbü'l-eşrâf kâim-makâm Efendi Hazretleri zîde şeref-i siyâdet ve kıdvetü'l-emâcid ve'a'yân (...) voyvodası ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân izzetlü yeniçeri serdârı zîde mecdühümâ ve sâir zâbitân ve voyvoda ve iş erleri zîdet mekâdiruhüm ba'de't-tahiyye ve't-teslîm numûde kılınur da işbu bin iki yüz yigirmi üç senesi mâh-ı Muharrem'inin on üçüncü gününde eyâlet-i Halebü'ş-Şehbâ vezîr-i dilîr-i muazzam ve müşîri (...) mufahham sadr-ı a'zam siyâdetlü inâyetlü veliyyü'n-ni'am melâzu'l-âlem Gâzî el-Hâc Yusuf Ziyâ Paşa Efendimiz Hazretleri'nin uhde-i himâyet-i hidivâneleri tevcîh buyrulduğu bu def'a mâh-ı Cemâziyelülâ guresinde müşârun ileyh hazretlerinin tatarlar (...) yediyle şeref-vürûd (...) sûret-i evâmîr-i aliye ile mütesellimin buyruldu-ı şerîfi taraf-ı âcizânemize vürûd ve karîben bu

tarafa sâye-endâz-ı adâlet ve inâyet olacakları müteyakkın idüğinden Halebü'ş-Şehbâ'nın eyâleti dâhilinde olan (...) işbu haber-i behcet-eser tezkerenin neşriyle i'lân ve hâssaten tarafınıza dahi işbu tezkere-i müsvedde muhbire ısdâr ve (...) ile irsâl olundu. İnşâe'llâhü te'âlâ vüsûlünde Devlet-i âliye-i Ebed-Müddet'in devâm kıyâm-ı te'eyyüd ve fevz ü zafer ve ikbâl ve müşârun ileyh efendinin tezâ'uf-ı ömr-i iclâli hırâsetini (...) zımında vech-i hakk üzre fukarâ ve re'âyânın himâyetine ve hiç kimesne tarafından tecâvüz ve te'addî vukû'a gelmeye vr ümûr-i mühimmenin tesviye ve tanzîmine bi'l-ittifâk himmet ve gayret buyurasız ve's-selâm. Fî 5 Ca 223

Sahife 24

Hüküm no 44

On beş pâre noksan olmasına emr-i âlişân sûretidir. Ber-mu'tâd-ı kadîm virilü gelen beher kıyyeden beş pâre bir akçe.

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hukkâm ma'denü'l-fezâil-i ve'l-keâm Mevlânâ Antakya kâdîsı Efendi zîde fazlûhu tevkî'-i refî'-i hümâyûna vâsıl olıcak ma'lûm oldur ki sen ki kâdî-i mûmâ ileyhsiz Dersa'âdet'e vârid olan bir kıt'a memhur i'lâmın mefhûmunda medîne-i Antakya'da harîr emîni silahşör-i hâssamdan kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Ahmed zîde mecdühûnun mîzân-ı harîr zamîmesinin ref'inden sonra hâsılâtını ahz ve yigirmi üç senesi Muharrem'inden me'mûr olan âdemîsi ma'rifetiyle zabt u rabtına taraf-ı âhardan müdâhale olunmayup on beş pâre virilmiş ve olageldüğü üzre ahz u kabz bâbında bundan akdem sâdır olan emr-i âlişânım lede'l-havâle belde-i mezkûrede resm-i mîzân-ı harîr-i kadîmi beş pâre bir akçeden ziyade olmayup zamîmesiyle bin guruş iken zamîme-i mezkûrede rahmen li'l-fukarâ afv ve hâsıl olan harîr dahi cüz'î ve buldân-ı sâireye kıyâs olmadığından ta'dîl-i düyûn ve kadîmi vecihle beher vakiyyesinden beşer para bir akçe resmi tahsîl olunup mutâlebe olunmamak üzre emr-i şerîfim sudûrunu tahrîr ve istid'â eyledüğü ecilden virilen emr-i mezkûrun kadîmen ba'de'l-ihrac muktezâsı lede's-su'âl fi'l-asıl ve resm-i harîr on beş pâre iken ikişer guruşa îfâsı olunduktan sonra ziyâde rûsûmâtdan mumâtale eylediklerinde isticlâb-ı da'avât-ı hayriyye için resm-i mezkûrda resm-i mezkûrda yigirmi iki senesi Cemâziyelevvel'inin üçüncü gününden itibâren külliyyen ref' ve ilkâ olunup i'lân zımında evâmîr-i âlişân virdükden sonra resm-i kadîmi olan on beş pâreden ziyâde bir akçe alınmamak üzre

tanzîm olunup Tersâne-i Âmire'm ta'allukı kalmadığından resm-i mîzâniyyesi (...) fi'l-evvel Hamîdiye vakfı ve ashâb-ı mukâta'ât taraflarından zabt iktizâ idüp ol vecihle resm-i mezkûra yigirmi üç senesine mahsûben mâlikâne mutasarrıfı mûmâ ileyh tarafından me'mûr âdemi ma'rifetiyle zabt olunmak üzere mu'ahharan dahi emr-i şerîfim virildiği ve mîzân-ı harîr-i Antakya mukâta'asının vâki' rusûmâtı kânûn-ı kadîm ve olageldiği üzere ahz u kabz olunmak mukâta'a-i mezkûrle virilen berât şurûtundan olduğu kuyudan müstebân olmağla bu sûretde şurût-ı berâta nazaran mahallinde vâki' mâ-tekaddemden beru beher kıyye harîr için ne mikdâr resm virilügelmiş ise yine ol vecihle ve ol mikdâr olarak kânun-ı kadîm ve olıgelmek üzere ahz u kabz olunmak mukâta'a-i mezburun virilen berât şurûtundan olduğu kuyûdan müstebân olmağla bu sûretde mu'tâd-ı belde ve kadîmi vecihle resm-i mîzâniyyesi virilüp noksân teklîfle mâlikâne mutasarrıfına ve müstelzimine rencîde ve te'addî itdürülmemek üzere ber müceb-i şurût-ı berât-ı emr-i şerîfim virilmek muktezâ-yı maslahatından idüğü başmuhâsebe ve mâlikânedeki derkâr olmağla imdi derkenârı mucebince amel ve hareket olunmak fermânım olmuştur. Buyurdum ki hükm-i şerîfim vardukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel idüp dahi ber-vech-i muharrer şurût-ı berâta nazaran mahallinde mâ-tekaddemde beher kıyye harîr için ne mikdâr resm virilü gelmiş ise yine ol vecihle ve ol mikdâr olarak mu'tâd bin ve kadîmi vecihle resm-i mîzâniyyesi edâ itdürüp hilâf-ı kadîm ve mugâyir-i emr-i âlişânım bana noksân teklîfi ile mâlikâne mutasarrıfına ve mültezemine bir dürlü rencîde ve te'addî itdürmeyesiz. Şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılarsız. Tahrîran fi'l-yevmi's-sâbi' aşera Rebûlâhir selâse işrîn ve mieteyn ve elf. Mahruse-i Kostantiniyye

Hüküm no 45

Mübâya'a-i hüccet virildi.

Medîne-i Antakya mahallâtında Sofular Mahallesi sâkinlerinden Ümmügülsüm bint-i Seyyid Hasan nâm Hâtun takrîr ider ki sagîr evlâdlarımın babaları bundan mukaddem fevt olup mâl-ı mevrûslarına hüccet-i şer'î ile olduğum hasebiyle mecl-is-i şer'-i şerîf-i lâzım-ı tevkîrde işbu bâ'isü'l-kitâb Seyyid Mehmed ve karındaşları Seyyid Ahmed ve Bekir bin Hâc muhızrlarında takrîr-i kelâm ve bast-ı ani'l-merâm iderki mahall-i mezbûrede vâki' mevrûsumuz olan (...) bir tarafı Molla mehmed menzili bir taraf

Mustafa Ağa havlısı ve bir taraf kirâcı havlısı ve bir taraf Harptlı menzili derûnunda üç bâb tahtânî mesken ve bi'r-i mâ'-i müşterek ve kenef ve havlı ve eşcâr-ı müsmire ve ma'ber-i kadîm işbu hudud ile mümtâz menzili beş yüz guruş semen mukâbelesinde tarafından îcâb ve kabûlî hâvî ve şurût-ı mübtileden ârî Bey'-i bât-ı sahîh-i şer'îyle kendüme ihâle ve evlâdlarından vekâlet-i Bey' u temlîk ve teslîm eyledim. Mekûmlar dahi iştirâ, ahz u kabz ve temlîk ve teslîm idüp ve meblağ-ı mezkûr beş yüz guruşa merkûmlar yedlerinden tamâmen ve kâmilen ahz u kabz ve istîfâ eyledim fî-mâ-ba'd menzil-i mezkûrda bizlerin aslâ ve kat'â alâka ve medhallerimiz kalmadı diyü bir kıt'a fetvâ-yı şerîf ibrâz idüp mefhum-ı münîfnde buyurur ki sagîrler bâliğ olduklarında bey'-i mezkûrî nesh idüp hisselerini girü almağa kâdir olur mu Allâhü a'lem olmazlar diyü tasrîh buyurmağla fetvâ-yı şerîf şerîf mücebince menzil-i mezkûr mülk-i müşteraları ve hakk-ı sarfıdır. Keyfe-mâ yeşâ' ve yahtâr mülkiyet üzre mutasarrıf olsunlar didikde gıbbe't-tasdîki's-şer'î mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Tahrîran fî'l-yevmi isnâ aşer min- şehri muharremi'l-Harâm li-sene erba'a ve işrîn ve mieteyn ve elf.

Es-Seyyid Ahmed Efendi Halef-zâde Münevvir Ahmed Efendi Şerif Mustafa es-Seyyid Ahmed ve Seyyid Mustafa Çalikoğlu Hüseyin Na'lbend es-Seyyid Emrullâh Halefoğlu Abdülkerîm oğlu Halîl Narlıca Yusuf Emrullâh oğlu Hüseyin es-Seyyid Yusuf Çavuş İbrahim Beşe mahzûrbaşı Hasan molla Ali ve gayruhum.

Sahife 25

Hüküm no 46

Bin iki yüz yigirmi üç senesi Cemâziyelevvel'inin yigirmi üçüncü gününe kadar medîne-i Antakya kazâsından bâ-emr-i âlî matlûb buyrulan bedel-i müşterân ve imdâd-ı hazariyyenin kıst-ı sâni'si ve nüzül ücreti ve sâir mesârifât-ı zarûriyye ma'rifet-i şer' ve bi'l-cümle ma'rifetiyle ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Fî'l-yevmi's-sâlis ve işrîn ve mieteyn ve elf cem' u tahsîl virilü virmekle kabza-i (...) teslîm olıncak defteridir.

Bedel-i müşterân-ı sâbık üzre 6750 guruş	Hazariyyenin kıst-ı evvel bakiyesi 1231,5 guruş	Hizmet mübâşiriyye 150 guruş mâl-ı kışlak me'a hizmet 330 guruş	Hazariyyenin kıst-ı sâni'si 2231,5
Hizmet-i mübâşiriyye	Hâkim Efendi şehriye	Def'-i te'addî-i haşerât 3150	Menzilci ağaya

150 guruş	6000 guruş	guruş	6000 guruş
Hınta bahâsı 6000 guruş	Mahkemeye kutnî 11,5 guruş	Sa'âdetlü mi'mâr ağaya berâ-yı tahsîldâriye ma'a kethüdâya	Nâib Efendi'ye 100 guruş
Kâtib ve kaydiye 80 guruş	Muhzırbaşı ve muhzırlar 50 guruş	Hacı Molla Efendi'ye 50 guruş	Ahî Baba'ya 50 guruş
Kavvâsa 15 guruş	Sarrâfa 50 guruş		
Cem'an yekün 23063,5			

Yalnız yigirmi üç bin altmış üç guruş

Derûn-ı şehre isâbet eden 7463,5 beher nefer sekiz guruşdur. Kurâlara isâbet eden 15600 beher nefer üç yüz guruşdur.

Nâhiye-i Kuseyr Tâbi'-i Medîne-i Antakya

Karye	Semen	Karye	Semen
Makabros	1	Saferiye	0.5
Ma'dele	0.5	Veber	1
Fenik	1	Meshâne	1
Sûri	0.5	Kefertabl	0.5
Cente	0.5	Bakanos	1
Marsu	0.5	Fatkiye	0.5
Bakranos	1	Ziyâret	0.5
Kalencar	0.5	Hanyo	0.5

Nâhiye-i Altunözi

Karye	Semen	Karye	Semen
Mahmeşan	0.5	Toprakhisar	0.5
İrmence	0.5	Bedbu (?)	0.5
Alakend	0.5	Akasya	0.5
Büyükburç	1	Karsu	1
Danişmendlü	0.5	Ferzele	0.5

Nâhiye-i Cebel-i Akra' Tâbi'-i Medîne-i Antakya

Karye	Semen	Karye	Semen
Candar	0.5	Tenziri	1

Kereköse	1	Tamâme	1
Kırkperçek	0.5	Eğerçi	0.5
Kışlak	0.5	Kesb	2
Bezkiye	1	Karsabol	0.5
Hisarcık	0.5	Şeyhköy	2
Düveyr	0.5	Kundun	0.5
Karye	0.5	Cidâlliye	1
Yekün semen: 14.5			

Nâhiye-i Süveyde

Karye	Semen	Karye	Semen
Telil-kura	1	Selderan	1
Saylıca	0.5	Karfesiye	1
Makebrun	0.5	Makuliye	-
Hafiliye	0.5	Hüseyinlü	0.5
Ma'ber	0.5	Boğunoluk	1
Hudeyde	0.5	Meşrakıyye	1
Makabrun	1	Hacı habıblü	1
Kebusiye	1	Zeytûniye ma'a -tevâbi' ihâ	6
Cem'an yekün: 52			

Hüküm no 47

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Antakya voyvodası sa'âdetlü ser-turnâ-yı Ali ba'de't-tahiyyeti'l-vâfiye inhâ olunur ki: Bin iki yüz yigirmi üç senesinin mâh-ı Cemâziyelevvel'inin yigirmi üçüncü günü gelinceye kadar medîne-i Antakya kazâsından matlûb buyrulan bedel-i müşterân ve imdâd-ı hazeriyenin kıst-ı sânsi ve menzilci Hacı Ahmed Ağa'ya ve mesârifât-ı zarûriyye ba'de'l-hisâb cümle vücûh bir ma'rifet-i şer'le teslîm ve tevzî' ve kurâların beher semene üç yüz guruş isâbet etmeğin meblağ-ı mezkûrı yerlü yerinden tahsîl ve cem' ve kabza-i me'mûra edâ ve teslîm eylemeniz bâbında işbu mürâsele tahrîr ve irsâl olunmuşdur. Vüsûlünde gerekidir ki meblağ-ı mezkûrı yerlü yerinden tahsîl ve mahalline teslîm eylemeniz me'mûldür. Fî 13 Ca 1223

Sahife 26**Hüküm no 48**

Medîne-i Antakya'da vâki' ashâb-ı hayrâtdan el-Hâc Ebu Bekir Ağa Mederese'sinde müderris olan medîne-i mezbûre sükkânından kıdvetü'l-ulemâi'l-muhakkıkîn Ömer Efendi ibni'l-Hâc Ebu Bekir zîde ilmühû arz-ı hâl sunup dâimâ müzâkere ile meşgûl ve her vecihle şâyeste-i inâyet olmakla medrese-i mezbûresine yerinde ibtidâ dâhil i'tibârî tevcîh ve ihsân buyrulmak bâbında inâyet recâ etmeğin birinde ibtidâ dâhil i'tibârî tevcîh buyrulmak üzere fazîletlü semâhatlü Şeyhu'l-islâm Mevlânâ es-Seyyid Mehmed Atâ'ullâh Efendi Hazretleri işâret etmeleriyle işâretleri mücebince i'tibâr olundu.

Hüküm no 49

Düstürün-ı mükerremün, müşîrün-ı müfahhamün nizâmü'l-âlem müdürü'l-cumhur bi'l-fikri's-sâkıb mütemmimû-ehâmm-i bi'r-re'yi's-sâkıb mümehhidû-bünyâni'd-devleti ve'l-ikbâl müşeyyidû-erkâni's-sâdâti ve'l-iclâl el-muhakkıkün bi-sunûf-i avâtıfı'l-meliki'l-a'lâ Anadolu'nun orta kolunda vüzerâ-yı izâm edâma'llâhü te'âlâ iclâlehüm ve a'zamü'l-ümerâi'l-kirâm e'âzımü'l-küberâi'l-fihâm ülü'l-kadr ve'l-ihtirâm ashâbü'l-izzî ve'l-ihtişâm el-muhtassün bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-a'lâ mîr-i mîrân-ı kirâm dâme ikbâlühüm ve akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vülâti'l-muvahhidîn me'âdinü'l-fazâil-i ve'l-yakîn râfî'û-a'lâmi's-şerî'ati ve'd-dîn vârisû ulûmi'l-enbiyâi ve'l-mürselîn el-muhtassüne bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevâlî-i fihâm zîdet fazâilühüm ve mefâhiru'l-kudâti ve'l-hukkâm me'âdinü'l-fazâil-i ve'l-ikelâm sâir kudât ve nüvvâb zîde fazlühüm ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân a'yân ve zâbitân ve iş erleri zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki neşr olunan fermân-fermâ-yı kereme tü'ti'l-mülke men-teşâ' ve beşâret-bahşâ-yı mübeşşire innâ ce'alnâke halîfeten fî'l-arz tenezzehe zâtühû ani't-tağayyür ve'n-noksânın meyâmin-i te'eyyüdât-ı ezeliye ve mekârim-i tevfikât-ı lem-yezeliyyesiyle bu def'a mücenned arâ-yı erîke-sunûh olan cülûs-i hümâyûn-ı meyâmin-i makrûnumı işâ'at ve i'lâna siyâkatda neşr olunan o emr-i celîle-i şâhânedede munderic olduğu üzere el-hâletü hâzihî Devlet-i Aliyye'm Rusyalu ile seferber ise de Edirde'de ikâmet üzere olan livâ-i şerîfe ordusunun ricâl-i devletim ve hademe ve aklâm galebeliği cihetiyle îcâb iden mesârif-i kesîresi harbde iş berâyân ve dilâverân-ı askeriye tahsîs olunmak için livâ-i sa'âdet-ihtivâ-yı hazret-i risâlet-

penâhînin âsitâne-i şevket-âşiyâneme mücennet-bahş-ı nehzat olması bundan akdemce ittifâk-ârâ ile karâr-gîr olmuş olduğundan livâ-i şerîf ordusu Dersa'âdet'üme avdet eyledi ancak musâlaha mâddesi ise henüz netîce bumadığından bâlâda temhîd olduğuy vecihle Devlet-i Aliyye'm seferber ve böyle hudûdda olan kılâ' ve enhânın vücûhle takviyet ve istihkâmı ve taraf-ı asâkir-i külliyye ta'biyesi elzem ve ehem idüğü bedîhî ve ezher olup şöyle ki bi-avnihî te'âlâ musâlaha hitâm bulur da gâlibân olmak ve evtân-ı dînimiz âlî'olmağla avn ve inâyet-i ilâhî ile düşmenden intikâm alınmak şıklarından her kangısı olursa külliyyetlü askere mevkûf ve inân-ı semt-i himmet-i şâhânem ikmâl-i esbâb-ı cihâdiyyeye ma'tûf olmağla hâlâ sadr-ı a'zam ve vekîl-i mutlak-ı sadâkat âlemim düstûr-i mükerrrem müşîru'l-fihâm nizâmü'l-âlem nâzîmü menâzîmî'l-ümem Mustafa Paşa edâma'llâhü te'âlâ iclâlehû ve zâ'afe bi't-te'yîdi iktidârahû ve ikbâlehû sefer mâddesi ve sâir hatûb-ı hasîme-i saltanat-ı seniyye millet cümlesinde müstekıll-bi'r-re'y ve müşeyyed bi't-tedbîr olarak kendüye istiklâl-i tâmm ve ruhsat-ı kâmile-i şâhânem i'tâ ve sadr-ı a'zam-ı müşârun ileyhin inzîmâm-ı re'y ile Rumeli vâlîsi düstûr-i mükerrrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem vezîrim Hurşid Ahmed Paşa edâma'llâhü te'âlâ iclâlehû dahi harb üzerine müceddeden ser-asâkir yakîn olmuşdur bu sûrette kâffeten me'mûriyyet irâde-i seniyyemi bilüp ya'nî saltanat-ı seniyyem kemâ-kân seferber olmağla livâ-i şerîf ordusunun Âsitâne-i Sa'âdet'üme nakli ol mesârîfî askeriye tahsîs itdürmen beyhûde galebelik olmak ve ziyâde asker ihtîşâdıyla sulh u cenk şıklarından kankısı olur ise bi-avnihî te'âlâ gâilbân olmak için tezâyüd-i kuvvet arzına mebnî idüğü ve livâ-i şerîf ordusunun avdetini vesîle ve ser-rişte-i ittihâzıyla me'mûriyyetden bir neferi bir neferi girü kalmak veyahud betâet eylemek lâzım gelür ise isti'câl-i kaydına düşölmeyüp vebâli boynuna hakkından gelineceğı cümlelerin ma'lûmı olup ona göre îfâ-yı me'mûriyyete müsâra'at olunmak sagîr ve kebîr ve vazî' ve şerîf ve'l-hâsıl kâffe-i me'mûrîn ve âmme-i muvahhidînden matlûb-ı kat'ıyy-i şâhânem olmağla mukaddem ve muahhar sudûr iden emr-i şerîfe nâtik olduğuy üzre tertîb olunan mahallerden asâkir-i matlûbenin bi-lâ noksân ihrâc ve bir an akdem savb-ı me'mûre irsâli husûsuna bi'-littifâk bezl-i makderet eylemek fermânım olmağın tenbîhen ve ikdâmen mahsûsan işbu emr-i şerîfim ısdâr ve sadr-ı a'zam Tatarlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân el-Hâc Ali zîde kadruhû ile irsâl olunmuşdur. İmdi siz ki vüzerâ-yı izâm ve mîr-i mîrân-ı kirâm ve mevâlî-i fihâm ve sâir mûmâ ileyhimsiz keyfiyet ma'lûmunuz oldukda ber-minvâl-i muharrer mukaddem ve muahhar sudûr iden

evâmir-i aliye nâtik olduğu üzere tertîb olunan mahallerden asâkir-i matlûbenin bi-lâ noksân ihrâc ve bir an evvel savb-ı me'mûriyyete irsâli husûsu bi'l-ittifâk ikdâm ve müsâra'at ve sûret-i hâl-i muktezâ üzere bu def'a beyan olunmuş iken bildim bilmedim diyerek me'mûriyyetden özr ve bahâne idenler vehâmetini müşâhede idecekleri emr-i mukarrer olmağın ona göre keyfiyeti tefhîm birle hilâf-ı rızâ ve münâfî-i tenbîhât-ı şâhânem iğmâz-ı tesâmuh göz fazla cesâretten gâyetü'l-gâye tevakkî ve mübâ'adet eylemeniz bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki (boş) vüsûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yafte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-imtisâlin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla amel ve hareket ve hilâfından hazer ve mücânebet eyleyesiz. Alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîran fi evâil-i şehr-i Cemâziye'l-âhir selâse ve işrîn ve mieteyn ve elf. Mahruse-i Kostantiniyye.

Sayfa 27

Hüküm no 50

Düstûr-i mükerrerem ve muazzam müşîr-i mufahham ve muhterem nizâmü'l-âlem müdebbir-i umûri'l-cumhur bi'l-fikri's-sâkîb mütemmim-i mehâmm-i bi'r-re'yi's-sâib mümehhid-i bünyâni'd-devleti ve'l-ikbâl müşeyyid-i erkâni's-sa'âdeti ve'l-iclâl el-mahûfû bi-sunuf-i avâtîfi'l-meliki'l-a'lâ Haleb vâlfisi sadr-ı esbak vezîrim el-Hac Yusuf Ziyâ Paşa edâma'llâhü te'âlâ iclâlehû ve akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vülâti'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazâil-i ve'l-yakîn râfî'u a'lâmi's-şerî'âti ve'd-dîn vârisü ulûmi'l-enbiyâi ve'l-mürselîn el-muhtassu bi-mezîdi inâyeti'l-meliki'l-mu'în Mevlânâ Halep kâdîsı zîdet fazâilühû ve mefâhiru'l-kudâti ve'l-hukkâm me'âdinü'l-fazâil-i ve'l-ikelâm Halep eyâletinde vâki' kudât ve nüvvâb zîde fazlühüm ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân a'yân-ı ve vücûh-i memleket zîde kadrumum tevkî'-i refî'-i hümâyûna vâsıl olıcak ma'lûm ola ki işbu bin iki yüz yigirmi üç senesi şehr-i Cemâziyelâhire'sinin dördüncü mübârek hamis günü bi'l-irs ve'l-istihkâk taht-ı âli-baht-ı Osmânî üzere cülûs-i meyâmin-me'nûs-i şâhânem vâki' olup mühr-i sadâret-i uzmâ hatîr-i vekâlet-i küberâ ordû-yı hümâyûnum ser-askeri olan düstûr-i mükerrerem müşîr-i efham nizâm-ı âlem nâzım-ı munazzamu'l-ümem Mustafa Paşa edâma'llâhü te'âlâ iclâlehû ve zâ'afe bi't-te'yîdi iktidârahû ve ikbâlehu iştigâl-i tâmm ve ruhsat-ı kâmile mele-i kelâm ile i'tâ ve tefvîz olunmuştur ve hutbe-i menâbir-i nâm-ı nâmî-i hümâyûnuma kırâet olunmak ve

sefer me'mûrlarından her bir me'mûr me'mûriyetini bi-tıbkıhî icrâ eylemek ve sâir me'mûrîn ve kademe dahi yerlü yerinde me'mûriyyet üzre ve hizmet-i mukteziyelerini ifâ etmek için cülûs-i hümâyûn-hayriyyet-makrûnumı işâ'at ve i'lân siyâkında işbu emr-i celîli's-şânım ısdâr ve alâ-cenâhı'l-isti'câl sadr-ı a'zam makremeci başısı kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed zîde kadruhû ile i'âde ve tesyâr olunmuşdur. İmdi sagîr ve kebîr ve vazî' ve şerîfden dîn ve devletime hizmet me'mûlüm olup hilâfî hareket edenler hakkında nedâmet mukarrer idüğü ve kimesne bilirim bilmezem dimeyüp rızâu'llâh ve rızâ-i şâhânemi tahsîle müsâra'atden gayrı vaz' u hareket ile necât bulamayacağı zâhir olmağla ona göre amel ve harekete ve cülûs-i hümâyûnumı i'lân ve işâ'ate ve her hâlde tahsîl-i rızâ-yı pâdişâhâneme dikkat ve vedî'a-i cenâb-ı rabb-i izzete olan fukarâ-yı ra'iyet ve sükkân-ı memleketin kemâliyle himâyet ve sıyânetleriyle taraf-ı hümâyûnum için isticlâb-ı da'avât-ı hayriyyeye sarf ve sa'y u kudret eylemek bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki (boş) vüsûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzre şeref-yafte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-imtisâlin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla amel ve hareket ve hilâfindan hazer ve mücânebet eyleyesiz. Alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîran fî evâil-i Cemâziyelâhir sene selâse ve işrîn ve mieteyn ve elf. Mahrûse-i Kostantiniyye

Hüküm no 51

Halep vâlisî devletlü inâyetlü Yusuf Paşa Rızâ Efendimiz Hazretleri buyruldu su sûretidir.

Şerî'at-mâye-i (...) Antakya kâdîsı ve müftîsî fazîletlü Efendiler zîdet fazâilühüm ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân mütesellimi izzetlü el-Hâc Ebu Bekir Ağa zîde kadruhû ve mefâhiru'l-emâsil ve 'l-akrân yeniçeri serdârı vücûh-i memleket ve a'yân-ı vilâyet ağalar iş erleri zîdet mekâdiruhüm inhâ olunur ki işbu bin iki yüz yigirmi üç senesi şehri Cemâziyelâhir'inin dördüncü Hamîs günü bi'l-irs ve'l-istihkâk (...) ecrâm u ecsâm-ı âfâk ve zıllu'llâhî âlem-penâh ale'l-ıtlâk şevketlü azametlü kudretlü mehâbetlü veliyy-i ni'met bi-mennihî bâhiru'l-eşfâk veliyy-i ni'metimiz pâdişâh-ı cem-câh ikbâl mes'ûd ve şehinşâh-ı sipihr-i bâr-gâh-ı fûruh-nümûd Sultan Mahmûd Hân eyyede ve ebede'l-hayyü'l-velûd ilâ-yevmi'l-mev'ûd Efendimiz Hazretleri taht-ı âlî-baht-ı mülkânelerinde cülûs-i meyâmin-i me'nûs-i hümâyûn-ı tevfiik-i makrûnları ziyâ-bahş-ı pîş-i şâhid ü

meşhud olup umûm-ı âlem ve belki kâffe-i ümem bi'l-vücûh şâd ve hâm ve hayra mukaddemü's-sene kâl ü hâl kâffe-i benî âdemden mütekellim olup bidâyet-i merâhim ü mekârim-sirâyet-i seniyyelerinde gâzî-yi rezm-i vegâ ve saferder-i ma'reke cihâd-ı gazâ devletlü inâyetlü Mustafa Paşa Hazretleri'ne mühr-i hümâyuna ikbâl-nümûn-ı aliyyelerini ihâle ve i'tâ buyrulup işbu mevhibe-i uzmâ ve hibe-i kübrâ ve her zu'afâ-nümâyâ kuvvet ve ferr u tevfi'k-i ni'âmi'r-refik ile akvâ ve teba'iyet-i nizâm ve ahkâm ve âlâmı müceddeden ihyâ buyrulduğu nâhiye-i matâli'-i eyyâm u ünemâdan vâzih ve hüveydâ olmağın mahzâ nâm-ı nâmî-i hümâyûn vâlâ-yı sâmi'-i ma'delet-makrûn-ı aliyyenin cevâmi' ve mesâcid minberinde zîver-i hatîb-i ma'rûza olması bâbında emekdâr-ı zevi'l-i'tibâr hazret-i sadâret-penâhîden makremeci başıları izzetlü Mehmed Ağa zîde kadruhû mübâşeretiyile karîn-i sahîfe-i sudûr iden fermân-ı mu'izz-i hakku't-tâ'anın itâ'atin mûmzâ ve mahtûm sûret-i celîli's-şânı buyrulduumuz mashûben irsâl olunmağla mazmûn-ı münîfi üzre amel ve hareket olunmak bâbında dîvân-ı Halebü's-Şehbâ ve huzûr-ı me'âdin-i hümâyûnda işbu buyruldu tahrîr ve ısdâr ve silehdârımız kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân izzetlü Mehmed Hurşid Efendi zîde mecdühû ile bi-aynihî tesyâr olunmuşdur. Buyurdum ki vüsûlünde ber-mantûk-ı emr-i âlî ve mazmûn-ı buyrulduumuz ile âmil olasız diyü yazılmışdır. Fî 23 M 223

Sahife 28

Hüküm no 52

Düstûr-i mükerrem ve muazzam ve müşîr-i mufahham ve muhterem nizâmü'l-âlem müdebbir-i ümûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmim-i mehâmmi bi'r-re'yi's-sâib mümehhid-i bünyâni'd-devleti ve'l-ikbâl müşeyyid-i erkâni's-sa'âdeti ve'l-iclâli'l-muhakkıkûn bi-sunuf-i avâtıd-ı'l-meliki'l-a'lâ hâlâ Halep vâlisi me'âdin-i hümâyûn emîni sadr-ı esbak vezîrim Gâzî el-Hâc Yusuf Ziyâ Paşa edâma'llâhü te'âlâ iclâlehû ve iftihâru'l-emâcid ve'l-ekârim câmi'u'l-mehâmid ve'l-mekârim el-muhtassu bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'd-dâim dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından Halep muhassılı İbrahim dâme mecdühû ve mefâhiru'l-kuzâti ve'l-hukkâm Halep nâibiyle eyâlet-i Halep'in hâvî olduğu sâir kazâların kudât ve nüvvâbı zîde fazlühüm ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân yeniçeri zâbiti ve gümrükçü ve vücûh-i memleket ve bi'l-cümle iş erleri tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsil olıcak ma'lûm ola ki memâlik-i mahrûseti'l-mesâlik-i şâhânemde vâki'

cem' mahallerde ecnâs-ı nukûdun fiyat-ı mukarrereden ziyâdeye alınıp virilmesi husûsı öteden berü men'-ı küllî ile memnû' olan mevâddan olduğundan mâ-'adâ her kim ol makûle ecnâs nukûdî fiyat-ı mu'ayyenesinden bir akçe ziyâde ile ahz u i'tâyâ cesâret ider ise ibreten li'l-gayr işbu ukubetle hakkından gelineceği evâmir-i aliye neşriyle cümleye tenbîh ve te'kîd ve zecr-i tehdîd olunmuş iken bu esnâda medîne-i Halep'in yüz lira üç guruşa ve iki bin doksan altışar paraya ve yaldız ve sâir ecnâs altunun hadd-i i'tidâlinde ziyâde ziyâdeye revâcî olup ve gün be gün terakkî ve izdiyâd bulmakta olduğu bi'l-ihbâr ma'lûm ve ayân ve hattâ muhassıl-ı mûmâ ileyhî iki yüz yigirmi üç senesine mahsûben uhdesinde olan Halep muhassıllığı emvâlinden bâ-fermân-ı âlî matlûb olup tehiye ve ihzâr eylediği mâlından ne hâl ise otuz bin guruşluk poliçe tedârik ile küsurûnu dahi fırsat-yâb oldukça hisbeten hisbeten poliçe tanzîmiyle irsâl ideceği bu def'a Dersa'âdet'üme tevârud ile tahrîrâtı mefhûmundan müstebân olmakdan nâşî husûs-ı mezbûr mu'teberân-ı ricâl-i Devlet-i Aliyye'mden hâlâ darphâne-i âmirem nâzır olan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim Ahmed Şâkir dâme mecdühûden isti'lâm olundukda sekene-i hasene-i şâhânem ve düvel-i sâir sekeneleriyle meskûk ecnâs altun ve sâir nukûdun fiyat-ı mukarresinden ziyâdeye revâcî mu'âmelât-ı nâsın ihtilâlini ve kâffe-i evrâk ve eşyânın tezâyüd-i bahâ ve galâsını mûcib olduğundan gayrı etrâf ve eknâfdan celb olunacak emvâl-i mîriyyenin ve cem' u tahsîlinde ol havâlîde olan revâcî üzere ahz u kabûlî cânib-i mîriye mazarrat gelmeyi mûcib olacağı zâhir ve Dersa'âdet'üme revâcî üzere poliçe olunmak lâzım gelen tüccâr ve sarrâfdan imtinâ' idecekleri bedîhî ve bâhir olmağla keyfiyet ba'zı altun husûsunda hâlâ nefsi-i İstanbul'da cârî ve diyâr-ı sâirede dahi ecnâs-ı altun ve beyâz akçenin küllüne târî olur. Husûsan bâlâda takrîr ve beyân kılındığı ve erbâb-ı vukûfdan gereği gibi tahkîk ve ihtiyâr olunduğu üzere medîne-i mezbûrede yüz on üç guruşa ve iki bin doksan altışar paraya ve yaldız ve sâir ecnâs altunun hadd-i i'tidâlinde ziyâde revâcî eyâlet-i Halep'de nice emvâl-i mîriyyenin müddet-i medîde de avk u te'hîrine bâ'is ve mühimmât ve edevât-ı lâzımeden olan nice mutâlebât-ı devletimin ta'tîl-i derecelerine resîde olmasına bâdî olduğundan gayrı nice kimesneler dahi Rumeli ve Âsitâne-i Sa'âdet'ümden ecnâs-ı altun ve beyaz akçe celb ve cem' ve Halep semtine irsâl ile emti'a bey'ı misillü ticâret ittihaz idek kâr u kesbleri akçe başına hasr eylediklerinden bahisle bu mâddenin külliyen men' u def'i husûsuna ikdâm ve dikkat olunarak fî-mâ ba'd zer-i mahbûb-ı İstanbulî altışar bir nısfıyesi üçer guruşa ve cedîd finduk altunı

sekiz ve rub'iyyesi ikişer ve Mısır zer-i mahbûbı beşer guruşa ve nısfıyesi bu ziyâdeye ve yüz lira iki buçuk ve iki buçuk ikilik iki guruşa ve kankı târîhle olur ise olsun guruş kırk paraya yarımlik ve yigirmi paraya ve rubu' onar paraya cârî olup bundan akçe ziyâdeye alınup virilmemek, her kim ziyâdeye alur ve virir ise bi-lâ emân siyâset ve cezâsı der-akab icrâ olunmak ve bu makûleler haklarında recâ ve şefâ'at kabul olunmamak ve bundan sonra Rumeli ve Deraliyye'mden Halep ve mahâll-i sâireye bu vecihle ticâret için altun ve akçe irsâl olunmamak, hafıyyeten ziyâdeye alınmamak hafıyyeten ziyâdeye alup virmeğe veyahud sürre olarak mahâll-i merkûme irsâl-i nakdî idenlerin icrâ-yı siyâsetleri haklarından gelinmek üzere nizâma rabt olunmuş tesviye-i umûr-ı îbâdî'llâhı mucib ve âsâyiş-i hâl-i fukarâyı müstevcib olacağını nâzır-ı mûmâ ileyh bâ-takrîr ifâde eylediği beyânıyla ol bâbda emr-i şerîfim ısdârını hâlâ rikâb-ı hümâyûnumda baş-defterdârım olan iftihâru'l-ümerâ ve'l-ekâbir Osman dâme ulüvvühü î'lâm itmeğle î'lâmı mücebince amel ve harekt olunmak femânım olunmağın tenbîhen ve te'kîden ve tahzîran ve tehdîden dîvân-ı hümâyûnumdan mahsûsan işbu emr-i şerîfim ısdâr ve rikâb-ı hümâyûnum tatarlarından Feyzullah zîde kadruhû ile tesyâr olunmuşdur. İmdi ba'de'l-yevm zer-i mahbub-ı İstanbulî ellişer guruşa ve nısfıyesi üçer guruşa ve atîk ve cedîd fındık altun sekiz ve rub'iyyesi ikişer ve Mısır zer-i mahbûbı beş guruşa ve yüzlük iki buçuk ve ellilik ikişer guruşa ve atîk ve cedîd ve guruş kırk paraya ve yarımlik yigirmi ve rubu' onar pâreye cârî olup bundan bir akçe ziyâde ile alınup virilmesi hususuna bi'l-ittifâk kemâliyle î'tinâ ve dikkat ve bundan sonra dahi fiyat-ı mezkûreden ziyâde ahz u î'tâyâ ibtidâr veyahud ticâret sûretiyle Dersa'âdet'üme ve mahâll-i sâireden o makûle akçe celbine ihtisâr iden her kim olursa olsun der-akab ahz ve bi-lâ emân icrâ-yı siyâset ve cezâ olunmak üzere kayd u bend Deraliyye'me irsâl ve ihzârına ikdâm ve müsâra'at eylemeniz matlûb-ı kat'ıyy-i mülûkânem idüğü ve hilâf-ı fermân ve mugâyir-i tenbîhât-ı şâhânem bu emr-i mühime iğmâz ve tesâmuh misillü vaz'a bir vecihle rızâ-yı aliyyem olmadığı siz ki vezîr-i müşâr ve muhassıl ve mevlânâ ve sâir mumâ ileyhimsiz ma'lûmunuz oldukda mazmûn-ı fermân-ı hümâyûnumu eyâlet-i mezkûrede vâki' bi'l-cümle kazâ ve kasabât ve nevâhî ve kurâda î'lân ve işâ'ât ve ale'd-devâm bu emr-i ehemme kemâliyle î'tinâ ve nezâret iderek icrâ-yı irâde-i şâhâneme bi'l-ittihâz ihtimâm ve dikkat ve ser-i mû hilâfı vaz' ve hâlet vukû'unı (...) be-gâyet hazer ve mücânebet eyemeniz bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki vüsûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yafte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-

ittibâ' ve lâzımü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnıyla âmil olasız. Şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîran fi- sene selâse ve ısrîn ve mieteyn ve elf. Mahrûse-i Kostantiniyye.

Sahife 29

Hüküm no 53

Yigirmi üç senesi Şa'bânü'l-Mu'azzam'ının yigirminci gününde def'-i mazarrati'l-ibâd için cem' olunan askerın alefleri için ma'rifet-i şer' ve cümle ma'rifetiyle kurâlara tevzî' olunan defterdir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Fî 20 Ş 1223

Karye	Şa'ır	Karye	Şa'ır
Kurye	1 keyl	Erlice	1 keyl
Gökçeğöz	1 keyl	Acrud	2 keyl
Telhabeş	2 keyl	Bayra	2 keyl
Sabûhiye	2 keyl	Danişmendlü	2 keyl
Sarat	2 keyl	Akasya	3keyl
Kızılburç	1 keyl	Büyükburç	2 keyl
Baslaka	2 keyl	Baykara	1 keyl
İrmence	2 keyl	(...)	1 keyl
Nemek	1 keyl	Fatkiye	2 keyl
Suri	2 keyl	Karsu	3keyl
Alakend	2 keyl	Toprakhisar	2 keyl
Kozluca	2 keyl	Telbin	3 keyl
Ziyâret	2 keyl	Kalanus	3 keyl
Ma'dele	3 keyl	Keşkend	3 keyl
Mevliciye	1 keyl	Ansu	1 keyl
Hacıpaşa	4 keyl	Makebros	3 keyl
Babatorun	2 keyl	Deyr	3 keyl
Baksanus	3 keyl	Kıbâb	2 keyl
Cevm	3 keyl	Türkmen Mezra'ası	2 keyl
Kalencar	2 keyl	Kefertabl	2 keyl
Seferiye	3 keyl	Arbas	2 keyl
Cevm	2 keyl	Bâşiriye	2 keyl
Kabusiye	2 keyl	Meshâne	3 keyl
Marsu	1 keyl	Salkiye	2 keyl

Ferferi	2 keyl	Hanyo	2 keyl
Marsabul	1 keyl	(...)	1 keyl
Sofular	2 keyl	Şeyhköy	5 keyl
Cidâliye	2 keyl	Kışlak	3 keyl
Hisarcık	1 keyl	Kundun	2 keyl
Hansama	3 keyl	Tenziri	3 keyl
Sungur	2 keyl	Kırkperçek	3 keyl
İrce	2 keyl	Candar	1 keyl
Kesb	3 keyl	Tamâme	2 keyl
Kereköse	1 keyl	Çardak	2 keyl
Düveyr	2 keyl	Karye	2 keyl
Berişa	2 keyl	Bağdâdiye	2 keyl
Dursûniye	2 keyl	Yeniceköy	2 keyl
Zeytûniye	5 keyl	Makebrun	2 keyl
Maşraka	2 keyl	Cedîde	1 keyl
Kebusiye	2 keyl	Hacı Habiblü	2 keyl
Selderân	2 keyl	Saylica	2 keyl
Hasiblü	2 keyl	Ma'ber	2 keyl
(...)	2 keyl	Baybarun	1 keyl
Âkiliye	1 keyl	(...)	1 keyl
Âribe	1 keyl	Külcek	1 keyl
Karaköse	1 keyl		
Cem'an yekün: 200			

Hüküm no 54

Bin ikiyüz yigirmi üç senesi Saferu'l-Hayr'ında gurreesinde bundan akdem Kilis muhârevesinde kâtilen fevt olan Kürd ağasının Antakya (...) sâkin olan zevce-i menkûhası Mısırlı bedel-i asl-i zimmetine mevcûd olan eşyâsını ser-divânegândan Topal Ali Ağa tâlibiyle tahrîr ve teslîm olunan defterdir ki ber-vech-i âtî zikrolunur.

Sim raht altunlu 1 def'a 1=2	Yaldızlı kîse 1 aded	Tüfenk 1 aded	Sim zarf 10 aded
Fincan 10 aded	Tepsi 1 aded	İhrâm 1 aded	Kilim 1 aded
Seccâde 1 aded	Arap câriye 1	Pala 1 aded	

Sahife 30**Hüküm no 54**

Halep'den iskeleye gelüp ve yine bâ-emr-i âlî Halep'e i'âde olan çadır emr-i sûreti

Akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vülâti'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazli ve'l-yakîn râfî'u a'lâmi's-şerî'ati ve'd-dîn vârisü ulûmi'l-enbiyâi ve'l-mürselîn el-muhtassu bi-mezîdi inâyeti'l-meliki'l-mu'în Mevlânâ Halep kâdîsî zîdet fazâilühû ve iftihâru'l-emâcid ve'l-ekârim câmi'u'l-mehâmid ve'l-mekârim el-muhtassu bi-mezîdi inâyeti'l-meliki'd-dâim dergâh-ı mu'allâm kapucu başlarından hâlâ Halep muhassılı Mîr-zâde el-Hâc ibrahim dâme mecdühû tevkî'-i refî'-i hümâyûna vâsıl olıcak ma'lûm olaki bundan akdem orduyu hümâyûnum lâzimesiyçün sen ki muhassıl-ı mûmâ ileyhsiz ma'rifetinle Halep'de i'mâl ve inşâsı fermân olunan hayâmdan muahharan tarafınızdan gelen tahrîrâta nazaran fakat üç yüz kıt'a çerke i'mâl eylediğinde lede'l-inhâ me'mûr-i i'mâli olduğun bin kıt'a çerkeden sarf-ı enzâr ile mârru'zikir üç yüz kıt'a çerkeyi uhdende olan muhassıllık mâlına mahsûb olunmak şartıyla deve istikrâ ve Süveyde iskelesine nakil ve isrâ eylemek bâbında bundan mukaddemce eğerçi emr-i şerîf ıssdâr ve irsâl olunmuş olup lâkin hıyâm-ı mezkûrenin el-hâletü hâzih i berran ve bahran Dersa'âdetüme celbinde usret ve su'ûbet derkâr ve mukaddemen fermân olduğu üzre Süveyde iskelesine tesyâr olunur ise âdem-i takayyüd sebebi ile hıyâm-ı merkûme rehîn-i telef zâhir ve âşikâr olmakdan nâşî hıyâm-ı mezkûreyi eğer Süveyde iskelesine göndermiş iseniz Halep'de tevkîf ve mahfûz ve müemmen mahalde hıfz ve keyfiyeti serî'an tahrîr ve iş'ar ve eğer mukaddemen sâdır olan fermân-ı şerîfe mucébince Süveyde iskelesine göndermiş iseniz girü Halep' nakil ve celb ile telefdan vikâyesi husûsuna kemâl-i ikdâm eylemeğe fermânım olmağın hâssaten işbu emr-i celîli'l-kadrim ısdâr ve mahsûs sadr-ı a'zam çukadarlarından Mustafa zîde kadruhû ile irsâl olunmuşdur. İmdi vusûlünde hıyâm-ı mezkûreyi diğer Süveyde iskelesine göndermiş isen de Halep'de tevkîf ve müemmen ve mahfuz mahalde hıfz ve keyfiyetini tatar-ı merkûm ile serî'an Dersa'âdet'üme tahrîr ve iş'ar ve eğer mukaddemen sâdır olan emr-i şerîf-i mezkûr mucébince Süveyde iskelesine göndermiş isen girü Halep'e nakil ve celb ile telefdan vikâyesi husûsuna ziyâde ikdâm ve ihtimâm ve bu bâbda ihmâl ve tekâsülden ittikâ-i tâmm eyleyesin ve sen ki mevlânâ-yı mûmâ ileyhsin sen dahi mucib-i emr-i şerîfimle amel ve hareket eylemek bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki hükmi şerîfimle

vardukda bu bâbda vech-i meşrûh üzre şeref-yafte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-i celîli'ş-şân-ı vâcibi'l-ittibâ' ve lâzîmü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnı üzre âmil olup hilâfindan be-gâyet hazer ve mücânebet eyleyesiz. Şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Mahrûse-i Kostantiniyye

Hüküm no 55

Medîne-i Antakya mahallâtından Dörtayak Mahallesi sâkinlerinden bundan akdem fevt olan Değirmenci Mehmed Beşe'nin verâseti zevce-i metrûkesi Âişe binti Abdullah ve çelevi kebîr oğlu ve sulbiyye kebîre kızı Ümmühân munhasıra olup kable'l-kısmet mezbur Ahmed dahi fevt olup terekesi zevcesi Fâtıma binti Kara Ahmed ve haml-i mevkûfesine ve kız karındaşı Ümmühan'a ve ceddese Âişe Hâtun'a munhasıra olup tereke-i müteveffâ mezburân düyûnlarına mukâbil olmayup ve mahalle-i mezbûrda vâki' bir bâb menzil bir tarafı Köroğlu menzili ve bir tarafı Halîfe Abdülkerîm Beşe menzili ile mahdûd ve müntehî ve derûnunda iken iki bâb fevkânî tahtânî mesken ve bir bâb tahtânî mesken ve bir matbah ve bi'r-i mâ' ve kenef ve havlı ve ma'ber-i kadîmi hâvî menzil-i mezkûrdan gayrı ism-i mâl itlâk olunur halı dahi olmayup dâyinlerinden halâd idemediklerinden verese-i müteveffâ mezkûreler menzil-i mezkûrun bey' ve semeni hıtamâya taksîm olunması re'y-i hâkime tefvîz etmeleriyle ma'rifet-i şer'le münâvebe virilüp mecme'i'n-nâs olan mahallerde müzâyede olunup iki bin üç yüz otuz guraşa karar-dâde olup ve ragabâtü'n-nâs külliyyen munkati' oldukda işbu bâ'isü'l-kitâb (...) oğlu Mehmed Ali'ye ve Ahmed ve Abdülkerim ma'rifet-i şer'le bey' ve temlîk ve teslîm olup ol dahi iştirâ ve temlîk ve kabûl idüp meblağ-ı mezkûr ile bin altı yüz otuz guraşa vereseten mezbûrlar ma'rifetiyle hırâmâna taksîm ve menzil-i mezkûr der-i keff-i yed ve müşterân-ı mezbûrların mülk-i müşterâları ve hakk-ı sarfları olup keyfe-mâ yeşâ' ve yahtâr mülkiyet üzre mutasarıf olmaları mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Tahrîran fi'l-yevmi's-sâbi' min şehr-i Şa'bân sene erba'a ve işrîn ve mieteyn ve elf.

Pazarbaşı es-Seyyid Halîl Tahmisli Halîl Ağa Arpacı Sa'îd Beşe Halîfe Abdülkerîm Beşe oğlu Abdurrahman Çulcu Seyyid Hasan Hasiroğlu Seyyid Yusuf Kilisli Hasan Efendi Seyloğlu Seyyid mehmed Çelebi Muhzırbaşı İsmail

Sahife 31**Hüküm no 56**

Akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vülâti'l-muvahhidîn ma'denü'fazli ve'l-yakîn râfi'u a'lâmi's-şerî'ati ve'd-dîn vârisü ulûmi'l-enbiyâi ve'l-mürselîn el-muhtassu bi-mezîdi inâyeti'l-meliki'l-mu'în Mevlânâ Halep kâdîsı zîdet fazâilehü ve iftihâru'l-emâcid ve'l-ekârim câmi'u'l-mehâmid ve'l-mekârim el-muhtassâni bi-mzîdi inâyeti'l-meliki'd-dâim dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılardan mîr-âhûr-ı evvel pâresiye Halep muhassılı Şerîf-zâde İsmail ve Halep mütesellimi İbrahim dâme mecdühümâ ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân Halep eyâletinde vâki' Hisarsol ve Cîsr-i Cedîd ve sâir kılâ' muhâfazalarına me'mûr ağavât ve zâbitân ve iş erleri zîde kadruhum bu def'a yigirmi bir senesi içinde martın sene be-sene tekmîl ve munkaziye olmayup yigirmi iki senesi Muharrem'inin ikinci günü tahmîl olmak hasebiyle yigirmi bir senesinden martın fîkdânı vâki' olduğundan mart mukâta'âtın zamân-ı zabıtları yigirmi iki senesinden i'tibâr olunmak kavâid-i mer'îyye-i mîriyyeden olunduğı misillü memâlik-i mahrûseti'l-mesâlik-i şâhânemde kâin kılâ'-ı hâkânem muhâfazalarına me'mûr yerlü neferâtının zamân-ı zabıtları mahremi olan ba'zı cizye ve avâriz ve mukâta'ât yaldızından ber-vech-i tedâhulve ocaklık mî'ayyen olan mevâcib-i seneviyyeleri dahi el-hâletü hâzihî martın fîkdânı sebebiyle sene be-sene geleceğı ecilden fi'l-asıl tedâhul vecihle ahz olunagelen mevâcibleri senesi senesine ahz eylemeleri dahi kavâid-i mer'îyye muhâlif ve münâfi olmağla imdi ol makûle emvâl-i mîriye sarfına mu'ayyen ocaklıkların yigirmi iki sene hâlleri küşâd ile ba'de-ez-în virilecek mevâcibleri yigirmi üç senesi evâilinde îrâd ve tasarruf olunmak şurût-ı kadîm ve şerâit-i dîn yine Devlet-i Aliyye ileri rıhtımından olmakdan nâşî siz ki muhassıl ve mütesellim-i mûmâ lehümâsız bu def'a baş muhâsebeden ihrâc ve derûn-ı emr-i şerîfime mevdû'an irsâl olunan sûret-i defter nâtık olduğu üzere Halep eyâletinde vâki' Hisarsol ve Cedîd ve sâir kılâ' muhâfazalarına me'mûr yerlü neferâtın Halep muhassıllığı ve Halep'de vâki' bâc-ı bâzâr ise Halep mukâta'ası mâllarından mu'ayyen olup martın fîkdânı takrîbiyle yigirmi iki senesinde küşâd olunan on yedi bin yüz dokuz guruş ocaklık mâlları mesârif-i mühimme-i müsta'cile-i mîriyyeye tertîb ve tahsîs kılınmağla keyfiyeti neferât-ı merkûmeye ve iktizâ idenlere ba'de't-tefhîm iki yüz yigirmi iki senesinde mâlım olan ocaklıklarına mahsûben mübâşirler geçirmeyüp bi-mennihî te'âlâ senesi senesi vüsûlünde ve sâdir olan evâmir-i aliyyem müciblerince cânib-i mîriyyem ve havâle olunan mahalde teşyîd

olunması husûsuna mezîd-i ihtimâm ve dikkat eylemeğin fermânım olmağın tenbîhen ve i'lâmen işbu işbu emr-i celîli'l-kadrim ısdâr ve sadr-ı a'zam tatarlarından Veli ile irsâl olunmuştur. İmdi vüsûlünde irâde-i kerâmet-ifâde-i şâhâneme tevcîhle idüğü mazmûn-ı emr-i şerîfimden ma'lûmunuz olduktan sonra (...) itâ'at-makrûnumı ocaklıklarını yigirmi üç senesi mâllarından ahz u istifâ ideceklerine cümleye i'lân ve işâ'ate ve cizye ve avâriz ve mukâta'ât mâllarından mu'ayyen olan ol mikdâr ocak akçesi yigirmi iki senesine mahsûben ashâb-ı ocaklığa virmeyüp ve virdürmeyüp vaktiyle sudûr iden evâmîr-i aliyem mûciblerince cânib-i mîriyye ve havâle olunan mahallere irsâl ve teslîme mezîd-i sa'y u gayret eyleyesiz siz ki mevlânâ ve ağvât-ı mûmâ ileyhim iş erlerisiz sizler dahi mûcib-i emr-i şerîfimle amel ve hareket ve hilâfından tehâşî ve mûcânebet eylemeniz bâbında fermân-ı âlişânım sâdir olmuştur. Buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yafte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-i âlişân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı münîfi üzere âmil olasız. Mahrûse-i Kostantıniyye

Hüküm no 57

Medîne-i Antakya nevâhîsinden Süveyde nâhiyesinde Makragun karyesi sâkinlerinden işbu sâhibü'l-hayrât ve'l-hasenât Ali bin İbrahim nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf-i enverde vakf-ı âti'z-zikre li-ecli't-tescîl mütevellî nasb ve ta'yîn eylediği karındaşı oğlu İbrahim ile Şeyh Mehmed (...) muhzırında şu vecihle takrîr-i kelâm idüp karye-i mezkûre ve toprağında vâki' bir kıt'a dut bağçasını Ayn-ı Cüfelân dimeğle ma'rûf bir tarafı Süleyman mesâcid-gerdesi ve bir tarafı cebel ve bir tarafı İnce Cemal tarlası ve bir tarafı İnce mehmed bağçasıyla mütenâhî ve mahdûd bağçayı tevâbi' ve levâhıkıyla taleben li-merzâti'llâhi te'âlâ vakf-ı ebedî ile vakf ve habs eyledim ve şöyle şart eyledim ki beher sene hâsıl olan irâdından bağça-i mezkûre iktizâ iden mesârifine harc u sarf idüp ve fazlasıyla fukarâ-yı mesâkîne it'âm idüp vakfiyyet üzere mutasarrıf olup evlâd-ı evlâd-ı evlâdı batnen ba'de-batnin karnen ba'de-karnin ber-vech-i meşrût mutasarrıf olalar ve batn-ı evvelin ekber ve erşedi mütevellî olup teslîm-i ile'l-mütevellî eyledükde mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâlis ve'l-ısrîn şehr-i Şa'bân sene selâse ve ısrîn ve mieteyn ve elf.

Süleyman Şehy Mehmed Şeyh Mehmed (...) İbrahim Cinli Şeyh Cemal Molla Kara Salih

Yusuf Acemi İbrahim Sofî Ali Bedevî İbrahim Süveydiyye Boz Beğ ve gayruhüm.

Sahife 32

Hüküm no 58-1

Hazret-i pâdişâh-ı âlem-penâh hallede'llâhü te'âlâ hilâfetühü ve ebkâhü Mahsûl-ı resm-i ihsân Antakya ve bâc-ı hasr ve bâc-ı bâzâr-ı ağnâm ve beytü'l-mâl ve yava ve kaçgun ve gayruhü ve kapan-ı revgan ve asel ve mum-hâne ve gayruhü ve dellâliye-i Kirbâs ve dellâliye-ihârîr ve bâc-ı siyâh (...) ve bâc-ı hamr (...) mezâri'-i mâlikâne. Fî 13 L 1223

An- kâmil 1948

Be-hisâb-ı

2838.5 asl-ı mâl

0160 mâl-ı zamm kalemiyye-i zamm

6992.5 100 20

0038 ilhâk-ı mâl-ı mukâta'a-i resm tamğa-ı Kıryas medîne-i der-Antakya 2996,5

Yalnız iki bin dokuz yüz doksan altı buçuk guruşdur.

Hüküm no 58-2

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân (boş) zîde kadruhü dîvân-ı hazîne-i Halep'e arz-ı hâl idüp mefhûmunda Halep muhassıllığı deymûsâtı aklâmından Antakya ihtisâbı mahsûlî mukâta'asını işbu bin iki yüz yigirmi üç senesi Şevvâlü'l-Mükerrem'inin on üçüncü gününden bir sene kâmil zabt eylemek üzere yalnız iki bin dokuz yüz doksan altı buçuk guruş asl-ı mâl ve kalemiyye ve ilhâk resm-i tamğa-yı Kıryas penbeleriyle uhdesine kayd olunmağın iltimâs itmeğle hazîne-i Halep'de mahfûz olan deymûsât defterlerine nazar olundukda mahfûz resm-i mukâta'a-i mezkûrun asl-ı mâlî bin dokuz yüz kırk sekiz guruş kâmil olduğu ve ibtidâ-yı zabtı mâh-ı şevvâli'l-mükerrem'in on üçüncü

gününde merkûmun guresine kayd ve mâl-ı iltizâmı olan meblağ-ı mezburuna beş yüz guruş ber-vech-i peşîn edâ ve kusûr kalan meblağı dahi zilka'de ve zilhicce ve muharrem ve safer ve rebî'u'l-evvel ve rebî'u'l-âhir ve cemâziye'l-evvel ve cemâziye's-sânî işbu sekiz mâh zarfında hazîne-i Halep'e edâ ve teslîm etmek üzere iltizâmına tâlib ve ma'mûlün bih deyn-i temessükî virmeğle mûcebince uhdesine kayd olunup yedine işbu şart-nâme virilmiştir. Gerekdir ki vech-i meşrûh üzere mukâta'a-i mezbûrî târîh-i mezkûrdan zabt u rabt için işbu zabt-nâme ve mûcebince Antakya kâdîsına hitâben dîvân tezkeresi virilüp taraf-ı âhardan müdâhale olunmaya. Tahrîran fi'l-yevmi's-sâlis aşera şehr-i Şevvâli'l-Mükerrerrem sene selâse ve mieteyn ve elf. Fî 23 L 1223

Mahruse-i Kostantiniyye

Hüküm no 59

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hukkâm ma'denü'l-fazli ve'lyakîn Antakya kâdîsı Efendi zîde fazlühû tezkere-i dîvâna vâsıl olıcak ma'lûm ola ki işbu bin iki yüz yigirmi üç senesine mahsûben ibtidâ-yı zabtı sene-i mezkûre şevvâlü'l-mükerrerminin on üçüncü gününde olmak üzere Halep muhassıllığı deymûsâtı aklâmından olan ihtisâb-ı nefsi Antakya mukâta'asının sene-i sâbık mâl-ı mîrîsiyle müceddeden ilhâk olan resm-i tamğa-yı Kıryas penbe maktû'asını işbu dârende-i tezkere-i dîvân kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân ağa zîde kadruhû nef' u zarar kabûliyle der'uhde ve iltimâs olunup yedine virilen şart-nâme ve şurûtı üzere mâl-ı iltizâmının edâsiyçün Halep hazînesine ma'mûlün bih deyn temessükü virmeğle teessükü zabt olunup mu'tâd üzere mukâta'a-i mezbûreyi zabt u rabt eylemek için işbu dîvân tezkeresi tahrîr olunup gönderilmiştir. İnşâe'llâhü te'âlâ vüsûlünde gerekdir ki mukâta'a-i mezkûreyi ve ilhâk olunan resm-i tamğa-yı Kıryas mukâta'ası târîh-i mezkûrdan zabt u rabt ve taraf-ı mîrîye âid ve râcih olan rusûmât-ı âdiyyesin ahz u kabz etdirmekde muzâheret yüz guruşuna ziyâde vâki' olan beytü'l-mâl tarafına zabt olunmak üzere mezbûrî müdâhale itdürmeyüp beytü'l-mâli sıyânet ve mûcib-i tezkere-i dîvân ile âmil olasız. Fî 17 L 223 mahrûse-i Halebi's-Şehbâ

Sahife 33**Hüküm no 60**

Medîne-i Antakya nevâhîsinden Süveyde nâhiyesinde Zeytûniye karyesi mütemekkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Abdülmesîh veled-i Berhom'nun sulb-i sagîr oğulları İlyas ve Corci'ye ve sagîre kızı Marta mürd olan cedleri Berhom veled-i Corci bi-hasebi'l-irsi's-şer'î isâbet ve intikâl iden hakk-ı irsiyyelerini hıfz u himâyet ve tesviye-i ümûrlarına bir müstekîm vasî nasb olması lâzım ve mühim olmağın sagîrûn-ı mesfûrların ammileri Siyameki oğlu işbu bâ'isü'l-kitâb Yasef vasî olmağla evlâ ve enfa' olduğu zeyl-i kitâbda muharreru'l-esâmî Müslimîn huzûr-ı şer'a lede'l-ihbâr hâkim-i muvakkı'-ı sadr-ı kitâb tûbâ leh ve husn ü me'âb Efendimiz Hazretleri mesfûr Yasef'i vasî nasb ve ta'yîn idüp ol dahi kabul ve merâsimini kemâ-yenbağî edâya ta'ahhüd ve iltizâm idüp i'âde-i kelâm ider ki vasîleri olduğum sagîrûn-ı mezburûnlar nafaka ve kisve-bahâya eşedd-i ihtiyâc ile muhtâc olmağın mikdâru'l-kifâye taraf-ı şer'den nafaka ve kisve-bahâ farz ve ve takdîr idüp harcu sarf a ve vakt-i zarûretde istidâne ve lede'z-zafer sagîrûn-ı mesfûrlârın mâlına rucû'a târîh-i kitâbdan izin birle mâ-hüve'l-vâkî bi't-taleb ketb ü imlâ olundu fî'l-yevmi't-tâsi' ve'l-işrûn şehr-i Zilka'de sene selâse ve mieteyn ve elf.

Seyyid el-Hac Feyzullâh Efendi Yusuf Efendi (...) oğlu Çelebi Mehmed Beşe Bakkal es-Seyyid Mehmed Molla Ömer İmam-ı câmi' Sârimiyeye Kâtib-i mahkeme el-Hac Mustafa Efendi Kâtib-i mahkeme Molla Ali Muhzırbaşı İsmail ve gayruhüm

Verd oğlu Abdülhâlik Abdülgafûr oğlu karındaşı (...) karındaşı Abdünnûr Emîn oğlu Abdülmesîh (...) zeytûniye Süleyman Kâhya

Hüküm no 61

Medîne-i Antakya nevâhîsinden Süveyde nâhiyesinde Zeytûniye karyesinde mütemekkin iken bundan akdem bâ-hükm-i şer'î cezâsı tertîb ve kabûl olan Berhom veled-i Corci'nin verâsetini zevce-i metrûkesi Kateri binti Abdullah ile sulbiyye-i kebîre kızı Meryem ve oğlu Siyameki ve oğlu Yasef 'e ve diğeri Abdülmesîh nâm oğlunun oğulları sâgîrân İlyâs ve Corci ve sagîre kızı Maryam munhasıra olup verese-i mesfûrûndan Yasef bin Abdülmesîh meclis-i şer'-i şerîf-i enverde işbu bâ'isü'l-kitâb atûfetlü el-Hâc

Ebu Bekir Ağa muhızırında şu vecihle takrîr-i kelâm idüp menkûl mesfûr Abdullâh''ın duyûnı olmak hasebiyle duyûnı edâ olmadıkça terekesine vereseşi tarafından vaz'-ı yed olunmak üzre mûmâ ileyh el-hâc Ebu Bekir Ağa ma'rifet-i şer'le tenbîh idüp ba'dehû duyûnunu edâ ve kabûl eylediğimiz ecilden kendü nefsim asâleten ve ceddem Katherine ve ammetim Meryem ve sagîrûn-ı mezbûrunlara bâ-hüccet-i şer'iyeye vesâyet-i deyn-i menkûl-ı mezkûrî edâya ta'ahhüd birle âmme-i tereke-i menkûl-ı mesfûrî cümleten bizlere teslîm eyledi ve ben dahi asâleten ve vekâleten ve vesâyet ahz u kabz ve teslîm oldum ve ağa-yı mûmâ ileyh hazretlerinin taht-ı yed-i tasarrufunda menkûl-ı mesfûrun nakîr u kıtmîr bir pâre ve bir akçelik mâl ve eşyâsı kalmayup cümlesi tarafımıza tamâmen ve kâmilen teslîm olup ve zimmetini ibrâ-yı âmm ile ibrâ ve istifâ dahi eyledik didiklerinde gıbbe't-tasdîki's-şer'î mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb ü imlâ olundu. Fî gurre-i Zilhicce sene selâse ve ısrîn ve mieteyn ve elf.

Hâlâ me'zûnün bi'l-iftâ müderrisîn-i kirâmdan fazîletlü es-Seyyid el-Hac Ahmed Efendi, sâbıkâ me'zûnün bi'l-iftâ Şemseddin-zâde fazîletlü Osman Efendi, hâlâ kâim-makâm nakîbü'l-eşrâf fazîletlü el-Hac Abdünnâfi' Efendi, Emîn-i fetvâ-yı şerîf hâfiz el-Hac Ahmed Efendi, Hâfiz el-Hac Yahyâ Efendi el-Hac Nâşir Efendi, Ömer Efendi imâm-ı câmi'-i Sârimiye.

Bakkâl es-Seyyid Hâc Mehmed, Bakkâl es-Seyyid Kâsım, Bakkâl Kara Ali Beşe, Bakkâl Kâşif Molla Osman, el-Hac Mustafa Kâtib-i mahkeme Muhzırbaşı İsmail Ağa

Sahife 34

Hüküm no 62

Merkûm kahyânın hıyâneti zuhûruyla katline sebep ihdâs eyledikleri arîza-i kerîheleri
(okunamadı)

Sahife 35

(okunamadı)

Hüküm no 63

Medîne-i Antakya mahallâtından Samara Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan es-Seyyid Ahmed bin es-Seyyid Mustafa'nın terekesi zevce-i menkûhası Asiye bint-i müderrisîn-i kirâmdan Hâfız el-Hâc Yahya Efendi ile ve ammesi Hadîce binti İsmail Efendi ve dâîsi es-Seyyid Osman Efendi es-Seyyid Ahmed Efendi ve sülüs-i mâla vasiyy-i muhtâr olan el-Hâc Yahya Efendi'ye ihsârı ba'de't-tahkîk merkûm es-Seyyid Osman Efendi meclis-i şer'-i enverde işbu bâ'isü'l-kitâb merkûmlar taraflarından vekîl-i müstehîl-i şer'isi olan türbedâr Şeyh Osman Efendi bin Mehmed müvâcehesinde ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp mûrisim müteveffâ-yı mezbur es-Seyyid Ahmed fevt oldukda terekesi urûz ve akâr olup ve sülüs-i vasiyeti dahi olmağla bi'l-cümle terekesini ve sülüsünü müvekkilân-ı mezbûrûn ahz u kabz etmeleriyle ben dahi bana isâbet iden hisse-i irsiyyemi vâzi'i'l-yed olan müvekkilûn-i mezbûrûndan taleb ve da'vâ eyledikde beynimizde muslihûn tavassut idüp beni verese-i mezbûrûn alâ-tarîki't-tehâru'î-ş-er'î iki bin guruş nukûd ve Büyük Karaçay'da olan eşyânın sülüsen bin guruşuna cem'an üç bin guruş üzerine akd-i fesh eylediklerinde ben dahi sulh-ı mezbûrî kabûl ve bedel-i fesh olan iki bin guruşla eşyânın mezkûr sülüsü bin guruşa cem'an üç bin guruşa müvekkilân-ı mezbûrun yedlerinden kalîl ü kesîr celî ve hafî bi'l-cümle terekesinden hisseme düşmesine müte'allik âmme-i da'vâ-yı dîn ve kâffe-i metâlibâtdan müvekkilûn-i mezbûrûnun zimetlerini ibrâ-yı âmm-ı sahîh-i şer'î ile ibrâ ve iskât eyledim dedikde gıbbe't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb olundu. Fi'l-yevmi't-tâsi' min cemazie-ula rub'a ve'l-ışrîn ve mieteyn ve elf.

Altun, incü olup ve sülüs-i vasiyeti dahi oğlu

Me'zûnün bi'l-iftâ fazîletlü el-Hâc es-Seyyid Ahmed Efendi sâbıkan müftî fazîletlü Osman Efendi Şemseddin-zâde ve nakîbü'l-eşrâf el-Hac ve fahru'l-ulemâ el-Hâc Mustafa Efendi Şemseddin-zâde ve el-Hâc Hüseyin Efendi Şemseddin-zâde ve ibrahim Efendi Şemseddin-zâde ve emîn-i fetvâ el-Hâc Mustafa Ahmed Efendi el-Hâc Nu'mân Efendi ve Seyyid Tâhir Mehmed Efendi ve Sadık Efendi ve el-Hâc Mehmed Efendi ve el-Hâc Yusuf Efendi Şemseddin Efendi Şemseddin-zâde

Sahife 36**Hüküm no 64**

Defter-i mâl-ı avâriz ve bedel-i nüzül kazâhâ-i Antakya ve kuseyr ve tevâbi'ihâ

Vâcib sene 1224 erba'a ve işrîn ve mieteyn ve elf

Nâhiye-i Kuseyr hâne 78	Nâhiye-i Altunözi hâne 33 M (mücerred) 2	Nâhiye-i Cebel-i Akra' hâne 67	Nâhiye-i Süveyde hâne 36,5
Yekûn: Hâne 170,5 / 14			

Be-hisâb-ı

1708

1

0361 .5 berâ-yı maktû'-ı (...) tâbi'-i Antakya

2070 1.5

Yalnız iki bin yetmiş guruş on beş pâredir.

Vech-i meşrûh üzre işbu bin iki yüz yigirmi dört senesine mahsûben hazâhâ-i mezkûrenin avâriz ve bedel-i nüzül hânesinin kurâhâ-i Antakya'nın yalnız iki bin yetmiş guruş on beş pâre Halep hazînesinde mahfuz olan maktû'ât defterlerinden aynı ile nakil ve ihrâc olundu. Fî 3 M 224

Hüküm no 65

Ve defter oldur ki medîne-i Antakya nâhiyesinde Zeytûniye karyesi mütemekkinlerinden iken bundan akdem hıyâneti zâhir olup ber-nehc-i şer'î maktûlen helâk olan Ebu Saba Cercu veled-i verâseti zevce-i metrûkesi Katherine ve sulbiyye-i kebîre kızı Maryam ve oğlunun oğlu kebîr Yasef ve diğere oğlu oğulları sagîr Corciya ve İlyas ve sagîre kızı Marine munhasıra olup verese-i kebîr ve kebîre ve ahâlî-i verese-i mezkûre ma'rifetleri ve ma'rifet-i şer'le tahrîr ve beyne'l-verese bi'l-farîzati's-şer'iyye taksîm olunan muhallefât defteridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Hurrîre fi'l-yevmi'l-hâmîs aşer amin şehri Şa'bâni'l-Mu'azzam sene selase ve işrîn ve mieteyn ve elf.

Müsta'mel yorgan 7 aded müsta'mel döşek 8 aded 80 guruş	Ceyyid yasdık 10 aded minder 4 aded 35 guruş	Müsta'mel kilim 5 aded seccâde 2 aded 55 guruş	Çârşeb 2 aded 5 guruş
Kazgan 15 guruş	Şorba kazganı 15 guruş	Tencere ma'a tabak 4 aded 20 guruş	Ta'am sinisi 1 aded 10 guruş
Lokma ? 2 aded 12 guruş	Leğençe 2 aded 10 guruş	Sahan leğen kebîr sagîr 108 aded 25 guruş	Yeni ibrik 2 aded 7 guruş
Çuval 1 aded (...) (...) 3 aded 21 guruş	Sandık 2 aded 5 guruş	Anbar sandığı 2 aded 15 guruş	Kahve ibriği 2 aded aded 5 guruş
Hâbiye şamdan 2 aded 7 guruş	Karye-i mezkûrede mütemekkin oldukları menzil 700 guruş	Nukûd ve düyûn 53 guruş	Tüfenk 2 aded 45 guruş
Piştov 3 aded 33 guruş	Nacak 3 aded 15 guruş	Karye-i mezkûrede nisf-ı üzüm bağı 240 guruş	Yine karye-i mezkûr toprağında tut ve üzüm (...) 100 guruş
Cercu Saba bağçası dimeğle ma'rûf dam dolap 3 aded yükü 8 aded 1600 guruş	Makabrun toprağında vâki' bağça Pazar yükü 2 aded 450 guruş	Zeytûniye toprağında Mismâr Haydar bağçasının sülûsân hissesinin pazari yükü 200 guruş	Mahtubiye bağçasından rubu' hissesini pazari yükü 4 aded 850 guruş
Levşiye toprağında çakçak bağçasından nısf hissesi Pazar yükü 2 aded 350 guruş	Cüdeyde toprağında hünkâr-zâde bağçası dimeğle ma'rûf dam dolap bazar yükü 1850 guruş	Yine Cüdeyde toprağında Karagöz bağçasından nısf hissesi. Pazar yükü 2 aded 450 guruş	Koyun kebîr sagîr 25 aded 150 guruş
Keçi kebîr sagîr 31 aded 185 guruş	İnek 4 aded 80 guruş	Çift öküzü 4 aded 80 guruş	Çift camuzı 4 aded 300 guruş
Dişi camuz 5 aded 350 guruş	Potuk 3 aded 70 guruş	Merkeb 2 aded 35 guruş	Beygir 1 aded 80 guruş
Arz-ı habur 1 kıt'a 250 guruş	Vakf-ı mezra'ada arz-ı maktû' 135 guruş	Cevheriye mezra'asında arz 1 kıt'a 140 guruş	Arz-ı harbî 1 kıt'a 150 guruş
Arz-ı süberan 110 guruş	Arz-ı minhak 80 guruş	Der-zimmet-i Ali bin Semmâk 150 guruş	Der-zimmet-i ibni Nesli 162 guruş
Der-zimmet-i Yusuf Akra' 110 guruş	Der-zimmet-i Abdullah köşkad	Der-zimmet-i Ahmed mer'î 120 guruş	Der-zimmet-i Özbeğ 70 guruş
Der-zimmet-i (...) 222			

guruş			
Cem'an yekün: 10336			
Minhe'l-ihracât			
resm-i kismet-i âdî 207 guruş	Kâtibiyye kaydiye M 2 17 guruş	Hüddâmiye M 9 25 guruş	İhzâriye M 7 8 guruş
Yekün: 258,5			

Sahnü'l-bâkî 10077,5

Cem'an yekün 10077,5

Hisse-i zevce-i mezbure Katerine 27,5 pâre 1659 guruş	Hisse-i binti'l-mezbûre Maryam 30 pâre 5038 guruş	Hisse-i ibni'l-ibn Cercu 29 pâre 1089 guruş	Hisse-i ibni'l-ibn İlyas 29 pâre 1079 guruş
Hisse-i binti'l-ibn Maryam 34,5 pâre 539 guruş			

Sahife 37

Hüküm no 66

Memâlik-i mahrûsede vâki' ehl-i zimmetden Yehud ve Nasârâlarının şer'an ru'ûslarına madrub olan cizyeleri beytü'l-mâl-i müslimînin emvâl-i şer'iyyesinden olmağla sâbıkı üzre a'lâ ve evsat ve ednâ ihtiyârıyla evrâk-ı cizyesi (...) üzre küşâd ve bin iki yüz yigirmi dört senesi muharremü'l-Harâm gurrresinden tevzî'ine mübâderet olunmak bâbındanhatt-ı hümayûn meymenet-makrûn sâdır olmağla Halebü'ş-Şehbâ kazâsında ve tevâbi'inde sâkin ve mütemekkin yerlü ve yabancı ve mürûr ve ubûr iden ehl-i zimmete keferre ve Yehûd ve onlar da Acem tâifelerinin şer'an üzerlerine edâsı lâzım gelen cizye-i şer'iyyelerinin bin iki yüz yigirmi dört senesi Muharremü'l-Harâm gurrresinden tevzî'ine mübâderet eylemek üzre bin dört yüz altı a'lâ ve on bir bin dört bin dokuz yüz altmış evrâk ile ciyâbeti Halep muhassılı işbu râfi'u tevkî'-i refi'i's-şân-ı hâkânî iftihâru'l-emâcid ve'l-ekârim Şerif-zâde dergâh-ı mu'allâm kaptıbaşılarından es-Seyyid Ali dâme mecdühûye der'uhde ve tefvîz olunup bu berât-ı âli-şânı virdüm ve buyurdum ki cizyedâr-ı merkûm varup gurre-i Muharremü'l-Harâm'da hâkimü'l-vakt

müvâcehesinde mîrî mühriylr memhûr cizye boğçasının mühürleri fekk ve evrâkda olan mühürleriyle tatbîk olundukdan sonra bir kîseye vaz' ve vilâyet kâdîsı mühürleyüp Dersa'âdetüme irsâl eyleyeler ve kalem-i mezbûra tâbî' her belde ve karyede sâkin ve mütemekkin yerlü ve yabancı ve mürûr ve ubûr iden ehl-i zimmete keferre ve Yehûd ve ibrâsına (...) ve Acemlerinin ta'yîn hükmüne dâhil olup şer'an cizyeye müstehakk olan gulâmları gereği gibi takayyud ve ihtimâm ile tefehhus olunup esnâf-ı selâseden kağnı sınıfdan add ü i'tibâr olunursa hatt-ı hümâyun-ı şevket-makrûn virilen nizâm-ı cedîd mücebince zâhiru'l-gınâ müksir olanlardan a'lâ i'tibârıyla on iki esedi guruş ve evsatu'l-hâl olanlardan altı guruş ve fakîr mu'temedlerden ednâ i'tibârıyla üç guruş alınup ve aynı esedi guruş tedârikinde acz ve usreti olanlardan aynı guruş talep olunmayup ecnâs-ı nukûddan ne gûne akçe getürürler ise hâlisü'l-ayâr ve tâmmü'l-vezin olanları râyici üzre istanbul altını findık sekiz guruşa ve esede bedel zer-i mahubî altmış guruşa ve Mısır zer-i mahubî beş guruşa ve findık yedi guruşa ve tuğralı sâğ pârenin ve tek ve kırk adedi bir guruşa ve seksen a'dâdı iki bin ve yüz adedi yüzlük hesâbla alınup mâlî cizye bu vecihle sabâbet ve tahsîl şurût-ı mukarrere-i mezkûre kemâl-i ihtimâm ve i'tidâl üzre mürâ'ât olunup haddi tecâvüz ve te'addî ile sebîl-i sadâkat ve tarîk-i istikâmetden udûl idenlerin şer'an cezâları tertîb oluna ve ehl-i zimmet-i keferenin her birine mîrî mühriyle memhûr eşkâlleri kitâb ta'yîn olunmağla müctemi' olan mâl-ı cizyeden hîn-i muhâsebede karyelerine mahsûb olunmak ve memâlik-i mahrûsemde vâki' evkâf karyelerinde sâkin ehl-i zimmetden selâtn-i izâm ve vüzerâ-yı kirâm ve mîr-i mîrân ve sâirlerinin havâs ve ocaklıklarına dâhil ve ba'zı esbâba binâen defterden ifrâz-ı maktû'a olan râhib ve patrik ve keşiş ve bir tarîkiyle ellerine berât alup tercümanlık ve Müslümanların mu'âfiyet iddi'âsında olanlar bi'l-cümle ref' ve mâ-dâmeki iktisâb-ı ummâla kâdir olup iktisâbdan mâni' ol zamânda ve âhiru'l-mevt (...) veyâhud ekserî zamânda marîz olmak gibi i'tizâr-ı sahîlhası olmaya sâir ehl-i zimmetden istisnâ olunmayup cümlesinden vech-i şer'î üzre muhtemel ve istihkâklarına göre yedlerinden esnâf-ı selâse i'tibârıyla cizyeleri ciyâbet olunmak ve cizyeye müstehak olmayan sabî ve zâhiru'l-gınâ olmayup Yörükân amel-mande olup bir vecihle kâr u kesbe iktidârı olmayanlardan hilâf-ı şer'-i şerîf talep olunmamak ve ehl-i zimmetden (...) ve def'aten edâsıyla özrü olanlardan mâ-adâ ancak fakîr mu'temedlerinden dört taksit ile cem' u tahsîl idüp lâkin cizyedârlar mâl-ı cizyeyi vakt-i zamânıyla hazîne-i âmireye teslîm eyleyeler. Nassan ve işhâden îcâb eden vâridât-ı

şer'îden ve beytü'l-mâl-ı Müslimîn olmağla ehl-i zimmet sukût-ı cizyeyi müstelzim olduğundan sâlim iken züll ve sıgâr iken müstehakk oldukları cizyeleri virmek için bî-vecih özür îrâdına ictirâ veyâhud bir tarîkle ana virir de ihtifâ yâhud i'lâna müstehak iken (...) müstehak iken ednâya cizyesin virmeğe tasaddî ideri olur ise cizye-i şer'îyyelerinden imtinâ' eyledikleri için o makûlelerin rakîbesi üzerine madrûb olan cizyeleri alındıktan sonra müstehak oldukları cezâları eşedd-i ikâb ile tertib oluna ve ahâlî ve ümmetden ba'zı zî- kudret kimesnelerin bağ ve bağça ve çiftlik ve değirmen ve mandalarından çoban ve dükkâncı ve Teroğlan nâmıyla ve sâir bahane ile ehl-i zimmet istishâb ve cizyelerin virdürmeyüp bu gûne harekete cesâret edenler bâ'is-i hizlân idilürler. Ukûbât-ı şedîde ile mu'âkab olacaklarını mukarrer ve muhakkak bilüp selâmet-i hâlleri için kemâl-i intibâh üzere hareket eyleyeler ve cizyedârlar birbirlerinin hakkın ve sene-i (...) dâhil olmayan re'âyâyâ hîle ile hafiye evrak gönderüp tevzî' olunduğu şer'an sâbit oldukda virdüğü evrâkı girü gönderüp akçesin bi't-tamâm tahsîl ve asıl hazînedârlarına teslim ve tahmîl ve istihkâklarına göre mugâlebesine dâhil oldukları cizye ve artıktan virilüp ber-vech-i ta'allül ve muhâlefet etdirilmemek ve ba'zı re'âyâ sâkin olduğu kasaba ve karyelerinde mukîm ve mütehavvil a'lâ veyâhud evsat ve ednâ kağıd alup mîrîye gadr eylemek ihtimâli olur ise ol asılların ahâlîsi beyninde (...) nazar olunup esnâf-ı selâse kangı sınıftan add ü i'tibâr olunur ise vech-i şer'î üzere tahmîl ve istihkâklarına göre cizyeleri (...) olunmak muktezî iken ba'z-ı mahallât ve kurânın kocabaşları kendü cizyeleri tahkîk için topdan evrâk alup re'âyâyâ istihkâklarına göre virmeyüp mâlî her ne ise hesâbı hilâf-ı şer'-i şerîf ale's-seviye tevzî' olduğu sem'-ı hümayûnuma ilkâ olunmağla böyle gussa-i kerîhiyye dahi men' olup her bir ehl-i zimmetin tahammüllerine göre cizye (...) cizyeleri ciyâbet olunmak hâsıl-ı kelâm-ı hilâf-ı şurût-ı berât-ı âlîşân bir ferdi hâric ve kağıdsız kalmamak şurûtıyla (...) üzere her birinin tahammül ve istihkâklarına göre evrâkları virüp cizyedârları ciyâbet oldukda kasaba ve kurâ üzerlerine (...) oldukda tarh u tahmîl olunduğu haberleri olur ise imhâl bu gûne harekete cesâret idenlerin cezâları tertîb olunduğu mukarrer berât-ı âlîşân re'âyâ fukarâsından başka ma'îşetin dahi (...)

Sahife 38

Kezâlik kudât ve nüvvâb (...) nâmiyla re'âyâ fukarâsından ve ummâl-i cizyeden kalîl ve kesîr min-ba'dî's-sene mutâlebe eylemeyeler. Şöyle ki kâdîlar ve cizyedârlar celb-i mâl sevdâsıyla re'âyâyâ zulüm ve te'addî iderler ise sıran ve alenen tefahhus olunup izin aldıkları olur ise Âsitâne-i Sa'âdet'üme irsâl şer'an mahkeme haklarından gelinüp bu berât-ı âlîşânımın şurûtuna murâ'ât olunup fazîletlü voyvodalar ve kurâ tâyisesi ve sâir sükkân-ı vilâyet ve bi'l-ittifâk cizye ciyâbeti husûsunda cizyedâra muhâlefet ideri olurlar ise haklarından gelinmek üzere isim ve resmleriyle defter ve cizye muhâsesine teslîm ideler ve cizyedârlar kazâ ve kurâyâ tevzî' eyledikleri evrâkı kolcular virilmeyüp işkâline kağıd virmeyüp hîn-i iktizâda def'-i iştibâh için tatbîk olundukda mutâbık olunmak için kaleminde hıfz olunan mühürleriyle işbu berât-ı âlîşânımda ta'yîn olunan şurût icrâsına ihtimâm eyleler. Şöyle bileler. Alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Mahruse-i Kostantiniyye.

Hüküm no 67

Medîne-i Antakya Kanavât Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem diyâr-ı âhârda fevt olan Mehmed bin Ahmed Beşe'nin verâseti zevce-i metrûkesi Halîme bint-i Hacı Hasan ile sulbiyye-i sagîre Fâtîma'ya ve li-ebeveyn kız karındaşları Hadîce'ye ve gâib ani'l-belde Âişe'ye munhasıra olduğu inde's-şer' zâhir olmağla müteveffâ-yı mezburun deyn-i kesîreye mübtelâ olmağla terekesi deynine vefâ etmediğine re'y-i hâkimi's-şer'a tevfiiz ve terekeden keff-i yed etmeleriyle tereke-i müteveffâ-yı mezbûrî bâ-ma'rifeti's-şer' müzâyede ve fûruht olundukda beher guruşa on yedi buçuk pâre isâbet idüp bâ-ma'rifeti's-şer'î hıramâdan teslîm olan defterdir ki ber-vech-i âtî beyân olunur. Tahrîran fi'l-yevmi's-sâbi' ve işrîn min şehri Zilhicce selâse ve işrîn ve mieteyn ve elf.

Çuval ve köhne kilim 2 aded 16.5 guruş	Köhne entâri ve gömlek 5 guruş	Def'a çuval 5 guruş 5 pâre	Bileği taşı (...) ve kurâda ve bıçak 16.5 guruş
Zimmî ayâs 8 aded 40 guruş	Çorap 250 158	Öbek ma'a çuval	İğne kutusu 35 guruş
Lüle ve hurde heğbe 29 guruş	Kutu derûnunda hurde 50 guruş	Def'a hurde 12 guruş	Sofa nişi ve kürek 47 guruş
Şal cübbe ve gömlek	Zurna 15 aded 56	Fes-i cedîd 4	Taş kapak ma'a sepet 32 guruş

23 guruş	guruş	aded 19 guruş	
Def'a hırdavat ve teneke ve harc 30 guruş	Tencere ve çuval 2,5 guruş	Dibek el ve hurde 5,5 guruş	Tencere 2 aded ve sahan 2 aded lenger 3 aded ve tas 2 aded 23 guruş
Köhne cild ve çuval 2,5 guruş	Buhur çadırı sibâkı 22 guruş	Cehiz bahâsı 115,5 guruş	Mahall-i mezburda bir meskende olan hissesi 50 guruş
Toprakhisar'da vâki' zeytun eşcârı 33 aded 250 guruş <u>200</u> 050 iki yüz guruşa rehîn olan deyn edâ			
Cem'an yekün: 1080			

Minhe'l-ihracât:

Lazkiye'de olan mesârif 40,5 guruş	Lazkiye kirâsına 31 guruş	Hammâliye ve kabâtiyye 1 guruş	Resm ma'a harc 107
Sahîhu'l-bâkî: 899,5 hıramâdan taksîm olunan meblağdır.			

Deyn-i hizmet be-nâm Halebî Seyyid Ahmed	1492
<u>0652,5</u> hıramâdan	
061.5 guruş 4 pâre (...)	
038 guruş 2 pâre zuhur iden altmış rubu'dur.	

Deyn-i müsbet be-nâm (...) (...) ve Seyyid Ahmed	
300	
<u>131</u> hıramâdan	004.5
(...)	
007.5 zuhûr iden	

Deyn-i müsbet be-nâm Süleyman ibni Ahmed Ağa	
64.5	<u>28</u>
hıramâdan	00.5 9 pâre
01.5 zuhur iden	

Deyn-i müsbet be-nâm zevce-i mezbûre Halîme Hâtun	
100	
<u>100</u> mihr-i mezbûr Halîme	

200

87.5 hıramâdan

002.5 guruş 7 pâre (...)

005 zuhur iden

Deyn-i müsbet be-nâm Ali (...)

74

30 hıramâdan

01.5 guruş 4 pâre zuhûr iden

Harrara hâze'd-defteru bi-ma'rifeti ashâb-ı düyûn (...) bi-medîneti Antakya

Sahife 39**Hüküm no 68**

Sekban fesholduğı emr-i şerîf suretidir.

Düstürün-ı mükerremûn, müşîrûn-ı müfahhamûn, nizâmü'l-âlem müdîru'l-cumhur bi'l-fikri's-sâkıb mütemmimû-ehâmm-i bi'r-re'yi's-sâkıb mûmehhid-i bünyâni'd-devleti ve'l-ikbâl müşeyyidû erkâni's-sâdâti ve'l-iclâli'l-muhakkıkûn bi-sunûf-i avâtıfı'l-meliki'l-a'lâ Anadolu'nun orta kolunda vüzerâ-yı izâm edâma'llâhü te'âlâ iclâlehüm ve a'zamü'l-ümerâi'l-kirâm bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în Mevlânâ-yı fihâm zîdet fazâilühüm ve mefâhiru'l-kudâti ve'l-hukkâm me'âdinü'l-fazâil-i ve'l-keâm kudât ve nüvvâb zîde fazlühüm ve mefâhiru'l-emâcid ve'l-a'yân ve hânedânân ve a'yân ve serdârân ve vücûh-i memleket ve bi'l-cümle iş erleri ve söz sâhipleri zîde mecdühüm tevkî'-i refî'-i hümâyûna vâsıl olıvâk ma'lûm ola ki bundan akdem Rumeli ve Anadolu taraflarından hânedân ma'rifetleriyle tahrîri irâde olunan sekbân mâddesi mûcib-i ihtilâl olduğundan derhâl taraf-ı hümâyûnumdan fesh olunmuş olduğı husûsı mukaddemce mahsûs-ı evâmîr-i aliyyem neşriyle cümleye i'lân ve iş'âr olunmuş ise dahi bu mâdde için hânedân-ı mûmâ ileyhim ve sâir hiç ferd hakkında bir gûne tesviyet ve irâde olmadığı ve herkes (...) oldukları musâlahada Devlet-i Aliyye'mi kemâ-hüve'l-matlûb tesviyet ve ru'yet ve zîr-i irâdelerinde olan fukarâ ve zu'afânın himâye ve sıyânetleriyle ve taraf-ı hümâyûn için cümleden isticlâb-ı da'avât-ı hayriyyeye bezl-i makderet eylemeleri ehass-ı matâlib-i dâverânem idüğü zâhir ve âşikâr olmağla i'lâmen ve te'kîden işbu emr-i şerîfim ısdâr ve sadr-ı a'zam tatarlarından Salih zîde hadruhû ile

irsâl olunmuştur. İmdi siz ki vüzerâ-yı müşâr ve mîr-i mîrân ve mevlânâ hânedân ve a'ÿân ve serdârân ve sâir mûmâ ileyhimsiz keyfîyet ma'lûmunuz oldukda herkes mutmainnü'l-kalb olup mazmun-ı emr ve irâde-i şâhânemi sagîr u kebîr bâÿ u gedâ herkese tekrâr i'lân ve işâ'ate ve zât-ı şevket-me'âb-ı cihândârâneme ve râfî'u cenâb-ı hâlik-ı'l-berâyâ olan aceze-i memleket ve fukarâ-yı ra'ıyyetin herhâlde himâyet ve sıÿânetleri istihâl-i esbâb-ı âsâÿış ve istirahatleri esrine ve isticlâb-ı mehâsin-i teveccühât-ı mülûkâne ve bi'l-ittifâk ve ihtimâm ve dikkat ve hılâfından be-gâyet ittikâ ve mübâ'adet eylemeniz bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki vusul buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzre şeref-yafte-i sudûr olan fermân-ı vâcibi'l-ittibâ' ve lâzımü'l-ımtisâlin mazmûn-ı itâ'at-makrunıyla amel ve harekete ve hilâfından hazer ve mücânebet eyleyesiz. İşbu mezkûr alâmet-i şerîfe i'timâd kılsız. Tahrîran fi'l-evâhiri şehri Şa'bâni'l-Mükerrem sene selâse ve ısrîn ve mieteyn ve elf. Mahrûse-i Kostantniyye.

Hüküm no 69

Cizye tahsîl tezkere sûretidir.

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hukkâm ma'denü'l-fazli ve'l-keîâm Antakya kâdîsı Efendi zîde fazlühû tezkere-i dîvânî vâsıl olıcak ma'lûm ola ki işbu bin iki yüz yigirmi dört senesi mahsûb olunmak üzre Halep muhassıllığı aklâmından Antakya ve Kuseyr ve Şugur kazâlarında vâki' tezkere kurâ ve mukâta'ât ve maktû'âtın öteden berü tahsîline bir tahsîldâr nasb ve ta'yîn olnageldüğünde işbu sûret-i tezkere-i dîvânî kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân (...) ağa zîde kadruhû Halep hazînesinden ihrâc olunan ma'mûlün bih nişânlu ve mühürlü defter mücebince sene-i mezbure mahsub tahsîldâr nasb u ta'yîn olunmağla husûs-ı mezbur için tezkere-i dîvânî tahrîr ve irsâl olunmuştur. İnşâellâhü te'âlâ vusûlünde vech-i meşrûh üzre tahsîldâr-ı mûmâ ileyhimin yedine virilen defter hâvî olduğu üzre kurâ ve mukâta'ât ve maktû'ât mîrîlerini ve zâim-i kalemiyyelerini yerlü yerinden cem' u tahsîl ve îsâl ve teslîm-i hazîne idüp kat'â bir ferde edâ-yı mîrîde mumâtala ve avk u te'hîr itdirilmeyüp mazmûn-ı tezkere-i dîvânla âmil olasız. Fî gurre-i M 223 Kostantniyye. Mahrûse-i Halep

Hüküm no 70

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hukkâm ma'denü'l-fazli ve'l-keîâm Antakya kâdîsı Efendi zîde fazlühû tezkere-i dîvân vâsıl olıcak ma'lûm ola ki işbu bin iki yüz yigirmi dört senesine mahsûb ve Muharrem'i guresinden ciyâbetine şurû' olmak üzere bâ-berât-ı âlîşân uhdenizde olan Halep ve tevâbi'i mahallerinin cizyesi aklâmından Antakya tevâbi'i mahallelerinde sâkin ve mütemekkin ve mürûr ve ubûr iden zimmet-i keferi ve Yehud ve Erâmine-i Acem tâifelerinin şer'an üzerlerine edâsı lâzım gelen cizye-i şer'iyeleri ciyâbetine sene-i mezbure Muharrem'i guresine tevzî'e mübâderet eylemek üzere yüz on dört a'lâ ve sekiz yüz seksen dört evsat ve yüz on dördü evrâkını esnâf-ı selâse i'tibârıyla cem'an bin yüz evrâk ile ber-vech-i iltizâm işbu dârende-i dîvân kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân ağa zîde kadruhûye der'uhde ve tefvîz olmağla işbu dîvân tezkeresi tahrîr ve irsâl olunmuşdur. İnşâe'llâhü te'âlâ vüsûlünde gerekdir ki vech-i meşrûh üzere cizyedâr-ı mûmâ ileyhın varup gurri-i Muharremü'l-Harâm'da hâkimü'ş-şer' müvâcehesinde cizye-i mezkûr boğçasının mühürlerin fekk ü küşâd ve yedine virilen suret-i berât-ı âlîşân şurûtı üzere esnâf-ı selâse i'tibârıyla bâ-hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn mücebince a'lâ varakı on iki guruşa ve evsat varakı altı guruşa ve ednâ varakı üç guruşa ve râyicü'l-vakt olunan evrâkın mühürlerin ma'rifet-i şer'le bir vikâyeye ve vaz' ve temhîr ve mu'tâd üzere i'lâm-ı şer'iyesiyle tarafına irsâl e mâl-ı mezkûrun ciyâbeti husûsuna müsâ'ade olup mücib-i tezkere-i dîvânla âmil olasız. Fî gurri-i M 1234 mahrûse-i Halep bende.

Sahife 40**Hüküm no 71**

(...) hâze'l-vakfiyyeti mine'l-ikrâri'l-muvakkiri ve't-tescîli ve'l-habsi ve't-tesbîli' ale'l-medlûli'l-müstehakkı ve abdullâhi bi-sevâbi'l-cemîli tekabbele'llâhü hayrâtehû ve zâ'afe ihsânehu vazaha ve sahha beyne yedey (...) musaddikan sahîhan ve umûmihî ve lüzûmihî ve husûsihî âlimen bi'l-hilâfi ve'l-cârî beyne'l-eimmeti'l-eslâfi ve ene'l-abdü'l-fakîr ileyhi te'âle'r-râcî afvühû ve gufrânühû (...) el-mevlâ hilâfuhû bi-medîneti Antakya Mehmed Ali (...) ufiye anhümâ

Hamd-i mevfûr şükür-i nâ-mahsûr ol vâkıf-ı ümûr ve kâşif-i üstâd-ı cumhur-ı hazretin dergâh-ı akdes ve bârgâh-ı mukaddeslerine ref' olunur ki Hallâk-ı Âlem ve Rezzâk-ı

Âdem'dir ve salât ü selâm ol Seyyid-i enâm-ı hâss ve hazretlerinin merkad-i münevver ve meşhur-ı mu'attarlarına olsun ki turuk-ı hayrâtı beyân ve sebîl-i müberrâtı ayân eyledi ve dahi âl ü ashâbına olsun ki hem yeri mahsûli cihât-ı dîn ve nâzır-ı şer'-i mübîn oldular. Rızvânü'llâhi te'âlâ aleyhim ecme'în. Ammâ-ba'd sebeb-i tahrîr-i risâle-i sahîha-i şer'î ve mûcib-i hıtâb-ı makâle-i mer'î budur ki medîne-i Antakya hamiyet ani'l-âfât ve'l-beliye mahallâtından Umran Mahallesi sâkinlerinden olup medîne-i mezbure a'yânı ve hânedân-ı zevi'l-ihtirâmından sâhib-i hayrât ve'l-hasenât ve râgıbü'l-s-sadakât ve'l-müberrât atûfetlü el-Hâc Ebu Bekir Ağa esleha'llâhü te'âlâ defâtira a'mâlihî bu inkılâb-ı eyyâm ve ıstırâb-ı âlem-i nâ-pâyidâra nazar idüp (ed-dünyâ mezra'âtü'l-âhirah) mefhum-ı latîfîni i'lâm ider. Âyet-i kerîme (vemâ tükaddimû li-enfûsiküm tecidûhü 'inde'llâhi hüve hayran ve a'zamü ecran) fehvâ-yı şerîfinden habîr ve âgâh olmağın niyet-i hâlisâ ve derûn-ı sâfiyye ile meclis-i şer'-i şerîf-i Enver ve mahfil-i dîn-i münîf-i mutahharda vakt-i âtiye li-ecli't-tescîl mütevellî nasb u ta'yîn eylediği es-Seyyid el-Hâc Halil Efendi muhzırında ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î idüp silk-i mülk-i sahîhimde muntazam ve rişte-i kabz-ı tasarrufumda münsecim olup medîne-i mezburede Kastel Mahallesinde Cenbiye dimeğle ma'rûf Tedebbüriye dâhilinde olan ma'lûmü'l-aded menâzillerin mekri ve yine mezkûr Ceniyyet dâhilinde vâki' inde'l-ahâlî ve'l-cîrân ma'lûmü'l-hudûd Hançeri Güzel menzili bir bâb menzilci ve hân-ı cedîd kurbunda vâki' bir bâb na'lbend dükkânı ve ittisâlinde vâki' bir bâb tüccâr dükkânımı ve yine hân-ı mezkûr kurbunda bir bâb balıkçı dükkânı ve tabağhâne çarşusunda vâki' Karabacak oğlu dükkân dimeğle ma'rûf nısf-ı dabağ dükkânı ve yine dabağhânedede vâki' Sufî oğlu dükkânı dimeğle ma'rûf nısf-ı dabağ dükkânı ve yine dabağhânedede vâki' bir bâb mizman Dükkân ve yine tabağhânedede vâki' bakkâl dükkânı ve yine dabağ çarşusunda vâki' vezzân Abdullah'ın sâkin olduğu bakkâl dükkânı ve Mizman Hasan'ın sâkin olduğu bir bâb mizman dükkânı ve bir bâb ma'lûmü'l-hudûd çırkıkçı ve oğlunun sâkin olduğu bir bâb abacı dükkânı ve ma'lûmü'l-hudûd bir bâb keçeci dükkânı ve tabağhânedede vâki' müceddeden binâ eylediğim kahvehâne dükkânımı ve küçük çarşu başında el-Hâc (...) dâmâdı el-Hac Mustafa Ağa kahvesi kurbunda vâki' bir bâb abacı dükkânı ve meydan kurbunda yehud sâkin olduğu bir bâb attâr dükkânı ve medîne-i mezbure kazâsına tâbî' Kuseyr nâhiyesinde Ziyâret karyesi toprağında vâki' Kara Mustafa Zeytûnî dimeğle ma'rûf inde'l-ahâlî ve'l-cîrân ma'lûmü'l-hudûd seksen aded zeytun eşcârı ve yine nâhiye-i mezkurda Karsu kurbunda Hâkimiyye nâm mezra'a

toprağında vâki' Kilisli oğlu zeytûn dimeğle ma'rûf kırk aded zeytûn eşcârlarımı hisbeten li'llâhi te'âlâ ve taleben li-merzâti yevmi müstezillî'l-mer'ü tahte kademât mefhumunca medîne-i mezbûrede dabağhânedede merhûm ve mağfûrun leh Şeyh Mehmed buk'ası kurbunda vâki' müceddeden binâ ve inşâ eylediğim bâb-ı hucurâtı muhtevî buk'a-i İhsâniye câmi'-i şerîfine vakf-ı sahîh-i müeyyed ve habs-i sarîh-i muhalled ile vakf ve habs idüp şöyle şart eyledim ki mârru'z-zikir dekkâkîn ve akarât ve menzil ve kahve ve zeytûn eşcârları vakf-ı mezbûr mütevellîsi ma'rifetiyle beher sene erbâbına icâr olup hâsıl olan galâlından binâ eylediğim câmi'-i şerîf ve ma'bed-i latîfde evkât-ı salât-ı hamsde imâm-ı evvel olan tecvîd ve kırâetde ehliyyet ve ahkâm-ı salâtı âlim olup yevmî sekiz akçe vazîfeye mutasarrıf ola ve imâm-ı sâni olan yevmî üç akçe vazîfeye mutasarrıf ola ve hafîz-i minber olan afîf ve natîk ve ulemâdan olup yevmî altı akçe vazîfeye mutasarrıf ola ve kürsîde vâ'iz ve nâsîh olan perhîzkâr ve müteverra' ve dindâr olup yevmî altı akçe vazîfeye mutasarrıf ola ve kürsîde vâ'iz olup evkât-ı hamsde kudemât-mebrûrelerin eda eyledikten sonra her biri yevmî dört akçe vazîfeye mutasarrıf ola ve üç nefer müezzin olup evkât-ı hamsde hidemât-ı mebrûrelerin edâ eyledikten sonra her biri yevmî dört akçe vazîfeye mutasarrıf ola ve istikâmet ile ciyâbet eder bir müstekîm câbî nasb olup yevmî dört akçe vazîfe ile ve nâzır-ı vakf dahi bir mu'temed ve muhib kimesne üzerinde olup yevmî beş akçe vazîfeye mutasarrıf ola ve zikr-i evkât medresede talebe-i ulûm ifâde-i ulûm ve ders ta'lîm eder müderris efendiye yevmî sekiz akçe vazîfeye mutasarrıf ola. Mütevellî-i vakf olan kezâlik yevmî sekiz akçe vazîfeye mutasarrıf olup her birileri hizmetlerinde mücidd oldukça bu hakları du'â ile bâd ideler. Vâkıf-ı azîzi'n-nevâl dâme fî-himâyeti'l-meliki'l-müte'âl şöyle şart eyledi ki mürğ-i rûh-ı pür-fütûhı gülşen-i bî-bekâda mekân ü gülzârını hayât-ı dünyâda âşiyân ve mihmân oldukça vakf-ı mezkûrda bir mütevellî ve nâzır olup tebdîl ve tağyîr ve ta'lîl ve teksîri ve azl ve nasbına erbâb-ı vazâif ve nakîs ve ziyâde mesârif merraten ba'de ührâ yedimde olup câmi'-i şerîf medresesinin erbâb-ı mürtezikalarından bi'l-iktizâ yahud kasr-ı yed veyahud fevt oldukda ve'l-hâsıl azl ve nasb iktizâ eyledikte kendi hatmim ile mahtûm Deraliyye'ye arz-ı hâl ve cihet-i mezkûra tevcîh oluna. Vefâtımdan sonra dahi mütevellî olanların Deraliyye'ye arz-ı hâl olmaksızın cihetden biri kâdî ve nâib ve arz-ı hâl ile tevcîh olunmaya ve benim vefâtımdan sonra tevliyyet-i mezkcihetden biri kâdî ve nâib ve arz-ı hâl ile tevcîh olunmaya ve benim vefâtımdan sonra tevliyyet-i mezkûreye evlâd-ı zükûrumun ekber ve erşedi mütevellî olup beher sene

hâsıl olan galleden erbâb-ı vazâife şurût-ı mezkûre üzre vazâifleri virilüp ve câmi'-i şerîf ve medrese-i münîfenin termîm ve sâir bi'l-iktizâ mesârifinden fazla kalur ise evlâd-ı zükûr ve inâsım beyinlerinde li'z-zekeri misl-ı hazzı'l-ünseyeyn taksîm idüp batn-ı evvel mevcûd iken batn-ı sâni müdâhale etmeyüp şurût-ı mezkûr üzre

Sahife 41

şurût-ı mezkûr üzre evlâd-ı evlâdlarım mutasarrıf olup ba'de'l-inkırâz ne'üzü bi'llâhi an-kahri'l-feyyâz evlâd-ı evlâd-ı evlâdım neslen ba'de-neslin karnen ba'de-karnin munkariz oldukdan sonra gulâmlarımın evlâd-ı evlâdlarına şurût ve kuyûdı üzre mutasarrıf olup onların dahi nesilleri munkariz oldukda re'y-i hâkim-i şer' ile vakf-ı mezbureye bir müdür-i âkıl ve hizmetine kâmil ve hayrâta sâ'î ve hıdemât-ı tevsiyeti kemâ yenbeğî ittihâd-ı bendâr ve perhizkâr ulemâdan bir kimesne mütevellî nasb olup kuyud ve şurûta ale'd-devâm mürâât oluna. Ve beher sene mütevellî ve nâzır muhâsebelerin ulemâ ve sulehâ beyinlerinde ru'yet ideler ve câmi'-i şerîfde leyâlî-i Ramazân-ı Şerîf'de şem'-i asel yakalar ve câmi'-i şerîf menâbir-i latîfde eyyâm-ı Ramazân'da ve sâir evkâtta kanâdîl rub'-i kantar revgan-ı zeyt mütevellî ve nâzır ma'rifetleriyle ahz ve bir mahalde hıfz olup min-gayri tebzîr sarf oluna diyü ta'yîn-i şurût ve tebyîn-i kuyûd idüp mârru'z-zikir akarât ve musakkafât ve dekkâkîn fârigan ani's-şevâgîl mütevellî-i mûmâ ileyhe teslîm eyledim didikde gıbbe't-tasdîki's-şer'î vâkıf-ı mûmâ ileyhden zû-mine' l-avârifî sehhele'llâhü te'âlâ bi-ehvâli'l-mevâkıfı i'âde-i kelâm idüp vakıf İmâm-ı A'zam ve Hümâm-ı Efham indinde sahîh-i gayr-ı lâzım olup benim için vakıfdan rucû'a mesâğ vardır. Vakf-ı mezburda rucû' ve kemâ-kân mülkûme idhâl murâdımdır didikde mütevellî-i mûmâ ileyh cevâb-ı bâ-savâbında fi'l-hakîka İmâm-ı Ebu Hanîfe Hazretleri indinde hâl-i bast olunmak üzeredir lâkin Sâni-i Hazret-i Yusuf indinde vâkıf-ı mücerred-i vakfiyyet dimeğle ve Hazret-i İmâm-ı Sâlis Muhammed aleyhi'r-rahmetü's-samed indinde teslîm-i ile'l-mütevellî olmağla imâmeyn-i hümâmeyn re'y-i şerîfler üzre vakf-ı mezbura rucû' vakf-ı mûmâ ileyh için gayr-ı meşrû'dur. Vakf-ı mezbûrun lüzûmuna hüküm talebi derim didikde hâkim-i muvakki'-ı sadr-ı kitâb tubâ leh ve husnü me'âb Efendi Hazretleri dahi cânib-i vakfi evlâ görüp âlimen bi-hilâfı beyne'l-eimmeti'l-eslâf mürâiyen li-mâ yecibü ri'âyet ve hükmi bi'l-evkâfi alâ-kavlin men yerâhü sıhhat ve lüzûmuna hüküm idüp min-ba'd

nakz-ı nakîzine mecâl adîmü'l-icmâldir. Femen beddelehû ba'de-mâ semi'ahu fe-
innemâ ismühu ale'llezîne yübeddilûnehû inne'llâhe semî'un alîm ve ecru'l-vâkıfı
ale'lcevâdi'l-kerîm inne'llâhe lâ yüzi'u ecrâ'l-âmilîn cerâ zâlikve harara fi'l-yevmi'l-
hâmisi ve'l-ısrîne min şehri Zilhiceti's-şerîfeti sene selâse ve ısrîn mieteyn ve elf.

Müftî-zâde ve müderrisîn-i zevi'l-ihirâmıdan semâhatlü es-Seyyid Mehmed Tâhir
Efendi ve karındaşı müderrisîn-i kirâmıdan semâhatlü es-Seyyid Sâdık Efendi,
Şemseddin-zâde semâhatlü Mehmed Efendi, Nakîb Efendi-zâde es-Seyyid el-Hâc Yusuf
Efendi, Şerîfi-zâde el-Hâc İsmail Efendi, Aliyeci-zâde Atâü'l-melik Mehmed Efendi,
Kazzâz oğlu Mehmed Efendi, Hammâdoğlu el-Hâc İsmail Efendi, Odabaşı el-Hâc Ali
Ağa, Amân-zâde es-Seyyid Mustafa Efendi, Fahreci-zâde es-Seyyid el-Hâc Mustafa
Efendi, Mahkeme kâtib el-Hâc Mustafa Efendi, Diğer kâtib-i mahkeme Ali Efendi ve
gayruhüm.

Hüküm no 72

Medîne-i Antakya mahallâtından Meydan Mahallesi sâkinlerinden iken bundan
mukaddem fevt olan Meryem binti el-Hâc Ömer nâm hâtûnun verâseti zevc-i dâhil el-
Hâc Mehmed ile kebîre kızı Züleyha ve li-ebeveyn kızkarındaşı Emine'ye ve diğer kız
karındaşı Âişe'ye ve diğer kız karındaşı Rukiyye'ye munhasıra olduğu inde's-şer' zâhir
olmağla ma'rifet-i şer'le ve vâris-i mezbûreler ma'rifetiyle tahrîr ve beyne'l-vereseti's-
şer'iyye bi'l-fârîza tahrîr ve taksîm olunan tereke ve defterleridir ki ber-vech-i âfî
zikrolunur. Tahrîran fi'l-yevmi'l-hâmisi aşer âmin şehri Cemâziyelâhir sene erba'a ve
ısrîn ve mieteyn ve elf.

Kalanus toprağında eşcâr-ı zeytûn 80 aded 800 guruş	Kalanuslu Seyyid Ahmed oğlundan 300 guruş	Kalanus'a hamûde 300guruş	Hasan bin Neccâr 240 guruş
Hüseyin Kalanuslı 200 guruş	Ma'deleli Ahmed bin (...) 144 guruş	(...) 14 guruş	Altunköy 30 guruş
Ma'az 75 guruş	Bir bâb menzil 30 guruş	İskender oğlunda 120 guruş	Kalanuslı Ali Uruk 74 guruş
Kör Ahmed'e 25 guruş	Alaca entâri 20 guruş	Libâde 10 guruş	Şâli cübbe 10 guruş
Makreme 5 guruş	Döşek 10 guruş	Yorgan 10 guruş	Hinta 15 guruş

Çârşeb 4 guruş	İzâr gömlek peçe çizme ve fes 15 guruş	Sandık 2 aded mihr-i mu'ahharı 15 guruş	Zimem-i nâsda 30 guruş
Cem'an yekün: 2510 guruş			

Minhe'l-ihracât

Resm-i âdî 126 guruş, eytâm-ı ahz 126 guruş

Sahîhu'l-bâkî 2257

Hisse-i zevc el-Hâc Ömer 564 guruş	Hisse-i binti'l-mezbûre Zeliha 846,5 guruş	Hisse-i Ahmed el-mezbûr 10 guruş 1 pâre 40 akçe
Diğer hisse-i uhtü'l-mezbûre Emine 27 guruş 2 pâre 40 akçe	Hisse-i uhtü'l-mezbûre Âişe 28 2 pâre 40 akçe guruş	Hisse-i uhtü'l-mezbûre Rukiyye 28 guruş 2 pâre 40 akçe

Sahife 42

Hüküm no 73

Ordu-yı hümâyûna müşterânın tahsîli için fermân sûretidir.

İftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim câmi'u'l-mehâmid ve'l-mekârim el-muhtassu bi-mezîdi inâyeti'l-meliki'd-dâim dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşlarından mîrâhûr-ı evvel pâyesiyle Halep muhassılı ibrâhim dâme mecdühû ve kıdvetü'l-kudât ve'l-hukkâm ma'denü'l-fazli ve'l-keâm Mevlânâ Antakya kâdisı zîde fazlühû ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Halep mütesellimi (...) zîde mecdühû ve mefharu'l-emâsil ve'l-akrân husus-ı âti'z-zikir mübâşeretiyle el-yevm ol cânibde olan silahşör-i hümâyûn Seyyid Abdülkâdir Ağa ve a'yân ve zâbitân ve sâir iş erleri zîde kadruhüm tevkî'-i refî'-i hümâyûna vâsıl olıcak ma'lûm ola ki işbu sene-i mübâreke akdem ordu-yı hümâyûnum için eyâlet-i Haleb'den beşyüz mehâr mekkârî müşterân tertîb olunmuş ise de vaktiyle hafiyen ihrâcı müyesser olmayup olmadığından müşterân-ı mezkûrenin sâbıkı üzre beher mehârı yüz ellişer guruşdan bedele kat' ve îcâb eden yetmiş beş bin guruş bedelin hazîne-i âmirem mütesellimi yanında emr-i şerîfim virilmiş olup ancak bu def'a Halep tarafından derbâr-ı atûfet-medâra vardukda tahrîrâtda ol mikdâr müşterândan Halep eyâleti kazâlarından her birinin hiseleri memhur ve mûmzâ defter olmağla hem kazânın hisseleri bedeli

tahsîliyün başka başka evâmir-i şerîfem ısdârı inhâ olunmakdan nâşî müşterân-ı mezkûreler Antakya kazâsının hissesine isâbet olunmuş ve ordu hissesi olan o mehâr ki cem'an yetmiş bin mehâr müşterânın yüz ellişer guruşdan îcâb eden on bin yüz guruş bedeli kâdî ve muhassıl ve mütesellim ve a'yân ve zâbitân mûmâ ileyhim ve sâir iş erleri ma'rifetiniz ile yerlü yerinden ve îcâb ve iktizâ edenlere serî'an ve âcilen tahsîl ve mübâşerete mütesellimi Deraliyye'me irsâl ve teslîm hazîne-i âmirem olunması hususuna mübâderet eylemeniz fermanım olmağın te'kîden ve isti'câlen emr-i âlîşânım ısdâr ve hâssam silehşörlerinden kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Abdülkâdir mübâşereti ile irsâl olunmuşdur. İmdi vüsûlünde fermûde-i hümâyûnum üzre Antakya kâdîsının hissesine isâbet eden mezkûr ol mikdâr müşterânın on bin beş yüz guruş bedelin ma'rifet-i şer' ve ma'rifetinizle tahsîl ve mübâşerete teslîmen Deraliyye'me îsâli emrine mezîd-i sa'y ü gayret ve hilâf-ı emr-i şerîfim hareketden cümleniz tevekkî ve mübâdet eylesiz ve sen ki mübâşir-i merkûmsuz muktazâ-yı me'mûriyetin üzre meblağ-ı mezbûrî serî'an tahsîl ve Deraliyye'me tesyîre ziyâde dikkat ve ihtimâm ve irâe-i ruhsat ile imrâr-ı vaktiden ittikâ-yı tâm eylemek bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardukda bu bâbda vech-i meşrûh üzre şeref-yafte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-i celîli's-şân-ı vâcibi'l-ittibâ ve lâzımü'l-imtisâlimin mazmûn-ı münîfi ile hilâfindan ihtizâr eylesiz. Şöyle bilesiz. Alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîran fi'l-yevmi'l-hâdî aşera Şa'bân sene selâse ve ısrîn ve mieteyn ve elf. Mahrûse-i Kostantıniyye.

Hüküm no 74

Emr-i âl-i mücebince Mütesellim Ağa'nın tezkeresi suretidir.

Şerî'at-şî'âr fazîlet-dessâr medîne-i Antakya kâdîsı fazîletlü Efendi zîde fazlühû ve (...) müftîsi ve müftî-i sâbık fesâhatlü efendiyân zîde fazlühümâ ve voyvodası izzetlü ağa zîde kadruhû vücûh-i belde ve sâir zâbitân ve iş erleri ale't-ta'mîm ba'de't-tahiyyeti't-teslîm inhâ olunan oldur ki işbu sene-i mübârekede bundan akdem ordu-yı hümâyûn-ı nusret-makrûn lâzimesiyçün eyâlet-i halep'de emr-i celîl-i mantukunca tertîb olunan beş yüz mehâr mekkârî müşterânın ber-mu'tâd-ı kâdîm eyâlet-i Halep'e tevzî' ve vaktiyle ihrâcî müte'azzir idüğünden beher müşterâyaya yüz ellişer guruş bedel kat' idilmesi Devlet-i Ebed-Müddet tarafından istirhâm ve her kazâyaya muhtass olan i'lâm olup

i'tâsı bedel-i mezbûrun tahsîli zımında başka başka evâmir-i aliyyeti'shân var diyü on aded müşterânına yetmiş aded müşterânın bedeliyyesi olan on bin beş yüz guruşun mübâşir-i mûmâ ileyh ma'rifetiyle tahsîl ve tarafına tevsîl olunmak hususunu mütezammin müsta'cilen şeref-vürûd eden emr-i celîli'l-mukaddeme göre mümziyyen tarafınıza testîr olunmağla mücebince bundan sonra ısdâr ve âdemimiz Mehmed Ağa ile irsâl olundu. Gerekdir ki fermân buyrulan vecih üzre medîne-i Antakya'ya ve Urdu'ya isâbet eden yetmiş aded müşterânın bedeli olan on bin beş yüz guruş ber-vech-i âdî tevzî' ve yerlü yerinden tahsîl ve mübâşir-i mûmâ ileyh cânibine tevsîl ve mazmûn-ı emr-i âlî ve işbu tezkere muciblerince amel ve hareket ve mûcib-i tevekkî olur hâlâta âdem-i ruhsat ve hilâfından mezîd-i tehâşî ve mübâ'adet eyleyesiz. Ve'-s-selâm ve't-tahiyye

Sahife 43

Hüküm no 75

Bin iki yüz yigirmi dört senesi Muharremü'l-Harâm'ının yigirmi beşinci gününden medîne-i Antakya kazâsından bâ-emr-i matlûb olan bedel-i müşterân ve imdâd-ı hazeriyye ve mâl-ı kışlak ve menzil ücreti ve şa'îr ve akçe hintası ve sâir mesârifât-ı zarûriyye ma'rifet-i şer' ve cümle ma'rifetiyle tevzî' ve teslîm olup yerlü yerinden cem' ve kabza-i mezbûra teslîm olıncak defteridir ki ber-vech-i âtî beyân olunur. Fi'l-veyemi'l-hâmis ısrîn min şehri'l-Muharremi'l-Harâm sene erba'a ve ısrîn ve mieteyn ve elf.

Def-i mazarrat-ı haşerât için cem'-ı askere virilen 12445 guruş	Bâ-emr-i matlûb buyrulan müşterân 6750 guruş	İmdâd-ı hazeriyye kıst-ı ûlâ 2231,5
Mâl-ı kışlak 300 guruş	Menzilcinin ücret-i tekmîli 4500 guruş	Kazânın küllünden cem' olan şu'be 3474 guruş 192 sel ?(...)2 pâre
Cebel-i Akra'dan hinta 18 sel ? 2 pâre	Esnâf-ı tüccârân 342 guruş	Esnâf-ı fahreciyân 158 guruş
Esnâf-ı temurciyân 95 guruş	Esnâf-ı etmekciyân 111 guruş	Kethudâya ve emîne ve hüddâmiye 100 guruş
Fazâhatlü hâkim efendi hazretlerine berâ-yı harc-ı defter		

750		
150 harc-ı i'lâm		
900		
Sa'âdetlü voyvoda ağaya berâ-yı tahsildâriye 750 guruş	Kethüdâya 50 guruş	Kâtib ve kaydiye 80 guruş
Muhzırbaşı ve mahzûr 50 guruş	Hacı Molla emîn-i defter 50 guruş	Ahî babaya 50 guruş
Kavvâsa 15 guruş	Sarrâfa 50 guruş	
Cem'an yekün: 33081 guruş		

Yalnız otuz üç bin seksen bir guruş bir rubu'dur.

Ve derûn-ı şehre isâbet eden 10936,5 guruş

Kurâlara isâbet eden 22145 guruş

Beher tümene dört yüz otuz guruş isâbet eyledi.

Hüküm no 76

Nâhiye-i Kuseyr Tâbi'-i Medîne-i Antakya

Nâhiye	Semen	Nâhiye	Semen	Nâhiye	Semen
Makabros	1	Saferiye	.5	Ma'dele	.5
Fenik	1.5	Sûri	.5	Kefertabl	.5
Bâşiriye	.5	Cevne	.5	Bakanus	1
Marsu	.5	Fatkiye	.5	(...)	1
Kalanus	1	Ziyâret	.5	Falcar	.5
Hanyo	.5	Meshâne	1		
Yekün semen: 13					

Nâhiye-i Altunözi Tâbi'-i Medîne-i Antakya

Nâhiye	Semen	Nâhiye	Semen	Nâhiye	Semen
Telhabeş	.5	Toprakhisar	.5	Erimçe	.5
Terbin	.5	Alakend	.5	Akasya	.5
Büyükburç	1	Karsu	1	Danişmend	.5
Ferzele	.5				

Yekün semen: 6

Nâhiye-i Cebel-i Akra' Tâbi'-i Antakya

Nâhiye	Semen	Nâhiye	Semen	Nâhiye	Semen
Bezkiye	1.5	Candar	.5	Tenziri	.5
Hansama	.5	Tabâbiye	1	Kereköse	1
Kırkbucak	.5	İrce	1.5	Kışlak	.5
Kesb	2	Karsabol	.5	Hisarcık	.5
Şeyhköy	3	Düveyr	.5	Zenkiye	.5
Kurye	.5	Cidâliye	1		
Yekün semen: 14					

Nâhiye-i Süveyde Tâbi'-i Medîne-i Antakya

Nâhiye	Semen	Nâhiye	Semen	Nâhiye	Semen
Telil-haşlaş	1	Selderan	1	Saylıca	.5
Karakaya	1	Mekebec	1	Berberun	.5
Menküliye	.5	Âkiliye	.5	Hüseyinlü	.5
Aydi	.5	Boğunoluk	1	Cüdeyde	.5
Maşraka	1	Makabrun	1	Hacı Habıblü	1
Karfesiye	1	Zeytûniye ma'a mezra'ahâ	6 Yekün 18,5		
Cem'an yekün: 51,5					

Yalnız elli bir buçuk semendir.

Sahife 44

Hüküm no 77

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân ser-turnâ sa'âdetlü Ali Ağa ba'de't-tahiyeti'l-vâfiye inhâ olunur ki

İki yüz yigirmi dört senesi Muharrem'inin yigirmi beşinci gününde bâ-emr-i âlî matlûb buyrulan bedel-i müşterân ve imdâd-ı hazeriyyenin kıst-ı ûlâ ve menzil ücreti ve sâir mesârifât-ı zarûriyye ma'rifet-i şer' ve cümle ma'rifetiyle tevzî' ve teslîm olunan kurâlara isâbet eden meblağdan beher yetmiş ve yüz otuz guruş isâbet idüp meblağ-ı

mezkûrı yerlü yerinden cem' u tahsîl ve kabza-i me'mur tarafına teslîm eylemeniz bâbında işbu mürâsele-i şer'iyeye tahrîr ve irsâl olundu gerekdir ki mûcib-i mürâsele ile âmil olup meblağ-ı mezkûrı mahallerine teslîm eyleyesiz.

İzzetlü (...) şerî'at-nisâb (...) Mevlânâ İbrahim Efendi Hüseyin el-İstanbulî kâmyâb

Ba'de't-tahiyyeti'l-vâfiye inhâ olunur ki Antakya mutasarrıfı Ali İlmi işbu bu sene selâse ve işrûn ve mieteyn ve elf Zilhicce-i Şerîfe'si gâyetinden ve muvakkiti Mehmed Ali vefât etmeğle yeri bâ-sâlise diğere muvakkiti olduğun kâdîasker-i esbak ruznâmçesinde mukayyed sezâvâr-ı inâyet-i şehriyârî ve şâyeste-i re'fet-i tâcdârî olmağla ber-teveccüh-i esbak sana tevcîh ve ibkâ olunmuşdur. Gerekdir ki kazâ-i merkûma sene-i âtiye Muharremü'l-Harâm'ı gurresinden müddet-i örfiye-i kâmile mutasarrıf (...) icrâ-yı ahkâm-ı şer'iyyesi sa'y ü mezîd eyleyesiz. Ve's-selâm el-fakîr Hâfız Ahmed Kâmil imâm-ı evvel hazret-i şehriyârî el-âsî bi-asker-i Anadolu

Hüküm 78

Fazîlet-me'âb (boş) şerî'at-nisâb (boş) Mevlânâ Abdülkerîm Efendi kâmyâb

Ba'de't-tahiyyeti'l-vâfiye inhâ olunur ki ber-vech-i mansıb mutasarrıf olduğumuz Antakya kazâsının umûr-ı şer'iyyesinin iki yüz yigirmi dört senesi Muharremü'l-Harâm'ı gurresinden zabt eylemek üzere taraf-ı âcizâneme ihâle ve tefvîz olunmağla bi't-tesyâr cenâb-ı şerîfinize îsâl olunmuşdur. Gerekdir ki sen dahi kazâ-i merkumı uhde-i merkûmeden zabt ve icrâ-yı ahkâm-ı şer'-i nebevî ve vâki'a lâzım olan muhallefât-ı kismet-i askeriyeyi ani'l-verese bi'l-farîzati's-şer'iyeye tevzî' u taksîm olmayup câdde-i şerîf-i garrâdan ser-i mu inhirâfa cevâz göstermeyesiz. Ve's-selâm.

Abdü'l-fakîr İbrahim el-âsî bi-kazâ-yı Antakya

Hüküm no 79

Yâ Rabbi amelim şer'a muvâfık eyle, takrîrimi takdîre mutâbık eyle, lutf-i kereminden isti'dâd ve yine kapunda ubudiyete lâyıq eyle.

Düstûr-ı mükerrrem ve mu'azzam müşîr-i mufahham ve muhterem nizâmü'l-âlem müdîr-i umûri'l-cumhur ve bi'l-fikri's-sâkıb mütemmim-i mehâmmi'l-enâm bi'r-

re'yi's-sâib mümeħhidü bünyâni'd-devle ve'l-ikbâl müşeyyidü erkâni's-sa'âdeti ve'l-iclâl el-mahufu bi-sunûfi avâtıfi'l-meliki'l-a'lâ Mevlânâ Halep vâlsı ve me'âdin-ihümâyûnum emîni ve Hicaz seraskeri vezîrim sadr-ı esbak Yusuf Ziyâ Paşa edâme'llâhü te'âlâ iclâlehü ve akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vülâti'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazli ve'l-yakîn râfi'u a'lâmi's-şerî'ati ve'd-dîn vârisü ulumi'l-enbiyâi ve'l-mürselîn mezîdi inâyeti'l-meliki'l-mu'în Mevlânâ Halep kâdısı zîdet fazâilehü mefâhiru'l-kudâti ve'l-hukkâm me'âdinü'l-fazâili ve'l-keâm zıkr-i âti kazâların kâdîları ve nâibleri zîde fazlühüm ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân ve'l-a'yân ve zâbitn vücûh-i memleket ve iş erleri ve harîr emâneti uhdesine ihâle olunan hâlâ Halep muhassılı dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından Şerif-zâde İsmail zîde kadruhüm tevkî'-i refî'-i hümâyûna vâsil olıcak ma'lûm ola ki sen ki mûmâ illeyhsiz Tersâne-i Âmire'm mesârifine avn ve medâr olmak için memâlik-i mahrûse-i şâhânemde vâki' mahallerde hâsıl olan harîrin beher kıyyesinden altmışar pâreden mîzâniyye bâyi'inden tahsîl ve Tersâne-i Âmire'm sergisine irsâl ve tesyîr olunmak üzere îrâd-ı kayd olunmuşdur. Ba'zı esbâba mebnî'bundan akdemce ref' olunmuş ise de el-hâletü hâzihî Tersâne-i Âmire'min mesârifı seferler takrîbî ve lâzımü'l-bâyi'a olan eşyâ ve levâzımâtın galâsı (...) hasebiyle mütezâid olmağla idâresi hakkında tezâyüd eylemekden nâşî ber-vech-i muharrer altmışar pâre alınmak üzere mübâya'a olunmağla (...) Antakya ve Halep ve Şugur ve İdlîb ve Yılanlı ve Balis kazâlarının bin iki yüz yigirmi dört senesine mahsûben hâsıl olan harîrin iktizâ eden rusûmâtı bâyi'inden tahsîl olunmak üzere tahsîldârlığı senin uhdene emâneten ihâle olunup zabtın için emr-i şerîfim sudûrunı hâlâ Tersâne-i Âmire'm emîni iftihâru'l-emâcid ve'l-ekârim İsmail dâme mecdühü bâ-takrîr iinhâ etmeğle mucebince amel ve hareket eylemek fermânım olmağın me'mûriyetini hâvîşbu emr-i celîli'l-kadrim ısdâr ve (...) ile irsâl olunmuşdur. İmdi vusûlünde bâlâda bast u beyân olunduğı üzere kazâhâ-i mezkûrenin yigirmi dört senesine hâsıl olan harîrin beher vakıyyesinden altmış pâre mîzâniyyesini bâyi'inden tahsîl ve ahz u kabz eyleyüp memhur ve mûmzâ defteriyle ma'an Tersâne-i Âmire'm sergisine irsâl ve teslîme ikdâm u gayret eyleyesiz ve siz ki vezîr-i müşâr ve mevlânâ ve kudât ve nüvvâb ve sâir mûmâ illeyhsiz sizler dahi mûcib-i emr-i şerîfle amel ve hareket ve hilâfindan gâyet intimâya tehâşî ve mücânebet eyleneimiz bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki hükm-i şerîfle (...) bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yafte-i sudûr olan emr-i şerîf-i âlîşân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-itisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnı ile âmil olasız

alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîran fi'l-yevmi'l-hâmis şehri Zilhicce sene selâse ve ısrîn ve mieteyn ve elf.

Mahruse-i Kostantiniyye.

Mûcebince Halebü's-Şehbâ kâim-makâmı voyvoda paşa hazretlerinin emr-i üslûbları sûretidir.

Sahife 45

Hüküm no 80

Düstûrûn-ı mükerremûn müşîrûn-ı mufahhamûn nizâmü'l-âlem müdfîri ümûri'l-cumhur bi'l-fikri's-sâkıb mütemmimü mehâmmi ehâmî'l-enâm bi'r-re'yi's-sâib mümehhidü bünyâni'd-devleti ve'l-ikbâl müşeyyidü erkânî's-sa'âdeti ve'l-iclâl el-mahufu bi-sunufi avâtıfı'l-meliki'l-a'lâ Anadolu'nun orta kolunda vâki' vüzerâ-yı izâm ve edâme'llâhü te'âlâ iclâlehüm ve a'zamü'l-ümerâi'l-kirâm efhamü küberâi'l-fihâm ülü'l-kadri ve'l-ihtirâm ashâbü'l-izzî ve'l-ihtişâm el-muhtassu bi-mezîdi inâyeti'l-meliki'l-mu'în mîr-i mîrân-ı kirâm dâme ikbâlühüm ve akdâ kudâti'l-müslimîn ve evlâ vülâti'l-muvahhidîn me'âdinü'l-fazâili ve'l-yakîn râfi'u a'lâmi's-erî'ti ve'd-dîn vârisü ulûmi'l-enbiyâi ve'l-mürselîn el-muhtassu bi-mezîdi inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevâlî-i fihâm zîdet fazâilühüm ve mefâhiru'l-kudât ve'l-hukkâm ve nüvvâb zîde fazlühüm ve mefâhiru'l-emâcid ve'l-a'yân ve mütesellimler ve sâir zâbitân ve cümle iş erleri zîde mecdühüm tevkî'-i refî'-i hümayûna vâsil olıcak ma'lûm ola ki (...) ve mesârifât-ı külliye-i mîrîden nâşî muzâyaka-i mîriyye derkâr olduğundan medâr olur diyü cânib-i mîrîden zabt olan muhalledâtların ekserîsi mâl-ı eytâm olur ise (velâ takrabû mâle'l-yetîm) nass-ı kâtı'ı ile memnû' olduğundan (...) değil envâ'-ı hasârı mücib olduğundan her ne kadar (...) mîriye derkâr ise de hisbeten li'llâhi te'âlâ bu mâddenin ma'nâ husûsuna irâde-i pâdişâhânem ta'alluk etmeğle fîmâ ba'd ricâl ve efrâd ve vücûh-ı memâlikinden mîr ile ahz u i'tâ hesâbı olmayanların evlâd-ı kebîr ve yetîmleri kaldığı hâlde kat'an muhalledâtlarına cânib-i mîrîden dokunulmamak ve bu makûleden mîrî ile hesâbı olanların defter-i mîriyyesi defter-i mîriyesi alınup mâ'adâ bir nesne vaz'-ı yed olunmamak ve bilâ veled olanlardan umûr-i cihâd için zabta şâyân evâmir dahi vereselerinin hâllerine göre mikdâr-ı münâsibi i'tâ olunarak tanzîm olunmak ve cesîm ve ufak konak ve yalı ashâbından bilâ veled fevt olur ise konak ve yalı esmânına dahi cânib-i mîrîden

mumâtale olunmayup vakfa âid olmak ve ba'zan Anadolu ve Rumeli'de ashâb-ı vereseden (...) vefâtından evlâdı babası hânedânını idâre ile (...) şâhânemde temettu' ideceğine

mebnî lazım-ı ümûr-i cihâd olıcak o makûlelerin muhallefâtları mîrîye âid olmağla fakat o misillülerin münâsebeti vecihle ta'zîm husûsı şeref-yafte-i sudûr olan hatt-ı hümâyun-ı şevket-makrûnum muktezâsından olmağla ber-vech-i muharrer amel ve harekete ihtimâm ve dikkat olunmak fermânım olmağın i'lâmen ve ifhâmen mahsûsan işbu emr-i şerîfim izâ'a ve dergâh-ı âlî gediklülerinden ve hâssam silahşörlerinden kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Mehmed Reşîd zîde kadruhû ile irsâl olunmuşdur. İmdi bâlâda tafsîl ve bayân olunduğı üzere ricâl ve efrâd ve vücûh-i memâlikden havâs-ı beytü'l-mâlden gelmiş ve rüşvet tarîkıyla mâl cem' etmiş olmayup ve mîrî ile ahz u i'tâ hesâbı olmayan kimesnelerin evlâd-ı kebîr ve yetimleri kaldığı hâlde kat'an muhallefâtına cânib-i mîrîden dokunulmamak ve bu makûleler mîrî ile hesâbı olanların fakat defter-i mîriyyesine vaz' olunmamak ve bilâ veled olanlardan ümûr-i cihâd için zabta şâyân olanlar dahi devlete göre mikdâr-ı münâsibi üzere tanzîm olunmak ve Anadolu ve Rumeli'de ashâb-ı servetden fevt olanların evlâdladlarına babaları hânedânını (...) ile (...) fetvâya sülûkânımdan temettu' ideceğine mebnî o makulelerin muhallefâtları cânib-i mîrîye âid olmağla fakat o misillülerin muhallefâtı münâsibi vecihle tanzîm olunmak hususı irâde-i şâhânem muktezâsından olduğu işbu irâde-i şâhânem memâlik-i mahrûsemde vâki' muhâkim sicilâtına kayd u bend için Anadolu ve Rumeli'nin üçer kollarına başka başka evâmir-i şerîfem neşriyle tenbîh ve te'kîd kılındığı ma'lûmunuz oldukda ber-vech-i meşruh amel ve harekete ihtimâm ve dikkat ve hilâf-ı fermân ve rızâ-yı pâdişâhânem üzere vaz' u harekete irâe-i ruhsatdan be-gâyet tevakkî ve mübâ'adet eylemeniz bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki vüsûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yafte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla amel ve hareket ve hilâfından hazer ve mücânebet eyleyesiz. Şöyle bilesiz. Alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîran fi'l-Mükerrerem sene selâse ve işrîn ve mieteyn ve elf. Mahrûse-i Kostantiniyye.

Hüküm no 81

Medîne-i Antakya'da Hazreti Habîbü'n-Neccâr Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Molla Ömer bin Abdullah'ın verâseti zevce-i metrûkesi Âişe binti Hacı Mehmed'e ve Emîne beytü'l-mâle munhasıra olmuş iken müteveffâ-yı mezburun kızkarındaşı kızının kızı Fâtıma ve isbât-ı verâset eylemeğin beytü'l-mâl tarafından tahlîs ve ma'rifet-i şer'le beynlerinde münkesim olan tereke defteridir ki ber-vech-i âfî zikrolunur. Tahrîran fi'l-yevmi'l-hâmis aşera min şehri Rebî'ulâhir sene erba'a ve işrîn ve mieteyn ve elf.

(...) şilte ve yorgan ve yasdık 5,5 guruş	Köhne kilim ve halı 2,5 guruş	Tencere 2 aded kazan 1 aded 17 guruş 35 pâre
Sahan ve tas ve sini ve lenger 6,5 guruş	Tencere ve kazan 1 aded 6 guruş 25 pâre	Kurâda sandık 2 aded 1,5 guruş
Köhne netâri ve aba 3 guruş	Der-zimmet-i Süleyman Beğ 5 guruş	Der-zimet-i zevce 5 guruş
Mahall-i mezbûrda nisf-i menzil 150 guruş		
Cem'an yekün: 203,5 guruş		

Minhe'l-ihracât 25,5 guruş

Resm-i âdî ma'a beytü'l-mâl 20,5 guruş	Kâtibiyye kaydiye 3 guruş	Muhziriyeye 1 guruş
Hüddâmiyye 2 guruş	Müsbet vasiyet sülüs-i mâl 59 guruş 27 pâre	
Sahîhu'l-bâkî 118,5 guruş 3 pâre		

Hisse-i zevce-i mezbure Sâbiye 27guruş 6 pâre	Hisse-i binti binti'l-uht Fâtıma 91 guruş 17 pâre
---	---

Sahife 46**Hüküm no 82**

Düstûrûn-ı mükerremûn müşîrûn-ı mufahhamûn nizâmü'l-âlem müdürî ümûri'l-cumhur bi'l-fikri's-sâkıb mütemmimû mehâmmi ehâmî'l-enâm bi'r-re'yi's-sâib mümehhidû bünyâni'd-devleti ve'l-ikbâl müşeyyidû erkâni's-sa'âdeti ve'l-iclâl el-mahufûne bi-

sunufi avâtıfı'l-meliki'l-a'lâ Anadolu'nun orta kolunda yemîn ü yesârıyla nihâyetine varınca vâki' vüzerâ-yı izâm ve edâme'llâhü te'âlâ iclâlehüm ve a'zamü'l-ümerâi'l-kirâm efhamü küberâi'l-fihâm ülü'l-kadri ve'l-ihtirâm ashâbü'l-izzî ve'l-ihtişâm el-muhtassu bi-mezîdi inâyeti'l-meliki'l-mu'în mîr-i mîrân-ı kirâm dâme ikbâlühüm ve akdâ kudâti'l-müslimîn ve evlâ vülâti'l-muvahhidîn me'âdinü'l-fazâili ve'l-yakîn râfi'u a'lâmi'ş-erî'ti ve'd-dîn vârisü ulûmi'l-enbiyâi ve'l-mürselîn el-muhtassu bi-mezîdi inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevâlî-i fihâm zîdet fazâilühüm ve mefâhiru'l-kudât ve'l-hukkâm ve nüvvâb zîde fazlühüm ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân a'yân ve zâbitân ve vücûh-ı memleket ve sâir iş erleri zîde kadruhüm tevkî'-i refî'-i hümâyuna vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Cenâb-ı Hak sâz-gâr-ı câh-ı hilkat ve tesviye ve tertîb-i fermân-ı etvâr ve îcâd ve terbiye, celle şânühû ve behere burhânühû hazretlerinin irâde-i aliyye ve inâyet-i celîlesiyle selâtîn-i izâm-ı nezâfet-âyin ve havâkîn-i kirâm-ı adâlet-karînin zîver-i efzâ-yı evreng hilâfetine ve pirâye-bahş-ı erîke-i saltanat olmaları bâ'is-i emn ü âsâyîş bilâd u iyâd ve vesîle-i indifâ'a-i sürûr erbâb-ı bağy ü fesâd olduklarına binâen ve pâdişâhân-ı ma'delet-nişânın zuhûr-ı nesl-i nesl-i tâhirleri ve zerbest-i sa'îde-i huccet-me'serleri Âl-i Osmân'ın sülâle-i selîlesi karîn-i ukde-i te'hîr olmakdan nâşî taht-ı âlî-baht-ı şehriyârî üzre cülûs-i hümâyûn-ı şâhânem vâki' olalıdan berü ufk-ı efrûz-i saltanat-ı seniyyemden bir kevkeb-i fîrûz-i pertevin tulû' ve irtifâ'ına âmme-i âlemiyân müterakkıye ve nigerân iken (sümme enşe'nâhü halkan âhar) matla'ından nûr-ı îlâm-ı sübhânî ve sâtî'-ı ve ahz-ı mevhibe-i samedânî tâli' olup işbu bin iki yüz yigirmi üç senesi mâh-ı Zilhicce-i Şerîfe'sinin on sekizinci mübârek Cuma günü kıbel-i mağribde (...) hadîka ikbâl ve yahtârı ve semere-i şecere (...) iclâl ve tâcdârî mazhar-ı eltâf-ı nüzhâtı Fâtıma Sultan alıyyetü'ş-şân ammerehe'llâhü te'âlâ (...) cilve-zîr-i mihr-i vücûd ve zîr-efzâ-yı kehvâre şühûd olmakdan nâşî bi'l-cümle sâlikîn makarr-ı hilâfet-i sermed ü şâdmân ve inşâe'llâhü te'âlâ karîben terav dâverânemde nice şeref-âdegânın (ve yehebü limen yeşâü inâsen ve yehebü limen yeşâü'z-zükûr) müfâdınca fîrû-nihâde-şühud olmalarından fâl-i hayr addiyle mevhibe-i rabbâniyye müterakkıye ve nekerât olmaları hasebiyle bu inâyet-i uzmâ ve ni'met-i cesîmenin edâ-yı şükriyçün makkarr-ı hükûmet olan mahrûse-i İstanbul'da îd-i şerîf misillü yedi gün top ve endâhâtıyla icrâ-yı rusûm-ı şâdmânî ve meserret olunmağla işbu beşâret-i celîlenin aktâr-ı memâlik-i mahrûseme evâmîr-i alıyyem neşri ile kâffe-i ibâdullâhın hisseyâb-ı sermed kılınmış lâzıme-taht-ı ni'mete bâdî olmakdan nâşî tebşîr-i velâdet-i duhter-i sa'd-ahter meâl-i meftah zımında

mahsûsan işbu emr-i şerîfim ısdâr ve dergâh-ı mu'allâm kapucibaşlarından iftihâru'l-emâcid ve'l-ekârim Ahmed Arif dâme mecdühû ile tesyâr olunmuşdur. İmdi buna göre hadîka-i saltanatımın imtidâd-ı ömr ü devlet için meşâyih ve ulemâ ve zühhâd-ı sulehâ ve sâir bendegân-ı hüdâ ile mesâcid ve menâbirde edâ-yı levâzım-ı du'â ve tazarru'-ı merâsim-i hamd ü senâ ve Dersa'âdet'ümde olduğu mesillü yedi gün husûn ve kılâ'da top şenlikleriyle şân ü şevket-i saltanat-ı seniyyem ibkâ kılarak ızhâr-ı meserret-i şâdmânîye mübâderet olunup ancak bu vesîle ile re'âyâ ve berâyâ ve fukarâ ve zu'afâyâ (...) te'addî ve tecâvüze (...) ruhsat ve be-gâyet hazer ve mücânebet olunmak bâbında fermân-ı âlîşânım sâdir olmuşdur. Buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla amel ve hareket ve hilâfindan tehâşî ve mübâ'adet eyleyesiz. Alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîran Ahir-i şehri Zilhicce-i Şerîfe sene selâse ve ısrîn ve mieteyn ve elf.

Hüküm no 83

Medîne-i Antakya mahallâtından Kantara Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Fâtıma binti Mehmed nâm hâtûnun zevci Mehmed bin Bekir ve yine sulbî kebîr oğlu Mustafa'ya ve gâib ani'l-belede ve yine oğlu İsmail muhızra olup ma'rifet-i şer' ve verese ma'rifetiyle tahrîr ve beyne'l-verese bi'l-farîzati's-şer' iyye taksîm olunan defterdir ki ber-vech-i âfî zikrolunur. Hurrira fi'l-hâmis fi-şehri Rebî'u's-sânî li-sene erba'a ve mieteyn ve elf.

Cedîd pabuç 1 aded 10 guruş	Köhne hamam halısı 1 aded 17 guruş	Köhne don 5 aded gömlek 4 aded 22 guruş
Bir mikdâr keçi 5 guruş	Kutnî veber pergâle 10 guruş	Fes, yemîn, makreme, çârşeb 18 guruş
Sandık 2 aded 7 guruş	Köhne entâri ve lübâde 3 aded 20 guruş	Astar ve ceket ve izarçe 8 guruş
Köhne yorgan döşek ve yasdık 20 guruş	Köhne seccâde ve sahan 15 guruş	Pekmez hinta âyine 15 guruş
Hamam leğeni sini tencere 1 aded sahan lenger 2 aded 27 guruş	Teliltoprak'da nisf-ı bağ 150 guruş	Altun bilezik sanavber küpe 350 guruş
Nukûd-ı mevcûd 200 guruş	Der-zimmet-i Mustafa Selkutnî	Der-zimmet-i Hadîce Hâtun 120

	144 guruş	guruş
Der-zimmet-i Âbir Hanım 220 guruş	Der-zimmet-i K�r Ahmed 20 guruş	Der-zimmet-i Mehmed 40 guruş
Cem'an yek�n: 1588		

Minhe'l-ihracat:

Vasiyet-i müsbet 207 guruş.	Kismet-i �di 28 guruş.	Harc-ı mahkeme 7 guruş.
Zevc-i mezbûr Mehmed'in al�-tariki't-teh�ruc 250 guruş.	Hisse-i ibni'l-mezbûr Mustafa 551,5 guruş.	Hisse-i ibni'l-mezbûr İsmail gâib ani'l-beled 551,5
Yek�n: 235 guruş		

Sahife 47

Hüküm no 84

Merhûm kahyanın emvâl-i eşyâsı i n sâdir olan emr-i  li sûretidir.

İftihâru'l-emâcid ve'l-ekârim, câmi'u'l-mehâmid ve'l-ekârim el-muhtassu bi-mezidi inâyeti'l-meliki'd-dâim dergâh-ı mu'allâm kapucibaŐılarından olup hâlâ kethud -yı bevvâbîn-i Őehriy r nem pâyesiyle Halep c nibinde emvâl-i m r  tahsiline me'mûr olan c nd r Hüseyin Beğ dâme mecd h  ve k dvet 'l-kudât ve'l-hukkâm ma'den 'l-fazli ve'l-keâm Mevlânâ Antakya k disi zide fazl h  ve k dvet 'l-emâcid ve'l-a'y n bu husûsa mübâşir ta'yîn olan zide mecd h  ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân Antakya z bit nı ve vuc h  zide kadruhüm tevk i'-i refi'-i hümâyûna vâsıl olıcaak ma'lûm ola ki bundan akdem Antakya'da kâin Süveyde'de mütemekkin iken Antakya a'yânı (...) katleylediği Abusa n m zimmî ile sâir müte'allik tın bin k seyi mütecâviz emvâl ve eşyâ ve mühimmât ve nuk dları alup a'yân-ı merkûm ahz eylemiş olduğu ihbâr olunmağla makt l n-i mers mun ber-vech-i inhâ a'yân-ı merkûmun yed-i ihtil sına giriftâr olan emvâl ve eşyâsıyla sâir mahallerde bulunan kâffe-i emv linin cânib-i m r  i n zabt-ı tahrîri hususuna irâde-i aliyem ta'alluk etmeğle sen ki mûmâ ileyhsiz sen de her vecihle sadâkat ve istikâmet ve k r-g z rlık ve dir yet me'm liyle akr nın meyânında bi'l-intihâb bu husûsa mahsûs mübâşir ta'yîn kılınmanız bir gün ol mahalle varup makt l n-ı mers m nun gerek a'yân-ı merkûmun yedinde olan ve gerek mahâll-i sâirede bulunan kâffe-i emvâl ve eşyâ ve nuk dı ile sâir emvâl ve zimem t ve akâr ve'l-

hâsıl ism-i mâl ıtlâk olunur ise vâdesi ma'rifet-i şer' ve kapucıbaşı mûmâileyh ma'rifeti ve zâbitân ma'rifeti ve ma'rifet ve mübâşeretinle zâhire ihrâc bir hılâli mektûm mektûm ve mestûr kalmayarak cümlesini cânib-i mîriyçün zabt u tahrîr ve evvel emirde memhur ve mûmzâ defterini Dersa'âdet'üme irsâl ve sen ânda tevekkuf ve ba'dehû ne vecihle emrim olur ise ol vecihle amel ve hareket etmek fermânım olmağın (...) hâvî işbu emr-i âlişân ısdâr ve yedine i'tâ olunmuşdur. İmdi muktezâ-yı me'mûriyetin üzre serî'an mahalline varup ber-vech-i muharrer maktûlûn-ı mersûmûnun nukûd ve zimemât ve emvâl ve eşyâsından gerek a'yân-ı merkûmun me'hûzu olan gerek (...) mahallerde bulunan kâffe-i emvâl ve eşyâ ve tahsîl-i ism-i mâl ıtlâk olunmuşdur. Her nesi var ise bir hılâli mektûm ve mestûr kalmaya ma'rifet-i şer' ve kapucıbaşı mûmâ ileyh ve zâbitân ma'rifetleri ve mübâşeretinle bi-eyyi hâl zâhire ihrâc ve cânib-i mîrî için zabt ve nukud-ı mevcûd ile memhur ve mûmzâ defterin Dersa'âdet'üme irsâl ve sen ânda tevekkuf ve ba'dehu ne vecihle emrim olur ise ol vecihle amel ve hareket ve hilâfını tecvîz ile mes'ûl ve mu'âtebe olunmakdan tehâşî ve mücânebet eyleyesiz. Sen ki kapucıbaşı mûmâ ileyhsiz mezbûrun ber-mûceb-i emr-i şerîfin tanzîmi üzre mübâşir-i mûmâ ileyh iktizâsına göre mu'âvenet bile emvâl-i mezkûrenin re'y ü ma'rifetin ve ma'rifet-i şer' ve Antakya zâbitân ma'rifeti ve mübâşir-i mûmâ ileyh ma'rifetiyle zâhire ihrâcî husûsuna dikkat ve mezîd-i himmet eyleyesiz. Ve siz ki kâdî ve zâbitân ve sâir mûmâ ileyhsiz siz dahi mûcib-i emr-i şerîfimle amel ve hareket ve hilâfindan hazer eylemeniz bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki hükm-i şerîmle (...) vardukda bu bâbda vech-i meşrûh üzre şeref-yafte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-i âlişânın mazmûn-ı münîfi ile amel olup hilâfindan mücânebet eyleyesiz. Alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîran el-yevm erba'a aşera Şevvâl sene selâse ısrîn ve mieteyn ve elf. Mahrûse-i Kostantiniyye.

Sahife 48

Hüküm no 85

Hıyâm nakli husûsuna emr-i âlî sûretidir.

Kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Antakya a'yânı el-Hac Ebu Bekir zîde mecdühû ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Süveyde gümrükçüsü Ali ve bu husûsa mübâşir ta'yîn olunan sadr-ı a'zam çukadârlarından Cezâyir'li Mehmed zîde kadruhümâ tevkî-i refî-i

hümâyûna vâsıl olıcak ma'lûm ola ki bundan akdem medîne-i Halep'de (...) muhassılı İbrahim dâme mecdühû ma'rifetiyle îâmâl ve inşâsına irâde-i aliyyem ta'alluk iden bin kutu çerke-i sekbândan üç yüz on üç kutu çerke ve kubbeti tahmîl ve Antakya'ya nakil ve sen ki a'yân-ı mûmâ ileyhsiz âdemin yediyle Süveyde iskelesine irsâl ve iskele-i mezbure gümrükçüsü merkûm Ali zîde kadruhuya teslim ve ol dahi ma'rifetiyle emîn mahalde hıfz eylemiş olduğu bu def'a ol taraftan vurûd idenlerin ihbâr ve inhâlarıyla resîde-derc-i tahkîk olup ancak hayâm-ı mezkûr vürûd ideli altı mâhı etmekle birkaç mâh dahi tevkî'i iktizâ ider (...) sülûs olacağı zâhir ve âşikâr ve'l-hâletü hâzihî sefer-i hümâyûnumun vukû'ı hasebiyle Deraliyye'mde külliyyetlü hıyâmın lüzûmı derkâr olmakdan nâşî ol bâbda ricâl-i Devlet-i Aliyye'mden mâl-ı defter-hâne-i âmirem nâzırı iftihâru'l-emâcid ve'l-ekârim Ahmed dâme mecdühûnün takdîm eylediği takrîri ve sâdır olan ferman-ı âlişânım mücebince serî'an Dersa'âdet'üme celbi husûsuna irâde-i seniyyem ta'lluk etmeğle sen ki mübâşir-i merkûmsun bir gün akdem Süveyde'ye varup mevcûd olan hıyâm-ı mezkûr a'yân-ı mûmâ ileyh ve gümrükçi-i merkûm ma'rifetiyle der-akab bir münâsib seffine isticâr ve hemen bir an akdem Dersa'âdet'üme gönderüp mehterhâne-i âmireme teslim olunmasına ihtimâm ve dikkat eylemek fermânım olmağın işbu emr-i şerîfim ısdâr ve yedine i'tâ ile irsâl olunmuştur. İmdi irâde-i aliyyem ma'lûmun oldukda muktezâ-yı me'mûriyetin üzre serî'ile varup zikrolunan çerkeleri olduğu mahalden ihrâc ve ta'dâd iderek ahz u kabz idüp ma'rifet-i şer' ve gümrükçi-i merkûm ma'rifetiyle münâsib seffine tedârîki ve hıyâm-ı mezkûrenin defteriyle mübâşir-i merkûma teslimen Sedsa'âdet'üme irsâl ve teslimi hususuna müsâra'at eylemeniz bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki hükm-i şerfîmle boş vardukda vech-i meşrûh üzre şeref-yafte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-i celîli's-şân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı münîfi birle âmil olup hilâfından gâyetü'l-gâye ihrâz ve ictinâb eyleyesiz. Şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîran fi'l-yevmi's-sâbi' aşer sene Safer erba'a ve işrîn ve mieteyn ve elf.

Hüküm no 86

Şeyh Osman'ın mahall-i hususî için hüccet suretidir.

Husûs-ı âti'l-beyânın mahallinde keşf ü tahrîr için kıbel-i şer'den irsâl olunan çukadârımız Halîl ve Muhzırbaşı İsmail Ağa ve binâ ahvâlinde vukuf bî-garaz

kimesnelerden mahalle imamı Hafız Mecid Efendi ve müezzin es-Seyyid Mahmûd ve ve imâret Hâce İsmail Efendi ve kaltakçı oğlu el-Hâc Mustafa Efendi ve Bakkal es-Seyyid Hüseyin Sofular vakfi olan musakkafâta varup zeyl ve şukkası muharreru'l-esâm î huzûrlarında akd-i meclis-i kavî eyledikde vakf-ı mezbûrun gallesi mahall-i mezbûrun tekâlîf-i şâkka ve mesârifât-ı lâzimesiyçün sarf-ı mütevellîsi olan işbu bâ'isü'l-kitâb türbe-i dâri's-şeyh Osman Efendi bin Mehmed meclis-i akd-i mezkûrda takrîr-i kelâm idüp vakf-ı mezbûrun ta'mîr ve termîmini bundan akdem bâ-ma'rifet-i şer' ru'yet olan muhâsebede bâ-hüccet-i şer'î ba'de'l-mesârifât bi-şartı'r-rucû' vakıfda alacağım olan üç yüz altmış üç buçuk guruş bin iki yüz on dokuz senesinin Rebî'ulevvel'inin guresinden yigirmi beş senesi Muharrem'ine değin otuz üç meskenin icâresi beş senede müctemi' olan bin dört yüz elli guruşa bâliğ olup evkâf-ı mezkûrenin kesret-i emtârıyla ta'mîre muhtâc olmağın mesken-i mezbure beş senede bâ-defter mukarrer (...) bin beşyüz guruş masrûfum sene-i mezkûrlarda cem' iden vazâif iki yüz elli guruşun cem'an iki bin yüz sekiz buçuk guruş olmağla meblağ-ı mezbur iki bin yüz sekiz buçuk guruşdan mârru'z-zikir beş senenin îrâdı bin dört yüz eli guruş ba'de'l-ührâ bâkî vakfa bi-şartı'r-rucû' mâlımdan bin yüz elli sekiz buçuk masrûfum olmağla vakfın galesinden taleb eyledim didikde zeyl-i defter muharreru'l-esâmî kimesnelerden tarafımızdan mürsel âdemler ve merkûm eş-Şeyh Osman Efendi'nin kelâmını tasdik ve husn-i hâleti alâ-vukû'ihî meclis-i şer'a inhâ ve ihbâr etmeleriyle mârru'z-zikir meblağ-ı mezbûrun yüz elli sekiz buçuk guruşı vakfın galesinden şart-ı mezbur üzre merkûm Şeyh Osman Efendi'ye edâya izin verilmeğın mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâbi' aşer amin Cemâziye'l-evvel sene erba'a ve ısrîn ve mieteyn ve elf.

Müderrişîn-i kirâmdan fazîletlü Osman Efendi, es-Seyyid İbrahim Hakîm, (...) Molla Ahmed (...) oğlu Osman, Semahçı Yusuf Beşe, Arpacı Küçük Mehmed oğlu İsmail Beşe Mustafa, Köşker Molla Hüseyin, Muhzırbaşı İsmail Ağa.

Sahife 49

Hüküm no 87

Tekrâr mîzân-ı harîr tahsîline olan emr-i âlî sûretidir.

Akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vülâti'l-muvahhhidîn ma'denü'l-fazli ve'l-yakîn râfi'u a'lâmi's-şer'ati ve'd-dîn vârisü ulûmi'l-enbiyâi ve'l-mürselîn el-muhtassu bi-mezîdi

inâyeti'l-meliki'd-dâim dergâh-ı mu'allâm kapucibaşlarından mîrahûr-ı ûlâm Balis muhassılı İsmail Ağa dâme mecdühû ve mefâhiru'l-kudât ve'l-hukkâm ve me'âdinü'l-fazli ve'lkelâm Halep eyâletinde vâki' Antakya ve Şugur ve İdlîb ve (boş) ve (boş) kâdîları zîde fazlühüm tevkî'-i refî'-i hümâyûna vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Tersâne-i Âmire'm mesârifinden avn ve medâr olmak için memâlik-i mahrûse-i şâhânemde hâsıl olan harîrin beher kıyyesinden bâyi'inden altmışar pâre rusum-ı mîzâniyyein tahsîl Tersâne-i Âmire'm sergisine sevk u tesyîl olunmak husûsuna bundan akdem irâde-i aliyyem ta'alluk olmakdan nâşî bin iki yüz yigirmi dört senesine mahsûben zikrolunan Antakya ve sâir kazâlarda olduğı tamâmıyla rusum-ı mezkûreden bir mikdârının afv ve tenzîl istid'â olunmuş ise dahi hâsıl olan harîrin beher kıyyesinden altmış pâre resm ahzı bâ-irâde-i aliyyem karâr virilmiş vâridât-ı mîriyye tahtına idhâl olunmuş olmağla tenzîli mümkün olamayacağına binâen Antakya ve Halep ve Şugur ve İdlîb Malaka ve Balis ve tevâbi'i kazâlarından hâsıl olan harîrin beher kıyyesinden muhassıl-ı mûmâ ileyh ma'rifetiyle altmışar pâre rusûm mîzâniyyesi bâyi'inden tahsîl ve Berişa ve sâir mahallerden şehir-i Haleb'e vürûd iden tüccârlardan getürdükleri harîrin rusûmunu edâ eylediklerini müş'ir yedlerinde ma'mûlün bih edâ tezkeresi olmayanlar defterde dahi kezâlik beher kıyyesinden altmış pâre rusûm mîzâniyyesini muhassıl-ı mûmâ ileyh ma'rifetiyle tahsîl olunan ve yedlerinde edâ tezkeresi olanlar hakkında mükerrer resm talep olunmayup fakat yedlerinde tezkere olmayanlarından mûmâ ileyh ma'rifetiyle ahz olunmak ve rusûm-ı mezkûremin bir akçesini ve telef olmayarak senesi hitâmında memhur ve mûmzâ defteriyle ma'an Dersa'âdet'üme irsâl ve Tersâne-i Âmire'm sergisine teslîm olunmak üzere emr-i şerîfim sudûrunı ricâl-i Devlet-i Aliyye'mden hâlâ Tersâne-i Âmire'm emîni iftihâru'l-emâcid ve'l-ekârim Hasan dâme mecdühû bâ-takrîr inhâ etmeğle mücebince amel ve hareket olunmak üzere fermânım olunmağın işbu emr-i âlîşânım ısdâr (...) ile irsâl olunmuşdur. İmdi vusûlünde sen ki muhassıl-ı mûmâ ileysiz. Emîn-i mûmâ ileyhın inhâsı üzere işbu rusûm-ı mîzânînin harîr vâridât-ı mukarreremiz tahtına idhâl olunmuş ve Tersâne-i Âmire'm mesârifî ezmân-ı sâbıkaya makîs olmayup imtidâd-ı esfâr ve galâ-yı eş'âr hasebiyle derece-i hadd u hasrı mütecâviz olup beytü'l-mâl-i müslimînin dahi ba'zı esbâba mabnî muzâyakası derkâr olduğundan rusûmât-ı mezkûre bi'l-iktizâ mesârif-i mezkûreme medâr olmak için tanzîm olunmuş olmağla bi-eyyi hâl şurût mücebince lâzımü't-tahsîl olan rusûm-ı mîzâniyyenin harîr bâyi'lerinde cem' u tahsîline dikkar olunup bundan böyle her kim rusum-ı mezkûrenin te'diyesinde

bir zerre muhâlefet ider ise böyle hengâm-ı sefer-i hümâyûnum da o makûle mesârif-i mühimmeye mahsûs emvâlin kesretini tecvîz eyledikleri için levâzıma te'diyeleri icrâ kılacağı emr-i mukarrer olmağla o misillü harekâta cesâret ider olursa isim ve şöhretleriyle derhâl keyfiyetleri Dersa'âdet'üme tahrîr ve inhâya mübâderet iderek muktezâ-yı me'mûriyyetin üzre kazâhâ-i mezkûrede hâsıl olan ve bi-lâ tezkere vürüd iden harîrlerin bâyi'lerinden ber-mûcib-i şurût lâzım gelen ol mikdâr rusûmâtın cem' u tahsîline dikkat ve tahsîl olundukça (...) Tersâne-i Âmire'm hazînesine irsâl ve teslîm iderek senesi âhirinde sahîhu sâlim defteriyle bilâ noksan hâsılâtını hazîne-i mezkûreye teslîm eylemeye dikkat husûsuna sarf-ı makderet eylemeniz bâbında fermân-ı âlîşânım sâdir olmuştur. Buyurdum ki hükm-i şerîfimle (...) vardukda bu bâbda vech-i meşrûh üzre şeref-yafte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-i celîli'ş-şânımın mazmûn-ı itâ'at-makrûnı üzre âmil olup hilâfından be-gâyet tevekkî ve mübâ'âdet eyleyesiz. Şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılarsız. Tahrîran fi'l-yevmi's-sânî aşera Rebî'ulâhir sene erba'a ve işrîn ve mieteyn ve elf. Mahrûse-i Kostantiniyye.

Hüküm no 88

Medîne-i Antakya mahallâtından Kantara Mahallesi sâkinlerinden iken bundan mukaddem fevt olup verâseti sulbiyye kebîre kızlarına ve oğlunun oğlu sagîr Mehmed Muhtâr munhasıra olduğu zâhir ve nümâyân olmağla Mehmed Muhtâr'ın müteveffâ-yı mezbur Hüseyin Efendi'den ve merhûm dedesi el-Hâc Hüseyin Efendi'den ve nenesi Emîne Hâtun'dan bi-hasebi'l-irsi'ş-şer'î hissesine isâbet ve intikâl iden hisse-i irsiyyelerini hıfz u hırâset ve tesviye-i umûrlarını bir müstağnî vasî lazım ve mühim olmağın emânet ile ma'rûfa ve istikâmet ile mevsûfa vesâyet uhdesinde uhdesine iktidâra olduğu vesîkada muharreru'l-esâmî müslimîn evlâ ve enfa' olduğu huzûr-ı şer'a ihbâr ve inhâ etmeleriyle hâkim-i muvakkı'-ı sadr-ı kitâb tûbâ leh ve husnü me'âb Efendimiz Hazretleri sagîr-i mezbûrun vâlidesi işbu bâ'isü'l-kitâb fahrü'l(...) şerâfetlü fekâhetlü muğnî el-hâc Ahmed Efendi'nin kerîme-i muhteremeleri Fâtıma Hâtun vasî nasb u ta'yîn idüp ol dahi vesâyet-i mezkûreyi kabûl ve merâsimini kemâ yenbağî edâya ta'ahhüd ve iltizâm etmeğın i'âde-i kalam olunur ki vasiyyesi olduğu sagîr-i mezbur nafaka ve kisve-bahâ lâzım olmağın kıbel-i şer'den bi-kadri'l-kifâye nafaka ve kisve bahâ farz ve takdîr olması matlûbumdur didikde mûmâ ileyh efendi dahi mâl-ı

nemâsından beher gün yigirmi pâre nafaka ve kisve-bahâ takdîr idüp yigirmi pâre beher gün harc u sarfa ve hîn-i iktizâda istidâne ve lede'z-zafer sagîr-i mezbûrun mâl-ı mevrûsuna târih-i kitâbdan rucû' iden (...) mâ-hüve'l-bâkî bi't-taleb olundu. Tahrîran fî'l-yevmi'l-hâmîs aşer amin şehri Şevvâli'l-Mükerrem sene erba'a ve işrîn ve mieteyn ve elf.

Sâbık müftî fazîletlü Osman Efendi, Şemseddin-zâde el-Hâc Mustafa Efendi, Şemseddin-zâde ibrahim Efendi, Şemseddin-zâde el-Hâc Mahmûd Efendi, Şemseddin-zâde Şemseddin Efendi, Şemseddin-zâde şerâfetlü Tâhir Efendi, müftî Efendi-zâde ve karındaşı Mehmed Sâdık Efendi, Müftî Efendi-zâde Kâtibü'l-hurûf el-Hâc Mustafa Efendi.

Sahife 50

Hüküm no 89

Bedel-i müşterân tahsîline olan emr-i âlî sûretidir.

Akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vûlati'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazli ve'l-yakîn râfî'u a'lâmi'ş-şerî'ati ve'd-dîn vârisü ulûmi'l-enbiyâi ve'l-mürselîn el-muhtassu bi-mezîdi inâyeti'l-meliki'd-dâim dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşlarından mîrâhûr-ı ûlâm babasıyla hâlâ Halep muhassılı olan Şerif-zâde İsmail dâme mecdühû ve kıdvetü'l-kudât ve'l-hukkâm ma'denü'l-fazâili ve'l-hukkâm Mevlânâ Antakya kâdisı zîde fazlühû ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Halep mütesellimi (boş) zîde mecdühû mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân husûs-ı âtiz-zikre mübâşir ta'yîn olunup el-yevm ol cânibde olan silahşörân-ı hâssamdan Abdülkâdir ve a'yân ve zâbitân ve iş erleri zîde kadruhüm tevkî'-i refî'-i hümâyûna vâsıl olıcak ma'lûm ola ki bundan akdem seferber olan ordu-yı hümâyûnum lâzimesiyçün bin iki yüz yigirmi iki senesine mahsûben eyâlet-i Halep'de vâkî' kazâlardan ihrâcî tertîb ve fermân olunan beş yüz mehâr müşterânın aynen ihrâcî müyesser olamadığından müşterân-ı mezkûrenin sâbıkı üzre beher mehârî yüz ellişer guruşdan bedele kat' ve îcâb iden yetmiş beş bin guruş bedelinin hazîne-i âmireme teslîmi bâbında emr-i şerîfim virilmiş olup ancak bundan akdem Halep tarafından derbâr-ı atûfet-medârım vârid olan tahrîrâtda ol mikdâr müşterândan Halep eyâleti kazâlarının her birinin hisseleri memhur ve mûmzâ defter olmağla her kazânın hisse-i bedeliyyeleri tahsîliyçün başka başka evâmir-i şerîfem ısdâr ve tesyâr olunmuş olup el-

hâletü hâzihî tahkîk olunduğuna göre bedeliyye-i mezkûrenin tahsîline her ne kadar ikdâm olunmaktan ise de vücûh-i belde-i Halep'den Câbirî-zâde el-Hâc Abdülkâdir ve Siyâmi-zâde Abdurrahmân bedeliyye-i mezkûrenin tahsîline mâni' olmalarıyla fi-mâ ba'd herkim meblağ-ı mezbûrun tahsîline mâni' olursa (...) icrâsını ibrâz olacağı emr-i mukarrer olmağla ana göre amel ve hareket birle müşterân-ı mezkûremden Antakya kazâsı hissesine isâbet iden altmış ve Urdu hissesine on mehâr ki cem'an yetmiş müşterân fiyat-ı merkûme ile îcâb iden on bin beş yüz guruş bedeliyye akçesini siz ki Mevlânâ ve muhassıl ve mütesellim ve kâdî ve a'yân ve zâbitân-ı mûmâ ileyhim ve sâir iş erleri zikrolunan bedeliyye akçesini mevsûl emr-i şerîfimde kimesnenin a'zâr-ı vâhiyesine havâle-i sem'-i i'tibâr olunmayarak yerlü yerinden ve îcâb ve iktizâ idenlerden tamâmen ve kâmilen ve serî'an ve âcilen tedârik ve tahsîli mübâşir-i merkûm-ı ileyhe teslîmen ve Deraliyyeme irsâl ve hazîne-i âmireme teslîm itdürülmesi kemâl-i sür'at ve şitâb ve avk u te'hîr ile mübâşirîni (...) cümle be-gâyet tehâşî ve mücânebet etmeğin fermânım olmağın te'kîd ve tenbîhi hâvî bu def'a dahi işbu emr-i celîli'l-kadrim ısdâr ile irsâl olunmuşdur. İmdi vüsûlünde meblağ-ı mezbûrun bi-eyyivechin kân tahsîli matlûb-ı hüsrevânem olmağla ber-vech-i Antakya kazâsı hissesine isâbet iden mezkûr-ı mikdâr müşterânın îcâb iden on bin beş yüz guruş bedeliyyesinin ma'rifetiniz ve ma'rifet-i şer' ve cümle ittifâkıyla ve mübâşir-i mûmâ iley ma'rifetleriyle yerlü yerinde îcâb ve iktizâ idenlere serî'an ve âcilen cem' u tahsîl ve mübâşire teslîmen Dersa'âdetüme irsâl ve hazîne-i âmireme teslîm idilmesi husûsuna cümle be-gâyet tehâşî sarf-ı bezl-i makderet ve ve bedeliyye-i mezkûrun tahsîline her kim mâni' ve murâhim olur ise levâzım-ı te'diyesi icrâ kılınmak için derhâl isim ve şöretleri ve keyfiyeti Dersa'âdet'üme tahrîr ve inhâya müsâra'at eyleyesiz ve sen ki mübâşir-i mûmâ ileyhsin sen dahi me'mûr-ı tahsîli olduğın ol mikdâr bedeliyye akçesini kimesnenin gadr u illetline i'tibâr etmeyerek ma'rifet-i şer' ve mütesellim-i mûmâ iley ve cümle ma'rifetleriyle ve mübâşeretinle serî'an ve âcilen cem' u tahsîli ahz u kabz yedine ve resmleri getirüp hazîne-i âmireme teslîme mübâderet ve infâz-ı emr-i âlî-şânıma mâni' olanlar her kimler ise şöretleriyle keyufiyyetleriyle âcilen Dersa'âdet'üme tahrîr ve inhâya müsâra'at ve hilâf-ı emr ve vaz'ı tecvîz ile mazhar-ı mu'âhede ve itâb olmakdan be-gâyet tehâşî ve mücânebet eylemek bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdir olmuşdur. Buyurdum ki hükm-i şerîfim vardukda bu bâbda vech-i meşrûh üzre şeref-yafte-i sudûr olan işbu şerîf-i celîli's-şân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve

lâzımü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûniyla âmil olup hilâfından be-gâyet mücânebet eylesiz. Alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîran fi'l-yevm ısrîn Rebî'levvel sene erba'a ve ısrîn ve mieteyn ve elf. Mahrûse-i Kostantiniyye.

Hüküm no 90

Medîne-i Antakya mahallâtından Dörtayak Mahallesi sâkinlerinden zeyl vesîkada muharrer müslimîn ta'rifleriyle ma'rife olan Safiye binti Mustafa Çavuş nâm hâtun tarafından vekîl-i müsecceli el-Hâc Mehmed bin el-Hâc Hüseyin meclis-i şer' de işbu bâ'isü'l-kitâb karye-i Baslefe sâkinlerinden Bekdâş oğulları Mehmed ve Ali muhzırânında akd-i âti'z-zikrin sudûruna değîn zevce ve Safiye Hâtun'un babasından irs-i şer'le müntekıl mahall-i mezburede vâki' bir tarafı Seyyid Emrullâh menzili bir tarafı Dudu Hüseyin menzili bir tarafı Gümüş Bekir menzili ve bir tarafı tarîk (...) işbu hudûd ile mahdûd menzil derûnunda iki bâb tahtânî mesken ve bir matbah ve bir kapu üstü ve nısf-ı bi'r-i mâ' ve kenef ve eşcâr-ı müsmire ve gayr-ı müsmire ve bi'l-cümle tevâbi' ve levâhık ile şurût-ı müfsideden ârî ve muvâza'adan ârî Bey'-ı bât-ı sahîh-i şer'î ile bi'l-vekâle merkûmân Mehmed ve Ali'ye yedi yüz elli guruşa bey' bât-ı sahîh-i şer'le bey' u temlîk ve teslîm eyledikde anlar dahi vech-i muharrer üzre işbu temlîk ve teslîm ve kabz u kabûl eyledikten sonra semeni olan meblağ-ı mezkûr yedi yüz elli guruşa bi'l-vekâle bi'l-lüzûm ahz u kabz ve istifâ-yı hak idüp mahdûd menzil-i mezkûrda mezbûre zevcim Safiye Hâtun'un aslâ ve kat'â alâkası ve medhali kalmadı müşterî-i mezbûrların mülki müşterâları ve hakk-ı sarfları keyfe-mâ yeşâ' ve yahtâr mülkiyet üzre mutasarrıf olsunlar didikde gıbbe't-tasdiki'ş-şer'î mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sânî ve'l-ısrîn min Cemâziye'l-âhir sene hams ve ısrîn ve mieteyn ve elf.

Şerâfetlü es-Seyyid Yusuf Efendi Nakîb-zâde ve karındaşı es-Seyyid Abdullah Efendi Sehvetlü oğlu el-Hâc İbrahim Fehmânlı oğlu Ali Beşe Baslefe karyesinden el-Hâc Musa Baytere karyesinden Hacı İbrahim Baş çavus es-Seyyid Ahmed Çelebi es-Seyyid Ömer sâbi'u'l-eyd Efendi ve Muhzırbaşı ve kâtibü'l-hurûf el-Hâc Mustafa Efendi

Sahife 51**Hüküm no 91**

Tedâhul-i maktû'ât ve mukâta'anın emr-i âlî suretidir.

Akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vülâti'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazli ve'l-yakîn râfî'u a'lâmi's-şerî'ati ve'd-dîn vârisü ulûmi'l-enbiyâi ve'l-mürselîn el-muhtassu bi-mezîdi inâyeti'l-meliki'l-mu'în Mevlânâ Halep kâdîsı zîdet fazâilühû ve iftihâru'l-emâcid ve'l-ekârim câmi'u'l-mehâmid ve'l-mekârim el-muhtassu bi-mezîdi inâyeti'l-meliki'd-dâim dergâh-ı mu'allâm kapucu başlarından hâlâ Halep muhassılı el-hâc İsmail Ağa mecdühû kıdvetü'l-kudât ve'l-hukkâm ma'denü'l-fazli ve'l-keâm mevlânâ Antakya kâdîsı zide fazlühû tevkî'-i refî'-i hümâyûna vâsıl olıcak ma'lûm olaki sen ki mevlânâ-yı mûmâ ileysiz Halep muhassıllığı aklâmından olan mukâta'âtın zamân-ı zabtı Muharrem olup beher sene mâl-ı mîrîleri senesi tarafından Halep hazînesine edâ ve teslîm olunması kâide-i kadîm-i mer'iyeden idüğü zâhir ve bedîhî iken iki yüz yigirmi iki senesinde martın fîkdânı hasebiyle Antakya kazâsında ba'zı mukâta'ât mutasarrıfları ve tarafları mâl-ı mîrîlerin edâsında te'allül ve muhâlefete ve mukâta'alarını evkâf misillü tedâhul tarîkıyla ve mâllarını dahi tedâhulen ider diyü kâide-i mîriyye ve muhassıl-ı mezbûrun şurût-ı kadîmesine mugâyir harekete cesâret ile müretteb olan mevâcib ve havâleten mühime-i sâirenin ta'fîline bâdî ve emvâl-i mîrînin kesr ü noksânına müdî olduklarından işte o makûle mukâta'ât ashâbı ve mültezimlerinin kâide-i mer'iyeye mugâyir vâkî' olan muhâlefetleri ma'rîfet-i şer'le men' u def' olunarak üzerlerine edâsı lâzım gelen mâl-ı mîrî ve kalemiyyeleri vakt-i zamânıyla cem' u tahsîl olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunı muhassıl-ı mûmâ ileyh memhûr takrîriyle inhâ ve istid'â eylediği ecilden hazîne-i âmirem defterdârına mürâcaat olundukda zamân-ı zabt Muharrem guresinden olan Halep muhassıllığı ve tevâbi'i mukâta'ası aklâmından ba'zı a'şârı hâsılât-ı kameriye ile kimesneye elinde olan tefâvüt-i eyyâm takrîbiyle müdâhale zabt u rabt olunmak kavâ'id-i mer'iyeden iken muhassıl-ı mezbûra tâbi' ba'zı kurâ ve mezârî' mutasarrıfları ve mültezimleri kâide-i mer'iyeye adem-i ri'âyet birle mâl-ı kalemiyyesinin vakt-i zamânıyla edâsına muhâlefet eyledikleri mukaddemen lede'l-inhâ zamân-ı zabt Muharrem guresinde olan Halep muhassıllığı mukâta'ası ve tevâbi'inden İdlîb-i Halep hazînesi defterleri derecesi mûcebince virile gelen mâlın beher sene Halep muhassıllarına virmek üzere mukayyed olan a'şârı mukâta'ât ve maktû'âtın tedâhul-i

kübrâ ve suğrâsı olup hakîkati mahallinde ma'lûm olmağla zamân-ı zabt Muharrem guresinde olan mukâta'âtın sene-i kameriye ile şemsiyye beyinde vâki' tefâvüt-i eyyâm takrîbi mürûr-ı a'vâm ile a'sârı tedâhul olup yani bin iki yüz yigirmi üç senesinin a'sâr-ı mahsûlü bin iki yüz yigirmi dört senesi derûnunda idrâk eylediğimize mebnî yigirm üç senesinin mültezimi yigirmi dört senesinde hâsıl olan a'sârı ahz u kabz eylemek kavâ'id-i mer'iyyede olmakdan nâşî kâ'ide-i câriye ve âdet-i müstedîme-i belde üzre amel ve harekete o makûle mukâta'ât ve maktû'ât mutasarrıflarının üzerine edâsı lâzım gelen mâl ve kalemiyyeleri vakt-i zamânıyla bi-lâ te'allül tahsîl olunup mugâyir-i kadîm vâki' olan muhâlefetlerinin men' u def'ine mübâderet olunmak bâbında işbu sene-i mübârekenin evâil-i Safer''inde emr-i şerîfim virilmiş olduğı ve muhassılık mezbur aklâmından olup a'sârı olan mukâta'ât ve maktû'ât mahsûlâtı tedâhule ahz u tahsîl olunmak lâzımeden ise zikrolunan tadâhul mâddesi mahsûlâtda cârî olup virilegelen mâl ve kalemiyyesi kemâ fi'l-evvel sene zarfında bilâ te'allül vakt-i zamânıyla tahsîline mübâderet eylesiz ve siz ki muhassıl ve Antakya kâdîsı mûmâ ileyhsiz sizler dahi mukaddemi ve bu def'a sâdır olan emr-i şerîfim mûciblerince amel ve harekete ve îfâ ve icrâsına bezl-i makderet eylemeniz bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardukda bu bâbda vech-i meşrûh üzre şerefyefte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-i celîli's-şân-ı vâcibi'l-ittibâ' ve lâzımü'l-imtisâlim in mazmûn-ı münîfi birle âmil olup hilâfından hazer ve mücânebet eylesiz. Alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîran fi'l-yevmi's-sâlis Rebî'u'l-âhir sene erbe'a ve ısrîn ve mieteyn ve elf. Mahruse-i Kostantıniyye

Hüküm no 92

Vakf-ı hüccet sûretidir.

Vakf-ı âti'z-zikre mütevellî olan Tut Mahallesinden Ömer Efendi bin el-Hâc Fethullâh nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf-i enverde ve Dörtayak Mahallesi sâkinlerinden Ali Emîn Beşe müvâcehesinde da'vâ ve takrîr-i kelâm idüp ecdâdımız vakfından Sekkâkîn Mahallesinde vâki' Es'ad Efendi'nin zükûr (...) meşrûtn üzre (...) ma'lûmü'l-hudûd menzil ve derûnunda taşra kapu mukâbelesinde arsa-i vakıfdan olan havlıdan tûlen on bir zirâ' ve arzan on zirâ' arsalusı bundan akdem zevcem Dudu Hâtun binti Rakum Ağa'ya binâsı mülk olmak üzre mekr etmiş idim ve merkûm dahi vakf-ı arsa üzerine bir

menzil ihdâs idüp vakıfdan rucû' ve ve ba'de't-teberru' zevcem mezbure Dudu Hâtun mezbur Ali Beşe'ye bi-vech-i şer'î beş yüz guruşa bey' etmeğle mezbûr Ali'den menzil-i mezbûr talebi derim didikde mezbûr Ali cevâbında menzil-i mezbûr iştirâ eyledim mülkümdür didikde mütevellî-i merkûm Ömer Efendi zevcem Dudu Hâtun'a bundan mukaddem binâ idüp vakfa teberru' eyledi. Teberru' etdiğine yine taleb olundukda adûl-i ahrâr-ı ricâl-i müslimînden türbedâr eş-Şeyh Osman Efendi Vusûfî-zâde el-Hâc Molla Ali meclis-i şer' de hâzırân oldukları hâlde mezbûre Dudu Hâtun binâ eylediği menzil bey'inden mukaddem vakf-ı mezbureye teberru' eyledi. Bizler bu gün bu husûsa şahidleriz ve şehâdet dahi ideriz diyü her birerleri edâ-i şehâdet-i şer' iyye eylediklerinden şehâdetleri hayyiz-i kabulde olup menzil-i mezbûr vakfa hükm olunup mütevellî-i merkûm Ömer Efendi'ye vakf için zabta izin virilmeğın mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâmini ısrîn min-şehri Zilhicce sene erba'a ve ısrîn ve mieteyn ve elf.

Kâtib Ali Efendi kâtib el-Hâc Mustafa Efendi Afgânî el-hâc Hüseyin Efendi ve gayruhüm

Sahife 52

Hüküm no 93

Düstûrûn-ı mükerrremûn müşîrûn-ı mufahhamûn nizâmü'l-âlem müdürî ümûri'l-cumhur bi'l-fikri's-sâkıb mütemmimü mehâmmi ehâmmi'l-enâm bi'r-re'yi's-sâib mümehhidü bünyânî'd-devleti ve'l-ikbâl müşeyyidü erkânî's-sa'âdeti ve'l-iclâl el-mahufu bi-sunufi avâtıfı'l-meliki'l-a'lâ Halep vâlîsi vezîrim Paşa edâme'llâhü te'âlâ iclâlehüm akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vülâti'l-muvahhidîn me'âdinü'l-fazâil-i ve'l-yakîn râfi'u-a'lâmi'ş-şer'âti ve'd-dîn vârisü ulûmi'l-enbiyâi ve'l-mürselîn el-muhtassu bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevlânâ Halep kâdîsı zîdet fazâilehü ve mefâhiru'l-kudâti ve'l-hukkâm me'âdinü'l-fazâili ve'l-ikelâm Halebü'ş-Şehbâ eyâletinde vâki' kazâların kâdîları ve nâibleri zîde fazlühüm ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân bu husûsa mübâşir ta'yîn olunan dergâh-ı mu'allâm gediklülerinden Ahmed ve a'yân ve zâbitân ve sâir iş erleri zîde kadruhüm tevkî'-i refî'-i hümâyûna vâsıl olıcak ma'lûm ola ki el-hâletü hâzihî Moskovlu keferesi ra'iiyetden i'râz etmeğın üzerine i'âde-i harb ve kıtâl eylediğine binâen buk'a-i münevvere-i islâmiyyenin muhâfazası ve kılâ'-ı hâkâniyye ve

bilâd-ı Osmâniyyenin istihkâmiyle kefare-i mesfûrenin memâlik-i mahrûseme tahattî ve tecâvüzde müdâhalesi zımnında esbâb-ı seferiyyenin tehiye ve ihzârına teşebbüs ve ihtimâm olunmak farâiz-i hâliyyesi olduğuna binâen lede'l-iktizâ asâkîr-i muvahhidîn zahîresi ve mühimmât nakli hizmetinde ve hidemât-ı sâirede istihkâm olunmak üzere me'mûr kılındığı ve kılınacak mahalle mülhak oldukları günden hizmetde olduklarıncâ lâzım gelen ücretleri sâyebânbaşı bundan mevkûfâtıdan ihrâc ve derûn-ı emr-i şerîfimde irsâl olunan memhûr ve mümzâ bir kıt'a sûret-i defter nâtik olduğu üzere ve Halep eyâletinde vâki' kazâlardan beş yüz mehâr müşterânın tertîb ve ihrâcı irâde-i seniyyem ta'alluk etmeğle sen ki vezîr-i müşârun ileyhsiz mahallinde inzimâm-ı re'y ve ma'rifetin ve ma'rifet-i şer' ve cümle ma'rifet ve ittifâkıyla herkesin mâl ve tahammüllerine göre ol mikdâr mekkârı müşterânını tevzî' ve taksîm ve serî'an hâzır âmâde itdürölüp ba'dehû teveccühle emrim sâdır ve âmâde olur ise ol vecihle hareket olunmak üzere ol emirde hâzır ve âmâde etdiklerini Dersa'âdet'üme tahrîr tahrîr ve inhâya mübâderet eylemek fermânım olmağın hâssaten işbu emr-i âlîşânım ısdâr ve ve mübâşir-i merkûm ile irsâl olunmuşdur. İmdi vüsûlünde bâlâda zikrolunduğı vecihle müşterân-ı mezkûrenin ba'dehû irsâli husûsuna teveccühle emrim sudûr ider ise ona göre hareket olunmak ve şimdilik ber-mûcib-i sûret-i defter eyâlet-i mezbûrede matlûb olan ol mikdâr müşterân istihdâm olunmak olduğü günden iktizâ iden ücretleri cânib-i mîrîyâna virilmek şartıyla sâbıklarda olageldiğı üzere mahallinde inzimâm-ı re'y ve ma'rifetinle ve ma'rifet-i şer' ve cümle ittifâkıyla herkesin tahammüllerine göre tevzî' ve taksîm birle hâzır ve âmâde itdürölüp tekmîl haberini Deraliyye'me tahrîr ve iş'âra bezl-i celb ve sarf-ı küll-i miknet eyleyesiz. Ve siz ki mevlânâ ve kudât ve nüvvâb ve mûmâ ileyhim ve a'yân ve zâbitân ve sâirlersiz siz dahi mûcib-i emr-i şerîfimle amel ve hareket eyleyesiz. Ve sen ki mübâşir-i mezbursuz sen dahi me'mûr-ı tanzîmi olduğün müşterânı serâ'an hâzır ve âmâde ile tekmîl olunması esbâbını istihsâle sür'at ve mûcib-i emr-i âlîşânımla amel ve hareket eylemek bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki hükmi şerîfimle boş vardukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yafte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-i celîli'ş-şân-ı vâcibi'l-ittibâ' ve lâzımü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı münîfî üzere âmîl olasız. Şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîran fi'l-yevmi's-sânî aşera Safer sene erba'a ve işrîn ve mieteyn ve elf. Mahrûse-i Kostantiniyye.

Mûcebince Cenâb-ı Selîm Hazretlerinin tezkeresi vârid olmuşdur.

Sahife 53**Hüküm 94**

Fahru'l-emâsil ve'l-akrân Antakya zâbitı atûfetlü el-Hâc Ebu Bekir Ağa

Ba'de't-tahiyeti'l-vâfiye inhâ olunur ki bir iki seneden berü medîne-i Antakya nevâhîsinden Kuseyr ve Altunözi nâhiyelerine tasallut ve zulüm ve te'addîde musır olan kapusuz ser-dîvânegân Sa'id Ağa ve Topil Ali nâm şakîlerin te'addîleri ânen fe-ânen müzdâd olduğu muhakkak olup bu hengâmda katl-i nüfûs ve nehb ü emvâl ve ba'zı mahalleleri ihrâk-ı bi'n-nâr eyledikleri ve nevâhî-i mezkûrları bi'l-küllîye harâb ve perîşân ve diğêr gün harekât-ı şenî'aları zâhir olup bu keyfiyetleri iğmâz olduğu sûretde ve derûn-ı beldenin dahi perîşânına bâ'is olacağı be-dîdâr olmağın cenâbınız öteden berü sıyânet-i fukarâya sa'y ü ihtimâmınız derkâr ve ale'l-husûs zâbit-i belde ve sâhib-i siyâset olduğunuz hasebiyle bi-eyyi vechin kân sâ'î bi'l-gâye ve muzır-ı ibâdu'llâh olan eşkiyânın şerr ve nusretleri taraf-ı mutahhardan virilen fetvâ-yı şerîf mücebince merkûm eşkiyâların şerlerini vedî'atu'llâh olan fukarâ üzerlerinden def' u ref'i husûsunda ihtimâm-ı tâm buyurup def' olmadıkları sûretde harb ü kîtâl ile def'leri meşrû' olduğu ma'lûmunuz oldukda bi-eyyi vechin kân def'leri cenâbınızdan ahâlî-i fukarânın matlûbı olmağın bi'l-iltimâs işbu mürâsele-i şer'iyye tahrîr ve yedine i'tâ olunmuşdur. Ber-vech-i mürâsele âmil olası ve's-selâm. Fî 9 Lsene 223 (...) (...) Abdülkerîm

Hüküm no 95

Medîne-i Antakya a'yân-ı zevi'l-ihtirâmından işbu bâ'isü'l-kitâb atûfetlü el-Hâc Ebu Bekir Ağa'nın ma'rifet-i şer' ve cümle ma'rifetiyle def'-i mazarrat-ı haşerât için cem' olunan asâkire tarafından virilen manda ve alâikleri ve sâir mesârifât-ı zarûriyyeleri fi'l-cümle harb olunub bâ-defter-i müfredât yalnız yüz altmış bir bin iki yüz altmış üç guraşa bâliğ olup meblağ-ı mezkûrun derûn-ı bîrûnunda te'diye ve edâsı lâzım gelmeğın medîne-i mezbure vücûh-i kirâmları ma'rifetiyle edâsına ta'ahhüd ve iltizâm etmeğın ağa-yı mûmâ ileyh dahi kabul idüp meblağ-ı mezkûrı beher ne mikdâr mebâliğ teslim olunur ise hüccet-i şer'iyyeye zahrîye ve sicil-i mahfûz-ı kayd olup inşâe'llâhü te'âlâ tamâmen edâsı müyesser oldukda yedinde olan hüccet-i şer'iyye halâs olunacağı mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâlis ve'l-ısrîn min şehri Recebi'l-Ferd li-sene erba'a ve ısrîn ve mieteyn ve elf.

Me'zûnen bi'l-iftâ fekâhetlü es-Seyyid el-hâc Ahmed Efendi Şemseddin-zâde müftî-i sâbık fekâhetlü Osman Efendi (...) şerâfetlü el-Hâc Abdünnâfi' Efendi el-Hâc Hüseyin Efendi kâtib Mehmed el-Hâc Mustafa Efendi kâtib-i mahkeme Ali Efendi ve Muhzırbaşı İsmail Ağa.

Hüküm no 96

Defter-i mevâcib-i vakf-ı hüccetdir.

Medîne-i Antakya sâkinlerinden Nasreddin işbu bâ'isü'l-kitâb Rukiyye binti el-Hâc Derviş Ağa nâm Hâtun meclis-i şer'-i şerîf-i enverde takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i ani'l-merâm idüp kızım Fâtıma'nın Hasan nâm sagîr lâkin bundan akdem fevt olan li-ümm er karındaşları Mehmed ve Abdullah nâm müteveffâlardan irs-i şer'le intikâl iden kardaşı mahall-i mezbûrda bir bâb menzilde nısıf hissene on sekiz sehmiyyesini yedi Sehim ve Narlıca karyesinde bir çiftliğim derûnunda iki baş öküz ve iki dana ve çiftlik-i mezkûr önünde bir mikdâr tut bağçası ve yine karye-i mezkûr tevâbi'inde tahmînen altmış aded zeytûn eşcârı ve Mirâs karyesinde bir çiftlik üç dam olarak ve bir mikdâr incirlik ve derûn-ı çiftlikde iki re's öküz ve bir bârgir ve iki inek ve iki dana ve bir deve ve iki re's ganem ile bu zikrolunan (...) yekûnü ise otuz altı sehmiyyesi on üç sehim sığır mezbûre Fâtıma'ya isâbet etmeğle emlâk-i mezkûrı hıfz u himâyete sâgîr-i mezbûreyi idârî bir vasî nasbetmesisi lâ-büd olmağın zeyl-i vesîkada muharreru'l-esâmî müslimîn-i ahyâr ile kıbel-i şer'den vâlidesi Rukiyye Hâtun'ı vasiye ba'de'n-nasb mezbure Fâtıma kadr-ı kifâye nafaka ve kisve-bahâ takdîre muhtâc olmağla zikrolunan emlâkin tamâmından nafaka ve kisve bahâ farz ve takdîr olunmak matlûbundur didikde hâkim-i muvakkı'-ı sadr-ı kitâb tûbâ leh ve husnû me'âb efendimiz sagîr-i mezbûrun mâlı nemâsından yevmî on beşer (...) nafaka ve kisve-bahâ Rukiyye Hâtun'a izin virilmeğın mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu. fî'l-yevmi'l-hâdî işrîne Saferu'l-Hayr lisene erba'a ve işrîn ve mieteyn ve elf.

Süleyman Efendi Hâdî-zâde, Tütün tüccârı el-Hâc Mehmed Nuri oğlu, Seyyid el-Hâc Hüseyin Ağa Semîhî-zâde (...) es-Seyyid Abdullah Ağa Davud Yahya oğlu Mustafa Ağa (...) el-Hâc Durmuş Ağa, Sa'îd Abbâs bin Râfi'-zâde ve Muhzırbaşı İsmail

Sahife 54**Hüküm no 97**

Bin iki yüz yigirmi dört senesi Receb'l-Ferd'inin yigirmi beşinci gününe değinceye dek Antakya kazâsından bâ-emr-i âlî matlûb buyrulan yigirmi üç senesinin bedel-i müşterânî ve yigirmi dört senesinin mâl-ı hazeriyyesinin kıst-ı sâñisi ve menzil ücreti ve sâir mesârifât-ı zarûriyye ma'rifet-i şer' ve cümle ma'rifetiyle tavzî' u defter olunup ber-vech-i âtî zikrolunur.

İki yüz yigirmi üç senesi müşterân bedeli 16 guruş	İki yüz yigirmi dört senesi mâl-ı hazeriyyenin kıst-ı sâñisi 2231.5 guruş	Menzilci ücretinden 6000 guruş
Atufetlü el-Hâc Ebu Bekir Ağa'nın bâ-hüccet-i şer'iyeye matlûbundan 25000 guruş	Mahkeme-i aliyyaya kutnî 12 guruş	Faziletlü Hâkim Efendi berâ-yı harc-ı defter 850 guruş
Harc-ı i'lâm 150 guruş	Kethüdâya 50 guruş	Çukadâriyye 100 guruş
Kâtib ve kaydiye 80 guruş	Mahzûrbaşı 50 guruş	Sa'âdetlü voyvoda ağaya 850 guruş
Kethüdâya 50 guruş	El-hâc Molla efendiye 50 guruş	Ahî babaya 50 guruş
Kavvâsa 50 guruş	Sarrâfa 15 guruş	
Cem'an yekün:432342.5 Yalnız kırk iki bin üç yüz kırk iki guruşdur.		

Derûn-ı şehre isâbet eden: 14842.5 guruş. Yalnız dört bin sekiz yüz kırk iki guruş bir rubu'dur.

Kurâlara isâşbet eden: 27500 guruş. Yalnız yigirmi yedi bin beş yüz guruşdur.

Beher tetimme: 550

Hüküm no 98**Nâhiye-i Kuseyr**

Karye	Semen	Karye	Semen	Karye	Semen
Makebros	1	Seferiye	0.5	Cente	0.5
Ma'dele	0.5	Kalanus	1	Deyr	1
Kefertabl	0.5	Malhar	0.5	Hanyo	0.5

Meshâne	1	Keşkend	1	Bentin	0.5
Baksanus	1	Fatkiye	0.5	(...)	0.5
Fenik	1.5	Suri	0.5	Ziyâret	0.5
Yekün :13					

Nâhiye-i Altunözi

Karye	Semen	Karye	Semen	Karye	Semen
Centin	0.5	Toprakhisar	0.5	İrmence	0.5
Bersu	0.5	Alakend	0.5	Afsa	0.5
Büyükburç	1	Marsu	1	Danişmendlü	0.5
Ferzele	0.5				
Yekün: 6					

Nâhiye-i Cebel-i Akra'

Karye	Semen	Karye	Semen	Karye	Semen
Candar	0.5	Malan	0.5	Karaköse	1
Tamâmiye	1	İrce	0.5	Hansama	0.5
Bera	0.5	Kırkperçek	0.5	Kesb	2
Karsabol	0.5	Cidâliye	1	Hisarcık	0.5
Şeyhköy	2	Berke	1.5	Düveyr	0.5
Kurye	0.5	(...)	0.5		
Yekün: 14					

Sahife 55

Nâhiye-i Süveyde

Karye	Semen	Karye	Semen	Karye	Semen
Telil-kura	1	Selderan	1	Sarmazı	1
Kilisecik	1	Berberun	0.5	Makebrun	0.5
Hüseyinlü	0.5	Saylıca	0.5	Cüdeyde	0.5
Maşrakıyye	1	Meğru	1	Kebusiye	1
Hacı Habıblü	1	Nusayr	0.5	Âkılıye	0.5
Boğunoluk	1	Zeytûniye ma'a mezra'ahâ			6
Yekün: 18.5					

Yekün: 51.5

Hüküm no 99

Medîne-i Antakya voyvodası kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân ser-turnâ-yı sa'âdetlü Ali Ağa ba'de't-tahiyyetü'l-vâfiye inhâ olunur ki:

Bin iki yüz yigirmi dört senesine mahsûben medîne-i mezbûr kazâsından bâ-emr-i âlî matlûb buyrulan yigirmi üç senesinin müşerân bedeliyyesi ve yigirmi dört senesinin mâl-ı hazeriyye ve menzilci ücretinden ve mesârifât-ı zarûriyye cümle ulemâ ve fukarâ ve küberâ ve a'yân masraflarıyla hesâb olunub mâh-ı Recebü'l-Ferd'in yigirmi beşinci gününe değin tahrîr ve takvîm ve sâliyân olunan defterdir ki ber-vech-i âtî zikrolunur.

Hüküm no 100

Akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vülâti'l-muvahhidîn me'âdinü'l-fazâil-i ve'l-yakîn râfi'u-a'lâmi's-şerî'ati ve'd-dîn vârisü ulûmi'l-enbiyâi ve'l-mürselîn mevlânâ Halep kâdîsî zîdet fazâilehû ve mefâhiru'l-kudât ve'l-hukkâm ma'denü'l-fazâil-i ve'l-keâm Halep eyâletinde vâki' sâir kazâların kudât ve nüvvâbı zîde fazlühüm ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân ve'l-a'yân zîde kadruhüm tevkî'-i refî'-i hümâyuna vâsil olıcak ma'lûm olaki hâlâ Halep vâlîsî düstûr-ı mükerrerem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem vezîrim Sürûf Mehmed Paşa edâme'llâhü te'âlâ iclâlehû ordu-yı hümâyûnum sarfına hissî olup ol vecihle seferber olmak mülâbesesiyle mesârif-i seferiyyesine avn ü medâr zımında Halep eyâletinde vâki' kazâlardan seferler vukû'unda ancak tertîb olunan seksen akçe imdâd-ı seferiyye bin iki yüz yigirmi dört senesine mahsûben eyâlet-i merkûme dâhilinde kâin kazâlara ber-mûceb-i şurût def'aten tevzî' ve tahsîl ve müşârun ileyh tarafından kabzına me'mûra edâ ve teslîm olunmak bâbın-nda emr-i şerîfim sudûrunı bâ-takrîr istid'â olunmağla vech-i meşrûh üzre amel olunmak fermânım olmağın imdi siz ki mevlânâ ve a'yân ve mûmâ ileysiz ber-minvâl-i muharrer eyâlet-i merkûme dâhilinde kazâlardan ve ancak seferler vukû'unda müretteb olan mârru'z-zikir seksen kîse akçe imdâd-ı seferiyyeyi sene-i mezbure mahûben kazâlar ahâlîlerine ber-mûceb-i şurût seferiyye def'aten tevzî' ve yerlü yerinden cem' u tahsîl ve müşârun ileyh kabzına me'mûra te'diye ve teslîmi hususuna mezîd-i ikdâm ve dikkate ve avk u te'hîrden ve mikdâr-ı mu'ayyenden ziyâde seferiyye tahsîlinden ve kesret üzre kazâlara mübâşirler irsâliyle ahâlîlere fukarâ-yı ra'iyete te'addî vukû'unı tecvîzden ve hizmet-i mübâşiriyye mutâlebesinden hazer ve mübâ'adet eylemeniz bâbında fermân-ı âlîşânım

sâdir olmuşdur. Buyurdum ki hükm-i şerîfimle rikâb-ı hümâyûnumda hâlen kâtib kethüdâ-yı sadr-ı âlî mîr Feyzullâh dâme mecdühûnün başçukadârı Mustafa zîde kadruhû ile mevsûl bulundukda bu bâbda vech-i meşrûh üzre şeref-yafte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ't-makrûnıyla amel ve hareket ve hilâfından hazer ve mücânebet eylesesiz. Şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîran evâil-i şehri Cemâziyelâhir sene erba'a ve ısrîn ve mieteyn ve elf.

Mûcebince Halep mütesellimi sa'âdetlü ser-bevvâbîn dergâh-ı âlî İsmail Ağa hazretlerinin tezkere-i emirleri sudûr eylemişdir.

Sahife 56

Hüküm no 101

Medîne-i Antakya'da hâlâ mesned-neşîn-i şer'-i mübîn fekâhetlü Efendi zîde fazlühû ve hâlâ ve sâbıkan me'zûnen bi'l-iftâ ve başlu efendiler hazerâtı zîde fazlühüm ve fer'î-ş-şecereti li'z-zekiyye hâlâ kâim-makâm nakîbü'l-eşrâfi siyâdetlü Efendi zîde şerefühû (...) ve umdetü'l-emâcid ve'l-a'yân sa'âdetlü el-Hâc Ebu Bekir Ağa dâme mecdühû ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân voyvodası ve tahsîldârı olan ser-turnâ-yı dergâh-ı alî izzetlü Ali Ağa ve yeniçeri serdârı vâlisî vekîli ve sâir zâbitân ve iş erleri zîdet mekâdiruhüm gıbbe'l-hücceti ve't-teslîm inhâ olunur ki işbu hilâl-ı meyâmin-iştîmâlde bâ-emri-i âlî ve bâ-buyruldu sâmî Halep mütesellimi mâh-ı Cemâziye'l-âhir'in guresinden i'tibâren uhde-i âcizâneme ihâle ve tefvîz buyrulmuş olduğundan (...) sadâkât-kâr ve muhibbü'l-etvâr ve ahâlî-i beldenizin ref' ve kâdîların rızâ ve hoşnudları ve fukarâ ve ra'iyeti sürûrî olan mûmâ ileyh Ali Ağa'nın uhdesine Antakya voyvodalığı ve tahsîldârlığı kemâ-kân îfâ birle ihâle ve tefvîz olunmuş olup siz ki mûmâ ileyhim efendiler ve ağalar Hazretleri voyvoda ve mûmâ ileyhimsiz vech-i hak üzre ma'rifet-i şer'le ve ma'rifetinizle icrâ-yı hükûmet ve zabt u idâret ve himâyet ve sıyânet-i fukarâ ve ra'iyyet husûsuna müsâ'ade ve i'ânet eylemenizi hâvî dîvân tezkeresi tahrîr ve (boş) irsâl olunmuşdur. İnşâellâhü te'âlâ vüs irsâl olunmuşdur. İnşâellâhü te'âlâ vüsülünde sen ki voyvoda-i mûmâ ileyhsiz ber-vech-i muharrer teşmîr-i sâ'id-i ihtimâm ve ve sarf-ı dikkat eyleyüp mûcib-i tezkere ile amel ve hilâfından tehâşî ve mücânebet eylesesiz. Fî 21 N sene 24

Halepmuhassılı ser-bevvâbîn el-Hâc İsmail mahrûse-i Kostantiniyye.

Hüküm no 102

Medîne-i Antakya mahallâtından Saha Mahallesi sâkinlerinden Tosyavî-zâde e-Seyyid Mehmed Efendi meclis-i şer'-i şerîf-i enverde işbu bâ'isü'l-kitâb ve zâtî ta'rîf-i şer'î ile ma'rife olan Emîne binti el- Hâc Mustafa nâm Hâtun tarafından vekîl-i müsecceli olan Abdurrahman Efendi bin el-Hâc Mustafa müvâcehesinde da'vâ ve takrîr-i kelâm idüp târîh-i kitâbdan altı ay mukaddem Mısır-ı Kâhire'de ticâret tarîkıyla olan Antakya ahâlîsine Beşir Ağa bin Hasan Ağa'nın medîne-i mezbure kazâsında Hâlisiye nâm mezra'ada vâki' bir kıt'a dut bağçesi bir tarafı vâdî ve bir tarafı nehr-i cârî ve bir tarafı Attâr-zâde mehmed bağçesi ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdud ve derûnunda dört sütun üzre ve metîn dam-ı harîr ve bir dolab-ı harîr ve kazgan-ı harîr ve eşcâr-ı müsmire ve gayr-ı müsmiresiyle ve ma'lûmü'l-hudûd dört kıt'a tarlalarını ve dört bin guruşa bey' u temlîk idüp ve ben dahi kezâlik minvâl-i muharrer üzre iştirâve kabz-ı kabul etmeğle merkûmun müvekkilesi bâyi'-i mezbûrun zevcesi mezbure Emîne Hâtun'a bana def' u teslîme mûmâna'at etmeğle mûcib-i şer'îsi matlûbumdur didikde gıbbe's-su'âl vekil-i mezbur Abdurrahmân Efendi cevâbında mârru'z-zikir bağçe ve dört kıt'a tarlalarda işbu târîh-i kitâbdan altı sene mukaddem müvekkilem mezburenin Emîne Hâtun'a ve nısf-ı âharın da oğlı sagîr Mehmed'e biner guruşa bey' u temlîk ve ferâgat eyledi. Ve müvekkilem mezbure ve oğlı Mehmed dahi iştirâ ve kabz u kabul idüp hâlâ mülk-i müşterâlarıdır didikde mezbur Abdurrahmân Efendi'den da'vâsına mutâbık beyine taleb olundukda adûl-i ahrâr-ı ricâl-i müslimînden Mahmûd Efendi Ağa ve Ömer Efendi ve Hüseyin Beşe ve Yusuf nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'a hâzırân olup şehâdet-i şer'îyye iderler ki sâlifü'z-zikir bağçe ve dört kıt'a tarlaları altı sene mukaddem merkûm Abdurrahmân Efendi'nin müvekkilesi Emîne Hâtun'a nısfı ve nısf-ı âharını oğlı Mehmed'e iki bin guruşa (...) ve Beşir Ağa bey'-ı bât-ı sahîh-i şer'îyle bey' u temlîk ve teslîm eyledi. Ve onlar dahi kezâlik minvâl-i muharrer üzre iştirâ ve temlîk ve kabz u kabul eylediler. Bizler bu gûne şâhidleriz ve şehâdet dahi ideriz diyü müttefiku'l-lafz ve'l-ma'nâ edâ-yı şehâdet-i şer'îyye eylediklerinde gıbbe't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri hayyiz-i kabul olmağla merkûm Mehmed Efendi mu'ârazadan men' u def' birle mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hâmis min-şehri Şa'bâni'l-Mu'azzam lisene erba'a ve işrîn ve mieteyn ve elf.

Şemseddin-zâde el-Hâc Hüseyin Efendi, Şemseddin-zâde İbrahim Efendi, Şemseddin el-hâc Mustafa Efendi, Şemseddin-zâde Hacı Mehmed Efendi, Cinci-zâde Ömer Ağa

Tekkeli-zâde el-Hâc İbrahim Efendi, kâtib-i mahkeme Ali Efendi, Muhzırbaşı İsmail Ağa.

Sahife 57

Hüküm no 103

Medîne-i Antakya sâkinlerinden işbu bâ'isü'l-kitâb Tosyalı-zâde es-Seyyid Mehmed Efendi meclis-i şer'-i şerîf-i enverde ma'rifetü'z-zât Emîne binti el-Hâc Mustafa nâm Hâtun muhzırinde da'vâ ve takrîr-i kelâm idüp Mısır-ı Kâhire'de sâkin mezbure Emîne Hâtun'un hâlâ zavci Beşir Ağa bin Abdurrahmân nâm kimesne târih-i kitâbdan mukaddem silk-i mülkünde münselik Antakya kazâsında Hâlisiyye mezra'asında vâki' iki tarafında vâki' iki tarafından nehr-i cârî ve bir tarafı Hünkâr oğlu Hacı Mehmed Efendi bağçesi ve bir tarafı tarîk-ı âmm ile mahdûd ve bir tarafı siyec ile muhâfaza ve derûnunda üç sütunla metîn bir dam-ı harîr ve oda ve bir harîr kazganı ve bir tarafı kirman yeri ve eşcâr-ı müsmire ve eşcâr-ı gayr-ı müsmireyi hâvî bağçesi derûnunda kâffe-i ma'lumü'l-hudûd eşcâr-ı zeytûn bana bât-ı bey'-i sahîh ile üç bin beşyüz guruşa bey' u temlik ve yine mezra'a-i mezbûre toprağında vâki' ma'lumü'l-hudûd kıt'a dört kıt'a tarlalar ile Dursûniye nâm mahalde kâin kezâlik lede'l-ahâlî ve'l-cîrân zeytûn ağaçlarını hâvî bir kıt'a arz bâ-ma'rifet-i sâhibü'l-arz merkûm Reşid Ağa'dan beş yüz guruş bedel mukâbilesinde bana ferâğ ve kasr-ı yed için ben dahi tefrîğ eyledikten sonra meblağın-i mezbûrinden muşamma' olan dört bin guruş merkûm Reşid Ağa'ya def' idüp yedinden bir kıt'a hüccet-i şer'î alup mülk-i müşterâ olmuş iken merkûm Reşid Ağa'nın zevce-i mezbûre Emîne Hâtun'a zabtına mâni' olması su'âl olunup mûcib-i şer'isi matlûbumdur didikde mezbure Emîne Hâtun cevâbında mârru'z-zikir bağçe ve eşcâr-ı zeytûnları ve değirmen yeri altı ay mukaddem merkûm Reşid Ağa deyni mukâbelesinde dört bin guruş mukâbelesinde bana ve nisf-ı âharı sagîr oğlum Mehmed'e bey' u temlik ve ben dahi iştirâ eylemiş idim. Mülk-i müşterâmdır diyü da'vâsına muvâfik şâhidîn ibrâz eylediğinden merkûm es-Seyyid Mehmed Efendi dahi mârru'z-zikir bağçeyi ve zeytûn eşcârlarını ve değirmen yerini ve dahi Reşid Ağa'dan iştirâ eyledim didikde mezbûre Emîne Hâtun zevcesi, Reşid Ağa'nın mülkü olduğunu ve kendilerinin alâkaları olmadığını tav'an ikrâr etmeğle ikrârı mûcebince da'vâsı mesmû'a olmağla oğlu Mehmed'in ba'de'l-bulûğ fesh-i bey'e kâdir olduğuna bir kıt'a

fetvâ-yı şerîf ibrâzıyla merhum es-Seyyid Mehmed Efendi'ye beyine taleb olundukda adûl-i ahrâr-ı ricâl-i müslimînden İsmail bin Musa ve Mehmed bin Hâc Reşîd meclis-i şer' de hâzırân oldukları hâlde mezbure Emîne Hâtûn da'vâ olunan mülk hudûduyla zevci Reşîd Ağa'nın mâlik olduğunu ikrâr eyledi. Bizler mezkûr şahidleriz ve şehâdet dahi ideriz diyü şehâdet-i şer' iyye etmeleriyle her birerleri müttefikü'l-lafz ve'l-ma'nâ edâ-yı şehâdet-i şer' iyye eylediklerinde ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri makbul olmağın mezbure Emîne Hâtun'ı ibrâz eylediği şahidîn-i mezkûrînin şehâdetleri lağv olup bağçe-i mezkûrî (...) mezkûrî dahi mutasarrıf ve zabtına merkûm es-Seyyid Mehmed Efendi'ye hükm-i şer' le hükm olduğu ecilden mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Tahrîran fi'l-yevmi's-sâbi' ve'l-ısrûn min-şehri Şevvâli'l-Mükerrem lisene erba'a ve ısrîn ve mieteyn ve elf.

Hâlâ me'zûnen bi'l-iftâ müderrisîn-i kirâm-ı zevi'l-ihtirâmdan fazîletlü es-Seyyid el-Hâc Ahmed Efendi, müftî-i sâbık umdetü'l-ulemâ fesâhatlü Şemdeddin-zâde Osman Efendi, Nakîbü'l-eşrâf fesâhatlü el-Hâc Abdünnâfi' Efendi, Kâtib-i mahkeme Ali Efendi, Emîn-i fetvâ el-Hâc es-Seyyid İsmail Efendi, Kazzâz-zâde Sâdık Mehmed Efendi.

Hüküm no 104

Medîne-i Antakya mahallâtından Şeyh Ali Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan es-Seyyid Hasan bin Hasan'ın verâseti zevce-i metrûkesi Hafîze binti Halil Ağa ile li-ebeveyn kız karındaşı Meryem ve Hüseyin Halil Ağa'ya munhasıra olduğu inde'ş-şer' zâhir olmağın ma'rifet-i şer' ile tahrîr olunan defterdir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Fi'l-yevmi'l-hâmisi aşera min şehri Muharrem sene hamse ısrîn ve mieteyn ve elf.

Kilim 2 aded 55 guruş	Döşek, yorgan, yasdık 2'şer aded 53 guruş	Bân 3 aded seccâde 1 aded 45 guruş	Zarf-ı sim 7 aded ve tonbak (...) aded ve (...) 5 aded
Yağ (...) ve güğüm ve ibrık 15 guruş	Karaca güğüm ve leğen 5 guruş	Mısır hasırı 7 guruş	(...) sac 2 guruş
Sim (...) 1 aded 60 guruş	Hinta (...)	Çerçi oğlunda 122 guruş	Bahâ-i esb 320 guruş

Köhne körük (...) 85 guruş	Babasından kalma mahall-i mezbûrda menzil 291 guruş		
Yekün: 1170			

Minhe'l-ihracât

Resm-i âdî ma'a zâbit 127 guruş	Mihr-i zevce-i mezbûre Hafîze Hâtun 250 guruş	Hizmet-i çavuş 12 guruş
---------------------------------	---	-------------------------

Cem'an yekün: 389

Sahîhu'l-bâkî: 781

Hisse-i zevce-i mezbûre Hafîze Hâtun	Hisse-i uhtü'l-mezbûre (...) Meryem 39,5 guruş	Hisse-i İsa Halil Ağa 195,5 guruş
--------------------------------------	--	-----------------------------------

Sahife 58

Hüküm no 105

Kıdvetü'n-nüvvâb ve'l-müteşerri'în Antakya kazâsı nâibi (...) zîde ilmühû ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân zikri âtî asâkiri ihrâcına bundan mukaddemce mübâşeretiyle el-yevm o cânibde olan zîde mecdühû ve efâhiru'l-emâsil ve'l-akrân ve'l-a'yân ve zâbitân zîde kadruhüm tevkî'-i refî'-i hümâyûna vâsıl olıcak ma'lûm ola ki siz ki mevlânâ ve sâir mûmâ ileyimsiz sefer-i hümâyûnuma müretteb askere hâlel gelmemek kazâ-i mezbûrdan serdâr bayrağı küşâdıyla üç yüz nefer asker tertîb ve meştâ-yı ordu-yı hümâyûnuma sevk u tesyîr eylemeniz husûsı bundan mukaddemce sâdir olan emr-i şerîfimle size tenbîh ve iş'âr olunmuşdı. Mevsim-i şitâ günbegün duhul ve hulûl etmekte olduğuna binâen müretteb ve matlûb olan askerinin serî'an ihrâcı ve dikkatle savb-ı maksûda eriştirilmesi ve (...) sa'y ü gayret olunmak cümleye farîza-i zimmet olmakdan nâşî asâkir-i mezkûre henüz irsâl olunmamış ise işbu hüküm-i hümâyûnumun vüsûlünde ol mikdâr asâkiri bir gün akdem ve bir sâ'at mukaddem tertîb idüp meştâ-yı ordu-yı hümâyûnuma irsâl ve îsâl bi'l-ittihâd ve dikkat eylemeniz fermânım olmağın

tenbîhen ve te'kîden ve ikdâmen ve mahsûsan rikâb-ı müstetâbımdan işbu emr-i şerîfim ısdâr ve rikâb-ı hümâyunum kâim-makâmı tatarlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân ibrahim zîde kadruhû ile irsâl olunmuşdur. İmdi asâkir-i mezkûre nusûs-ı kâtı'a ile farz olunan gazâ ve cihâd için müretteb olunub bu emr-i ehem-i dînîyyede iğmâz ve rehâveti irtikâb ile imrâr-ı vakte cesâret dâreyinde müntec-i vehâmet ve nedâmet olacağı ma'lûmunuz oldukda ona göre amel ve harekete dikkat ve hilâf-ı fermân te'hîr ve tevekkuf vaz'ı tecvîz ile vahîmü'l-âkıbet olamkadan nefsinizi sıyânet eylesiniz. Ve sen ki mübâşir-i mûmâ ileyhsiz mefhum-ı fermân-ı hümâyûnuma sen dahi mecrûr oldukda asâkir-i mezkûrenin bâı u gedâ âcilen ve müsâra'aten ihrâc ve savb-ı maksûda irsâl ve îsâl infâz-ı emr ve irâde-i hümâyûnuma ve itmâm-ı emr-i mübâşeretine be-gâyet i'tinâ ve dikkat hilâf-ı rızâ-yı alıyyem rehâvet ve betâeti ihtiyâr ile sen dahi mübtelâ-yı ikâb olmakdan gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki hükm-i şerîfim vüsûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzre şeref-yafte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla amel ve harekete ve hilâfindan gâyetü'l-gâye hazer ve tehâşî ve mücânebet eylesiniz. Şöyle bilesiz alâmet-i şerife i'timâd kılâsız. Tahrîran fî evâhir-i şehr-i Şevvâli'l-Mükerrrem sene erba'a ve işrîn ve mieteyn ve elf. Mahrûse-i Kostantîniyye. Mücebince kâim-makâm yeniçeri ağası mektûb sâdır olmuşdur.

Hüküm no 106

Yunus Hâce-zâde (...) sûretidir.

Medîne-i Antakya sâkinlerinden Yunus Hâce-zâde es-Seyyid Halil Efendi meclis-i şer'î-i şerîf-i enverde bundan akdem medyûnen fevt olan Bozkelle oğlu Tüccâr İsmail'in kebîr oğlu ibrahim ve sulbî kızları Havvâ ve Dudu tarafından vasî-i mutasarrıfları kebîre kızı Hadîce Hâtun müvâcehelerinde da'vâ ve takrîr-i kelâm idüp müteveffâ-yı mezbûr İsmail târih-i kitâbdab üç sene mukaddem yedine mâlımdan karz ile iki bin beş yüz on beş buçuk gurus mukâbelesinde Cündî hamamı kurbunda kâin bir bâb menzilin beş sehinden iki sehîm hisse-i şâyi'asını ve hazîne toprağında kâin bir tarafı Sakocı oğlu bağçesi ve bir tarafı tarîk-i menâzilin ve bir tarafı yazıcı oğlu Mahmûd bağçesi ve bir tarafı Molla Yusuf bağçesi bu hudûd ile mahdûd iki kıt'a bağçesinin nısfının iki sümünü ve nâib bağının eşcârı zeytûnı bana bey' bi'l-vefâ tarîkiyla rehîn ü teslîm etdikden sonra

mezbur İsmail dîvân tezkeresinden ezyed olduğu hâlde fevt olup alacağım olacağım olan meblağ-ı mezbûrî yedimde rehîn olan menzil ve bağçeden hâlâ talebi derim didikde vârisûn-ı mezburûnlar inkâr etmeleriyle müdde'î-yi mezbûr es-Seyyid el-Hâc Halil Efendi vech-i şer'î üzre hisselerinde ba'de'l-isbât ve'l-hükm mârru'z-zikir menzil ve bağçe taraf-ı şer'den dellâle virilüp sûk-ı sultânîde nidâ ve ba'de'l-müzâyede bağçe yedi yüz guruşa mezbur es-Seyyid el-Hâc Halil Ağa'nın oğlu Halîfe Efendi üzerinde ve menzil müteveffânın kebîr oğlu İbrahim ve dâmâdı Ahmed üzerinde beş yüz guruşa karâr idüp bir akçe ziyâdeye tâlib-i âharı etmemeğle meclis-i şer'a menzil-i mezbûr merkûm İbrahim ile ve Ahmed'e beş yüz guruşa bey' olundukda onlar dahi kabul idüp iki yüz guruş ber-vech-i peşin teslîm idüp bâkîsi olan üç yüz guruş iki nokta ile virmeye ta'ahhüd etdikleri ve mârru'z-zikir bağçeleri bi-cümleti't- tevâbi' ve levâhıkıyla yedi yüz guruş mezbur İbrahim Halîfe Efendi'ye bey' u temlik teslîm olundukda ol dahi ber-vechi iştirâ o temlikden ve teslîm ve kabz u kabul eyledikden sonra semeni olan meblağ-ı mezbûrî ma'rifet-i şer'le teslîm eylediğinde meblağ-ı mezbûrun es-Seyyid el-Hâc Halil Efendi ahz u kabz etdikden sonra mârru'z-zikir bağçenin nisfinin iki sülüsü ve bağ ve eşcârın iki sülüsü merkûm İbrahim Halîfe Efendi'nin ve menzil-i mezbur merkûmân İbrahim ve Ahmed'in müşterâları olmuştur. Keyfe yeşâ hasbe-mâ yahtâr mutasarrıf olsunlar didikde gıbbe't-tasdîki ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-veyemi's-sânî Cemâziye'l-evvel li-sene hamse ve ısrîn ve mieteyn ve elf.

Tüccâr Hüseyin Emîn, karındaşı Mustafa, Abdülfettâh bin (...) tüccâr, el-Hâc Mehmed Efendi, Şemseddin-zâde, el-Hâc Şemseddin Efendi Şemseddin-zâde, hâlâ nakîbü'l-eşrâf şerâfetlü Abdünnâfi' Efendi, sâbıkan me'zûnen bi'l-iftâ fazîletlü İsa Efendi, hâlâ me'zûnen bi'l-iftâ fazîletlü Molla es-Seyyid Ahmed Efendi, Tüccâr Köse İbrahim oğlu Ahmed Beşe Şinâsi oğlu Abdurrahmân Beşe, (...) oğlu Molla Mehmed, tüccârlar (...) Seyyid Molla Mehmed, mahkeme kâtibi Hacı Mustafa Efendi ve kâtib-i mahkeme Molla Ali, Muhzırbaşı İsmail Ağa.

Sahife 59

Hüküm no 107

Akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vülâti'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazâil-i ve'l-yakîn râfi'u a'lâmi's-şerî'âti ve'd-dîn vârisü ulûmi'l-enbiyâi ve 'l-mürselîn el-muhtassu bi-mezîdi

inâyeti'l-meliki'l-mu'în Mevlânâ Halep kâdîsı zîdet fazâilühû iftihâru'l-emâcid ve'l-ekârim câmi'u'l-mehâmid ve'l-mekârim el-muhtassu bi-mezîdi inâyeti'l-meliki'd-dâim dergâh-ı mu'allâm kapucu başlarından hâlâ Halep muhassılı Şerif-zâde İsmail dâme mecdühû ve mefâhiru'l-kudât ve'l-hukkâm ma'denü'l-fazâil ve'l-keâm Halep eyâletinde vâki' kâdîları ve nâibleri zîde fazlühüm ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân ve defterdâr-ı şıkk-ı evvelim ityânından zıkr-ı âtî cebelü akçesi tahsîliyçün mahsûs mübâşir ta'yîn olunan Osman zîde kadrühû bi'l-cümle mukâta'âtdan terettübü öteden berü kavâ'id-i mer'iyeden olduğundan başka emr-i cihâda i'ânet-i ciddiyye farîza-i hizmet-i diyânet olmağla binâberîn memâlik-i mahrûseti'l-mesâlik-i pâdişâhânem de vâki' mâlikâna virilen bi'l-cümle mukâta'ât-ı mîriyyeden bin iki yüz on beş senesinden virilen nizâmdan evvel tevcîh olunmuş olan mukâta'âtın mu'accelen (...) atıklarından beher binde üçer nefer olmak üzere yüz guruş ve nizâm târihinden sonra tevcîh olunup üçer sene mürûr idenler mecellât-ı mukayyede-i cedîdelerinden beher binde ikişer nefer olmak üzere ellişer guruş nizâm târihinden sonra tevcîh olunup üçer sene mürûr idenler in mecellât-ı mukayyede-i cedîdelerinden beher binde ikişer nefer olmak üzere yüz guruş cebelü bedeliyyeleri iş'âr-ı sâbıkada olduğu misillü işbu bin iki yüz yigirmi dört senesine mahsûben dahi tertîb ve tahsîl ve teslîm-i hazîne-i âmirem olunmasına irâde-i aliyyemden ta'alluk idüp ol bâbda hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum şeref-efzâ-yı sudûr olmağla sen ki mütesellim-i mûmâ ileyhsiz Halep eyâletinde vâki' Halep ve hâvî olduğu kazâlardan mukâta'ât-ı mîriyye ashâbından mâlikâneden ve kendüleri mevcûd olmayanların mültezimlerinden ve zabt iden kimesnelerden tahsîl hiç kimesnenin a'zâr-ı vâhiyesine amel ve i'tibâr olunmayarak alâ-eyyi-hâl îsâl yerlü yerinden cem' u tahsîl ve mübâşirîne teslîmen acâleten Dersa'âdet'üme irsâl ve tesyîr ve hazîne-i âmireme teslîm olunmasına mezîd-i sa'y ü gayret eylemek fermânım olmağın hassaten işbu emr-i celîli'ş-şânım ısdâr (...) ile irsâl olunmuşdur. İmdi vüsûlünde bâlâda bast u beyân olduğu üzere cebelü akçesi olan ocakdâr (...) ru'yet-i mesârif-i seferiyyeye ve tanzîm-i levâzım-ı cihâdiye zımnında tertîb olunmuş olduğundan ve ale'l-husûs emr-i cihâda i'ânet cümleye farîza-i hizmet ve diyânet olduğundan bir akçesinin te'hîr ve ta'vîki kat'an câiz olmayup serî'an tahsîl matlûb-ı mülûkânem idüğü ma'lûmun oldukda Halep muhassılı mübâşeret-i ma'rifetiyle sûret-i defter-i mezkûrda mîriyye ashâb-ı mâlikâneden tahsîli lâzım gelen cebelü akçelerini alâ-eyyi-hâl ashâb-ı mâlikâneden ve kendüleri mevcûd olmayanların mültezimlerinden ve zabt idenlerden hiç kimesnenin

a'zâr-ı vâhiyesine amel ve i'tibâr olunmayarak tamâmen ve kâmilen cem'û tahsîl ve kabza-i me'mûr-ı mübâşir-i merkûma teslîmi hazîne-i âmireme teslîm olunmak için Dersa'âdet'üme îsâl ve tesyîre müsâra'at ve eğer cebelü bedeliyyelerini edâda ta'allül ve muhâlefet idenleri olur ise o makulelerin mutasarrîf oldukları uhdelerinden ref' ve âharda yedlerine fûruht olunacağı (...) ziyâde sa'y ü dikkat eyleyesiz. Ve sen ki muhassıl-ı mûmâ ileyhsiz sen dahi min-küllî'l-vücûh mübâşir-i merkûma mu'âvenet ve me'mûr-ı tahsîli olduğın ol mikdâr mebâliği ashâb-ı mâlikândan bu günlerde tahsil ve mübâşirine teslîmen Dersa'âdet'üme irsâl ve azîne-i âmireme teslîm olunmasına bezl ü sa'y ü makderet ve hilâf-ı emr-i âlîşânım te'hîr göstermekden be-gâyet hazer ve mücânebet eyleyesiz. Ve sen ki mübâşir-i merkûmsuz sen dahi me'mûr-ı tahsîli olduğın mebâliği ashâb-ı mâlikânedan serîan tahsîl ve ve makbûz olan akçenin mukâta'ası ve sahibinin ismiyle memhur senedini ashâbına i'tâ ve tahsîlâtın bir taraftan Dersa'âdet'üme irsâline müsâra'at ve hilâf-ı rızâ tama'-ı hâm ta'yîne ve hatır ve gönüle ri'âyet ile ta'tîl-i maslahat ve ruhsat ve imhâl virmekden be-gâyet tehâşî ve mücânebet eyleyesiz. Ve siz ki mevlânâ ve kudât ve nüvvâb mûmâ ileyhimsiz sizler dahi mûcib-i emr-i şerîfimle amel ve hareket eyleyemeniz bâbında vech-i meşrûh üzre şeref-yafte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-i âlîşân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı münîfi üzre âmil olasız. Şöyle bilesiz. Alâmet-i şerfe i'timâd kılasız. Tahrîran fi'l-yevmi't-tâsi' aşera Cemâziye'l-ûlâ sene erba'a ve ısrîn ve mieteyn ve elf. Mahrûse-i Kostantiniyye.

Sahife 60

Hüküm no 108

Kavukçu oğlu Abdullah Ağa'nın menzil da'vâsı hüceetidir.

Medîne-i Antakya mahallâtından Habîbü'n-Neccâr Mahallesi sâkinlerinden ma'rifetü'z-zât Safiye binti Yusuf ve Seyyid İbrahim bin Ahmed taraflarından vekîl müsecceci işbu bâ'isü'l-kitâb es-Seyyid Abdullah Ağa bin Hüseyin meclis-i şer'-i şerîf-i enverde yine mahalle-i mezbûrede sâkin Papuli Hâtûn tarafından vekîl-i şer'iyyesi zevc-i dâhili el-Hâc Mehmed Ağa muhzırında da'vâ ve takrîr-i kelâm idüp bundan akdem fevt olan Ömer Ağa'nın terekesi sulbî oğlu Mustafa ve kızları Emî'ne ve Rukiyye ve Şehribân nâm hâtûnlara munhasıra olup kable'l-kismet mezbur Mustafa dahi fevt olup terekesi

mezbûrdan hâtunlara munhasıra olmağla müteveffânın terekesinden Öncüler Mahallesinde vâki' menzilden müvekkilem Safiye ile kebîr İbrahim'in üç hissedenden bir hissesi olmağın mezbure Papuli Hâtun'un müvekkili el-Hâc Mehmed Ağa bi-gayr-i hakk fuzûlî zabt etmeğle hâlâ talebi derm didikde merkûm Mehmed Ağa cevâbında sinîn-i vefîre mürûrıyla da'vâda alâkası yokdur diyü dimeğle mukâbele eyledikte müdde'iyân-ı mezbûrân bi'l-müvâcehe fetvâ-yı şerîfe havâle olundukda erkûm Abdullah Ağa ile ve Şehribân hâtun'un sinîn-i vefîre mürûr idüp ba'de-ân le'allece avk u te'hîrine özür beyân iderse isbât lâzım gelür diyü cevâb virmeğle mezbûr es-Seyyid Abdullah özür beyân idüp özüne özüne mutâbık beyine taleb olundukda adûl-i ahrâr-ı ricâl-i müslimînden el-Hâc Ömer ibni'l-Hâc Süleyman ve Tarakçı İsmail nâm kimesneler meclis-i şer' de hâzırân olup şehâdet-i şer'iyeye ideriz ki mârru'z-zikir menzilde Şehribân Hâtun'un hissesi olduğu ve icâresini aldığı ve Şehribân Hâtun'da diyâr-ı âharda fevt olduğunu ve (...) Abdullah Ağa'nın müvekkili dahi diyâr-ı âharda bulunup bu ana kadar avk u te'hîri bizim ma'lûmumuz ve bizler bu güne şâhidleriz ve şehâdet dahi ideriz diyü her birerleri müttefikü'l-lafz ve'l-ma'nâ edâ-i şehâdet-i şer'iyeye eylediklerinde ba'de't-ta'dîl ve'z-zekiyye şehâdetleri makbul olmağın mârru'z-zikir menzilden üç hissesi mezbûr es-Seyyid Abdullah Ağa'nın müvekkili Safiye Hâtun ile es-Seyyid İbrahim'e hükm olunduğu birle mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sânî min- Muharremi'l-Harâm sene hams ve ısrîn ve mieteyn ve elf.

Şühûdü'l-hâl: Sinan oğlu Abdurrahmân Beşe, Menzilci oğlu Ali Beşe, Bakkâl Seyyid Hacı Kâsım, Hacı Yahya Davud el-Hac Mustafa Ağa, Derviş Ali Bakkâl ve Müezzîn ve Derviş oğlu Bakkâl Kâşif, kâtib-i mahkeme Hacı Mustafa Efendi, Kâtib Molla Ali Muhzırbaşı İsmail Ağa.

Hüküm no 109

Kel Ali'nin menzil hüccetidir.

Medîne-i Antakya mahallâtından Habîbü'n-Neccâr Mahallesi sâkinlerinden Ali Beşe ibni Abdurrahman meclis-i şer'-i şerîf-i enverde âtu ma'rife Papuli binti el-Hâc Mehmed tarafından vekîl-i şer'îsi zevc-i dâhili Nuri'nin oğlu el-Hâc Mehmed ve es-Seyyid İbrâhim ibni Ahmed Ağa ve Safiye binti Yusuf Ağa tarafından vekîl-i şer'îleri es-Seyyid Abdullah Ağa ibni es-Seyyid Hüseyin müvacehelerinde da'vâ ve takrîr-i kelâm

idüp Hallâbü'n-Nemle Mahallesinde ecdâdımız vakfı olan ma'lûmü'l-hudûd menzilin hizâsında ceddîm Hamza Ağa'dan bana irsen intikâl iden mülk-i menzilin bir tarafı Bendârî Molla Ahmed menzili ve bir tarafı tarîk-i âmm ve bir tarafı devletlü el-Hâc Ebu Bekir Ağa menzili ve bir tarafı vakf-ı menzil ve mevki'an Ömer Ağa menziline müntehâ ve mahdûd ve derûnunda bir büyük ahûr ve fevkinde oda ve bir bâb fevkânî tahtânî mesken ve bir matbah ve bi'r-i mâ-i müşterek ve kenef ve havlu ve ma'ber-i kadîmî ile vakfın dâhilinde diyerek mârru'z-zikir menzili bi-gayrı hak vakfa zabt idiyurken su'âl olunup vech-i şer'îsi matlûbumdur didikde vekîl-i merkûmlar cevâblarında mahdûd-ı mezkûrun vakf olunduğı ma'lûmumuz değildir. Vakfiye hüccetimizde dahi mezkûr değildir. Merkûm Ali Beşe'nin mülkü olmağın evlâd-ı vâkıfın bir dürlü alâka ve medhali yokdur cevâbı virdiklerinden menzil-i mezkûrun mülkiyetine hüküm-i şer'î lâhık olmağın mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sânî min şehri'l-Muharrem sene hams ve işrîn ve mieteyn ve elf.

Şühûdü'l-hâl: Sinan oğlu Abdurrahmân Beşe, Menzilci oğlu Ali Beşe, Bakkâl Seyyid Hacı Kâsım, Hacı Yahya Davud el-Hac Mustafa Ağa, Derviş Ali Bakkâl ve Müezzîn ve Derviş oğlu Bakkâl Kâşif, kâtib-i mahkeme Hacı Mustafa Efendi, Kâtib Molla Ali Muhzırbaşı İsmail Ağa.

Sahife 61

Hüküm no 110

Ağa hazretlerinin Kel Ali'den iştirâ eylediğı menzil hüccetidir.

Medîne-i Antakya mahallâtından Hallâbü'n-Nemle Mahallesi sâkinlerinden Ali ibn-i Abdurrahman Kullukçu oğlu meclis-i şer'-i şerîf-i enverde yine Antakya eşrâfından devletlü el-Hâc Ebu Bekir Ağa muhzırında tâkrîr-i kelâm ve ta'bîr-i ani'l-merâm idüp mahalle-i mezburede silk-i mülkümde münselik bir bâb menzili bir taraftan Ömer Ağa menzili ve bir taraftan Bendârî Molla Ahmed menzili ve bir taraftan tarîk-i âmm ve bir tarafı müşterâ-yı mezbûr el-Hâc Ebu Bekir Ağa menzili ve bir tarafı müşterek ma'ber ile müntehâ ve mahdûd derûnunda bir bâb fevkânî tahtânî mesken ve bir bâb tahtânî mesken ve matbah ve kenef ve havlı ve müşterek bi'r-i mâ' ve bir ahur kemer fevkinde oda ve müşterek ma'ber-i kadîmî hâvî bir hudûd ile mahdûd menzil tarafından îcâb ve kabûli hâvî ve şurût-ı müfsideden ârî bey'-ı bât-ı sahîh-i şer'îyle mûmâ ileyh devletlü

el-Hâc İbrahim Ağa'ya bin altı yüz elli guruş bey' u temlik ve teslim eylediğimde ol dahi semeni olan bin altı yüz elli guruş ağa-yı mûmâ ileyh bundan bi't-temâm ve'l-kemâl ahz u kabul eyledim fî-mâ ba'd menzil-i mahdûd-ı mezkûrda benim asla ve kat'â alâka ve medhalim kalmayup müşterâ-yı mûmâ ileyh ağa hazretlerinin mülk-i müşterâsı ve hakk-ı sarfi olmuştur. Keyfe-mâ yeşâ' ve yahtâr mutasarrıf olsun didikde gıbbe't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hâmis işrîn şehri Muharremi'l-Harâm sene hams ve işrîn ve mieteyn ve elf.

Şühûdü'l-hâl:

Şühûdü'l-hâl: Sinanoğlu Abdurrahmân Beşe, Menzilci oğlu Ali Beşe Bakkâl es-Seyyid el-Hâc Kâsım, Hacı (...) ve dâmâdı el-Hâc Mustafa Ağa ve Derviş Ali Müezzîn ve Bakkâl ve Derviş oğlu Bakkâl Kâşif, Kavukçı oğlu Seyyid Abdullah Ağa.

Hüküm no 111

Bin iki yüz yigirmi beş senesi Muharrem'inin nısfı gelinceye kadar medîne-i Antakya kazâsından bâ-emr-i âlf matlûb buyrulan mâl-ı hazeriyyenin kıst-ı ûlâ ve kışlak ve menzilcinin ücret-i tekmîli ve sâir mesârifât-ı zarûriyye ma'rifet-i şer' ve cümle ma'rifetleriyle tevzî' u teslim olan defterdir ki ber-vach-i âfî zikrolunur. Fî 15 M sene 25

İmdâd-ı hazeriyye kıst-ı ûlâ 2231,5 guruş	Mâl-ı kışlak 300 guruş	Hizmet-i mübâşiriyye 150 guruş
Atûfetlü el-Hâc Ebu Bekir Ağa'nın matlûbundan 25000 guruş	Tekkeli Ağa'dan alınan 2750 guruş	Menzilci ücret-i tekmîli 7500 guruş

Bundan mukaddem olan zî- kudretin nısfı 5625	Ferman getüren tatarâ hizmet 150 guruş	Kesr-i avâriz 65 guruş
Hân kirası berâ-yı hâkim efendi 40 guruş	Mahkemeye 4 guruş	(...) 10 guruş
Fahreciye 20 guruş	Tüccâra 21,5 guruş	Teymurcuuya 4 guruş
Fakâhetlü Hâkim Efendi'ye harc- ı defter 750 guruş	Mûmâ ileyh efendiye harc-ı i'lâm 150 guruş	Kethüdâyaa 50 guruş
(...) 100 guruş	Kâtib ve kaydiye 80 guruş	Muhzırbaşı ve mahzûriyye 50 guruş

Voyvoda Ağa'ya tahsildâriye 85 guruş	Kethüdâya 50 guruş	Hacı Molla Efendi'ye 50 guruş
Ahî Baba'ya 50 guruş	Kavvâsa 15 guruş	Sarrâfa 15 guruş
Cem'an yekün: 47227		

Kurâlara isâbet iden: 30900 Yalnız otuz bin dokuz yüz guruşdur.

Derûn-i şehre isâbet iden 15500 Yalnız on beş bin beş yüz guruşdur.

Beher tetimme altı yüz guruşdur.

Sahife 62

Hüküm no 112

Nâhiye-i Kuseyr Tâbi'-i Medîne-i Antakya

Karye	Semen	Karye	Semen	Karye	semen
Makebros	1	Seferiye	0.5	Cevm	0.5
Ma'dele	0.5	Kalanus	1	Deyr	1
Kefertabl	0.5	Kalencar	0.5	meshâne	1
Keşkend	1	Telbin	0.5	Bakanus	1
Fatkiye	1.5	Suri	0.5	Ziyâret	0.5
Marsu	0.5				
Yekün semen: 13					

Nâhiye-i Altunözi

Karye	Semen	Karye	Semen	Karye	Semen
Bahşin	0.5	Toprakhisar	0.5	İrmence	0.5
Bedyu	0.5	Alakend	0.5	Akasya	0.5
Büyükburç	1	Karsu	1	Danişmendlü	0.5
Ferzele	0.5				
Yekün semen : 6					

Nâhiye-i Cebel-i Akra'

Karye	Semen	Karye	Semen	Karye	Semen
Candar	0.5	Kışlak	0.5	Kereköse	1
Tamâme	1	İrce	0.5	Hansama	0.5
Tenziri	0.5	Kırkperçek	0.5	Kesb	2
Karsabul	0.5	Cidâliye	1	Şeyhköy	2
Bezkiye	1.5	Düveyr	0.5	Kundun	0.5
Kurye	0.5				
Yekün semen: 14					

Nâhiye-i Süveyde Ma'a Mezra'ahâ

Karye	Semen	Karye	Semen	Karye	Semen
Hüseyinlü	1	Selderan	1	Karasin	1
Kilisecik	1	Baybarun	1	Meküliye	0.5
Habiblü	0.5	Cedîde	0.5	Saylıca	0.5
Maşraka	1	Makebrun	0.5	Kebûsiye	1
Hacı Habiblü	1	Ma'ber	0.5	Âkıliye	0.5
Boğunoluk	1	Zeytûniye ma'a mezra'ahâ			6
Yekün semen: 18.5					

Cem'an yekün semen: 51,5 Yalnız elli bir buçuk semendir.

Medîne-i Antakya voyvodası kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân ser-turnâ-yı sa'âdetlü Ali Ağa ba'de't-tahiyyeti'l-vâfiye inha olunur ki

Bin iki yüz yigirmi beş Muharrem'inin nısfına kadar medîne-i mezbûre kazâsından matlûb buyrulan imdâd-ı hazeriyyenin kıst-ı ûlâ ve kışlak ve menzilcinin ücret-i tekmîl

ve Zilka'de'nin nısfı ve sâir mesârifât-ı zarûriyye ma'rifet-i şer' ve cümle ma'rifetiyle taksîm ve selyân olup beher semen altı yüz guruş isâbet etmeğin iktizâ iden kurâlardan tahsîl ve kabza-i me'mûra teslîm eylemeniz bâbında işbu emr-i şerîf tahrîr ve irsâl olunmuşdur. Ve's-selâm.

Sahife 63

Hüküm no 113

Şerî'at-şî'âr fazâil-i dessâr hâlâ medîne-i Antakya nâibi fazîletlü Efendi zîde ilmühû ve hâlâ ve sâbıkan me'zûnen bi'l-iftâ semâhatlü Efendiyân zide kadruhüm fer'î'ş-şecereti'z-zekiyye kâim-makâm nakîbü'l-eşrâf siyâdetlü Efendi zîde şerefühû ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân belde-i mezkûrenin a'yânı sa'âdetlü Ebu Bekir Ağa ve voyvodası ve tahsîldârı olan izzetlü Ali Ağa zîde mecdühümâ fahru'l-emâsil ve'l-akrân serdârı yeniçeriyân ve sâir zâbitân ve vücûh-i memleket ve iş erleri umûmen zîdet mekâdiruhüm gibbe't-tahiyye ve't-teslîm inhâ olunur ki işbu sâl-i meyâmin-iştîmâlde mâh-ı Şevvâli'l-Mükerrem'inin dördüncü gününde vâki' olan teveccühât-ı hümayunda hâlâ ordu-yı hümayunum çerkeçisi devletlü inâyetlü düstûr-ı mükerrem Serverî Mehmed Paşa Efendimiz hazretlerine Silistre eyâleti ilhâkıyla Halebü'ş-Şehbâ eyâleti uhde-i istihâl-i âsafânelerine teveccüh birle kemâ-kân ibkâ ve takrîr buyrulduğun evâmîr-i aliyyenin sûretleriyle mütesellimin buyrulması bu def'a vârid olan tatariyla tarafımıza vâsıl olduğundan hâlâ Antakya voyvodası ve tahsîldârı izzetlü Ali Ağa marziyyü'l-ahâlî ve vech-i hak üzre harekât-ı memdûha ve sıdk u sedâd ile mücerrebü'l-etvâr olduğunda voyvodalık ve mahallinden tahsîldârlık dahi kemâ-kân uhde-i necâbetlerine ibkâ ve tefvîz olunmağın siz ki efendilersiz ve a'yân-ı mûmâ ileyhimsiz hüsn-i imtizâc ve ittihâd birle gerek memlekete ve gerek kazânın ahâlîleri himâyet ve sıyâneti ve âsâyiş ü refâhları istihsâline bezl-i himmet ve matlûbât-ı aliyyenin ve sâirin vücûd-pezîrine ağa-yı mûmâ ileyh i'ânet ve müsâ'adet eyleyesiz. Ve sen ki voyvoda-i mûmâileysiz ber-vefk-ı muharrer harekete himmet eylemeniz için tezkere tahrîrle (boş) irsâl olundu. Vüsûlünde mucebince âmil olasız. Ve's-selâm. Fî 7 M 22

Hüküm no 114

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hukkâm ma'denü'l-fazli ve'l-keîâm Antakya kâdîsı Efendi zîde fazlühu tezkere-i dîvân vâsıl olıcak ma'lûm ola ki iş bu bin iki yüz yigirmi beş senesine mahsûb ve Muharrem'i guresinde ciyâbetine şurûh olmak üzere bâ-berât-ı âlîşân uhdemizde olan Halep ve tevâbi'i mahallerinin cizyesi aklâmından ve Antakya ve tevâbi'i mahalleinde sâkin ve mütemekkin ve mürûr ve ubûr iden ehl-i zimmet-i kefere ve Yehûd ve erâmine-i Antakyalarının Acem tâifelerinin şer'an üzerlerine edâsı lâzım gelen cizye-i şer'iyeleri ciyâbetine sene-i mezbûre Muharrem'i guresinden tevzî'a mübâderet eylemek üzere yüz on dört a'lâ ve sekiz yüz seksen evsat ve yüz on ednâ evrâk esnâf-ı selâse i'tibârıyla cem'an bin yüz evrâk ile ber-vech-i iltizâm işbu dârende-i tezkere-i dîvân kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân (...) ağa zîde kadruhûya der-uhde ve tefvîz olunmağla işbu dîvân tezkeresi tahrîr ve irsâl olunmuştur. İnşâ'allâhü te'âlâ vüsûlünde gerekdir ki vech-i meşrûh üzere cizyedâr-ı mûmâ ileyhin varup hâkimü'ş- şer' müvâcehesinde mezkûr boğçasının mühürlerin fekk ve küşâd ve yedine virilen sûret-i berât-ı âlîşân şurûtı üzere esnâf-ı selâse i'tibârıyla bâ-hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn mücebince virilen nizâm-ı cedîd şurûtı üzere a'lâ varakı on iki guruşa ve evsat varakı altı guruşa ve ednâ varakı üç guruşa râyicü'l-vakt nukûd ile civâbet ve tahsîl ve şurûtı mezkûre kemâl-i ihtimâm ve i'tidâl üzere mür'ât olunup ve mâl-ı mezkûrun ciyâbeti husûsunda müsâ'ade olunup mûcib-i tezkere-i dîvânla âmil olasız. Fî 7 M 225

Hüküm no 115

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hukkâm ma'denü'l-fazli ve'l-keîâm Antakya kâdîsı Efendi zîde fazlühu tezkere-i dîvân vâsıl olıcak ma'lûm ola ki iş bu bin iki yüz yigirmi dört senesine mahsûb (...) zabtı sene-i mezkûre Şevvâlü'l-Mükerrem'inin on üçüncü gününden olmak üzere Halep muhassıllığı deymûsâtı aklâmından olan ihtisâb-ı nefsi-i Antakya mukâta'asının sene-i sâbık mâl-ı mîrîsiyle mücedden ilhâk olunan resm-i damga-yı Kıryas penbe maktû'asını işbu dârende-i dîvân kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân (...) ağa zîde kadruhûye nef' u zarar kabûliyle der-uhde ve iltizâm olunmak yedine virilen şartnâme şurûtı üzere mâl-ı iltizâmın edâsiyçün Halep hazînesinde ma'mûkûn bih deyn temessûki virmeğle temessük hıfz olunup mu'tâd üzere mukâta'a-i mezbureyi zabt u rabt eylemek için işbu dîvân tezkeresi tahrîr olunup gönderilmiştir. İnşâ'allâhü te'âlâ vusûlünde

gerekdir ki vech-i meşrûh üzere mukâta'a (...) ve ilhâk olan resm-i damga-yı Kiryas mukâta'ası târih-i mezkûrede zabt u rabt vetaraf-ı mîriye (...) ve râyic olan rusûmât-ı âdiyyesin ahz u kabz etdirmekte muzâhere ve yüz guruşdan ziyâde vâki' olan beytü'l-mâl tarafımızdan zabt olunmak üzere mezbûrı müdâhale etdurmeyüp beytü'l-mâl meyânında ve mûcib-i tezkere-i dîvânla âmil olasız.

Mahrûse-i Halep

Sahife 64

Hüküm no 116

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hukkâm ma'denü'l-fazli ve'l-keîâm Antakya kâdîsı Efendi zîde fazlühu tezkere-i dîvân vâsıl olıcak ma'lûm ola ki iş bu bin iki yüz yigirmi beş senesine mahsûb olmak üzere Halep muhassıllığı Antakya ve Kuseyr ve Şugur kazâlarında vâki' kurâ ve mukâta'ât ve maktû'âtda öteden berü tahsîline bir tahsîldâr nasb u ta'yîn olunageldiğinden işbu dârende-i tezkere-i dîvânî kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân (boş) ağa zîde kadruhû Halep hazînesinden ihrâc olunan ma'mûlün bih nişânlu ve mühürlü defter mûcebinesene-i mezbure mahsûben tahsîldâr nasb u ta'yîn olunmağla husûs-ı mezbur için tezkere-i dîvân tahrîr ve irsâl olunmuşdur. İnşâ'allâhü te'âlâ vüsûlünde gerekdir ki vech-i meşrûh üzere tahsîldâr-ı mûmâ ileyhın yedine virilen defter hâvî olduğu üzere kurâ ve mukâta'ât ve maktû'ât-ı mîriyyelerini sene-i mezkûreye mahsûb olmak üzere yerlü yerinden cem' u tahsîl ve îsâl ve teslîm-i hazîne idüp kat'an bir ferde edâ-yı mîrîden mumâtale ve avk u te'hîr itdurmeyüp mazmûn-ı tezkere-i dîvânla âmil olasız. Fî 5 M 225

Mâl-ı avârız ve bedel-i nüzül kazâhâ-i Antakya ve Kuseyr ve tevâbi'ihel-mezkûrîn vâcibi sene hamse ve ısrîn ve mieteyn ve elf. Sene 1225

Nâhiye-i Kuseyr Hâne: 78 M (mücerred) 0,5	Nâhiye-i Altunözi Hâne:30 M (mücerred) 0,5	Nâhiye-i Süveyde Hâne: 27	Nâhiye-i Cebel-i Akra' Hâne: 27
Yekün hâne: 170 /1,5			

Be-hisâb-ı

Guruş Pâre

1708 .5.....1

0361 .5 3

2070 4

Hüküm no 117

Cizye hususuna emr-i âlî sûretidir.

Memâlik-i mahrûsemde vâki' ehl-i zimmetden Yehûd ve Nasârâ ve ânın şer'an ruûslarına madrûb olan cezâları beytü'l-mâl-ı müslimînin emvâl-i meşrû'asından olmağla mezheb-i Hanefiyye üzre a'lâ ve evsat ve ednâ i'tibârıyla evrâk-ı cizye sene-i sâbıkı üzre küşâd ve bin iki yüz yigirmi beş senesi Muharrem'i guresinden tevî'ine mübâderet olunmak bâbında hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum sâdır olmağın Halebü'ş-Şehbâ kazâsında ve tevâbi'inde sâkin ve mütemekkin ve yerlü ve yabancı ve mürûr ve ubûr iden ehl-i zimmet-i kefere ve Yehûd ve Erâmine-i Acem tâifelerinin şer'an üzerlerine edâsı lâzım gelen cizye-i şer'iyyelerinden bin iki yüz yigirmi beş senesi Muharrem guresinden tevzî'ine mübâderet eylemek üzre ve bin dört yüz altı a'lâ ve on bir bin beş yüz elli sekiz evsat ve iki bin yigirmi altı ednâ evrâkına esnâf-ı selâse i'tibârıyla cem'an on dört bin dokuz yüz altmış evrâkla ciyâbeti Halep muhassılı işbu râfî'u tevkî'-i refî'i'ş-şân-ı hâkânî mevâlî-i atabesinden Câbirî-zâde es-Seyyid Abdülkâdir zîde ilmühû der-uhde ve tefvîz olunup bu berât-ı âlî-şânı virdim ve buyurdum ki cizyedâr-ı merkûm varup gurre-i Muharrem'de hâkimü'l-vakt müvâcehesinde mîrî mühr ile memhûr cizye boğçasının mühürlerin fekk ve evrâkda olan mühürler ile tatbîk olunduktan sonra bir kîseye vaz' ve vilâyet kâdîsı mühürleyüp Dersa'âdet'üme irsâl eyleyeler ve kalem-i mezbûra tâbi' havâlî ve karyede sâkin ve mütemekkin yerlü ve yabancı ve mürûr ve ubur iden ehl-i zimmet-i kefere ve Yehûd ve Erâmine-i Acem tâifelerinin ve mürâhık hükmüne dâhil olup şer'an cizyeye müstehak olan gulâmlar gereği gibi takayyüd ve ihtimâm ile tefahhus olunup bir ferd hâric ve kâğıdsız kalmamak şartıyla vech-i şer'î üzre ahâlî beyninde mülk ve emlâkine nazar olunup esnâf-ı selâsenin kağnı sınıfdan add ü i'tibâr olunursa bâ-hatt-ı hümâyûn-ı

şevket-makrûn virilen nizâm-ı cedîd mücebince zâhiru'l-gınâ olanlardan a'lâ i'tibârıyla on iki guruş esedi ve evsatü'l-hâl olanlardan evsat i'tibârıyla altı guruş ve vakt-i mu'ayyeninden ednâ i'tibârıyla üç guruş tedârikinde usreti olanlardan aynı guruş talep olunmayup ecnâs-ı nukûddan ne gûne getürürler ise hâlisu'l-ayâr ve tâmmü'l-vezin olanları revâyici üzre İstanbul findık altını sekiz guruşa ve İstanbul ve zer-i mahbûbî altı guruşa ve Mısır zer-i mahbûbî beş guruşa ve Mısır findık altını yedi guruşa ve tuğra-yı sağ pârenin her kırk adedi bir guruşa ve seksen adedi ikilik ve yüz adedi yüzlük hesâbıyla alınup mâl-ı cizyeleri bu vecihle cem' u ve tahsîl ve şurût-ı mukarrere-i mezkûre kemâl-i ve ihtimâm ve i'tidâl üzre mürâ'ât olunup haddi tecâvüz ve ta'addî ile sebîl-i sadâkat ve tarîk-i istikâmetden udûl idenlerin şer'an cezâları tertîb olunmak ve ehl-i zimmet-i keferenin birbirine mîrî mühürle memhûr eşkâliyle birer kâğıt virilüp ummâl-i hazînenin tevzî' eylediği evrâkın a'lâsından on iki ve evsatından dokuz ve ednâsından altı pâre ma'îşete ve bundan mâ-adâ her bir varakdan birer pâre (...) ve kâtiblerine ücret-i kitâbet ta'yîn olunmağla müctemi' olan mâl-ı mâl-ı cizyede hîn-i muhâsebede deynlerine mahsûb olunmak ve memâlik-i mahrûsemde vâki' evkâf karyelerde sâkin ehl-i zimmet-i selâtîn-i izâm ve vüzerâ-yı kirâm ve mîr-i mîrân ve sâirlerinin havâs ve ocaklıklarına dahl ve ba'zı semâsir defterden ifrâz ve maktû' olan râhib ve patrik ve keşiş tarîkıyla ellerine berât alup tercümânlık müslimlik ve mu'âkabet iddi'âsında olanlar bi'l-cümle ref' ve mâdâmeki iktisâb ve amele kâdir olup iktisabından mâni' ve zarûret ve kılıç veyahud ekserî âmmda marîz olmak gibi a'zâr-ı sahîhaları olmaya sâir ehl-i zimmetden istisnâ olunmayup cümlesinden vech-i şer'î üzre tahmîl ve istihkâklarına göre (...) esnâf-ı selâse i'tibârıyla cizyeye müstehakk olmayan sabî ve zâhiru'l-gınâ olmayup (...)

İmzâ

Sahife 65

Pîr-i fânî ve amel-mande olup bir vecihle kâr u kesbe iktidârı olmayanlardan hilâf-ı şer'-i şerîf cizye talep olmamak ve ehl-i zimmetden ibtidâ ve def'aten edâya kudreti olanlardan mâ-adâ ancak vakt-i mu'ayyeninden dört taksit ile cem' u tahsîl idüp lâkin cizyedârlar mâl-ı cizyeyi vakt ü zamânıyla hazîne-i âmireme teslîm eyleyeler ve mâl-ı hazîneye nassan ve ictihâden îcâb iden hisse-i şer'iiyyeden ve beytü'l-mâl-i müslimîn

olmağla ehl-i zimmet ve sukût-ı cizyeyi müstelzim olur gadirde sâlim iken züll ü za'ârlarıyla müstehak oldukları cizyenin virmemek için vakt-i mu'ayyeninden bî-vecih özur îrâdına ihtirâen veyahud bir tarikle virir deyü ihtifâ vayahud a'lâyâ müstehak iken evsata müstehak iken ednâ cizyesin ta'âddî ideri olur ise cizye-i şer'iyelerin imtinâ' eyledikleri için ancak o makuleler rakabesi madrûb olan cizyeleri alındıktan sonra müstehak oldukları cezâları eşedd-i ikâb ile tertîb oluna ve ahâlî-i vilâyetden ba'zı zî-kudret kimesnelerin bağ ve bağçe ve çiftlik ve değirmen ve mandıralarında çoban ve kirmancı ve ter oğlanı nâmıyla ve sâir bahâne ile ehl-i zimmet istishâb ve cizyelerin virdürmeyüp bu güne harekete cesâret idenler bâ'is-i hizlân eder olur ukûbât-ı şedîde ile mu'âkab olacaklarını mukarrer ve muhakkak bilüp selâmet-i elleri için kemâl-i intibâh üzere hareket eyleyeler ve cizyedârlar birbirlerinin makâyeselerine dâhil olmayan re'âyâyâ çile ile sahte evrâk getürüp tevzî' olunduğı şer'an sâbit oldukda virdiğı evrâk girü kendüye red ve akçesi bi't-tamâm tahsîl ve asıl cizyedârlarına teslîm ve tahmîl ve istihkâklarına döre evrâklar mukâyesesinde dâhil oldukları cizyedâr tarafından virilüp bir vecihle te'allül ve muhâlefet etdürmemek ve ba'zı re'âyâ sâkin olduğı kasaba ve kurâda mün'im (...) me'mûl a'lâ veyâhud evsat-ı mütehammil iken a'lâ ve evsat cizyesin virmemek için civârlarında vâki' âhar kazâ cizyedârları hîle ile evsat ve ednâ kâğıdı alup mîrîye gadr eylemek ihtimâli olur ise ol asılların ahâlîsi beyninde mülk ve emlâkine nazar olunup esnâf-ı selâsenin kağıdı sınıftan add ü i'tibâr olunur ise vech-i şer'î üzere tahammül ve istihkâklarına göre virmeyüp mâlî her ne ise beynlerinde hesâb ve hilâf-ı şer'-i şerîf ale's-seviye tevzî' olunduğı sem'-i hümâyûnuma ilkâ olunmağla böyle gussa-i kerîheleri dahi men' olunup tahrîr-i ehl-i zimmetin mahallerine göre cizyedârıyla evrâkları virilüp cizyeleri ciyâbetine olmak hâsıl-ı kelâm hilâf-ı şurût-ı berat-ı âlîşân bir ferdi hâric-i kâğıd kalmamak şurûtıyla vech-i şer'î üzere her birinin tahammül ve istihkâklarına göre evrâkları virilüp cizyeleri ciyâbet olunduktan sonra kasaba ve kurâlar üzerlerine toptan evrâk sarf ve tahammül olunduğı haberi alınursa bî-lâ imhâli bu güne harekete cesâret idenlerin cezâları tertîb olunacağı mukarrer ve muhakkak bilüp ciyâbetine me'mûr âmiller dahi câdde-i hakdan udül eylemeyüp kemâl-i istikâmet üzere hareket ve hilâf-ı şart-ı berat re'âyâ fukarâsından başka ma'îşet dahi ve kâtibiyye ve kolcı nâmıyla bir hisse talab eylemeyeler ve kezâlik kudât ve nüvvâb harc-ı mahkeme nâmıyla re'âyâ fukarâsından ummâl-i cizyeden kalîl ve kesîr min ba'd nesne mutâlebe eylemeyeler. Şöyle ki kâdîlar ve cizyedârlar kayd u bendleriyle Âsitâne-i

Sa'adet'üme irsâl ve şer'an mahkeme haklarından gelinüp ona göre bu berât-ı âlîşânımın şurûtı üzre üzre emr-i âlîşânıma mürâ'ât olunup kâdî ve voyvodaları ve kurâ zâbitleri ve sâir sükkân-ı vilâyet bi'l-ittifâk ciyâbeti husûsunda cizyedârlar başka (...) kasabada olanları Mahallesiyle ve kurâ olanları karyesiyle ve mürûr ve ubûr idenleri isim ve resim ve defter ve cizye muhâsesine teslîm eyleyeler. Ve cizyedârlar kazâ ve kurâya tevzî' eylediği evrâk kolcılar mühürleyüp ve eşkâlsiz kağıd virmeyüp hakk-ı iktizâda def'a iştibâh için tatbîk olundukda mutâbık olmak kaleminde zabt olunan mührleriyle mutâbık olalar ve işbu berât-ı âlîşânda tastîr olunan şurûtın edâsına ihtimâm eyleyeler şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar.

Sahife 66

Hüküm no 118

Hazret-i pâdişâh-ı âlem-penâh halledehü'llâhü hilâfete hû ve ebkâhü mahsûl-ı resm-i ihsân Antakya ve bâc-ı hasr ve bâc-ı bâzâr-ı ağnâm ve beytü'l-mâl ve yava ve kaçgun ve kapan-ı revgan ve asel ve mum-hâne ve gayruhû ve dellâliye-i harîr ve bâc-ı siyâh ve kezâ (...) ve bâc-ı hamr (...) mezâri'-i mâlikâne.

An- kâmil 1948

Be-hisâb-ı

2838,5

0120

6957,5

0038

2996,5

Yalnız iki bin dokuz yüz doksan altı buçuk guruşdur.

Kıdvetü'l-emâcid ve'l-akrân (...) Ağa zîde kadruhû dîvân-ı hazîne-i Halep'e arz-ı hâl idüp mefhûmunda Haleb muhassıllığı deymûsâtı aklâmından Antakya ihtisâbı mahsûli mukâta'ası işbu bin iki yüz yigirmi dört senesi Şevvâlü'l-Mükerrem'in on üçüncü gününden bir sene kâmil zabt eylemek üzre yalnız iki bin dokuz yüz doksan altı buçuk guruş ile uhdesine kayd olunmasını iltimâs etmekle hazîne-i Halep'de mahfûz olan ve

deymûsât defterlerine nazar olundukda mahsûl-i resm-i mukâta'a-i mezbûrun asl-ı mâlî bin dokuz yüz kırk sekiz guruş muhâmîl olduğı mestûr u mukayyed olmağla ve ibtidâ-yı zabtı mâh-ı Şevvâl-i'l-Mükerrem'inin on üçüncü gününden dahi mukayyed olmağla işbu bin iki yüz yigirmi dört senesi Şevvâl-i'l-Mükerrem'inin on üçüncü gününden merkûmun uhdesinde kayd ü mâl iltizâmını olan meblağ-ı mezbûrdan beş yüz guruş ber-vech-i peşin edâ ve kûsür gelen meblağı dahi mâh-ı Zilka'de ve Zilhicce ve Muharrem ve Safer ve Rebî'ulevvel ve Rebî'ulâhir ve Cemâziyelevvel ve Cemâziyelâhir iş bu sekiz mâh zarfında hazîne-i Haleb'e edâ ve teslîm eylemek üzere iltizâmına tâlib ve ma'mûlün bih ve deyn temessûki virmeğle mûcebince uhdesine kayd olunup yedine işbu şartnâme virilmiştir ve mûcebince Antakya kâdisına hatâyâ zabtıyçün dîvân tezkeresi virilüp taraf-ı âhardan müdâhale olunmaya. Tahrîran fi'l-yevmi's-sâlis aşera şehri Şevvâli'l-Mükerrem sene erba'a ve ısrîn mieteyn ve elf.13 L 1224

Hüküm no 119

Tahmîsci Halil Ağa hüccetidir.

Medîne-i Antakya mahallâtından Hammâre Mahallesi sâkinlerinden zâtı ta'rîf-i şer'î ile ma'rife olan Meryem Hâtun binti Mustafa Hasan meclis-i şer' şerîf-i enverde işbu bâ'isü'l-kitâb ammisi Halil Ağa bin Mehmed Yahyâ muhzırında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüp Şeyh Ali Mahallesinde vâki' pederimden bana intikâl iden menzilden hisse-i şâyi'ayı ve yine fevt olan karındaşı es-Seyyid Hasan bin Hüseyin bana ciyâbet iden hisse-i irsiyyemi vech-i şer'î üzre taleb derim didikde merkûm Halil Ağa cevâbında mezra'a-i mezburda bundan akdem da'vâ-yı mezkûrî da'vâ idüp beynlerinde muslihuni tavassut idüp (...) iki yüz elli guruş sulh ve bedel-i sulhı olan iki yüz elli guruş merkûm tarafına teslîm eyledim didikde fetvâ-yı şerîfe havâle olunup ber- hükm-i şer'î sulh-ı mezkûru hükm-i mezkûrun fesâdı zâhir olup ma'rifet-i şer'le menzil-i mezkûr kurbunda olup babası hissesinden yüz kırk beş guruş üç rubu' ve fevt olan karındaşı es-Seyyid Hasan'ın âmme-i terekesinden bâ-defter-i kassâm üç yüz doksan buçuk guruş cem'an yekûn beş yüz otuz altı guruş bir rubu' babasından karındaşıdan Meryem Hatun'a isâbet idüp meclis-i şer'de ba'de'l-ahz ve'l-kabz üzre Meryem Hatun'a ifâde-i kelâm kelâm idüp merkûm amcam Halil Ağa ve zevcesi Âişe Hatun'a ve kızı Hafize Hâtun

müteveffâ karındaşı Hasan'ın terekesinden ba'zı eşyâ ve nukûd ketm ve ihfâ etmediklerine talabiyle ba'de'l-yemîn gerek babasından ve gerek karındaşı Seyyid Hasan'dan terekesine âid ve râci' olan hissesini ahz u kabz idüp merkûm gerek husus-ı mezkûra ve sâire mûta'allik âmme-i da'vâdan ve cümle metâlibden zimmetleri ibrâ ve istifâ-i hak eyledim didikde onlardan ibrâ-yı mezbureyi kabûl etmeğin mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundı. Fi'l-yevmi's-sâbi' aşera şehr-i Muharremi'l-Harâm sene hams ve ısrîn ve mieteyn ve elf.

Atûfetlü el-Hâc Ebu Bekir Ağa, Odabaşı Hacı Ali Ağa, Pazarbaşı Seyyid Hacı Halil Efendi, Çor-zâde el-Hâc Musa Ağa, Tuzcu-zâde Ömer Efendi, Çor oğlu Molla Yahya Tembeler Molla Ahmed, Kâtib-i mahkeme Molla Ali Muhzırbaşı İsmail Ağa (...) Çavuş, Veli Mehmed.

Sahife 67

Hüküm no 120

Akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vülâti'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazli ve'l-yakîn râfi'u a'lâmi'ş-şer'ati ve'd-dîn vârisü ulûmi'l-enbiyâi ve'l-mürselîn el-muhtassu bi-mezîdi inâyeti'l-meliki'l-mu'în Mevlânâ Halep kâdîsı zîdet fazâilühû ve iftihâru'l-emâcid ve'l-ekârim câmi'u'l-mehâmid ve'l-mekârim el-muhtassu bi-mezîdi inâyeti'l-meliki'd-dâim dergâh-ı mu'allâm kapucı başarılarından hâlâ Halep mütesellimi dâme mecdühû ve mefâhiru'l-kudât ve'l-hukkâm me'âdinü'l-fazli ve'l-kelâm Halep eyâletinin hâvî olduğu sâir kazâların kudât ve nüvvâbı zîde fazlühüm kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân zikri âti asâkiri ihrâc ve savb-ı maksûda irsâl ve îsâl bu def'a Dersa'âdet'ümden mahsûs-ı mübâşir ta'yîn olunan hâcegân-ı dîvân-ı hümayûnumdan ve sadr-ı a'zam mektubcusı hulefâsından Hüseyin zîde mecdühû mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân a'yân ve zâbitân ve bi'l-cümle iş erleri ve söz sâhibleri zîde mecdühüm tevkî-i refî-i hümayûna vâsil olıcak ma'lûm olaki hâin-i dîn ü devlet ve arîş-i mülk ü millet olan Moskov keferesinin ümmet-i Muhammed ve Memâlik-i Osmâniyye hakkında derkâr ve menvî-i zamîr-i habâset-semîri olan kasd ve mekr u mekîdini izhâr etmek efkâr-ı fâsidesiyle nehr-i Tuna'yı mürûr eyleyerek tahattî ve tecâvüze ictisâr ve mecbûl olduğu ihânet muktezâsınca şikestî-i beyze-i beyzâ-yı münevvere-i islâmiyyeye çalışmaktan idüğü be-dîdâr olmakdan nâşî kefer-i mesfurenin kahr u tenkilleri esbâbının istihsâline dikkate

farîza-i zimmet ve bu emrin husûli bu bâbda herkes makdûrunı sarf ile i'lâ-i kelimet-i'llâhi'l-ulyaya cehd ü sa'y etmek rabtiye-i uhde-i diyânet idüğü vâzih ve âşikâr bi'l-fi'il sadr-ı a'zam-ı sûtûde-şiyem vekîl-i mutlak zafer-rehberim vüzerâ ve vükelâ ve ricâl-i saltanat-ı seniyyem ve ser-gerdegân ve ocaklu ve bi'l-cümle sunuf-ı askeriyem ile müste'înen bi'llâhi te'âlâ deryâ kapudânım dahi külliyyetlü donanma-yı hümâyûnum sefâyini ashâbıyla bahren mukâbele ve kahr u tedmîr-i a'dâya teşmîr-i sâmid-i mükennet üzre iseler de el-hâletü hâzihî hengâm-ı sayf-ı güzâr ve mevsim-i şitâ duhûl etmekde olduğundan kefare-i mesfure mecbûl olduğu hî ü desâyis iktizâsınca eyyâm-ı şitâda izhâr-ı mekr u mekîd ibtidâr eylemeği mücib olan etvâr u girdârlarından ma'lûm ve âşikâr ve eyyâm-ı şitâda mevsim-i sayfdan ziyâde kılâ' ve hudûd-ı hâkâniyyenin esbâb-ı takviye ve istihkâmı istihâlîyle kefare-i fecerenin îsâl-gezend ü hasâra fırsat-yâb olamamış vakt-i farâiz-i hâliyyeden olduğu bedîdâr ve vakt ü zamânıyla muhâfaza-i kılâ' ve muhârese-i sugur ve bukâ' zımında her bir mahalden iktizâsına göre meştâ-yı askerî tertîb ve mu'accelen ordu-yı hümâyûnum sevk u tesyîb ile istihkâm ve takviye-i hudûd serhaddâta sa'y u ikdâm olunmak lâzıme-i maslahatınca olmağla siz ki mevlânâ ve mütesellim ve müte'ayyinân ve sâir mûmâ ileyhimsiz eyâlet-i mezburenin hâvî olduğu kazâlardan meştâ için süvârî olarak bin beş yüz nefer asâkir dahi tertîb ve meştâ-yı ordu-yı hümâyûna irsâli hususuna irâde-i kâtî'a-i cihândârânem müte'allik olup ol bâbda hatt-ı şerîf-i isâbet-redîf-i şehin-şâhânem şeref-bahş-ı sudûr olmak hasebiyle şeref-rîz-i sudûr olan hatt-ı şerîf-i mekremet-redîf-i şehriyârânem mücebince mazmûn-ı emr-i celîli'l-kadrimde kat'â te'hîr ve ifâte-i vakt etmeksizin ve beyhude mevsim geçirmeksizin eyâlet-i mezkûrenin hâvî olduğu kazâlardan ol mikdâr asâkir tertîb ve mûmâ ileyhim başbuğluklarıyla vakt-i şitâ duhûlünden akdem kış ve yağmur ve yağ mevsimlerinden mukaddem bir gün evvel meştây-ı ordu-yı hümâyûnuma irsâli bi'l-ittifâk mezîd-i i'tinâ ve dikkat etmeniz fermânım olmağın hâssaten rikâb-ı kâmyâbımdan işbu emr-i şerîfim ısdâr mübâşir-i mûmâ ileyhe irsâl olunmuşdur. İmdi bu husûsla husûsât-ı sâireye bir vecihle makîs olmayup emr-i gazâ vecihâd nusûs-ı kâtî'a-i furkâniyye ile sâbit olup muktezâ-yı şerî'at-i mutahhara emr-i cihâd cümleye farz-ı ayn olduğundan ve asâkir-i mezkûre eyyâm-ı şitâda muhârese-i sugur ve kılâ' zımında mezîd ü matlûb idüğünden bu bâbda iğmâz ve rehâvet ve irtikâb-ı ta'ahhur ve betâetle ihrâc ve îsâllerinde tevekkuf olunmak ne derecelerde maslahata muvâfık idüğü vâreste-i kayd ü iş'âr ve ve bu bâbda betâetle hareket idenler haklarında müntec

vehâmet ve garâbet olarak dünyâ ve ukbâda mes'ûl ve mu'âkab olacakları vâzih ve âşikâr olmağın vüsûl-i emr-i şerîfimin zinhar ve imâte-i vakt etmeyerek eyâlet-i mezkûrede ihrâcî fermânım olan iki bin beş yüz nefer süvârîyi bir gün evvel ihrâc ve mûmâ ileyhim başbuğluklarıyla ordu-yı hümâyûnuma isbâle bi'l-ittihâd ihtimâm u dikkat eylemeniz matlûb-ı kat'î-yi mülûkânem idüğü ma'lûmunuz oldukda ber-vech-i muharrer amel ve hareket ile icrâ-yı irâde-i şâhâneme i'tinâ ve dikkat ve iş bu emr-i dînde rehâveti tecvîz ile dârende-i mübtelâ-yı itâb olmakdan nefsinizi hıyânet ve hilâfindan ittikâ ve mübâ'adet eyleyesiz. Ve sen ki mübâşir-i mûmâ ileyhsiz sen dahi bu emr-i ehemme me'mûr ve ta'yînden maksud serî'an bu taraftan hareket ve ol cânibe varup zikr olunan meştâ-yı asâkirînin bir neferi giru kalmayarak vakt geçirmeyerek ihrâc ve âcilen meştâ-yı ordu-yı hümâyûnuma sevk ve irsâl kaziyesine mebnî olmağla ona göre amel ve hareket ve itmâm-ı kâr-güzârî ve sadâkate sa'y u dikkat ve nâ-mülâyim hareket hudûsünü tecvîz ile sen dahi vahîmü'l-âkıbet olmakdan el-gâye ihrâz ve mücânebet eylemek bâbında fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûniyle amel ve hareket ve hilâfindan tevakkî ve mübâ'adet eyleyesiz. Şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîran fî evâsıt-ı şehri Ramazân-ı mübârek sene erba'a ve ısrîn ve mieteyn ve elf. Mahrûse-i Kostantiniyye.

Mûcebince dîvân tezkeresi vârid olmuştur.

Sahife 68

Hüküm no 121

Seferiye fermân sûretidir. Yigirmi beş senesinde.

Akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vülâti'l-muvahhidîn me'âdinü'l-fazâil-i ve'l-yakîn râfi'û-a'lâmi'ş-şerî'ati ve'd-dîn vârisü ulûmi'l-enbiyâi ve'l-mürselîn el-muhtassûne bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevlânâ Halep kâdîsı zîde iftihâru'l-emâcid ve'l-akrân a'yân-ı vilâyet zîde kadruhüm tevkî'-i refî'-i hümâyûna vâsıl olıcak ma'lûm ola ki hâlâ Halep ve Silistre vâlîsi düstûr-i mükerrerem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem vezîrim Serverî Mehmed Paşa edâma'llâhü te'âlâ iclâlehû ordu-yı hümâyûmun çarhacısı olup seferiye olmak hasebiyle müşârun ileyhın mesârif-i seferiyyesine avn ü medâr zımnında eyâlet-i Halep'de vâki' kazâlardan vâliyçün seferler vukû'unda tertîb ve ta'yîn tarafına i'tâsı husûsuna irâde-i aliyem etmekden nâşî siz ki mevlânâ ve a'yân-ı mûmâ ileyhimsiz

eyâlet-i merkûmede vâki' kazâlarda seferler vukû'unda vâliyçün tertîb olunan seksen kîse akçe imdâd-ı seferiyyenin sene-i mezburede mahsûben re's-i sene-i gurre-i Muharrem i'tibâr olunarak kazâlar ahâlîlerine şurût-ı seferiye mücebince def'aten tevzî' ve tahsîl ve müşârun ileyh tarafından kabza-i me'mûra edâ ve teslîm olunmağın meştâyı ordu-yı hümâyûnumdan işbu emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olunmuşdur. İmdi bu minvâl-i muharrer bin iki yüz yigirmi beş senesine mahsûben re's-i sene-i gurre-i muharrem i'tibâr olunarak vâliyçün mu'ayyen olan mârru'z-zikir seksen kîse akçe imdâd-ı seferiyyeyi şurût-ı seferiye üzre def'a kazâlar ahâlîlerine tevzî' u takdîm ve yerlü yerinden cem' u tahsîl ve müşârun ileyh tarafından kabza-i me'mûra edâ ve teslîm idüp avk ü te'hîrden ve mikdâr-ı mu'ayyenden ziyâde seferiye tahsîlinden ve kesret üzre kazâlarda mübâşir irsâliyle ve ahâlî-i fukarâ-yı ra'iyete te'addî vukû'unı tecvîzden hizmet-i mübâşir mutâlebesinden hazer ve mübâ'det eylemeniz bâbında fermân-ı âlîşânım sâdir olmuşdur buyurdum ki vüsûlünde bu bâbda vech-i meşrûh üzre şerefyafte-i sudûr olan fermân-ı vâcibi'l-ittibâ' ve lâzımü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûniyle amel ve harekete ve hilâfından be-gâyet tevekkî ve mücânebet eyleyesiz. Şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılınız. Tahrîran fî-evâili şehri Zilka'deti's-Şerife sene erba'a ve işrîn ve mieteyn ve elf.

Hüküm no 122

Ordu-yı meştâyı hümâyûn

Harîr emr-i âlî sûretidir.

Akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vülâti'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazâil-i ve'l-yakîn râfi'u a'lâmi's-şerî'âti ve'd-dîn vârisü ulûmi'l-enbiyâi ve 'l-mürselîn el-muhtassu bi-mezîdi inâyeti'l-meliki'l-mu'în Mevlânâ Halep kâdîsı zîdet fazâilühü iftihâru'l-emâcid ve'l-ekârim câmi'u'l-mehâmid ve'l-mekârim el-muhtassu bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'd-dâim Halep muhassılı Şerif-zâde İsmail Antakya voyvodası el-Hâc Ebu Bekir dâme mecdühümâ ve kıdvetü'n-nüvvâbi'l-müteşerri'în Antakya nâibi (...) ve müftî Seyyid Ahmed zîde ilmühümâ ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân vücûh-i memleket ve iş erleri zîde mecdühüm tevkî'-i refî'-i hümâyûna vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Tersâne-i Âmire'm hazînesine irsâl ve tesbîl olunması husûsunda irâde-i seniyyem te'alluk eylediğinden her bir mahalle evâmîr-i şerîfem neşr u tesyâr kılındığına mebnî bin iki yüz yigirmi dört

senesine mahsûben Halep eyâletinde zuhûr iden ber-mûcib-i şurût beher kıyyede altmışar pâre rusûm-ı mîzâniyyesi bâyi'inden tahsîl ve hazîne-i merkûmeye irsâl ve tesbîl olunmak üzere sen ki muhassıl-ı mûmâ ileyhsiz uhdene ber-vech-i emânet ihâle ve ol bâbda emr-i şerîfim ısdâr olunmuş olmağla mûcebince tarafından mu'temed emîn ta'yîniyle mahall-i harîr olan Antakya'ya irsâl eylemiş isen dahi medîne-i Antakya'da hâsıl olan harîr Halep'e irsâl ve rusûm-ı mîzâniyyesi Halep'de ahz olunmak üzere edâsında cânib-i Tersâne-i Âmire'm nef'i mûcibdir diyü hilâf-ı vâkı'î'l-hâl bir kıt'a i'lâ-ı tahrîrle gönderdüğün adamı i'âde etmişler olup ancak bu mantûk-ı emr-i şerîf-i rusûm-ı mezkûrenin bâyi'inden tahsîl îcâb eylediğinden mâ-adâ Antakya'dan Halep'e irsâl eyledikleri harîr-i cüz'î ve Mısır cânibine irsâl eyledikleri harîr küllî olduğu âşikâr ve mahallinde bâyi'inden alınmadığı sûretde Halep'e gelen harîrin rub'ı gümrük götürülmeyüp kaçıracakları cihetden rusûm-ı mezkûrenin telef ve heder olacağı bedîdâr olmağla memâlik-i mahrûseti'l-mesâlik-i pâdişâhânemde hâsıl olan bir kıyyesinden altmışar pâre rüsûm-ı mîzâniyyeleri bâyi'inden tahsîl olunmak şurût-ı mer'ıyyesinden olmak üzere rüsûm-ı mezkûre mahallinden bâyi'inden tahsîl olunmadığı takdîrce Antakya gibi küllî harîr hâsıl olan mahalden ekserîsi Mısır cânibine gönderilüp Halep'e gönderecekleri cüz'î harîrin dahi rüsûm-ı mîzâniyyesi bâyi'inden lâzım gelür diyü yedlerinde bulunanlardan ve muhâlefet ideceklerine mebnî bu keyfiyet Tersâne-i Âmire'm vâridâtının kesr u noksânını tecvîz kabîlinden ve hilâf-ı emr-i şerîfim ve mugâyir-i şurût hareketden ibâret olmağla ba'de-ez-în Antakya ahâlîsinin bu vecihle îrâd eyledikleri a'zâr-ı beyhûdelerine havâle-i sem'-i i'tibâr olunmayup sâdır olan emr-i şerîfim mûcebince mukaddemen tarafından emîn nasb olunan âdem ma'rifetiyle rusûm-ı mezkûre Antakya'da bâyi'inden tahsîl olunması husûsuna kimesne tarafından müdâhale olunmamak üzere emr-i şerîfim sudûrunı hâlâ Tersâne-i Âmire'm enîni iftihâru'l-emâcid ve'l-ekârim el-Hâc Azîz dâme mecdühû memhur takrîrle inhâ etmeğle mûcebince amel ve hareket olunmak fermânım olmağın işbu emr-i âlişânım ısdâr ve Tersâne-i Âmire'm emîni kahveci başı Halil ile irsâl olunmuşdur. İmdi vüsûlünde ber-vech-i muharrer tarafından ta'yîn olunan âdem ma'rifetiyle Antakya'da hâsıl olan harîrin mûceb-i şurût beher kıyyesinden altmış pâre rüsûm-ı mîzâniyyeleri bâyi'lerinden tahsîl ve tesbîl etdirilmesi husûsuna mübâderet ve hilâfindan gâyetü'l-gâye hazer ve mcânebet eylesiz. Ve siz ki mevlânâ ve voyvoda ve nâib ve müftû ve vücûh-i memleket mûmâ ileyhim ve sâirlerisiz. Ber-mûceb-i şurût rusûm-ı mîzâniyyenin tahsîline bi'l-ittifâk

ihitimâm ve dikkat ve eyleyesiz ve müdâhale ideri olursa men' u def'i husûsuna mübâderet eylemeniz bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki hükm-i şerîfimle

Sahife 69

Vardukda bu bâbda vech-i meşrûh üzre şeref-yafte-i sudur olan işbu emr-i şerîf-i celîli'ş-ân-ı vâcibi'l-ittibâ' ve lâzımü'l-imtisâlimin mazmûn-ı münîfi birle âmil olasız. Şöyle bilesiz alâmet-i şerîffe i'timâd kılarsız. Tahrîran fi't-tâsi' şehri Şa'bân sene erbe'a ve işrîn ve mieteyn ve elf. Ordu-yı meştâ-yı hümâyûn.

Hüküm no 123

Asâkir ihrâcî için emr-i âlî suretidir.

Kıdvetü'n-nüvvâbi'l-müteşerri'în Antakya kâdîsı, nâibi (boş) zîde ilmühû ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân zikri âtî meştâ asâkirini ihrâc ve savb-ı maksûda irsal ve îsale bu def'a derkâr-ı ocakdan mahsûs mübâşir ta'yîn olunan ser-turnâ-yı Hasan zîde mecdühû ve mefâhiru'l-emâsil ve'akrân a'yân ve zâbitân ve bi'l-cümle iş erleri zîde kadruhüm tevkî'-i refî'-i hümâyuna vâsıl olıcak ma'lûm ola ki hâin-i dîn ü devlet ve arîş-i mülk ü millet olan Moskav keferesinin ümmet-i Muhammed ve memâlik-i Osmâniyye hakkında derkâr menvî-i zamîr-i habâset-semîr olan sû-i kasd ve mekr u mekîdi izhâr-ı fâsidesiyle nehr-i Tuna'yı mürûr eyleyerek tahattî ve tecâvüze ictisâr ve mecbûl oldukları ihânet iktizâsıyla şikestî-i beyze-i beyzâ-yı münevvere-i islâmiyyeye çalışmaktan idüğü be-dîdâr olmakdan nâşî kefere-i mesfurenin kahr u tenkîteri esbâbının istihsâline dikkat-i farîza-i zimmet ve bu emrin husûli bu bâbda herkes makdûrunı sarf ile i'lâ-i kelimeti'llâhi'l-ulyaya cehd ü sa'y etmek rabtiye-i uhde-i diyânet idüğü vâzih ve âşikâr bi'l-fi'il sadr-ı a'zam-ı sûtûde-şiyem vekîl-i mutlak zafer-rehberim vüzerâ ve vükelâ ve ricâl-i saltanat-ı seniyyem ve ser-gerdegân ve ocaklu ve bi'l-cümle sunuf-ı askeriyem ile müste'înen bi'llâhi te'âlâ deryâ kapudânım dahi külliyyetlü donanma-yı hümâyûnum sefâyini ashâbıyla bahren mukâbele ve kahr u tedmîr-i a'dâya teşmîri sâmid-i mükennet üzre iseler de el-hâletü hâzihî hengâm-ı sayf-ı güzâr ve mevsim-i şitâ duhûl etmekte olduğundan kefere-i mesfure mecbûl olduğu hî ü

desâyis iktizâsınca eyyâm-ı şitâda izhâr-ı mekr u mekîd ibtidâr eylemeği mûcib olan etvâr u girdârlarından ma'lûm ve âşikâr ve eyyâm-ı şitâda mevsim-i sayfdan ziyâde kılâ' ve hudûd-ı hâkâniyyenin esbâb-ı takviye ve istihkâmı istihkâmı ile kefer-i fecerenin îsâl-gezend ü hasâra fırsat-yâb olamamış vakt-i farâiz-i hâliyyeden olduğu bedîdâr ve vakt ü zamânıyla muhâfaza-i kılâ' ve muhârese-i bukâ' zımında her bir mahalden iktizâsına göre meştâ-yı askeri tertîb ve mu'accelen ordu-yı hümâyûnum sevk u tesyîb ile istihkâm ve takviye-i hudûd serhaddâta sa'y u ikdâm olunmak lâzıme-i maslahatınca olmağla siz ki mevlânâ ve mütesellim ve müte'ayyinân ve sâir mûmâ ileyhimsiz Antakya kazâsına sefer-i hümâyûnuma me'mûr olan askere hâlel gelmemek şartıyla serdâr berâ'etiyle kaza-i mezbûrede meştâ için üç yüz nefer asâkir dahi tertîb ve meştâ-yı ordu-yı hümâyûna irsâli hususuna irâde-i kâtı'a-i cihândârânem müte'allik olup ol bâbda hatt-ı şerîf-i isâbet-redîf-i şehin-şâhânem şeref-bahş-ı sudûr olmak hasebiyle şeref-rîz-i sudûr olan hatt-ı şerîf-i isâbet-redîf-i şehinşâhânem şeref-sudur olmak hasebiyle şeref-rîz-i sudûr olan hatt-ı şerîf-i mekremet-redif-i şehriyârânem mûcebince ve vâsıl olan emr-i celîli'l-kadrimde kat'â te'hîr ve ifâte-i vakt etmeksizin ve beyhude mevsim geçirmeksizin kazâ-i mezbûrede ol mikdâr asâkir tertîb ve serdâr bayrağıyla vakt-i şitâ duhûlünden akdem kış ve yağmur ve yaş mevsimlerinden mukaddem bir gün evvel meştây-ı ordu-yı hümâyûnuma irsâle bi'l-ittifâk mezîd-i i'tinâ ve dikkat etmeniz fermânım olmağın hâssaten rikâb-ı kâmyâbımdan işbu emr-i şerîfim ısdâr mübâşir-i mûmâ ileyhe irsâl olunmuşdur. İmdi bu husûs husûsât-ı sâireye bir vecihle kıyâs olmayup emr-i gazâ ve cihâd nusûs-ı kâtı'a-i furkâniyye ile sâbit olup muktezâ-yı şerîf-at-i mutahhara emr-i cihâd cümleye farz-ı ayn olduğundan ve asâkir-i mezkûre eyyâm-ı şitâda muhârese-i sugur ve kılâ' zımında mezîd ü matlûb idüğünden bu bâbda iğmâz ve rehâvet ve irtikâb-ı ta'ahhur ve betâetle ihrâc ve îsâllerinde tevekkuf asâkir bir gün evvel ihrâc ve serdârları bayrağıyla ordu-yı hümâyûnuma îsâle bi'l-ittihâd ihtimâm u dikkat eylemeniz matlûb-ı kat'î-yi mülûkânem idüğü ma'lûmunuz oldukda ber-vech-i muharrer amel ve hareket ile icrâ-yı irâde-i şâhâneme i'tinâ ve dikkat ve iş bu emr-i dînde rehâveti tecvîz ile dârende-i mübtelâ-yı itâb olmakdan nefsinizi hıyânet ve hilâfından ittikâ ve mübâ'adet eylesiniz. Ve sen ki mübâşir-i mûmâ ileyhsiz sen dahi bu emr-i ehemme me'mûr ve ta'yînden maksûd serî'an bu taraftan hareket ve ol cânibe varup zikr olunan meştâ-yı asâkirînin bir neferi giru kalmayarak vakt geçirmeyerek ihrâc ve âcilen meştâ-yı ordu-yı hümâyûnuma sevk u îsâle mebnî olmağla ona göre

amel ve hareket ve itmâm-ı kâr-güzârî ve sadâkate sa'y u dikkat ve nâ-mülâyim hareket hudûsünü tecvîz ile sen dahi vahîmü'l-âkıbet olmakdan el-gâye ihrâz ve mucânebet eylemek bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuştur. Mûcebince vech-i meşrûh üzere şeref-yafte-i sudur olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnıyla amel ve hareket ve hilâfından tevakkî ve mübâ'adet eyleyesiz. Şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîran fî evâsıt-ı şehri Ramazân-ı mübârek sene erba'a ve ısrîn ve mieteyn ve elf. Mahrûse-i Kostantiniyye.

Sahife 70

Hüküm no 124

Kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân sa'âdetlü el-Hâc Ebu Bekir Ağa ba'de't-tahıyyeti'l-vâfiye inhâ olunur ki bin iki yüz yigirmi üç senelerine mahsûb olmak üzere nefsi Antakya'nın bir senenin sekiz yüz on guruş bir buçuk semen mâl-ı avârız olup ve yigirmi üç senesine mahsûb olmak üzere yine bin sekiz yüz on guruş bir buçuk semen mâlî olup ve beher sene otuz beş guruş harc-ı mahkeme ve dört guruş emîn ve dört guruş hüddâmiye ve beş buçuk guruş kâtibiyye ve bir buçuk guruş kaydiyye ve kırk guruş tahsildâriye ve cem'an yekûn bin dokuz yüz dört guruş yigirmi beş pâre olmağın meblağ-ı mezkûrî hâlâ mevcûd olan yüz seksen hâneye tarh u tevzî' olundukda beher hâneye on buçuk guruş bir akçe isâbet etmeğle defter-i mevkûfât mûcebince yerlü yerinden cem' u tahsîl ve mahalline edâ ve teslîm eylemeniz bâbında işbu mürâsele tahrîr ve irsâl olunmuştur. Vüsûlünde gerekdir ki mûcebince mürâsele ile âmil olasız. Tahrîran fî-gurre-i Rebî'ulevvel sene selâse ve ısrîn ve mieteyn ve elf.

Medîne-i Antakya Berâ-yı Avârız ve Nüzül Akçesi

Mahalle-i meydan 4 hâne	Mahalle-i Debbus 3 hâne 2 pâre	Mahalle-i Dörtayak 10 hâne	Mahalle-i Habîbü'n-Neccâr 23 hâne
Mahalle-iSekkâkîn 1 hâne 1 semen 1 rubu'	Mahalle-i Kanavât 5,5 hâne	Mahalle-i Gaydur 5,5 hâne	Mahalle-i Uncular 5 hâne 1 semen 1 rubu'
Mahalle-i Hammâre 3,5 hâne	Mahalle-i Mahsen 2,5 hâne	Mahalle-i Şeyh Ali 4 hâne 1 semen	Mahalle-i Tutlu 26 hâne 1 semen 1 rubu'
Mahalle-i Kantara 8,5 hâne	Mahalle-i Şenbekiye 2 hâne 1 rubu'	Mahalle-i Sâha 2,5 hâne	Mahalle-i Mukbil 3 hâne
Mahalle-iMahsen 15 hâne	Mahalle-i Sarı Mahalle 5 hâne	Mahalle-i Câmi'-i Kebîr 5,5 hâne	Mahalle-i Umrân 4,5 hâne

Mahalle-i Günlük 4 hâne 1semen 1 rubu'	Mahalle-i Kastel 3 hâne 1 semen 1 rubu'	Mahalle-i tâbi'-i Sofular 12,5 hâne	
Cem'an yekün:170,5			

Yalnız seksen hâne bir rubu'dur. Be-hisâb-ı guruş 1904 guruş 25 pâre

Hüküm no 125

İftihâru'l-emâcid ve'l-ekârim câmi'u'l-mehâmîd ve'l-ekârim el-muhtassu bi-mezîdi inâyeti'l-meliki'd-dâim dergâh-ı mu'allâm kapucibaşlarından halep mütesellimi dâme mecdühû kıdvetü'l-kudât ve'l-ekârim ma'denü'l-fazli ve'l-keîâm mevlânâ Antakya kâdîsı zîde falühû tevkî'-i refî'-i hümâyûnuma vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Hüseyin nâm kimesne ile Âişe Hâtun rikâb-ı hümâyûnuma arz-ı hâl idüp mezbur Hüseyin'in karındaşı ve mezbûre Âişe'nin oğlu Ali nâm kimesne kendü hâlinde arzıyla mukayyed iken halep hudûdı dâhilinde Üç Kilise nâm mahalde delibaşı Topal Ali ve Rıfkı yarım Ağa dimeğle ma'rûf kimesnelerin iki yüz yigirmi üç senesinde üzrelerine hücum ve bi-gayrı hakk katl ve i'lâmı bâbında mevcûd beş yüz kîse akçenin emvâl ü eşyâsıyla iki re's câriye ve râhasını gasben ahz eylediklerinde Antakya kazâsına vürudlarında kasaba-i mezbûre vücûhü olan el-Hâc bekir Ağa nâm kimesne emvâl-i mağsûbe-i mezkûreyi merkûmânın yedlerinden ahz ve ba'dehû on yedi kîselik emvâl-i ma'lûmesini ifrâz ve mezbûr Topal Ali'ye virüp mâ-adâsı mâl-ı zimmetde kalup gadr-i küllî olduğın bildürüp mübâşir ma'rifet-i şer'le görülüp mezbûrun zimmetinde olan emvâl her ne ise tamâmen tahsîl ve kendülere alvirilüp icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr-i şerfîm sudûrunı istid'â eylediğinden nâşî husûs-ı mezbûr hîn-i terâfu'da da'vâları şer'an sâbit olmayup tezvîr idüğü inde'ş-şer' tahkîk eyledüğü hâlde ücret-i mübâşiri ber-mûceb-i fetvâ-yı şerîf mazmûn üzre müdde'î aleyhden taleb olunmayup tahsîl olunmak üzre ve kendüleri beraber gitmek şartıyla sen ki mütesellim-i mûmâ ileyhsin mübâşir ma'rifetiyle mahallinde şer'le görülmek bâbında fermân-ı âlîşânım sâdir olmuşdur. Buyurdum ki mübâşir ta'yîn olunan rikâb-ı hümâyûnum kâim-makâmı cebe-hâneci yamağı kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ebu Bekir zîde kadruhû (...) hükmi-i şerîfîm vüsûl buldukda bu bâbda sâdir olan emrim üzre amel dahi siz ki mütesellim ve mevlânâ mûmâ ileyhimsiz ma'rifetiniz ve ta'yîn olunan mübâşir ma'rifetiyle tarafeyn mahallinde meclis-i şer'a ihzâr ve ber-vech-i hakîkat-i şer'îyle ru'yet ve mukaddemen bir def'a şer'le görülüp fasl olunmamak hususlarına tamâm-ı hakk-ı adl üzre vekîl olup göresiz. İnhâ olunduğı üzre

ise ol bâbda muktezâ-yı şer'-i kavîmle amel idüp dahi ba'de's-sübut ber-muktezâ-yı şer'-i mazhar icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak eyleyesiz. Min-ba'd şer'-i şerîf ve emr-i hümâyûnuma muhâlif kimesneye iş buyurmayup husûs-ı mezbûr için bir dahi emrim varımlu eyleyesiz. Şöyle bilesiz aşâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîran fî-evâili şehri Zilka'de sene erba'a ve ısrîn ve mieteyn ve elf. Mahrûse-i Kostantiniyye.

Sahife 71

Hüküm no 126

Serdârlık mektûbı

Şerî'at-şî'âr Antakya kâdîsı Efendi zîde fazlühû ba'de's-selâm inhâ olunur ki taht-ı hükûmetinizde serdâr olarak ref' olunup yerine üslûb-ı sâbık üzre kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân ser-turna-yı Ali Ağa zîde kadruhû serdâr nasb u ta'yîn olunmağın işbu mektûb tahrîr ve irsâl olunmuşdur. İnşâe'llâü te'âlâ vüsûlünde gerekdir ki merkûmı serdârlık emrinde kıyâm ve öteden berü olageldiği vecihle zabt u rabtı i'ânet ve ihtimâm eyleyesiz. Ve sen ki serdâr-ı merkûmsuz kazâ-i mezkûrun serdârlığı sana tefvîz olunmağla gerekdir ki kâide-i kadîm ve kânûn üzre zabt u rabt-ı neferât ve def'-i haşerâtle tanzîm-i bilâd ve idâre-i hâl-i ibâda bezl-i ikdâm eyleyesiz. Kazâ-i mezkûrda mukîm ve müsâfir yeniçerileri ve topçı ve top arabacısı ve gulâm acemî kul oğlanları ve tavâif-i askeri bi'l-cümlesini üzerlerine serdâr ve zâbit bilüp sözünden taşra virdüğinden hâric vaz' u hareketde bulunmamak dâimâ itâ'at ve inkıyâd üzre olalar ve senin cümle umûrunı ahkâm-ı şer'-i şerîf ve kadim-i ve emr-i münife tatbik ve tavaîf-i merkurdan bilâ varis-i marûf fevt olanların metrûkatlarını mârifet-i şer'le zabt ve sûk-ı sultânîde fûruht ve hâsıl olan nukûddan cânib-i beytü'l-mâl için defter-i müfredâtıyla ocak tarafına göndermeye mübâderet ve beher hâl sükkân-ı vilâyetin emn u râhatlarına bâ'-is-i hizmet-i müstahsine-i mebrure vücûda getürmeğe mücidd ü sâ'î olup mucib-i mektubla âmil olasız. Tahrîran fî şehri gurre-i Rebî'ul-âhir sene hams ve ısrîn ve mieteyn ve elf. Târih-i mektûbdan altı mâh zabt eylemek üzre işbu şerh virilüp sene-i mübâreke Ramâzânü'l-Mübârek gâyetine gelinceye kadar

800 guruş.

Yalnız sekiz yüz guruşdur.

Hüküm no 127

Bâ'is-i tastîr-i hurûf oldur ki

Dergâh-ı âlî yeniçerileri serdârlıklarının câize-i kadîmi hâlâ Antakya serdârı sa'âdetlü ser-turnâ-yı Ali Ağa'nın bunda terâküm iden mâh bin iki yüz yigirmi üç senesi mâh-ı Şevvâl guresinden yigirmi beş Rebî'ulevvel gâyetine gelince on sekiz mâh bekâyâ olan mebâliğ altı yüz guruş bu def'a sene-i mezbûr Rebî'ulahir guresi târihiyle i'tâ olunan altı aylık mektûb câizesi dahi iki yüz guruş min-haysü'l-mecmû' yalnız sekiz dahi bâhatt-ı hümâyûn me'mûr (...) Ağa-yı mûmâ ileyh yedinden ahz u kabz olduğuna işbu tahvîl i'tâ olunmuşdur. İbrâz ve amel oluna. Fî gurre-i Rebî'ulâhir sene 1225.

Bende-i Mehmed Çavuş (...) ocak.

Hüküm no 128

Medîne-i Antakya Şâkircek Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem diyâr-ı uhrâda fevt olan Mahsûnî Mehmed çömezın verâseti zevce-i metrûkeleri Fâtıma binti Ahmed ile Zeliha binti Mehmed'e ve cânib-i beytü'l-mâle âid olmağın ma'rifet-i şer' ve beytü'l-mâl ma'rifetiyle sûk-ı sultânîde fûruht olan terekesi defteridir ki fi'l-yevmi's-sânî aşera şehr-i Rebî'ulâhir sene hams ve ısrîn ve mieteyn ve elf.

Yorgan 2 aded 11,5 guruş 1 pâre	Döşek yasdık 2'şer aded 12,5 guruş	Beyaz entâri 2 aded 2 pâre	Çuval 4 aded 11 pâre	Köhne kavgir 1 pâre
Tencere ma'a kapak 8 guruş	Sagır leğen 10 guruş	Tas 2 aded sahan, lenger, tava 1'er aded 5 guruş	Köhne kilim 6 guruş	Hinta, bulgur, un 43,5 guruş
Cem'an yekün: 116,5 guruş 1 pâre				

Minhe'l-ıhrâcât:

Resm-i mirî ma'a beytü'l-mâl 11,5 guruş	Mihr-i zevceler 40 guruş	Dellâliye 1,5 guruş 2 pâre
Yekün: 53,5 2 pâre		

Sahîhu'l-bâkî:

Hisse-i zevce-i mezbûre-i Fâtıma 7,5 guruş 7 pâre	Hisse-i zevce-i mezbûre-i Zeliha 7,5 guruş 7 pâre	Âid-i beytü'l-mâl 37 guruş
--	--	----------------------------

Hüküm no 129

Matlûb-ı müşterân-ı emr-i âlî sûretidir.

Akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vûlati'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazli ve'l-yakîn râfi'u a'lâmi's-şerî'ati ve'd-dîn vârisü ulûmi'l-enbiyâi ve'l-mürselîn el-muhtassu bi-mezîdi inâyeti'l-meliki'l-mu'în Mevlânâ Halep kâdîsı zîdet fazâilühû ve iftihâru'l-emâcid ve'l-ekârim câmi'u'l-mehâmid ve'l-mekârim el-muhtassu bi-mezîdi inâyeti'l-meliki'd-dâim Halep mütesellimi dâme mecdühû mefâhiru'l-kudâti ve'l-hukkâm me'âdinü'l-fazâil-i ve'l-keâm Halebü's-Şehbâ eyâletinde vâki' kazâların kâdîlarından Keyah emîni Süleyman zîde mecdühû tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki siz ki mevlânâ ve mütesellim ve kudât ve nüvvâb ve sâir mûmâileyhimsiz bi-avnihî ve nusretihî sübhânehû te'âlâ a'dâ-yı dînimiz olan Moskav keferesinden sene-i âtiyede ahz-ı intikâm olunmak niyyet-i hâlisasıyla sefer-i hümâyûnum muhakkak olduğuna binâen ordu-yı hümâyûnumda istihdâm olunmak üzere iki yüz yigirmi beş senesine mahsûben bi'l-cümle Anadolu kazâlarından tertîb ve aynen ihrâcî fermânım olan mekkârî-i müşterân ve bârgirlerinden eyâletiniz hissesine isâbet iden beş yüz mehârı müşterân semeni sahâsında mücebince bulunmaları şurûtilıyla sârbânlarına ve me'mûrlarına teslîmi irsâl ve îsâline dikkat olunmak bâbında diğerk emr-i şerîfim ısdâr ve mübâşir-i merkûma teslîmi irsâl olunmuşdur. Ancak işbu yigirmi dört senesinde eyâletinizden tertîb olunan müşterân hayvanâtını aynen ihrâc etmeyüp sârbânı ve mekkârîcisi yedlerine birer mikdâr akçe i'tâsıyla âhar develere ve bârgir tedârik ve istikrâ ve ordu-yı hümâyûnuma irsâl eylediklerine binâen Rumeli müşterâ ve bârgirlerine killet târif olmayup Rumeli kazâlarından ordu-yı Hümâyûnum için tertîb olunan hayvanâtın tedârik ve te'diyesinde usret ve bu vecihle tertîbâtına noksân tertîbini mücib bir hâlet olmağla sene-i âtiye için müretteb ve matlûb olan müşterân ve bârgirleri dahi aynen ihrâc etmeyüp sâbika-i mu'tâdınız olduğu ecihle akçesi i'tâ olunarak me'mûrları irsâl eylemeniz lâzım gelür ise hem gelen sârbân ve mekkârîcılar için icrâ-yı te'diye-i mübâşeret ve hem def'aten a'yân ve zâbitânın te'diyât-ı lâıkası îfâsına mübâderet ve bedelinin iki semeni tahsîl olunmasını muhakkak bilüp âna göre (...) amel ve harekete ve yalnız müretteb olan mezkûru'l-mikdâr müşterân ve hayvanâtı a'lâ ve güzîde olarak aynen ihrâc ve vakt-i mezkûrda sahrâ-yı mezbûrda mevcûd bulunmaları emrine mezîd-i i'tinâ ve dikkat eylemeniz fermânım olmağın tenbîh ve tehdîdi emrini hâvî işbu emr-i şerîfim ısdâr ve (...) irsâl olunmuşdur. İmdi vüsûlünde bâlâda sebt ü beyân olduğu

vecihle eyâletinizden müretteb ve matlûb müşterân ve bârgirleri aynen ihrâc etmeyüp berâber akçe i'tâsıyla me'mûrları irsâl birle Rumeli kazâlarından müşterân ve bârgir istikrâ ve irsâl ile Rumeli kazâlarının ordu-yı hümâyûn tertîbâtına halel virmek lâzım gelür ise sebep olanların taharrî ve tahbîs birle cezâ-yı mâ yelîk (...) icrâ ve me'mûrlarına dahi vech-i âhar ile mu'âmele olunacağı muhakkak olmağla akıllarınızı başlarınıza devşirip nefsinizi tehlikeye ilkâdan mübâ'det ve fermûde-i seniyyem üzre eyâletiniden müretteb ve matlûb mezkûru'l-mikdâr müşterân ve bârgirlerin aynen güzîde ve tüvânâ olarak ihrâc ve vakt-i mezburede ordu-yı hümâyûna avdet-i meştâyâ ve mugâyiri hareketden ve tana'-ı hâma düşmekden ictinâb eylemek bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır buyurdum ki hükm-i şerîfimle (...) vardukda bu bâbda vech-i meşrûh üzre şeref-yafte-i sudûr olan emr-i şerîf-i celîli-ş-şân-ı vâcibi'l-ittibâ' ve lâzımü'l-intisâlimin mazmûn-ı münîfi birle âmil olasız. Şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîran fi'l-yevm aşera Zilka'de sene erba'a ve ısrîn ve mieteyn ve elf.

Meştâ-yı mes'â (...)

Mücebince Mütessellim Sa'âdetlü Ağa Hazretleri'nin tezkere-i atıkları sudûr eylemiştir.

Sahife 73

Hüküm no 130

Mesned-nişîn-i şerî'at-ı garrâ hâlâ Antakya kâdîsı fekâhetlü, semâhatlü Efendi zîde fazlühû ve kıdvetü'l-fukahâ veme'zûnen bi'l-iftâ diyânetlü meziyyetlü efendiyân zîde ukûlühüm ve hâlâ kâim-makâm, nakîbü'l-eşrâf ve siyâdetlü Efendi zîde şerefühû siyâdet ve mefâhiru'l-emâcid ve'l-a'yân sa'âdetlü el-Hâc Ebu Bekir Ağa hâlâ voyvodası izzetlü Ali Ağa dâme mecdühümâ ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân serdâr-ı yeniçeriyân ve mîr-i alay ve zâbitân ve sâir iş erleri zîde kadruhüm ba'de't-tahiyyeti ve't-teslîm inhâ olunur ki işbu ezmân-ı yümn-i iktirânda hâlâ eyâlet-i Halebü'ş-Şehbâ ve eyâlet-i Silistre vâlî ve çarhacı ordu-yı hümâyûn-ı zafer-makrûn Vezîr âsaf-nazîr devletlü inâyetlü Serverî Mehmed Paşa Hazretleri'nin halep mütesellimliği selefimiz Şerif-zâde sa'âdetlü el-Hâc İsmail Ağa'nın uhdesine sarf ve tahvîl ve bâ-emr-i âlî ve bâ-buyruldu-ı sâmi uhde-i âcizânemde tevcîh ve tefvîzi mâh-ı Saferu'l-Hayr'ın gurresinden idüğü bu def'a tarafınıza mersûl kılınan sûret-i emr-i âlîden müstebân ve ma'lûm olmağın cenâb-ı ni'ami'r-refîk eyleyüp Devlet-i Aliyye-i Ebed-Müddet fevz-i nusret ve te'yîd ile emîn-i

te'diye-i hıdemât-ı Devlet-i Aliyye ve ru'yet-i mesâlih-i cihâdiyye farz-ı ayn mesâbesi hasebiyle ber-mûcib-i evâmîr-i aliyye te'diye-i hıdemât-ı Devlet-i Aliyye'de sarf-ı cid-i mûkenet ve gayret eylemenizi hâvî ve bu husûsun ifâdesini muhtevî tezkere tahrîr ve (boş) ile irsâl olunmuşdur. İnşâe'llâhü te'âlâ lede'l-vüsûl ma'lûm-ı fazâil ve sa'âdet melzûmları oldukda mücebince amel ve hareket eyleyesiz. Ve's-selâm fî selh-i Ra sene 225 Halebi'ş-şehbâ mütesellimi ser-bevvâbîn el-Hâc İbrahim.

Hüküm no 131

Medîne-i Antakya mahallâtından Câmî'-i Kebîr Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan es-Seyyid el-Hâc Ahmed bin Hacı oğlunun verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi zeyneb binti Ahmed Efendi sulbî kebîr gâib ani'l-beled oğlu mustafa'ya ve sulbiyye kebîre kızı Halîme'ye munhasıra olup tereke mevt sûk-ı sultânîde bi'l-müzâyede fûruht ve ve hâsıl olan esmânı bi'l-farîzati'ş-şer'iyye beyne'l-verese taksîm olmağın ber vech-i âtî zikrolunur defteridir. Fi'l-yevmi'l-ışrîn min-şehri Cemâziye'l-evvel sene hams ve ışırn ve mieteyn ve elf.

Köhne (...) 4 aded 19,5 guruş 3 pâre	Köhne döşek 2 aded, yorgan 3 aded 29 guruş	Köhne kilim, çul 1 aded, yasdık 3 aded 23,5 guruş	Kazma, balta 3 guruş
Hamur leğeni (...) tava 3 guruş	Tencere ma'a kapak ve kazan 2'şer aded 43 guruş 7 pâre	Sini süzek 1'er aded (...) 2 aded 43 guruş	Sahan ma'a kapak 2 aded tas 3 aded 27,5 7 pâre
Karataş ve (...) dibek el 8,5 guruş	Leğen, sahan 2'şer aded, süzekli leğen 1 aded 17 guruş	Sofra, hurde nâlin 3 guruş	Çuval heybe 1 aded 5 guruş
Kutnî entâri hırka 1'er aded 19,5	Gömlek 2 aded sitâre 1 aded 5 guruş	Pıştov bıçak silah 19 guruş	Simli bıçak 25 guruş
Sandık 2 aded 9 guruş	Def'a sandık 2 aded 12,5 guruş	Hamam leğeni 14 guruş	Çuka niş 42,5 guruş
Anbar sandığı 6 guruş	En'âm-ı şerîf 8 aded	Ma'âz 29 aded 200 guruş	(...) 3 aded 2 guruş
Nukûd 7 guruş	Hurde 5 guruş	Mahalle-i mezbûrede vâki' nisf-ı menzilin kıymeti bi'l-müzâyede	
Yekün: 310 guruş			

Sahîhu'l-bâkî:

Hisse-i zevce-i mezbûre Zeyneb 123	Hisse-i ibni'l-mezbûre Mustafa 622,5	Hisse-i binti'l-mezbûre Halîme 313,5
---------------------------------------	---	---

Sahife 74

Hüküm no 132

Bin iki yüz yigirmi beş senesi mâh-ı Rebî'ulâhîrinin yigirmi beşinci gününe kadar medîne-i Antakya kazâsından bâ-fermân-ı âlî matlûb buyrulan bedel-i müşerân ve imdâd-ı seferiyye menzil ücreti ve zi'l-kudret-i tekmîl ve diğêr mesârifât-ı zarûriyye ma'rifet-i şer' ve ve cümle tevzî' olup beherinden üç yüz altı guruş ve beher nefere on iki guruş isâbet etmeğîn defter-i mezkûrda beyân olunur. Fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-ısrîn min-şehri Rebî'ulâhîr sene hams ve ısrîn ve mieteyn ve elf.

Bâ-emr-i âlî bedel-i müşerân 45 (...) 675 guruş	İmdâd-ı seferiyyeden bâkî 7500 guruş	Menzilci ücreti 5000 guruş
Zi'l-kadr tekmîli 5625 guruş	Hizmet-i mübâşir-i müşerân ve seferiyye 675 guruş	Fesâhatlü Hâkim Efendi berâ-yı harc-ı defter 500 guruş
Yine mûmâ ileyh efendiye harc-ı i'lâm 150 guruş	Kethüdâya 50 guruş	Huddâmiye 50 guruş
Kâtib ve kaydiyye 50 guruş	Muhzırbaşı 50 guruş	Sa'âdetlü Voyvoda Ağa 500 guruş
Kethüdâ-yı voyvoda 50 guruş	El-Hâc Molla Efendi 30 guruş	Ahî babaya 30 guruş
Kavvâsa 10 guruş	Sarrâfa 30 guruş	
Cem'an yekün: 26650		

Derûn-ı şehre isâbet iden 12000 yalnız on iki bin guruşdur.

Kurâlara isâbet iden 18025 yalnız beher tetimme üç yüz altı guruşdur.

Hüküm 133**Nâhiye-i Kuseyr Tâbi'-i Medîne-i Antakya**

Karye	Semen	Karye	Semen
Makabros	1	Saferiye	0.5
Ma'dele	0.5	Veber	1
Fenik	1	Meshâne	1
Sûri	0.5	Kefertabl	0.5
Cente	0.5	Bakanos	1
Marsu	0.5	Fatkiye	0.5
Bakranos	1	Ziyâret	0.5
Kalencar	0.5	Hanyo	0.5
Yekûn semen: 13			

Nâhiye-i Altunözi

Karye	Semen	Karye	Semen
Mahmeşan	0.5	Toprakhisar	0.5
İrmence	0.5	Bedbu	0.5
Alakend	0.5	Akasya	0.5
Büyükburç	1	Karsu	1
Danışmendlü	0.5	Ferzele	0.5

Nâhiye-i Cebel-i Akra' Tâbi'-i Medîne-i Antakya

Karye	Semen	Karye	Semen
Candar	0.5	Tenziri	1
Kereköse	1	Tamâme	1
Kırkperçek	0.5	Eğerçi	0.5
Kışlak	0.5	Kesb	2
Bezkiye	1	Karsabul	0.5
Hisarcık	0.5	Şeyhköy	2
Düveyr	0.5	Kundun	0.5
Karye	0.5	Cidâlliye	1
Telil-kura	1	Selderan	1
Saylıca	0.5	Karfesiye	1
Makebrun	0.5	Makuliye	-
Hafiliye	0.5	Hüseyinlü	0.5
Ma'ber	0.5	Boğunoluk	1

Hudeyde	0.5	Maşrakiyye	1
Makabrun	1	Hacı habıblü	1
Kebusiye	1	Zeytuniye ma'a - tevâbi'ihâ	6
Yekün semen: 51,5			

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Antakya voyvodası ser-turnâ-yı sa'âdetlü Ali Ağa ba'de't-tahiyyeti ve't-teslîm inhâ olunur ki:

İşbu bin iki yüz yigirmi beş senesi Rebî'ulâhîrinin yigirmi beşinci gününe kadar tevâbi'-i Antakya kazâsından bâ-emr-i âlî matlûb buyrulan bedel-i müşterân ve mâl-ı seferiyye ve menzil ücreti ve zi'l-kudret tekmîli ve mesârifât-ı zarûriyye ma'rifet-i şer' ve cümle ma'rifetiyle tevzî' ve ve kurâlara isâbet iden meburdan beher tümene üç yüz ellişer guruş isâbet idüp ve gerekdir ki yerlü yerinden cem' ve kabza-i me'mûra teslîm itdürmeğe mezîd ü sa'y ve mûcib-i mürâsele ile âmil olasız.

Sahife 75

Hüküm no 134

Asâkir ihrâcı için emr-i âlî suretidir.

Kıdvetü'n-nüvvâbi'l-müteşerri'în Antakya nâibi mevlânâ (...) zîde ilmühû ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Antakya ser-turnâ-yı âmirem ve Ocağ-ı Âmire'm turnacılarından olup zikri âtî asâkîri ihrâca bu def'a mahsûs mübâşir ta'yîn kılınan el-Hâc Mehmed zîde mecdühümâ tevkî'-i refî'-i hümâyûnuma vâsıl olıcak ma'lûm ola ki siz ki mevlâmâ ve a'yân ve mûmâ ileyhimâsız üç yüz nefer ve dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerinden neferât tertîb ve serdâr bayrağı küşâdıyla meştâ-yı ordu-yı hümâyûnuma sevk u irsâle müsâra'at eylemeniz bâbında başka ve ba'dehu te'kid ve isti'câli muhtevî başka bi'd-defe'ât emr-i şerîfem sâdır olmuş iken âtî olan asâkir-i matlûbemin ihrâc ve irsâline dâir bir haber-i eser zuhûr etmeyüp el-hâletü hâzihi mevsim-i şitâ güzâr ve muhârebe vakti duhûl eylediğinden mâ 'adâ hâin-i dîn-i mübîn ve arîş-i şerî'at-i seyyidi'l-mürselîn olan moskav keferesi bu günlerde tedârikât-ı kaviyye ve asâkir-i külliyye ile taraf-ı memâlik-i şâhâneme hücum birle buralara doğru gelmekte olduğundan güzâr-ı dûz- (...) ile mukâteleye cemî' mü'minîne ve ale'l-husûs emr-i hümâyûnuma me'mûr olanlara evkât-

ı mefrûza gibi farz-ı ayn olduğu âyât-ı sarîha-i kur'âniyye ve ehâdis-i sahîha-i nebeviyye ile sâbit olduğu müstedel ve müsbet idüğü cümleye ma'lûm olan mevâddan ve evâmir-i dînde te'hîr ve betâet ile adem-i azîmet hem farz olan emr-i cihâdî îfâda tekâsül ve hem emr-i ûlâ-yı evâmire adem-i imtisâl sûretine tevessül etmiş olduklarından levâzım-ı te'dîblerinin icrâsı şer'an lâzım gelmekde cânib-i şerî'at-ı garrâdan virilen fetvâ-yı şerîfe ile ma'lûm ve mu'ayyen olan işbu emr-i şerîfim tarafınıza vâsıl olduğu anda pür dikkat ve ve ârâmı tecvîz etmeyerek bu asâkir-i meştâ için mürettibe diyerek a'zâr-ı vâhiyesine i'tibâr olunmayarak kazâ-i mezbûrun bi'l-cümle atık ağavât ve alemdârânından mâ adâ zikrolunan üç yüz nefer dahi serdâr bayrağıyla ihrâc ve bundan akdem bir sâ'at akdem ordu-yı hümâyûnuma irişdirmeğe mezîd-i ihtimâm ve dikkat eylemeniz fermânım olmağın te'kîden ve isti'câlen ve istisrâ'an rikâb-ı hümâyûnumdan işbu emr-i şerîfim ısdâr ve bu vecihle (...) mübâşir-i mûmâileyhe tesyâr olunmuştur. İmdi bu husûs dîn-i maslahatı bu bâbda betâet idenlerin virilen fetvâ-i şerîfe mücebiyle imhâl-i te'dîbât-ı lâyıkalı icrâsında dakîka fevt olunmayacağı ma'lûmunuz oldukda mazmûn-ı fermân (...) bir hoşça mutâla'a olunarak kazâ-i mezbûrun gerek bi'l-cümle atık ağavât ve alemdârânını derhâl ihrâc ve serî'an ordu-yı hümâyûnuma sevk u irbâl ile tahsîl ve rızâ-yı şâhâneme mezîd-i sa'y u gayret ve hilâf-ı fermân ve münâfi-i rızâ harekete ve zanîmü'l-âfiyet olmakdan be-gâyet hazer ve mücânebet ve ihrâc olunduklarını der-bâr-ı ma'delet-karâr-ı hüsrevâneme tahrîr ve inhâya mübâderet eylesiniz. Ve sen ki mübâşir-i turnacı mûmâileyhsiz seni miyâne-i emsâl ü akrânlarından bi'l-intihâb bu hususa ta'yîninden maksûd beraber ve kâr-güzâr ve kâ'ide-i kânûn-ı ocağın umûr-ı dîn olduğundan irâde-i hümâyûnumu icrâya sür'at eylemek kaziyyesine mebnî olmağla muktezâ-yı me'mûrın üzre derhâl bu taraftan hareket ve ol tarafa varup kazâ-yı mezbûrun bi'l-cümle atık ağavât ve alemdârânını tevâbi' ve levâhıkıyla ve neferât-ı mezkûreyi dahi serdâr bayrağı küşâdıyla alâ-eyy-i hâl ihrâc ve serî'an ve âcilen ordu-yı hümâyûnuma irsâl ve isbâle ikdâm ve gayret ile ibrâz-ı hüsn-i hizmet ve hilâf-ı fermân ve münâfi-i rızâ iğmâz ve tesâmuh ile asâkir-i matlûbenin adem-i ihrâclarını mücib harekete irâ'et-i ruhsatla mu'âkab ve mu'âteb olmakdan nefsinin sıyânet eylemek bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki vüsûl buldukda vech-i meşrûh üzre şeref-yafte-i sudur olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnıyla amel ve hareket ve hilâfından tehâşî

ve mücânebet eylesiniz. Şöyle bilesiz, alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîran fî evâil-i şehri Cemâziye'l-ûlâ sene hams ve ısrîn ve mieteyn ve elf. Mahrûse-i Kostantınıyye.

Mûcebince sekbânbaşı Ağa Hazretleri'nin yarım mühürlü mektûbı zuhûr eylemiştir.

Sahife 76

Hüküm no 135

Akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vülati'l-muvahhhidîn ma'denü'l-fazli ve'l-yakîn râfi'u a'lâmi'ş-şerî'ati ve'd-dîn vârisü ulûmi'l-enbiyâi ve'l-mürselîn el-muhtassu bi-mezîdi inâyeti'l-meliki'l-mu'în Mevlânâ Halep kâdîsı zîdet fazâilühû ve iftihâru'l-emâcid ve'l-ekârim câmi'u'l-mehâmid ve'l-mekârim el-muhtassu bi-mezîdi inâyeti'l-meliki'd-dâim dergâh-ı mu'allâm kapucı başlarından hâlâ Halep mütesellim ve muhassılı (...) dâme mecdühû mefâhiru'l-kudâti ve'l-hukkâm me'âdinü'l-fazâil-i ve'l-keâm halep sancağında vâki' kazâları ve nâibleri zîde fazlühüm ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân a'yân zâbitân ve iş erleri ve bu hususa mübâşir ta'yîn olunan sadr-ı a'zam çukadârlarına zîde kadruhüm tevkî'-i refî'-i hümâyûna vâsil olıcak ma'lûm olaki işbu iki yüz yigirmi beş senesine mahsûben ordu-yı hümâyûnumda hıdemât-ı mühimmede istihdâm olunmak üzere halep sancağında vâki' kazâlardan ihrâcî müretteb olan beş yüz müşterânın bundan akdemce ihrâc ve irsâli bâbında emr-i şerîfim ısdâr ve tesyâr olunmuştur. Geçen sene ordu-yı hümâyûnum için Anadolu cânibinden tertîb olunan müşterân esfâr-ı sâbıka misillü kazâlardan ihrâc olunup yalnız birer sârbân nasb ve ellerine bir mikdâr akçe i'tâ iderek Rumeli cânibinden rahîs bahâ ile ve âher deve mübâya'a ve vaktinden üç mâh mürûrunda ordu-yı hümâyûnuma irsâl eylediklerinden bir işe yaramayup ta'tîl-i maslahatı mûcib bir maslahat olduğu âşikâr ve mahallerinden aynen ihrâc olunsa dahi fukarya usreti be-dîdâr olmakdan mesâlih-i mühimmeyi (...) ihtirâz ve fukarâya merhamet-i sâbıkı ve emsâlleri mûcebince bedele kat' ve îcâb iden bedelleriyle Rumeli cânibinden deve istikrâ ve ihrâc olunması hususuna irâde-i aliyyem ta'alluk etmeğle merkûmândan ihrâc ve derûn-i emr-i şerîfime mevzû'an irsâl olunan bir kıt'a memhûr ve mümzâ sûret-i defter-i nâtik üzere livâ kazâlarından müretteb beş yüz mehâr müşterânın beheri yüz ellîşer guruşdan bedelleri lede'l-hâce yetmiş beş bin guruşa bâliğ olmağla meblağ-ı mezbûrı siz ki mevlânâ ve nüvvâb ve kudât ve mütesellim ve muhassıl ve a'yân ve zâbitân mûmâ ileyhim ve sâirlersiz sizin

ma'rifetiniz ve ma'rifet-i şer' ve cümle ma'rifet ve ittifâkı ve mübâşir ma'rifetiyle yerlü yerinden tahsîl ve mübâşirâna teslîmen ordu-yı hümâyûna teslîm-i hazîne-i âmirem eylemek fermânım olmağla hâssaten işbu emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olunmuşdur. İmdi vüsûlünde ber-vech-i muharrer eyâlet-i merkûmede ihrâcı müretteb müşterân Rumeli cânibinden tedârik olduğundan mâ adâ ordu-yı hümâyûnuma dehr u vaktiyle vürûd etmediğinden ve aynen ihrâcı fukarâyâ düşvâr olduğundan yedlerine ücretle Rumeli kazâlarından deve isticâr olacağı ma'lûmunuz oldukda ber-mûceb-i sûret-i defter bedeliyye-i mezkûreyi yerlü yerinden ve îcâb ve iktizâ idenlerden serî'an ve âcilen ve tamâmen ve kâmilen cem' u tahsîl ve mübâşirine teslîmen ordu-yı hümâyûnum hazînesine irsâl ve teslîme ihtimâm ü dikkat eyleyesiz. Ve sen ki mübâşir-i merkûmsuz sen dahi meblağ-ı mezbûrı kâmilen tahsîl ve ordu-yı hümâyûnum hazînesine getirüp teslîm-i sür'at ve şitâb eylemek bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki hükm-i şerîfimle (...) vardukda bu bâbda vech-i meşrûh üzre şeref-yafte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-i âlîşânımın mazmûn-ı münîfi birle âmil olasız şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîran fi'l-yevmi's-sâlis aşera sefer'ül-hayr sene hamse ısrîn ve mieteyn ve elf. Meştâ-yı (...)

Mûcebince Mütessellim Ağa Hazretleri'nin tezkere-i münîfleri zuhûr eylemiştir.

Şeyhu'l-islâm Efendi Hazretleri'nin mektûbı zuhûr eylemiştir. Fermân-ı âlî mûcebince Dürrî-zâde fazîletlü es-Seyyid Abdullah Efendi Hazretleri'nin cümleye olan (...)

Hüküm no 136

İzzet-me'âb hâlâ Anadolu'nun orta kolunda vâki' kazâların kâdîları ve müftüleri ve ulemâ ve meşâyıh ve hutabâ ve eimmeleri ve efendileri zîde fazlühüm cenâblarına selâm me'âdinü'l-fercâm ve benâm-ı nasîhat-encâm-ı ubuvvetimle ifâde-i merâm olunur ki bi-hamdi'llâhi te'âla cümle mezra'a ve nâhiye-i islâmiyyândan ve beynimizde ahkâm-ı seniyye-i şerî'at-me'vâ olup (küllü men a'taka) hadîs-i şerîfi üzre bu ümmet-i merkûmeden olduğumuz ecilden birkaç seneden berü düşmen-i hizlân-karîn-i mesfûr Sırpulu la'înleri hudûd-ı islâmiyyeye tecâvüz etmekden nâşî harb u darba muktedir olan ehl-i îmân ve islâm üzerlerine gazâ ve cihâdın farziyyeti kitâb ve sünnet ile sâbit olduğu memâlik-i mahrûseye geçen sene i'lân ve tergîb ve sübût-i ikdâm eyledikleri hususları (...) olduğuna binâ her taraftan fevka'l-had gayret ve salâbet zuhûr ve düşmen-i dîne

hücûmla âsâr-ı nusret-zafer rû-nümûn olmuşdu. El-hâletü hâzihî işbu ordu-yı hümâyûn sahrâ-yı menzil eyleyüp düşmen-i dîne tedârikât-ı kaviyye ile semt semt tahrîk-i pâ-yı izbârda olduğu ihtiyâr olmağla şimdiye değin asâkir-i mezburenin kazâlardan hareketlerinden ve âsâr-ı iş gayretin adem-i zuhûrî hilâf-ı me'mûl olunmağla binâ-i mezbûra tarafımızdan i'tâ olunan fetvâ-yı şerîfe mücebince bâlâsı mübârek hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn-ı mülûkâne ile müveşşah şeref-sudûr olan emr-i âlî mücebince te'kîd ve isti'câli hâvî işbu mektûb tahrir ve mübâşir yediyle tesyîr olunmuşdur. Gerekdir ki edâ-yı farîza-i gazâ için serî'an ve âcilen sevk u tesyîr-i asâkir-i islâma fazâil-i cihâdî tefhîm ve beyâna mezîd-i sa'y ü dikkat ve infâz-ı emr-i vâcibü'l-ımtisâle ziyâde ihtimâm ve gayret eylemeleri husûsları ehemmi-ı uur-ı müsta'cile-i dîniyyeden olduğu ma'lûmunuz oldukda salâh-ı niyyet ve kemâl-i diyânet bir an akdem asâkir-i mürettebeyi ihrâca sâir erbâb-ı harb ve darbı tergîb ve teşvîk ve irsâliyçün vüs' u iktidârıma sarf-ı sa'y-i bî-şumâr eylemeniz me'mûldür. (...) es-Seyyid Abdullah ufiye anhümâ

Sahife 77

Hüküm no 137-1

Akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vûlati'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazli ve'l-yakîn râfî'u a'lâmi's-şerî'ati ve'd-dîn vârisü ulûmi'l-enbiyâi ve'l-mürselîn el-muhtassu bi-mezîdi inâyeti'l-meliki'l-mu'în Anadolu'nun orta kolunda vâki' mevâlî-i fihâm zîdet fazâilühüm ve mefâhiru'l-kudât ve nüvvâb ve eimme ve zâbitân ve ulemâ zîde fazlühüm tevkî'-i refî'-i hümâyûna vâsıl olıcak ma'lûm olaki adüvvîn-i dîn-i mübîn ve mehîn-i şerî'at-i seyyidi'l-mürselîn olan Moskov keferesi ve keferesi-i sâire ile akd-i zünnâr iden Sırp havenesi üzerlerine bir uğur-ı sefer-i hümâyûnum derkâr ve (câhidi'l-küffâra ve'l-münâfikîne ve câhidühüm hakka cihâdihî) ve sâir âyât-ı furkâniyye ve mişkât-ı suver-i nebeviyye şeref-rîz-i sudûr olan ehâdis-i şerîfe ile gazâ ve cihâd farîzadan olduğu cümle ma'lûm ve âşikâr ve (es-sultânü zıllu'llâhi fi'l-arz fe-men etâ'ahû fe-kad etâ'a'llâh ve men asâhü fe-kad asa'llâh) hadîs-i şerîfi medlûl-ı münîfi mücebince emr-i hümâyûnuma itâ'at cümleye ve vâcib-i zimmet olduğu be-dîdâr olmakdan nâşî küffâr-ı hâk-sârdan ahz-ı sâr u intikâm ve yed-i menhûslarına geçen arâzî ve secde-gâh-ı mü'minîn olan nice mesâcid ve me'âbid ki sultân-ı küffâr-ı te'âsete ve (...) kayd-ı esre giriftâr olan nice

sıbyân ve nisvânın yed-i küffârdan tahlîs-i ehâss-ı metâlib-i cihândârânem olduğuna binâen işte bu niyyet-i hayriyenin bi-avn ve inâyet-i hazret-i nâsır-ı mutlak icrâsıyla i'lâ-yı kelimetillâh için Anadolu ve Rumeli'den külliyetlü asâkir tertîb ve asâkir-i mezkûrenin savb-ı maksûda vüsûlleyiçün hâlâ Karaman vâlîsi düstûrûn-ı mükerremûn müşîrûn-ı mufahhamûn nizâm-ı âlem vezîrim Mehmed Mahmud Paşa (...) sancağı mutasarrıf vezîrim Ahmed Paşa edâma'llâhü te'âlâ iclâlehümâ istiklâl tâm ile sürüci ta'yîn birle asâkir-i mürettebenin serî'an serî'an ihrâcı için sâir me'mûrları başka başka bi'd-defe'ât evâmîr-i alıyyem ısdâr ve tesyâr ve tenbîh ve te'kîd ve sâdir olan evâmîr-i alıyyemda sürüci-i müşârun ileyhin me'mûrlarına istiklâl-i tâmları ve şikâyetleri nezd-i saltanat-ı seniyyemde müsmir ve müessir olduğu yâd ve tezkâr kılınmkadan nâşî asâkir-i mezkûre şimdiye kadar îfâ-yı me'mûriyyete sür'at etmeleri lâzımından iken henüz asâkir-i me'mûre mahallerinden hareket etmedikleri (...) bu def'a sadr-ı a'zam tarafından vürûd iden tahrîrâtda Hırsova'da olan küffâr ve külliyetlü asâkir tedârikâtı ile ordu-yı menhûslarını Hırsova'ya getürmüş olduğundan gayrı silistre ile Tozatlı beyninde vâki' Kavısı karyesi mâ-beyninde bir vakâye-i şîrâr dâ'iyesiyle karye-i merkûm Hırsova'da olan asâkir-i küffâr dahi bu günlerde dahi teksîr idüp cîsr edevâtını tehiyye etmiş Tozatlı pîşgâhında ve bir köye dört sâ'at mahalle dahi asker indirmiş idüğünden bu günlerde ve taraf taraf hücûm etmek dâ'iyesinde olduğu (...) refîtarlarından (...) idüğü ve hâlâ Rakka vâlîsi düstûr-i mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem vezîrim Pehlivan İbrahim Paşa edâma'llâhü te'âlâ iclâlehûnün karakolları dahi karasudan Bürûbedci oğlu pazarına dokuz sâ'at mahallede ve küffâr askerine mukâbil olup ve huruc etmiş olanları düşmen-i dîn günden güne âheste âheste Pazarcık'a takarrub olduğu mezkûr olmağla tahrîrât-ı merkûm huzûr-ı fâizi'n-nûrî hüsrevânem gasb olundukda Moskov keferesinin envâ'-ı mekr u hîle ve desâisi ma'lûm olan mevâddan olmağla izhâr-ı müvâlât idüğüne firifte olmayup Anadolu ve Rumeli'den müretteb asâkirin yerlü yerinden hareket ve ordu-yı hümâyûnuna sevk u tesyîrine mukaddem ve muahhar isti'câl-i evâmîri ısdâr olunmuş ise de yine bir hareket oldukdan sonra ikdâma ve (...) cihâdın gayrıya tatbîk istisnâ olunarak fetvâ-yı şerîfe mücebince Anadolu ve Rumeli'nin üçer kollarına başka başka sürüci ve müşârun ileyhe başka ve sen başka evâmîr-i alıyyem tesyîr ve tastîri ve a'dâ-yı dînînin süvârı ma'lûm olmağla betâete vakti olmayup gayret ve hamiyete münâfi idüğünden bu hususa gayret olunması mazmun-ı hatt-ı hümâyûn-ı mehâbet-makrûn-ı mülûkâneme şeref-bahş-ı sudûr olmak

hasebiyle cânib-i şer'at-i garrâdan istifâ olundukda pâdişâh-ı rûy-i zemîn halleda'llâhü hilâfete hû ilâ-yevmi'd-dîn olan Sultan Mahmud Hân Hazretleri'nin bu def'a düşmen-i dîn olan Moskov keferesiyle vukû' bulan sefer-i hümâyûn-ı meymenet-makrûnlarında kefer-i menhûse (...) Şugur ve Savmiye'yi tecâvüz ve ba'zı kasaba ve kurâlara müstevlî ve emvâl ü eşyâlarını nehb ü gârat ile islâma muzâyaka virmekte zâhir ol vecihle mukâbelesinde guzât-ı muvahhidîn imdâd u i'âne mahv-ı muhârebe civârında mevcûd cünûd-i muvahhidinde dahi iktidârlarına za'f târî oldukda kefer-i menhuseyi def' mümkün olacak tebe'ûn-ı müslimînin cihâda kâdir ahâlîsi üzre cihâd farz-ı ayn olur mu? Olur. Bu sûretde kefer-i menhûseyi def'-i memleket olacak bilâd-ı müslimînin cihâda kâdir ahâlîsi mukâbele-i düşmen-i dînde olan guzât-ı müslimîne imdâdve i'ânetde tekâsül ve musâmaha iderler ise kendülere dünyâda ta'zîb-i şedîd lâzım olduğundan mâ adâ firâr (...) ekber-i küberâdan olduğu kitâb ve sünnet ve icmâ'-ı ümmet ile sâbit olmağın Hak (celle ve alâ)'nın ukbâda azâb-ı elîmine müstehak olurlar mı? El-cevâb: "olurlar" diyü fetvâ-yı şerîfe virildiğine cihâdın farziyyeti şer'an sâbit olduğundan başka rehâvet idenler dahi farz olan emr-i cihâdı edâda tekâsül ve dahi ümerâ ve üli'l-emre âdem-i imtisâl husûsunda tekâsül etmiş olduklarından icrâ-yı levâzım-ı te'dîbleri şer'an lâzım geldikde asâkir-i mürettebenin bir dakîka mukaddem harekete ve ordu-yı hümâyûnuma vüsûle müsâra'at olunmak için virilen fetvâ-yı şerîf mücebince muktezâ-yı istiklâlleri üzre icrâ-yı levâzım-ı te'dîbât-ı meşrû'alarına dikkat etmeleriyçün siz müşârun ileyhimâya başka evâmir-i aliyem ısdâr ve tesyâr kılınmakla siz ki mevlânâ mûmâ ileyhim siz dahi emr-i gazâ ve cihâd-ı mübîn âyât-ı celîleve ehâdis-i nebeviyye medlûl-i münîflerini gûş-i hûş-i muvahhidîne ilkâ iderek ve (harrizi'l-mü'minîne ale'l-kıtâl) nass-ı mübîn-i üzre gerek evâmir-i aliyemle me'mûr olanlar ve gerek başbuğlar ve sâir bi'l-cümle erbâb-ı harb u darbı kâdirken hakk-ı gazâ ve cihâd üzre cem'an müşterân olan gayretkeşleri gazâ ve cihâda tahrîs ve teşvîk ve bu husûsda izhâr-ı tesâmuh ve betâet idenler yine mantûk-ı fetvâ-yı şerîfe mazhar-ı te'dîbâta lâyık oldukları (...) sâ'ileri icrâsı muhakkak idüğün ve ale'l-husûs rûz-i mahşerde huzûr-ı rabde bir vecihle cevle kâdir olmayup azâb-ı şedîd ve ikâb olacaklarını cümleye ityân ve ifhâm eylemeniz fermânım olmağın i'lânen ve ifhâmen rikâb-ı müstetâbımdan işbu emr-i şerîf-i âlîşânım ısdâr olunmuşdur.

Sahife 78**Hüküm no 137-2**

İşbu emr-i âlîşânım ısdâr ve hâssa hasekilerinden sârbân başı haseki kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mustafa Mecid ile irsâl olunmuşdur. İmdi bu sefer esfâr-ı sâbıkaya ve bu mevsim evkât-ı sâireye bir vecihle makîs olmayup düşmen-i dîn ma'âza'llâhi te'âlâ külliye kesr-i beyze-i beyzâ-yı islâm nâşir ve yedinde olduğunda akıncı ve gezgin ve çoban asâsını kapup sefer-i hümâyûnuma azîmete şitâb ile küffâr-ı hâksâr ile mukâbeleye kıyâm ve cân u bâş fedâsıyla kahr u tedmîr-i a'dâ-yı dîne bezl ü sa'y ü ikdâm ile dîn-i mübîn-i ahmediyyeye hizmet-i celîle ibrâzıyla dâreynde yüz aklığı tahsil idecek ve ilâ yevmi'l-kıyâm elsine-i enâmda hayır ile yâd olmak esbâbını istihsâl eyleyecek vakt ü zamân idüğü ma'lûmunuz oldukda mazmûn-ı emr-i âlîşânım ve küffâr-ı hâksârın mekâsıd u menviyyât-ı fâsidesini ve fazâil-i gazâ ve cihâdı ve bu evâmîr-i dîniyyede ictisâr-ı betâet idenler dâreynde ne vecihle mücâzât-ı lâyika ve ukûbât-ı şedîde olacaklarını bi'l-cümle mü'minîn-i muvahhidîn etrâfiyla tefhîm ve ifâde iderek civânân ve harb ve gayrıya kudreti olanlarıyla ve zümre-i (...) gayretkeşlerini (...) gazâ ve cihâda terğîb ve teşrîk birle siz dahi nâil-i müsâb olmaklığa bezl-i kudret ve mesâcid ve menâbirde eyyâm ve leyâlîde ve ale'l-husûs evkât-ı hamsde mansûrîn-i asâkir-i muvahhidîn ve makhûrîn-i müşrikîne da'avâtına hulûs-ı kalb ile işti'âl ve müvâzebet ve hilâfî vaz'ı tahrîzden gâyetü'l-gâye tehâşî ve mücânebet eylemeniz bâbında fermânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki vüsûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzre şeref-yafte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnıyla amel ve hareket ve hilâfından be-gâyet tehâşîve mübâ'adet eyleyesiz. Şöyle bilesiz, alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîran fî-evâhiri şehri Rebî'ulâhir sene hams ve ısrîn ve mieteyn ve elf.

Mahrûse-i Kostantiniyye. Mücebince vüzerâ-yı izâm makâmılarına emr-i âlî sâdır olup ve hazret-i kâim-makâm mektûbları dahi vürûd olmuşdur.

Hüküm no 138

Diğer ihrâc için emr-i âlişân sûretiyle kâim-makâm hazretlerinin tatarları yediyle zuhûr eyledi.

Düstürûn-ı mükerremûn, müşîrûn-ı müfahhamûn nizâmü'l-âlem müdfru'l-cumhur bi'l-fikri's-sâkıb mütemmimû-ehâmm-i bi'r-re'yi's-sâkıb mümehhidû-bünyâni'd-devleti ve'l-ikbâl müşeyyidû-erkâni's-sâdâti ve'l-iclâl el-muhakkıkûn bi-sunûf-i avâtıfı'l-meliki'l-a'lâ Anadolu'nun orta koluyla nihâyetine varıncaya kadar vâki' mahallerde olan vüzerâ-yı izâm edâma'llâhü te'âlâ iclâlehüm ve a'zamü'l-ümerâi'l-kirâm efâhimü ülü'l-izzi ve'l-ihtirâm el-muhtassûn bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-a'lâ mîr-i mîrân-ı kirâm dâme ikbâlühüm ve akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vülâti'l-muvahhidîn me'âdinü'l-fazâil-i ve'l-yakîn râfî'û-a'lâmi's-şerî'ati ve'd-dîn vârisû ulûmi'l-enbiyâi ve'l-mürselîn el-muhtassûne bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevâlî-i fihâm zîdet fazâilühüm ve mefâhiru'l-kudâti ve'l-hukkâm me'âdinü'l-fazâil-i ve'l-keâm sâir kudât ve nüvvâb zîde fazlühüm ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân a'yân ve zâbitân ve iş erleri zîde ve gayret-keşân-ı din-i Muhammedî ve ahâlî kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsil olıcak ma'lûm ola ki adüvvî-i dîn-i mübîn ve mehîn-i şerî'at-i seyidi'l-mürselîn olan Moskov keferesi birkaç seneden berü zamîr-i hıyânet-semîrinde merkûz olan ihâneti icrâ kasd-ı fâsidesiyle memâlik-i mahrûseme tecâvüz ve tahattî iderek mescidgân-ı müslimîn olan nice mevâki' ve mesâcid ve arâzî-i islâmiyyede kangı vâfir mahallerde itâle-i pây-ı nuhûset ile nice nice ehl-i İslâm ve sıbyân giriftâr-ı bend-i esr eylediğinde ve kefere-i mesfûre ile akd-i zünnâr-ı muvâfakat iden harblü dahi kezâlik ba'zı mahallerde tasallut ve zabta isticâr etmiş olduğundan gerek Moskovlu ve gerek Sırplunun kahr u tedmîrleriyle eyâdî-i habise-i meyâdîlerine geçmiş olan arâzî-i İslâmiyyenin (...) ve kayd-ı esre giriftâr olan bunca mü'minîn memâlik-i mahrûse feth u iskânı aksâ-yı merâm-ı tâcdârânem olduğundan başka kefere-i mesfûrenin sûrî-i zamîri ma'âza'llâhü te'âlâ kesr-i beyze-i beyzâ-yı islâmiyyeden olmak hasebiyle işbu sefer esfâr-ı sâbıkaya bir vecihle makîs olamyup cümle (...) farz-ı ayn olmakdan nâşî Rumeli'den ve Anadolu'dan tertîb olunan askerden mâ adâ zîver-i îmân ve islâm ile mahalli olan (ve câhidû fî sebîlillâhi bi-emvâliküm ve enfüsiküm ve câhidhüm hakka cihâdihî) ve sâir farîza-i gazâyı mazmûn olan âyât-ı kerîme medlûl-i münîfleri üzre herkes sebk-i gayreti bend-i miyân ile emr-i gazâyı kıyâm ve mübâderet ve herkesi bu bâbda sarf-ı kudret-i lâzime-i zimmet ve bu (etî'u'llâhe ve etî'u'r-rasûle ve üli'l-emri minküm)âyet-i şerîfesi

mantûkunca bi'l-cümle me'mûrîn emr-i cihân-mutâ' ile sefere me'mûr olunduğı cihetden (...)

Sahife 79

Hüküm no 139

Şemseddin-zâde el-Hâc Mustafa Efendi'nin oğlu Abdüllatîf Efendi'nin ve sulbiyyesini bağçe hucctidir.

Medîne-i Antakya mahallâtından Debbus Mahallesi sâkinlerinden zâtı zeyl-i vesîkada muharreru'l-esâmî müslimîn ma'rifetleriyle ma'rife olan Affe binti el-Hâc İsmail meclis-i şer'-i şerîf-i enverde işbu bâ'isü'l-kitâb es-Seyyid Abdüllatîf Efendi bin el-Hâc Mustafa Efendi ve zevcesi Fâtıma Hâtûn müvâceheleriyle takrîr-i kelâm idüp akd-i âti'z-zikrin sudûrına taht-ı mülkümde münselik medîne-i mezbûre nâhiyesinde Küçük Karahanî'de vâki' zevcim Ali Efendi'ye istirâ eylediğim bağçenin bir tarafı Şemseddin-zâde el-Hâc Mustafa Efendi bağçesi ve Taçin-zâde Mehmed Efendi bağçesi ve Deveci Bekir-zâde eytâmları (...) ve bir tarafı tarîk-i sâlik bir tarafı nehir ve bir tarafı Mi'mârî-zâde bağçesi işbu hudûd ile mahdûd dut bağçesi ve derûnunda altı sütûn üzre mebnî iken harîr ve bir kazgan-ı harîr ve çift öküz bi'l-cümle tevâbi' ve levâhık ve eşcâr-ı müsmire ve gayr-ı müsmireyi hâvî şurût-ı müfside ve muvâza'adan ârî bey'-i bât-ı şer'î ile mezbur Seyyid Abdüllatîf Efendi'ye sülüsünü sekiz yüz otuz üç guruş bir sülüs mukâbelesinde ve iki sülüsünü dahi zevcesi Fâtıma Hâtûn'a bin altı yüz altmış altı guruşa iki sülüs mukâbelesinde bey' u temlîk ve teslîm eyledikde onlar dahi minvâl-i muharer üzre iştirâ ve temlîk ve teslîm ve kabz-ı yed eylediklerinden sonra ve sümünü olan meblağ-ı mezbûr iki bin beş yüz guruş mezbûrân yedlerinden bi't-tamâm ve'l-kemâl ahz u kabz eyledikden sonra sâlifü'z-zikir bağçe-i mahdûd-ı mezkûrda benim aslâ ve kat'â medhalim kalmayup müşterân-ı mezbûrânın mülk-i müşterâları ve hakk-ı sarflarından keyfe-mâ yeşâ' ve yahtâr mutasarrıf olsunlar didikden sonra yine mahall-i mezbûr sâliklerinden Mi'mârî-zâde Efendi'nin mahdûmları Mustafa ve Mehmed ve Salih ve Mahmud nâm kimesneler takrîr-i kelâm eylediler ki pederimiz müteveffâdan emr-i şer'le muntekıl hudûdunda (...) Rum oğlu Mehmed'in taht-ı (...) himâyetinde olan başka başka ma'lûmü'l-hudûd ve'l-cîrân arâzîlerin bir sülüsü mezbur Abdüllatîf Efendi ve iki sülüsü zevcesi Fâtıma Hâtûn'a sâhib-i arz izniyle ferâgat eylediği onlar dahi

kezâlik ferâgatimizi kabûlden sonra bizim salifü'z-zikir arâzîlerde aslâ ve kat'â alâka ve medhalleri kalmayup müşterân-ı mezbûrânın mülk-i (...) tahrîran fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-ısrîn min Cemâziyel-âhir sene hams ve ısrîn ve mieteyn ve elf.

Şemseddin-zâde el-Hâc Mehmed Efendi, emîn-i fetvâ Ayıntâbî İsmail Efendi, Cincinzâde el-Hâc Ömer Ağa, Şemseddin-zâde Ahmed Efendi, Molla Efder-zâde Fethullâh Efendi, mermerci-zâde Mehmed Efendi ve oğlu Molla Abdullah (...) zâde (boş) Efendi, Türbedâr Şeyh Osman hüccetidir.

Hüküm no 140

Türbedâr Şeyh Osman Hüccetidir.

Husûs-ı âti'l-beyânın mahallinde keşf ü tahrîr için kıbel-i şer'den irsâl olunan çukadârlarımızdan Halil Ağa Muhzırbaşı İsmail Ağa ve binâ ahvâline vukûf bî-garaz kimesnelerden müslimîn el-Hâc Ömer penbeci ve penbeci oğlu Hüseyin ve Boşnak Molla Mustafa ve Halil Ağa ve Penbeci Mehmed akd-i meclis-i şer'dan takrîri-i kelâm idüp meclis-i şer'den Yunus Fakihî Câmî'-i şerîfinin mütevellîsi olan işbu bâ'isü'l-kitâb türbedâr Şeyh Osman Efendi ibni Mehmed akd-i meclis-i şer'den takrîr-i kelâm idüp bin iki yüz on sekiz senesinin mâh-ı Muharrem guresinden iki yüz yigirmi beş senesinin Receb-i Şerîf'İne gelinceye dek senede olan mesârifât bâ-defter-i müfredât el-Hâc Ali Efendi ma'rifetiyle beş yüz guruş ve altı senede virilen vazîfe altı yüz yigirmi dört guruşa bâliğ olup cümlesi bin yüz yigirmi dört guruş iki yüz on sekiz senesinin yigirmi beş senesi Receb'ine değîn zeytûn galâlından gelen ebrâd beş yüz yigirmi dört guruş vazîfeye virilen altı yüz yigirmi dört guruş ki musakkafâtından olan îrâddan mâ-'adâ ba'de'l-ihrâc altı yüz guruş vakfın deyni olmağla vakfın hazînesinden matlûbumdur didikde vesîkada muharreru'l-esâmî kimesneler Şeyh Osman Efendi'nin kelâmını tasdîk ve hüsn-i hâlini alâ-vukû'ihî meclis-i şer'a ihbâr etmeleriyle mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâmin ve'l-ısrîn min-Cemâziye'l-âhir sene hamse aşrin ve mieteyn ve elf.

Bağçeci-zâde el-Hâc Ali Efendi, Derviş Ağa Abbas oğlu, Molla el-Hâc Emîn ve Râver oğlu İsmail Beşe, Bakkâl el-Hâc Derviş, Kilisli el-Hâc Durmuş.

Hüküm no 141

Bu dahi Türbedâr Şeyh Osman Hücctedir.

Husûs-ı âti'l-beyânın mahallinde keşf ü tahrîri için kibel-i şer' den irsâl olunan çukadârlardan Halil Ağa ve İsmail Ağa ve binâ ahvâline vukûf-ı bî-garaz kimesnelere mahalle imamı Molla Nuh ve karındaşı Seyyid Ahmed ve Teymürcü Yusuf Beşe ve karındaşı İsmail Beşe ve Dükkancı Seyyid Mehmed ve Halfe Yusuf ve Saçaklı Derviş ve Mahmud oğlu Mehmed Beşe ve karındaşı İbrahim Beşe ve Derman oğlu İbrahim Beşe ve Seyyid oğlu Yusuf Ramazan Ahmed ve ve Şerkâvî Süleyman Kanavât mahallesi vakfî olan musakkafâta virilen zeyl-i vesîkada muharreru'l-esâmî huzûrlarında akd-i meclis-i şer'-i nebevî eyledikde vakf-ı mezkûrun galleli mahall-i mezburun tekâlîf-i şakka ve mesârifât-ı lâzimesiyçün sarfa mütevellîsi olan işbu bâ'isü'l-kitâb türbedâr Şeyh Osman Efendi ibni Mehmed akd-i mezkûrda takrîr-i kelâm idüp vakf-ı mezkûr ta'mîr ve termîmi bundan mukaddem (...) bâ-ma'rifet-i şer'le ru'yet olundukda muhâsebede bâ-hücct-i şer'î ba'de'l-mesârif bi-şart-ı (...) vakıfda alacağım olan târîh-i kitâbdan mukaddem bâ-hücct-i şer'î yüz doksan beş guruş ve iki yüz dokuz senesinin, yigirmi beş senesinin Recebü'l-Ferd'i guresine gelinceye değin (...) yigirmi bir meskenin beş sene ve iki ayda galleli bin otuz üç guruş vazîfe-i mu'ayyenemiz yitmiş yedi buçuk guruş câbî vazîfesi altmış iki guruş ve avârız-ı vâkıf-ı menzil üç sene on iki guruş ve bir sene de dokuz guruş cem'an yekün bin üç yüz altmış yedi guruş galleden bin otuz üç guruş ba'de'l-ihrac bâkî klan üç yüz otuz dört guruş olmağla vakfın gallelerinden matlûbumdur didikde zeyl-i vesîkada muharreru'l-esâmî kimesnelere ve mürsel âdemler merkûm Şeyh Osman Efendi'nin kelâmını tasdik ve hüsn-i hâlini alâ-vukû'ihî meclis-i şer'a inhâ etmeleriyle mâ-hüve'l-vâkî bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi't-tâsi' ve'l-ışrûn min şehri Cemâziye'l-âhir sene hams ve ışırn ve mieteyn ve elf. Me'zûnen bi'l-iftâ fesâhatlü şerâfetlü el-Hâc Ahmed Efendi, sâbıkan müftî fazîletlü Osman Efendi, Şemseddin-zâde Nakîbü'l-eşraf el-Hâc Abdünnâfi' Efendi, el-Hâc Mustafa Efendi Şemseddin-zâde Kilisli es-Seyyid Abdullah Efendi, imâret havâcesi es-Seyyid Mahmud ve Yusuf Beşe karındaşı İsmail ve Muhzırbaşı İsmail ve gayruhüm.

Sahife 80

Boş sayfa.

Sahife 81

An-mâl-1 imdâd-1 Antakya ve Erdu an-vâcibi sene 225. 2500 guruş.

Yalnız iki bin beş yüz guruşdur.

Hüküm no 142

Bâ'is-i tahrîr-i vüsûl budur ki hâlâ halep vâlisi devletlü veliyyü'ni'am Serverî Mehmed Paşa Efendi hazretlri seferber olmak hasebiyle işbu bin iki yüz yigirmi beş senesine mahsûben bâ-fermân-1 âlî müşârun ileyh hazretlerine avn ü medâr olmak için halep eyâletinde matlûb buyrulan seksen kîse akçe imdâd-1 seferiyye Antakya ve Erdu kazâlarına ihtisâs iden imdâd-1 seferiyye akçesinden sa'âdetlü el-Hâc Ebu Bekir Ağa Hazretleri tarafından bâlâda mestûr olan iki bin beşyüz guruş bu def'a tamâmen tarafımıza vâsıl olmağla işbu vüsûl virilmiştir. Fî 17 Receb 225

An-mâl-i imdâd-1 seferiyye kazâ-i Antakya ve Erdu an-vâcibi sene 225. 225 guruş

Yalnız iki bin beş yüz guruşdur.

Hüküm no 143

Bâ'is-i tahrîr-i vüsûl budur ki hâlâ Halep vâlisi devletlü veliyyü'ni'am Serverî Mehmed Paşa Efendi hazretleri seferber olmak hasebiyle işbu bin iki yüz yigirmi beş senesine mahsûben halep eyâletinde bâ-fermân-1 âlî müşârun ileyh hazretlerine avn ü medâr olmak için matlûb buyrulan seksen kîse akçeden Antakya ve Erdu kazâlarına ihtisâs iden imdâd-1 seferiyye merkûmeden yalnız bin be yüz guruş bâlâda mestûr olan bu def'a sa'âdetlü el-Hâc Ebu Bekir Ağa tarafindantarafımıza vüsûl bulmağla işbu sened ketb olunup virildi. Fî 17 Receb 225 7991 guruş

El-hâc İsmailser-bevvâbîn mahruse-i Haleb

Kâtibü'l-huruf Muhzırbaşı İsmail.

Hüküm no 144

Bâ'is-i tahrîr-i hurûf oldur ki hâlâ Halep vâlisi devletlü veliyyü'ni'am Mehmed Paşa Efendi Hazretleri tarafına hitâben yedi bin dokuz yüz seksen bir guruş (...) imdâd-ı seferiyyesi matlûb yine fermân-ı celîli'ş-şân sudûruna mebnî müşârun ileyh Hazretleri meblağ-ı mezkûrı bâ-buyruıldı matlûb etmeğın müşârun ileyh Hazretleri mütesellim Hâlid Ağa'ya meblağ-ı mezkûrı bi't-temâm ve'l-kemâl edâ ve teslîm olunup yedinden vüsûl olunmuşdur. Sene 225. Mütesellim-i Antakya Hâlid Ağa

Sahife 82**Hüküm no 145**

Kıdvetü't-tüccâr Abdülkerîm Çelebi Şeyh-zâde an-cânibi kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ali Ağa voyvoda ve tahsildâr-ı Antakya zîde kadruhû ummâl-i hazîne-i Antakya ve tevâbi'ihâ an-vâcibi sene hams ve ısrîn ve mieteyn ve elf. Teslîmen fî 23 Safer sene 1225 6930 guruş

Yalnız altı bin dokuz yüz otuz guruşdur.

Kıdvetü't-tüccârî'l-mu'teberrîn Abdülkerîm Ağa Şeyh-zâde an-cânibi kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ali Ağa voyvoda ve tahsildâr-ı Antakya zîde kadruhû ummâl-ı avâriz ve bedel-i nüzül kazâhâ-i Antakya ve Kuseyr ve tevâbi'ihâ an- vâcib sene 225 hams ve ısrîn ve mieteyn ve elf.

Teslîmât fî 4 Rebî'ulâhir sene 1225 elfeyn seb'în

Yalnız iki bin yetmiş guruş dokuz şâhîdir.

An-kâmil kıdvetü't-tüccâr Abdülkerîm Ağa Şeyh-zâde an-cânibi kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ali Ağa voyvoda ve tahsildâr-ı Antakya zîde kadruhû ummâl-ı kurâ ve mürâvi'a-i Antakya ve Kuseyr ve tevâbi'ihâ an-vâcibi sene hams ve ısrîn ve mieteyn ve elf

Teslîmât fî 15 Receb sene 1225 Sittetü âlâf 6000 guruşdur.

Yalnız altı bin guruşdur.

200 def'a bâ-kâime-i harîr mübâşiri Ahmed Ağa'ya

An-kâmil kıdvetü'l-t-tüccâr Abdülkerîm Çelebi Şeyh-zâde an-cânibi kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ali Ağa voyvoda ve tahsîldâr-ı Antakya Kuseyr ve Şugur an-vâcibi hams ve işrîn ve mieteyn ve elf. 4 vâcibi sene 225

Teslîmât fî 23 Muharrem 1226 3000 guruş.

Yalnız üç bin guruşdur.

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ali Ağa voyvoda ve tahsîldâr-ı Antakya zîde kadruhû ummâl-ı kurâ ve mezâri'-i Antakya ve Kuseyr ve tevâbi'ihâ berâ-yı mâl-ı karye-i Fatkiye an-sene 223 ve an sene 224 ve an sene 225 (...) ve havâle tâbi'i emîn-i tersâne-i âmirem an-vâcibi sene ve hams ve işrîn ve mieteyn ve elf

Teslîmât fî 9 Safer 1226

1023 berâ-yı mâl-ı Fatkiye

0200 berâ-yı havâle-i tâbi'-i emîn-i tersâne

1223 yalnız bin iki yüz yigirmi üç guruşdur.

Sahife 83

Hüküm no 146

Bâ'is-i defter oldur ki

Halep eyâletinde resm-i penbe ve ipek gümrük emîni Halebü'ş-Şehbâ'da dergâh-ı âlf kapucibaşlarından ve muhassıl-ı emvâl pîr şâir atûfetlü İsmail Ağa tarafından medîne-i Antakya'da yigirmi dört senesi martı ibtidâsından yigirmi beş senesi Muharrem'i guresine kadar hâsıl olan ve resm-i ipek ve penbe mutasarıfı medîne-i mezbûre mahkemesinde ma'rifet-i şer'îyle ve ru'yet-i hesâbda mâh be mâh hâsıl olan îrâd'âtı defteridir ki ber-vech-i âtî beyân olunur. Hurreire fî târîhi'l-mezkûr ve't-teslîm fî gurre-i Muharrem sene 25

An-mâh-ı Safer yevm 24 9,5 guruş	An-mâh-ı Rebî'ulevvel 15,5 guruş	An-mâh-ı Rebî'ulâhir 13,5 guruş	An-mâh-ı Cemâziyelevvel 13,5 guruş
An-mâh-ı Cemâziyelâhir 14,5	An-mâh-ı Receb 14,5 guruş	An-mâh-ı Şa'bân 14,5 guruş	An-mâh-ı Ramazan 13,5 guruş

guruş			
An-mâh-ı Şevvâl 13,5 guruş	An-mâh-ı Zilka'de 13,5 guruş	An-mâh-ı Zilhicce 14,5 guruş	

Mâhiye-i mezkûrelerde hâsıl olan penbe gümrüğü 282 guruş.

Cem'an yekün 435 guruş resm-i penbe ve rişte-i penbe mâl-ı gümrüğü

Ba'dehû mâh-ı Muharrem îrâdı dahi virilmiştir.

Yalnız dört yüz otuz beş guruşdur.

Hüküm no 147

Bin iki yüz yigirmi dört senesine mahsûben devletlü Seyyid Mehmed Paşa hazretlerinin hengâm-ı kâim-makâmıgında hazeriyye olarak Muharrem'de müşârun ileyh hazretlerine vâsıl olan

2231.5 guruş

7018.5 ve sene-i mezbûreye mahsûben imdâd-ı seferiyye olarak tarafımıza vâsıl olan 9650

Bâ'is-i tahrîr-i hurûf budur ki

Bâlâda vech-i meşrûh üzre Haleb vâlîleri vüzerâ-yı izâm hazerâtı seferber olduklarında eyâlet-i Haleb'de imdâd-ı seferiyye bâ-emr-i âlî matlûb buyrulan meblağdan Antakya ve Urdu kazâlarına ihtisâs iden on bin guruşdan başka dokuz bin iki yüz elli guruş hâlâ Antakya a'yânı sa'âdetlü el-Hâc Ebu Bekir Ağa Hazretlerinden vâsıl olup ve mukaddemen meblağ-ı mezbûrun vusûl bulduğundan (...) ceste ceste vusûller virilmiş olup imdi li-ecli'l-beyân işbu vusûl ketb olunup i'tâ olunmuştur. Fî 25 Rebî'âhir sene 225

Hüküm no 148

Bâ'is-i defter oldur ki

Haleb eyâletinde resm-i penbe ve ipek gümrük emîni mevâlî-i fihâmdan ve muhassıl-ı emvâl pîr şâ'ir fazîletlü el-Hâc Abdülkâdir Efendi tarafından medîne-i Antakya'da yigirmi beş senesi martı ibtidâsından Teşrîn-i sâni gâyetine kadar hâsıl olan îrâdâtı defteridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Hurrîre fi'l-yevmi's-sâlis ve'l-ışrîn min-şehri Zilka'de li-sene hams ve ışırn ve mieteyn ve elf.

Rebî'ulevvelin beşinden 25 (...) 7.5 guruş	An-mâh-ı Rebî'ulâhir 10 guruş	An-mâh-ı Cemâziyevvel 9 guruş	An-mâh-ı Cemâziyelâhir 8.5 guruş
An-mâh-ı Receb 8.5 guruş	An-mâh-ı Şa'bân 8 guruş	An-mâh-ı Ramazan 8 guruş	An-mâh-ı Şevvâl 8.5 guruş
An-mâh-ı Zilka'de 15. günü 5 guruş	Mâh-ı mezbûrelerden hâsıl olan gümrük-i penbe 25,5 guruş		
Cem'an yekün: 140 guruş			
Resm-i penbe ve ipek yalnız yüz kırk guruşdur			

Hüküm no 149

Bâ'is-i defter oldur ki Haleb eyâletinde resm-i penbe ve rişte-i penbe gümrük emîni mevâlî-i izâmdan ve muhassıl-ı emvâl pîr şâ'ir fazîletlü el-Hâc Abdülkâdir Efendi tarafından medîne-i Antakya'da yigirmi beş senesinin Kânûn-ı Evvel ibtidâsından Şubat'ı gâyetine kadar üç mâhda hâsıl olan îrâdâtı defteridir ki ber-vech-i âtî beyân olunur. Fî 15 Cemâziyelâhir sene 225

An-mâh-ı Zilka'de 15. günü 5. 5 guruş	An-mâh-ı Zilhicce 11,5 guruş	An-mâh-ı Muharrem 10,5 guruş
An-mâh-ı Safer 15. gün 5,5 guruş	Mâh-ı mezbûrlarda hâsıl olan resm-i penbe 28,5 guruş	
Cem'an yekün: 101,5 guruş		

Yalnız yüz bir buçuk guruşdur.

Sahife 84**Hüküm no 150**

3506 guruş

Yalnız üç bin beş yüz altı guruşdur.

Bâ'is-i vusûl budur ki

Uhdemizde olan bin iki yüz yigirmi dört senesine mahsûben Haleb muhassıllığına âid emvâl-i matlûbeden olmak üzere hâlâ Antakya voyvodası ve tahsîldârı sa'âdetlü Ali Ağa tarafından Cesîm-zâde Reşîd Ağa yediyle bâlâda zikrolunan yalnız üç bin beş yüz guruş tarafımıza vâsıl olmağla işbu vusûl virildi. Fî 8 Cemâziyelâhir 225

Kıdvetü't-tüccâr Abdülkerim Ağa Şeyh-zâde an-cânibi kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ali Ağa voyvoda ve tahsîldâr-ı Antakya zîde kadruhû ummâl-i kurâ ve mürâvi'a-i Antakya ve Kuseyr ve tevâbi'ihâ an-vâcibi sene 224 erba'a ve işrîn ve mieteyn ve elf.

Teslîmât fi 28 Şevvâl. 5000 guruş. Yalnız beş bin guruşdur.

An-kâmil

Mezkûrîn-i berâ-yı vazâif-i havâle (...) an-cânibi kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ali Ağa voyvoda ve tahsîldâr-ı Antakya zîde kadruhû ummâl-ı kurâ ve tevâbi'-i Antakya ve Kuseyr ve tevâbi'ihâ vâcibi sene 224 erba'a ve işrîn ve mieteyn ve elf.

Teslîmât fi 5 Rebî'ulâhir sene 1224

Guruş Pâre

182 .....6 kalemîyye-i Şeyh Feyzullah

108 .....0 vazîfe-i Şeyh Osman Efendi

061 ..... 4 vazîfe-i Hâfız Hacı Efendi

310 .....10 yalnız üç yüz on guruş on pâredir.

An kâtib kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ali Ağa voyvoda ve tahsîldâr-ı Antakya zîde kadruhû ummâl-ı kurâ ve tevâbi'-i Antakya ve Kuseyr ve tevâbi'ihâ vâcibi sene 1224

Teslîmât fi 13 Şevvâl sene 1225. 3765 guruş 1 pâre

Yalnız üç bin yedi yüz altmış beş guruş bir rubu'dur.

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ali Ağa, voyvoda ve tahsildâr-ı Antakya zîde kadruhû ummâl-ı avâriz ve bedel-i nüzül kazâhâ-i Antakya ve ve Kuseyr ve tevâbi'ihâ an-vâcibi sene 224 erba'a ve ısrîn ve mieteyn ve elf.

Teslîmât fî 3 Rebî'ulâhir 1225

Yalnız elfeyn ve seb'îne: 2070,9

Yalnız iki bin yetmiş guruş dokuz şâhîdir.

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ali Ağa Hacı Ebu Bekir Ağa-zâde voyvoda ve tahsildâr-ı Antakya zîde kadruhû ummâl-ı mukâta'ât ve mukâta'ât-ı kurâ ve mezra'a da'vet (...) nâhiye-i Kuseyr ve Şugur ve Antakya(...)... defter (...) Haleb (...)hissehâ-i mezkûrî vâcib-i 224 erba'a ve ısrîn ve mieteyn ve elf.(...)

An-kâmil

1862 guruş 2 pâre hissehâ-i Kuseyr Şugur

4790 hissehâ-i Antakya

6652 guruş 2 pâre karye-i (...)

0138.5

6790.5 guruş 2 pâre

Be-hisâbı

9891 guruş 7 pâre asl-ı mâl

1780 guruş 5 pâre mâl-ı zamm ve kalemiyye-i zamm

11671.5 bâ-fermân-ı âlî zamm-ı cedîd

1000

12671.5 yalnız on iki bin altıyüz yetmiş bir buçuk guruşdur.

Şühûdü'l-hâl

Be-mûcibi	Abdülkerîm	Ağa	Be-mûcebi	Feyzullah	Nâşir	ve	Be-mûcebian	yed-i	berâ-yı
-----------	------------	-----	-----------	-----------	-------	----	-------------	-------	---------

Şeyh-zâde fî 5 Rebî'ulâhir 224. 5000 guruş	Osman Efendi ve Hâfız Ahmed berâ-yı vazâif fî 5 Rebî'ulâhir 224 310 guruş 1 pâre	havâle fî 13 Muharrem 225. 3765 guruşdur.
Ve'l-havâle sene (...) tekmîl-i mâl-ı mezkûrî (...) zâde fî 17 Rebî'ulevvel sene 225. 3596 guruş	Be-hizâne dâde fî 17 Rebî'âhir sene 225	

Sahife 85

Hüküm no 151

Haleb muhassılı el-Hâc İbrahim tarafından teslîmât

An-kâtib Abraham zimmî Antakya an-cânibi kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ali Ağa voyvoda ve tahsildâr-ı Antakya zîde kadruhû ummâl-ı mukâta'ât-ı kurâ ve mezâri'-i Antakya ve Kuseyr ve tevâbi'hâ vâcibi sene 1225

Teslîmât fî gurre-i Rebî'ulevvel 5000 guruş

Yalnız beş bin guruşdur.

An-kâtib mezkûrî Ömer cânib-i kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ali Ağa voyvoda, tahsildâr-ı Antakya zîde kadruhû berâ-yı küberâ-i (...) ummâl-ı kurâ ve mezâri'-i Antakya ve Kuseyr ve tevâbi'ihâ vâcibi sene

Teslîmât 1224 fî 17 Cemâziyelâhir

227 (...)

241.5 1 pâre (...)

248 1 pâre (...)

718

Yalnız yedi yüz on sekiz guruşdur.

Târih-i mezkûrda meblağ-ı merkûmı nâtık bir kıt'a an-yed-i tahrîr ve merkûmun i'tâ olunup kazâen an-yed-i mezkûr (...)... olmağla (...) işbu an-yedin tahrîr ve i'tâ olunup kadîmi zuhûra gelür ise amel ü i'tibâr olmamak için işbu mahall-i şer' ve berâ-yı fî 8 Cemâziyelevvel sene 224

Hüküm no 152

Kıdvetü't-tüccâri'l-mu'teberrîn Abdülkerîm Ağa Şeyh-zâde an-cânibi kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ali Ağa voyvoda ve tahsîldâr-ı Antakya zîde kadruhû ummâl-ı kurâ ve mezâri'-i Antakya ve Mısır ve tevâbi'ihâ vâcibi sene 223 es-selâse ve mieteyn ve ısrîn ve mieteyn ve elf.

Teslîmât 1224. Fî 15 Rebî'ulevvel 1863,5

Yalnız bin sekiz yüz altmış üç buçuk guruşdur.

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ali Ağa tahsîldâr ve ummâl-ı kurâ ve mezâri'-i tahsîldâr-ı Antakya an-vâcibi sene 223 selâse ve ısrîn ve mieteyn ve elf.

Teslîmât fî 27 Şevvâl. 2500 guruş

Yalnız iki bin beş yüz guruşdur.

Kıdvetü't-tüccâr el-Hâc Abdürrahmân Çelebi Sabri-zâde an-cânibi kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ali Ağa voyvoda ve tahsîldâr-ı Antakya vâcib-i sene 223 es-selâse ve ısrîn ve mieteyn ve elf.

Teslîmât fî fi 27 Muharrem 1500 guruş

Yalnız bin beş yüz guruşdur.

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ali Ağa voyvoda ve tahsîldâr-ı Antakya zîde kadruhû an-mâl-ı kurâ ve mezâri'-i Antakya ve Kuseyr vâcibi sene selâse ve ısrîn ve mieteyn ve elf.
Sene 223

Teslîmât fî 7 Rebî'ulevvel sene 1226. 1000 guruş

Yalnız bin guruşdur.

Cem'an yekün

12581.5

00090_resm-i (...)

12671.5

Sahife 86**Hüküm no 153**

Antakya voyvodalığı şehriyesi

300 guruş an-mâh-ı Rebî'ulevvel sene 224

300 guruş an-mâh-ı Rebî'ussânî sene-i mezbure

600

Yalnız altı yüz guruşdur.

Ber-vech-i bâlâ

Haleb vâîleri vüzerâ-yı izâm hazerâtının îrâdât-ı mu'ayyenelerinden olan medîne-i Antakya'nın voyvodalığı şehriyesi beher mâh üçer yüz guruş şehriyye tamâmen vüsûl bulmağla işbu tezkere virildi. Fî 3 Rebî'uâhir sene 224

300 guruş an-mâh-ı Cemâziyelevvel

300 guruş an-mâh-ı Cemâziyelâhir

600

Yalnız altı yüz guruşdur.

Hüküm no154

Bâ'is-i vüsûl budur ki

Bâlâda vech-i meşrûh üzre Cemâziyelevvel ile Cemâziyelâhir' mahsûben Antakya voyvodalığının şehriyeleri yalnız altı yüz guruş hâlâ voyvodası sa'âdetlü Ali Ağa Hazretleri tarafından tarafımıza vüsûl bulmağla işbu cüsûl tahrîr ve tesyîr olunmuşdur. Fî 21 Cemâziyelevvel sene 1224

Hüküm no 155

Bâ'is-i vüsûl budur ki hâlâ Haleb vâlisi düstûr-ı celîli'ş-şân devletlü Serverî Mehmed Paşa Efendimiz Hazretleri'nin hazînelerine âid olan Antakya voyvodalığı hepsi beher mâh üçer yüz guruş Receb ve Şa'ban ve Ramazan ve Şevvâl cem'an dört mâh mâhiyeleri bin iki yüz guruş hâlâ Antakya voyvodası sa'âdetlü Ali Ağa tarafından vâsıl olmağla işbu vüsûl ketb olunmuşdur. Fî 25 Zilka'de sene 224

El- Hâc İsmail ser-bevvâbîn muhassıl-ı Haleb

Bâ'is-i vüsûl budur ki hâlâ Antakya voyvodası izzetlü necâbetlü Ali Ağa'dan matlûb olunan mâhiye bin iki yüz yigirmi dört senesi mâh-ı Zilka'de guresinden bin iki yüz yigirmi beş senesi mâh-ı Rebî'ulevvel'inin gâyetine kadar beş mâhiye üçer yüz guruşdur. Yalnız bin beş yüz guruş voyvoda-i mûmâ ileyh Ağa tarafına medîne-i Haleb'in mu'teberân-ı tüccâr-ı kirâmdan Şeyh-zâde Abdülkerim Ağa yediyle tarafımıza vüsûl bulmağın li-ecli'l-beyân işbu vüsûl virilmişdir. Fî 12 Rebî'ulevvel sene 225

300 guruş mâl-ı kışlâk

900 guruş şehriyye-i kalemiyyenin Antakya an-mâh-ı R ve Ca ve C

1200

Yalnız bin iki yüz guruşdur.

El- Hâc İsmail ser-bevvâbîn muhassıl-ı Haleb

Hüküm no 156

Vech-i meşruh üzre

Hâlâ mahrûse-i Antakya voyvodası sa'âdetlü Ağa yedinden üç yüz guruş mâl-ı kışlak ve dokuz yüz guruş iki yüz yigirmi beş senesi mâh-ı Rebî'ussânî ve Cemâziyelevvel ve Cemâziyelâhir mütesellimin şehriyyesi olarak min-haysü'l-mecmû' bin iki yüz guruş tamâmen ve kâmilen vâsıl olup işbu vüsûl i'tâ olundu tahrîran fî 9 Rebî'ulâhir sene 1225

Hüküm no 157

Bâ'is-i tahrîr budur ki hâlâ Antakya voyvodası izzetlü Ali Ağa tarafından Haleb mütesellimine âid olan Antakya voyvodalığı şehriyesi bin iki yüz yigirmi beş senesi mâh-ı Receb-i Şerîf ve Şa'bânü'l-Mu'azzam'ının mâhiyelerine mahsuben üçer yüz guruşuna cem'an üç yüz guruş voyvoda-yı mûmâ iley tarafından tarafımıza vusûl bulmağla ketb olunup virildi. Fî 21 Rebî'u-evvel sene 226

Sahife 87**Hüküm no 158**

Ber-vech-i Kostantin ve fî Antakya an-cânibi kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ali Ağa tahsîldâr-ı Antakya zîde kadruhû ummâl-ı kurâ Antakya ve tevâbi'ihâ an-vâcibi sene 224 erba'a ve ısrîn ve mieteyn ve elf.

Teslîmât fî selhi Safer sene 1224. 2930 guruş

Yalnız altı bin dokuz yüz otuz guruşdur.

Hüküm no 159

Şehriye-i Antakya an-mâh-ı Muharrem sene 224. 300 guruş

Yalnız üç yüz guruşdur.

Vech-i meşrûh üzre bâlâda mastur olan yalnız üç yüz guruş bir mâhlık şehriye-i Antakya Haleb vâlîleri vüzerâ-yı izâm ve vülât-ı fihâm Hazretleri şehriye (...) mu'ayyen ve mukannen îrâd etdiklerinden olup işbu bin iki yüz yigirmi dört senesi mâh-ı Muharrem'ine mahsûben olmak üzre fakat bir mâhlık şehriye hâlâ Antakya voyvodası izzetlü Ali Ağa tarafından tarafımıza tamâmen vusûl buldukda işbu halâs tezkeresi virilmiştir. Fî selhi Muharrem 224

Hüküm no 160

Şehriyye-i Antakya an-mâhı Safer sene 224. 300 guruş

Yalnız üç yüz guruşdur.

Vech-i meşrûh üzre bâlâda mastûr olan yalnız üç yüz guruş bir mâhlık şehriyye-i Antakya Haleb vâlîleri vüzerâ-yı izâm ve vülât-ı fihâm hazretlerinin mi'ayyen ve mukannen îrâdâtlarından olup işbu bin iki yüz yigirmi dört senesinin mâh-ı Saferu'l-Hayr'a mahsûben olmak üzre fakat bir mâhlık şehriyye hâlâ Antakya voyvodası izzetlü Ağa tarafından tarafımıza tamâmen vusûl buldukda işbu halâs tezkeresi virilmiştir. Fî selhi Muharrem sene 224

Mâl-ı hazîne- Antakya kıst-ı evvel an-Muharrem sene 224

22231.5 guruş

Yalnız iki bin iki yüz otuz bir guruş bir rubu'dur.

Hüküm no 161

Vech-i meşrûh üzre bâlâda mastur olan yalnız iki bin iki yüz otuz bir guruş bir rubu' mâl-ı hazîne- Antakya Haleb vâlîleri vüzerâ-yı izâm ve vülât-ı fihâm hazretlerinin mu'ayyen ve mukannen îrâdâtlarından olup kıst-ı evvel olmak üzre işbu bin iki yüz yigirmi dört senesine mahsuben Muharrem'i ibtidâsından ber-vech-i bekâ ve kadîm hâlâ Antakya hâlâ Antakya voyvodası izzetlü Ağa tarafından tarafımıza tamâmen vusûl buldukda işbu halâs tezkeresi virilmiştir. Fî selhi Muharrem sene 224

Hüküm no 162

Mâl-ı kışlak-ı Antakya an-Muharrem sene 224. 300 guruş

Yalnız üç yüz guruşdur.

Vech-i meşrûh üzre bâlâda mastur olan yalnız üç yüz guruş mâl-ı kışlak-ı Antakya vüzerâ-yı izâm ve vülât-ı fihâm hazretlerinin mu'ayyen ve mukannen îrâdâtlarından olup işbu bin iki yüz yigirmi dört senesine mahsuben olmak üzre hâlâ Antakya

voyvodası izzetlü Ağa tarafından tarafımıza tamâmen vusûl buldukda işbu halâs tezkeresi virilmiştir. Fî selhi Muharrem sene 224.

Sahife 88

Hüküm no 163

Bâ'is-i tastîr-i huruf budur ki bin iki yüz yigirmi üç senesi Recebû'l-Ferd'inin üçüncü gününden akdem bâ-emr-i âlî eyâlet-i Halebü'ş-Şehbâ'dan müşterâna mübâşeretim hasebiyle Haleb mütesellimi ma'rifetiyle havâle olduğum Antakya kazâsından beş yüz guruş bedel-i müşterâna mahsûb olmak üzere Antakya vücûh-i kirâmları yedinden tamâmen ve kâmilan ahz u kabz eylediğim taraflarına işbu sened virilmiştir. Sene 23

Hüküm no 164

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ali Ağa voyvoda ve tahsîldâr-ı Antakya hâlâ zîde kadruhû ummâl-ı kurâ ve mezâri'-i Antakya ve Kuseyr ve Şugur ve tevâbi'ihâ ma'dûdât-ı hazîne-i Haleb vâcibi sene 222 isnâ ve ısrîn ve mieteyn ve elf virilmiştir.

An-kâmil

Kuruş Pâre

1762 ..... 2 hissehâ-i Kuseyr ve Şugur

4790.5 hissehâ-i Antakya

0138.5.... 2

Be-hisâb-ı

9891 guruş 7 pâre asl-ı mâl

Guruş Pâre

1780..... 5 mâl-ı zamm ve kalemiyye

11671.5

01000 . bâ-emir-nâme-i âlî zamm şod

12671.5

Yalnız on iki bin altıyüz yetmiş bir buçuk guruşdur.

Hüküm no 165

Minhe't-teslîmât ve'l-havâlât

(...) an-Seyyid Şeyh Feyzullah Efendi ve Hâfız Hacı Ahmed Efendi berâ-yı vazâif-i (...) sene 222 mâl-ı voyvoda 295	Ömer bin el-Hâc Abdülkerim Şeyh-zâde fi 27 (...) 3500 guruş	An-yed-i Hacı Abdülkerim Şeyh-zâde fi 23 Rebî'ulâhir sene 223 2500 guruş
An-yed-i Abdülkerim fi 23 Rebî'ulâhir sene 23. An vâcibi sene 223 466.5 guruş 2 pâre	An-yed-i Seyyid Mehmed Sa'îd Efendi berâ-yı havâle fi 27 Rebî'ulevvel 1710 guruş	An-yed-i Seyyid Osman Harîrî-zâde fi 2 Cemâziyelâhir sene 23 500 guruş
An-yed-i Seyyid Çelebi Harîrî fi 17 Rebî'ulevvel sene 223 992 guruş	An-yed-i Seyyid Feyzullah ve Osman Efendi ve Hâfız Efendi berâ-yı ve zâbit-ı vâcibi sene fi 15 Şevvâl sene 223 320 guruş	An- (...) fi 15 Rebî'ulâhir sene 223 500 guruş
An-yrd-i Ali Ağa tahsildâr fi 17 Zilka'de sene 223 1304	(...) zâde fi 29 Muharrem sene 224 (...) yehûdî 500 guruş	Resm-i damga 90 guruş fi 4 Receb 222

Sahife 89

Hüküm no 166

Medîne-i Antakya'da sâkin vekîl-i fukarâ ahî baba es-Seyyid Mehmed Çelebi Efendi huzûr-ı şer'-i şerîf-i enverde medîne-i mezbûr mahallâtından Câmî'-i Cedîd mahallesi sâkinlerinden sâbıkan kavvâsbaşı hazret-i sadr-ı a'zam el-Hâc Mehmed Ağa muhızırında ikrâr-ı idüp medîne-i mezburede menzil-i pâdişâhî-i idâreye bir mezilci nasb ü ta'yîn olunması lâzım olmağla menzil-i mezkûr kendi malından kırk re's tüvânâ bârgir ile sevk ü idâre idüp yedek sürücü ve hevdecinden başka eğer def'a-i vâhidede kırk bârgirden ziyâdeye rukûb ider ulak zuhûr ider ise kırkdan ziyâdesi vilâyet tarafından virilmek üzere ücret ve itmâmât akçesi kendinin olmak üzere ve hukkâm ve zâbitân ve a'yân ve ulaklara zahmet ve muzâyaka çekdirmemek şartıyla işbu bin iki yüz yigirmi üç

senesi rûz-ı hızırî ibtidâsında yigirmi dört senesi rûz-ı hızırî ibtidâsına gelinceye dek on altı bin beş yüz guruş Hân-ı cedîdin icârı sene-i mezkûreye mahsûb mûmâ ileyhe icâr olunup cem'an on yedi bin beş yüz guruşa işbu merkûm-ı nefsinî bizlere icâra virüp bizler dahi ber-minvâl-i muharrer icârı kabûl eyledik ve emîn-i surre-i hümâyûn ve sakabaşlarına virilemek iktizâ iden bârgirleri vilâyet tarafından virilmek üzere işbu meclis-i şer'-i defter oldu. Bi'l-cümle ulemâ ve a'yân ve zâbitân ve fukarâ vekîlleri.

Hüküm no 167

Medîne-i Antakya'da sâkin vekîl-i fukarâ ahî baba es-Seyyid Mehmed Çelebi ve Haleb'de Molla Hüseyin Efendi huzûr-ı şer'-i şerîf-i enverde medîne-i mezbûr mahallâtından Câmî'-i Cedîd mahallesi sâkinlerinden sâbıkan kavvâsbaşı hazret-i sadr-ı a'zam el-Hâc Mehmed Ağa muhızırında ikrâr idüp medîne-i mezburede menzil-i pâdîşâhî-i idâreye bir menzilci nasb ü ta'yîn olunması lâzım olmağla menzil-i mezkûmuhızırında ikrâr idüp medîne-i mezburede menzil-i pâdîşâhî-i idâreye bir menzilci nasb ü ta'yîn olunması lâzım olmağla menzil-i mezkûrî kezâ mâlından kırk re's tûvânâ bârgir ile sevk u idâre idüp yedek sürücü ve hevdecinden başka eğer def'a-i vâhidede kırk bârgirden ziyâdeye rukûb ider ulak zuhûr ider ise kırkdan ziyâdesi vilâyet tarafından virilmek üzere ücret ve itmâmât akçesi kendinin olmak üzere ve hukkâm ve zâbitân ve a'yân ve ulaklara zahmet ve muzâyaka çekdirmemek şartıyla işbu bin iki yüz yigirmi dört senesi rûz-ı hızırî ibtidâsında yigirmi beş senesi rûz-ı hızırî ibtidâsına gelinceye dek on altı bin beş yüz guruşa nakden ve bin guruş Hân-ı cedîdin icârı sene-i mezkûreye mahsûb mûmâ ileyhe icâr olunup cem'an on yedi bin beş yüz guruşa işbu merkûm-ı nefsinî bizlere icâra virüp bizler dahi ber-minvâl-i muharrer icârı kabûl eyledik ve emîn-i surre-i hümâyûn ve sakabaşlarına virilemek iktizâ iden bârgirleri vilâyet tarafından virilmek üzere işbu mahkeme-i şer'-i defter oldu. Bi'l-cümle ulemâ ve a'yân ve zâbitân ve fukarâ vekîlleri.

Hüküm no 168

Medîne-i Antakya'da sâkin vekîl-i fukarâ ahî baba es-Seyyid Mehmed Çelebi ve Hacı Molla Efendi Hazretleri huzûr-ı şer'-i şerîf-i enverde medîne-i mezbûr mahallâtından Câmî'-i Cedîd mahallesi sâkinlerinden sâbıkan kavvâsbaşı el-Hâc Mehmed Ağa

muhzırında ikrâr idüp medîne-i mezburede menzil-i pâdîşâhî-i idâreye bir menzilci nasb ü ta'yîn olunması lâzım olmağla menzil-i muhzırında ikrâr idüp medîne-i mezburede menzil-i pâdîşâhî-i idâreye bir menzilci nasb ü ta'yîn olunması lâzım olmağla menzil-i mezkûrı kezâ mâlından kırk re's tüvânâ bârgir ile sevk u idâre idüp yedek sürücü ve hevdecinden başka eğer def'a-i vâhidede kırk bârgirden ziyâdeye rukûb ider ulak zuhûr ider ise kırkdan ziyâdesi vilâyet tarafından virilmek üzere ücret ve in'âmât akçesi kendinin olmak üzere ve hukkâm ve zâbitân ve a'yân ve ulaklara zahmet ve muzâyaka çekdirmemek şartıyla işbu bin iki yüz yigirmi beş senesi rûz-ı hızırî ibtidâsında yigirmi altı senesi rûz-i hızırî ibtidâsına gelinceye dek on yedi bin beş yüz guruşa nakden ve bin guruşa işbu merkûm-ı nefsinin icâra virüp bizler dahi ber-minvâl-i muharrer icârı kabûl eyledik didiklerinde işbu mahkeme-i şer' virilmiştir. Bi'l-cümle ulemâ ve a'yân ve zâbitân ve fukarâ vekilleri.

Sahife 90

Hüküm no 169

Bâ'is-i terkîm-i nemîka oldur ki

Sağ kol sürücülüğünden bâ-fermân-ı âlî uhde-i âcizâneme ihâle olunmağla meştâ-yı hümâyûn tarafına eyâlet-i Haleb'de vâki' Antakya kazâsından matlûb buyrulan elli nefer süvârînin ihrâc ve tesyîrine me'mûr olduğum hasebiyle kazâ-i mezburdan ol miktâr neferâtın ihrâc ve meştâ-yı hümâyûna luhûkı vakti güzerân etmeğle her süvârîye yüz biner beşer guruşdan ikdâmen yedine altı bin guruş bedeliyyesi cânib-i mîrî için kazâ-i mezbur ahâlîsi tarafından tamâmen makbuzum olmağla sened olmak için işbu vesîka virildi. Tahrîran fî nısf-ı Rebî'ulevvel sene selâse ve mieteyn ve elf.1223

el-Hac Hakkullâh ser-bevvâbîn Ali bâbân-ı mîrâhur emîn-i surre-i hümâyûn

Hüküm no 170

Bâ'is-i defter oldur ki Haleb eyâletinde resm-i ipek ve penbe gümrüğü emîni hâlâ Halebü'ş-Şehbâ muhassılı dergâh-ı âlî kapucubaşlarından atûfetlü el-Hâc İbrahim Ağa tarafından medîne-i Antakya'da yigirmi iki senesi Muharrem'inin üçüncü gününden martı i'tibârıyla yigirmi üç senesi Cemâziyelülâ'sının nısfı haziranın yigirmi yedinci

gününe kadar hâsıl olan resm-i ipek ve penbe mtasarrafı medîne-i mezbure mahkemesinde muvakkit-i şer'le ru'yet-i hesâb ve mâh be mâh hâsıl olma îrâdâtı defteridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Fî 15 Cemâziyelâhir. Sene 23

Mâh-ı Muharrem 13,5 guruş	Mâh-ı Saferu'l-Hayr 15,5 guruş	Mâh-ı Rebi'ulevvel 14,5 guruş	Mâh-ı Rebi'ulâhir 14,5 guruş
Cemâziyelevvel 14 guruş	Cemâziyelâhir 14,5 guruş	Recebü'l-ferd 15,5 guruş	Şa'bânü'l-Mu'azzam 14,5 guruş
Ramazan 12,5 guruş	Şevvâl 13,5 guruş	Zilka'de 13,5 guruş	Zilhicce 14,5 guruş
Muharremü'l-Harâm 15,5 guruş	Saferu'l-Hayr 14,5 guruş	Rebi'ulevvel 14,5 guruş	Rebi'ulâhir 15 guruş
Nısf-ı Cemâziyelevvel 2,5 guruş	Sene-i mezkûre mâhiyelerinde hâsıl olan resm		
Cem'an yekün: Resm-i penbe ve ipek 992,5 guruşdur.			

Yalnız dokuz yüz doksan iki buçuk guruşdur.

Ber-vech-i bâlâ medîne-i Antakya'dan resm-i şette-i penbe ve penbe olarak penbe rüsûmâtı emîninin bin iki yüz yigirmi iki senesinin Muharrem'i guresinden iki yüz yigirmi üç senesi mâh-ı Cemâziyelevvel'inin nısfına değin on altı buçuk mâh tarafında defter-i müfredât-ı şer'î kabzı mücebince yalnız dokuz yüz doksan iki guruş tarafımıza vusûl bulmağla işbu vusûl tezkeresi i'tâ olundu. Fî 15 Cemâziyelevvel sene 123

Hüküm no 171

Bâ'is-i defter oldur ki Haleb eyâletinde resm-i ipek ve penbe gümrüğü emîni hâlâ Halebü'ş-Şehbâ muhassılı dergâh-ı âlî kapucıbaşlarından atûfetlü el-Hâc İbrahim Ağa tarafından medîne-i Antakya'da yigirmi üç senesi Cemâziyelûlâ'sının nısfı haziranın yigirmi yedinci gününe kadar hâsıl olan resm-i ipek ve penbe mtasarrafı medîne-i mezbûre mahkemesinde muvakkit-i şer'le ru'yet-i hesâb ve mâh be mâh hâsıl olma îrâdâtı defteridir ki ber-vech-i âtî beyân hurrîre fi't-târîhi'l-mezkûr ve't-teslîm an-selhi Cemâziyelevvel sene 24

Resm-i rişte-i penbe an-mâh-ı Cemâziyelevvel 15. günü 7 guruş	An-mâh-ı Receb 14,5 guruş	An-mâh-ı Şa'bân 15 guruş	An-mâh-ı Ramazân 14,5 guruş
---	---------------------------	--------------------------	-----------------------------

An-mâh-ı Şevvâl 13,5 guruş	An-mâh-ı Zilka'de 14 guruş	An-mâh-ı Zilhicce 13 guruş	An-mâh-ı Muharrem 13,5 guruş
An-mâh-ı Safer 2. günü 5 guruş	Ve mâhiye-i mezkûrelerde hâsıl olan resm-i penbe mâl-ı gümrüğü		
Cem'an yekün: resm-i ipek ve penbe 501,5			

Yalnız beş yüz guruş bir rubu'dur.

Sahife 91

Hüküm no 173

1000 guruş

Yalnız bin guruşdur.

Vech-i meşruh üzre Haleb vâlifleri vüzerâ-yı izâm ve vülât-ı fihâm hazerâtının cevz-i ma'dûd-ı îrâdâtından iken (...) ile virilü gelen imdâd-ı hazeriyyesinin işbu bin iki yüz yigirmi üç senesinin kıst-ı evvelinden bu def'a tamâmen bin guruş hâlâ hâlâ Antakya voyvodası izzetlü (...) Ağa yedinden kıst-ı evvel hazeriyyesi cânibinden tarafımıza vusûl buldukda işbu tahvîl virilmiştir. Fî 6 Muharrem sene 223

Hüküm no 174

Mihail veled-i keşiş zimmî ve fî Antakya an-cânibi kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Antakya tahsîldârı Ali Ağa mültezim zîde kadruhû ummâl-ı hazîne-i Antakya ve tevâbi'ihâ vâcibi sene 1223 selâse ve ısrîn ve mieteyn ve elf.

Teslîmât fî 27 Muharrem 2930 guruş

Yalnız altı bin dokuz yüz otuz guruşdur.

Abdülhak an-cânibi kıdvetü'l-emâil ve'l-akrân Ali Ağa voyvoda ve tahsîldâr-ı Antakya zîde kadruhû ummâl-ı avârız ve bedel-i nüzül kazâhâ-i Antakya ve Kuseyr ve tevâbi'ihâ vâcibi sene.

Teslîmât fî 27 Rebî'ulevvel sene 1223. 2070 guruş 9 şâhî

Yalnız iki bin yetmiş guruş dokuz şâhîdir.

An-mâl-ı hazeriyye-i Antakya ma'a kışlak mâh-ı Muharrem sene 1223

1231.5 mâl-ı hazeriyye

0300 mâl-ı kışlak

1531.5

Yalnız bin beş yüz otuz bir guruş bir rubu'dur.

Mâl-ı hazeriyye-i Antakya an-Receb sene 223

2231.5 guruş kıst-ı sâni

Yalnız iki bin iki yüz otuz guruş bir rubu'dur.

Ber-vech-i bâlâ haleb vâlîleri ve vüzerâ-yı izâm ve vülât-ı fihâm hazerâtının îrâdât-ı mu'ayyenelerinden olup medîne-i Antakya 'dan mahsûs-ı müretteb kıst-ı sâni olan iki bin iki yüz otuz bir guruş bir rubu' mâl-ı hazeriyyeyi işbu bin iki yüz yigirmi üç senesi mâh-ı Receb-i Şerif'ine mahsûben tarafımıza vâsıl olmağla vusûl tezkeresi tahrîr olunup virildi. Fî 5 Receb R sene 223

Sahife 92

Hüküm no 175

Vech-i meşrûh üzre bâlâda mastûr olan yalnız iki bin iki yüz otuz bir guruş bir rubu' Haleb vâlîleri ve vüzerâ-yı izâm ve vülât-ı fihâm hazerâtının Antakya üzerine müretteb ve ta'yîn cevz-i ma'dûde îrâdâtlarından hazeriyyenin kıst-ı sâni i'tibârıyla iki bin iki yüz yigirmi iki senesinin mâh-ı Receb-i Şerif'inin guresinden mâh-ı Zilhiccesi gâyetine değin altı mâha mahsûben kıst-ı sâni-i hazeriyye tamâmen tarafımıza vâsıl olmağla işbu vusûl tezkeresi virilmiştir. Fî 15 Ramazan sene 222

1200 guruş

Yalnız bin iki yüz guruşdur.

Hüküm no 176

Vech-i meşruh üzre bâlâda mastûr bin iki yüz guruş dört mâhlık Antakya şehriyesi Haleb vâîleri ve vüzerâ-yı izâm ve vülât-ı fihâm hazerâtının cevz-i ma'dûd ve mukannenî ve müretteb îrâdâtından olup işbu bin iki yüz yigirmi iki senesinin mâh-ı Cemâziye's-sânî ve Receb ve Şa'bân ve Ramazân ve dört mâha mahsûben hâlâ Antakya voyvodası izzetlü (...) Ağa zîde kadruhû tarafımıza tamâmen vâsıl olmağla vusulüne müş'ir işbu vüsûl tezkeresi virilmiştir. Fî 14 Ramazan sene 222

An-mâh-ı Şevvâl voyvodalık-ı Antakya 300 guruş

Yalnız üç yüz guruşdur.

Hüküm no 177

Bâ'is-i tahrîr-i tahvîl oldur ki Haleb vâîleri vülât-ı izâm hazretlerine muhtass Antakya şehriyesi olmak üzre işbu bin iki yüz yigirmi senesi mâh-ı Şevvâl-i Şerife şehriyesi olan üç yüz guruş mesâkında hâlâ Antakya a'yân-ı kirâmından sa'âdetlü el-Hâc Ebu Bekir Ağa tarafından teslîm-i hazîne olunduğuna müş'ir li-ecli'l-beyân işbu tahvîl ketb ve yedine i'tâ olundu. Fî 24 N 222. 600 guruş

İki mâhlık yalnız altı yüz guruşdur

Hüküm no 178

Vech-i meşruh üzre bâlâda mastûr olan yalnız iki mâhlık Antakya mâhiyesi işbu bin iki yüz yigirmi iki senesinin mâh-ı Zilka'de ve Zilhicce'ye mahsûben tarafımıza tamâmen kâmilen Antakya voyvodası (...) izzetlü Ağa zîde kadruhû vusûl bulmağla vusulüne müş'ir işbu sened-i mezkûresi virilmiştir. Fî 27 M sene 222

Mâl-ı şehriyye-i Antakya an-gurre-i mâh-ı Muharrem sene 223 ilâ-gâyeti Cemâziye's-sânî 1800 guruş beher mâh üçer yüz guruş an-mâh-ı Cemâziyelâhir

Hüküm no 179

Ber-vech-i bâlâ medîne-i Antakya voyvodalığı şehriyyesi işbu bin iki yüz yigirmi üç senesi Muharrem'i gâyetinden sene-i mezbûrenin Cemâziye's-sânî'si gâyetine deĝin altı mâha mahsûben bin sekiz yüz guruş şehriyyesi medîne-i mezkûrenin voyvodası iftihâru'l-emâcid ve'l-a'yân izzetlü Ali Aĝa zîde mecdühû tarafından getirilüp tavsîl olunmaĝla işbu vusûl tezkeresi i'tâ olundu.

Mâh-ı şehriyye-i Antakya gurre-i Receb sene 223 ilâ-gâyeti Muharrem sene-i mezbûre 1800 guruş

Yalnız bin sekiz yüz guruşdur.

Hüküm no 180

Ber-vech-i bâlâ Haleb vâfîleri vüzerâ-yı izâm hazerâtının îrâdât-ı mu'ayyenelerinden olan medîne-i Antakya voyvodalığı şehriyyesi beher mâh üçer yüz guruşdan hesâb ve işbu bin iki yüz yigirmi üç senesinin mâh-ı Receb-i Şerif guresinden sene-i mezburenin hitâmı olan Zilhiccesinin gâyetine deĝin altı mâha mahsûben lâzım gelen bin sekiz yüz guruş hâlâ Antakya voyvodası izzetlü Ali Aĝa tarafından vâsıl olmaĝla işbu vusûl tezkeresi i'tâ olundu. Fî Zilhicce sene 223

Sahife 93**Hüküm no 181**

İki yüz yigirmi iki senesi Antakya mâl-ı tahsîldârlığı (...) akçenin (...) zuhûrunda sehv olunmuş işbu mahalle kayd olunmuşdur.

Hüküm no 182

Kıdvetü't-tüccâr el-Hâc Abdülkerim Çelebi Şeyh-zâde an-cânibi kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ali Aĝa voyvoda ve tahsîldâr-ı Antakya zîde kadruhû an-mâl-ı kurâ ve mezârî'-i Antakya ve Kuseyr ve tevâbi'ihâ an-vâcibi sene 1222 es-sânî ve işrîn ve mieteyn ve elf Teslîmât fi 27 Şa'bân 1222. 3500 guruş

Yalnız üç bin beş yüz guruşdur.

Kıdvetü'l-ulemâi'l-kirâm es-Seyyid (...) ve'l-akrân Ali Ağa voyvoda ve tahsîldâr-ı Antakya ummâl-ı mukâta'ât-ı kurâ ve mezâri'-i Antakya ve Kuseyr ve tevâbi'ihâ an-vâcibi sene 222

Teslîmât fi 27 Rebî'ulevvel 1710 guruş

Yalnız bin yedi yüz on guruşdur.

An-kâmil mezkûrda berâ-yı (...) ummâl-ı kurâ ve mezâri'-i Antakya ve Kuseyr an-cânibi kıdveti'l-emâsil ve'l-akrân Ali Ağa voyvoda ve tahsîldâr-ı Antakya zîde hadruhû an-vâcibi sene 222isnâ ve ısrîn ve mieteyn ve elf.

Teslîmât fi 17 Şevvâl sene 1222

167 berâ-yı vazîfe-i Feyzullâh Efendi

107 berâ-yı vazîfe-i Osman Efendi

290 berâ-yı vazîfe-i Hâfız el-Hâc Ahmed efendi

Yalnız iki yüz doksan beş guruşdur.

Abdülhak an-cânibi kıdveti'l-emâsil ve'l-akrân Ali Ağa zîde kadruhû an-vâcibi sene 222 isneyn ve ısrîn ve mieteyn ve elf

Teslîmât fi 27,5 422,5 guruş 2 şâhî

Yalnız dört yüz altmış altı buçuk guruş iki şâhîdir.

Abdülkerim Çelebi Mehmed Şeyh-zâde kıdvetü't-tüccâr Ali Ağa zîde kadruhû voyvoda ve tahsîldâr-ı Antakya (...) 1222 isneyn ve ısrîn ve mieteyn ve elf.

Teslîmât fi 22 Re sene 222. 2500 guruş

Yalnız iki bin beş yüz guruşdur.

Es-Seyyid Osman dahi es-Seyyid Ali Çelebi Harîrî-zâde an-cânibi kıdveti'l-emâsil ve'l-akrân Ali Ağa voyvoda ve tahsîldâr-ı Antakya zîde hadruhû ummâl-ı kurâ ve mezâri'-i Antakya ve Kuseyr ve Şugur an-vâcibi sene 1222 isnâ ve ısrîn ve mieteyn ve elf.

Teslîmât fi 2 Muharrem sene 1223.

500 guruş an-vâcibi sene 1222

Yalnız beş yüz guruşdur.

Mezkûrdan berâ-yı (...) es-Seyyid an-cânibi kıdveti'l-emâsil ve'l-akrân Ali Ağa voyvoda-ı Antakya zîde hadruhû izzetlü (...) mezâri'-i Antakya ve tevâbi'ihâ an-vâcibi sene

Teslîmât

107 berâ-yı (...)

182.5 berâ-yı vazîfe-i (...)

02.5 berâ-yı vazîfe-i hâfız

310

Yalnız üç yüz on guruşdur.

An-mâl-ı bedel-i müşterân kazâhâ-i Antakya Ş 1222. 2750 guruş

Mukaddemen vusûl bulduğunu hâvî tahrîrât mûcebince

Yalnız bin yedi yüz elli guruşdur.

Kıdvetü'l-ümerâi'l-kirâm Seyyid Ali Çelebi an-cânibi kıdveti'l-emâsil ve'l-akrân voyvoda ve tahsîldâr-ı Antakya zîde kadruhû ummâl-ı kurâ ve mezâri'-i Antakya ve Kuseyr ve tevâbi'ihâ an-vâcibi sene 1222 isnâ ve ısrîn ve mieteyn ve elf . An-vâcibi sene 222

Teslîmât fi 17 N sene 1223. 996 guruş

Yalnız dokuz yüz doksan altı guruşdur.

(...) Yehudî an-aslin havâleten 1000 guruş an cânibi kıdveti'l-emâsil ve'l-akrân Ali Ağa voyvoda ve tahsîldâr-ı Antakya zîde kadruhû ve ummâl-ı kurâ ve mezâri'-i Antakya ve Kuseyr ve tevâbi'ihâ vâcibi sene 222 isnâ ve ısrîn ve mieteyn ve elf.

Teslîmât fi 15 Re 1223. 500 guruş

Yalnız beş yüz guruşdur.

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ali Ağa voyvoda ve tahsîldâr-ı Antakya zîde kadruhû ummâl-ı kurâ ve mezâri'-i Antakya ve kuseyr ve tevâbi'ihâ vâcibi sene 224 isnâ ve ısrîn ve mieteyn ve elf. Vâcibi sene 223

Teslîmât 1223. 1304 guruş

Yalnız bin üç yüz dört guruşdur.

Sahife 94

Hüküm no 183

Bedel-i şatrâniye vüsûlü

Haleb'de hıyâm inşâsına muhavvel bedeliye-i şatrândan Antakya kazâsından bu def'a vâsıl olan 4000 guruş yalnız dört bin guruşdur

Ber vech-i bâlâ

Bâ emr-i âlî Haleb'de hıyâm inşâsına muhavvel mâl-ı bedeliye-i şatrân isneyn ve işrîn ve mieteyn ve elf senesine mahsûben medîne-i Antakya kazâsından bu def'a Antakya voyvodası Serturna-yı ocak sa'âdetlü Ali Ağa tarafından dört bin guruş vâsıl olup me'mûriyetimiz hasebiyle işbu vüsûl tezkeresi tahrîr olunup virilmiştir

Fî 25 L sene 222

Hüküm no 184

Medîne-i Antakya'da Nakîb Hânı'nda müsâfireten sâkin Arabkirli zimmî Vanes mürd olup bilâ veled olduğundan Beylan kasabası sâkinlerinden Bedros bin Varban nâm zimmiye tereke-i mezbûr lede's-şer'î't-teslîm olan ber vech ve âtî'z-zikr beyân olunur

Köhne asa	Köhne sarık	Köhne kaşık	Köhne libas	Köhne mendil
Aded 1	Aded 1	Aded 1	Aded 1	Aded 2

III. BÖLÜM

6. DEĞERLENDİRME

6.1. OSMANLI'DA SOSYAL HAYATIN ŞER'İYYE SİCİLLERİNE YANSIMASI

6.1.1. Aile

Kadı sicillinden yola çıkarak yapılan tespitlerde Osmanlı toplumunda 19. yy.'ın başlarında genellikle geniş aile yapısı hâkimdi. Bunun yanında büyük şehirlerde çekirdek aile dediğimiz aile yapıların kısmen oluşmaya başlamıştı. Ailenin reisi erkek olup evin yükünü omuzlardı. Aile yapısında kadının rolü ise genellikle ev işleri ve evin reisine yardım etmek olarak görülmektedir.

Osmanlı ailesi İstanbul, Selanik ve İzmir gibi liman şehirleri hariç geniş aile tipleri hâkimdir. Ailenin üretimi, yıllık üretim stoklarının hazırlanması, kırsal alandaki iş bölümü, ailenin güvenliğinin sağlanması bakımından üç kuşağın bir arada barınması gerekir. Bu, kültür mirasının aktarımı için de gereklidir. Genellikle hane halkının ikamet ettiği bina tipleri de birkaç kuşağı barındırmaya müsaittir. Avlu etrafında yer alan odalar veya küçük binalar da geniş ailenin bireyleri yaşar; aile içi eğitimde çocukların eğitimi önceki kuşaklar tarafından yerine getirilir; hane, bir sosyal ünite olan mahalle ile organik bir bağ içindedir⁶⁶.

Osmanlı toplumunda ailenin günlük yaşamı, her yerde her zaman olduğu gibi çocukların eğitimi ve beslenmesi, karı-koca ilişkileri ve hayatın yükünün paylaşılması, evin idaresi, sağlık ve beslenme sorunlarının çözülmesi ve gündelik uygulaması etrafında oluşur. Bu saydığımız sorunların çözümü ve gündelik (routine) uygulama konusu, aynı zamanda bir toplumun kültürel hayatı ve kurumlarını oluşturur⁶⁷.

⁶⁶ Ortaylı, *Osmanlı Toplumunda Aile*, s. 20.

⁶⁷ İlhan Aksoy, "Türklerde Aile ve Çocuk Eğitimi", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, IV, Sayı: 16, 2011, s. 15.

6.1.2. Vesâyet

Vesâyet yetim, akılca zayıf veya hasta olan bir kimsenin malının idare edilmesidir. Ölen kişinin malını ve çocuklarının bakımını üstelenen kişiye ise *vâsi* denir⁶⁸.

Sicilde yapılan detaylı çalışmalar sonucunda vesâyet ile alakalı birçok kıymetli konulara rastlandı. Elde edilen bulgular sonucunda şu genellemelere varıldı. Vasi tayini genellikle çekirdek aile bireyleri veya geniş aile bireyleri arasından seçilir. Mahkemede ve çoğunlukla bir meclisin huzurunda gerçekleşirdi. Bununla alakalı bazı örnekler şunlardır: *Medîne-i Antakya kazâsına tâbi' Betâyin karyesi sâkinlerinden iken bundan mukaddem fevt olan Ali bin Abdullah'ın Hüseyin sagîr oğulları Ömer ve Bekir ve Ahmedcan babaları müteveffâ-yı mezbûrdan bi-hadebi'l-irsi's-şer'î hisselerine isâbet ve intikâl iden mâl-ı mevrûsları hıfz u hırâset ve tesviye-i ümûrlarına bir müstekîme vasî lâzım ve mühim olduğu zeyl-i vesîkada muharreru'l-esâmî müslimîne huzûr-ı şer'a ihbâr ve inhâ eylemeleriyle Hâkim-i muvakki'-i sadr-ı kitâb tûbâ leh husnû me'âb Efendimiz Hazretleri sagîr-i mezbûrların vâlideleri işbu bâ'isü'l-kitâb tûbâ leh ve husn-i me'âb Efendimiz mezbûre Meryem bint-i Ahmed vasî nasb ve ta'yûn idüp ...⁶⁹ Burada açıkça belirtildiği gibi çocuklarına vasi tayin edilen bir anneden bahsedilmektedir.*

Bir başka belgede de vesâyet durumu şu şekilde geçmektedir: *Medîne-i Antakya mahallâtından Kantara Mahallesi sâkinlerinden iken bundan mukaddem fevt olup verâseti sulbiyye kebîre kızlarına ve oğlunun oğlu sagîr Mehmed Muhtâr munhasıra olduğu zâhir ve nümâyân olmağla Mehmed Muhtâr'ın müteveffâ-yı mezbur Hüseyin Efendi'den ve merhûm dedesi el-Hâc Hüseyin Efendi'den ve nenesi Emîne Hâtun'dan bi-hasebi'l-irsi's-şer'î hissesine isâbet ve intikâl iden hisse-i irsiyyelerini hıfz u hırâset ve tesviye-i umûrlarını bir müstağnî vasî lâzım ve mühim olmağın emânet ile ma'rûfa ve istikâmet ile mevsûfa vesâyet uhdesinde uhdesine iktidâra olduğu vesîkada muharreru'l-esâmî müslimîn evlâ ve enfa' olduğu huzûr-ı şer'a ihbâr ve inhâ etmeleriyle hâkim-i muvakki'-ı sadr-ı kitâb tûbâ leh ve husnû me'âb Efendimiz Hazretleri sagîr-i mezbûrun vâlidesi işbu bâ'isü'l-kitâb fahru'l(...) şerâfetlü fekâhetlü muğnî el-hâc Ahmed Efendi'nin kerîme-i muhteremeleri Fâtıma Hâtûn vasî nasb u ta'yûn idüp ol dahi*

⁶⁸ Develioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedi Lügat*, s. 1138.

⁶⁹ AŞS No: 12, Hkm No: 27, s. 13.

*vesâyet-i mezkûreyi kabûl ve merâsimini kemâ yenbağî edâya ta'ahhüd ve iltizâm etmeğın...*⁷⁰

Aynı şekilde bir başka belgede vesâyet örneği şu şekilde geçmektedir: *Medîne-i Antakya sâkinlerinden Nasreddin işbu bâ'isü'l-kitâb Rukiyye binti el-Hâc Derviş Ağâ nâm Hâtun meclis-i şer'-i şerîf-i enverde takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i ani'l-merâm idüp kızım Fâtıma'nın Hasan nâm sagîr lâkin bundan akdem fevt olan li-ümm er karındaşları Mehmed ve Abdullah nâm müteveffâlardan irs-i şer'le intikâl iden kardaşı mahall-i mezbûrda bir bâb menzilde nısf hissene on sekiz sehmiyyesini yedi Sehim ve Narlıca karyesinde bir çiftliğim derûnunda iki baş öküz ve iki dana ve çiftlik-i mezkûr önünde bir mikdâr tut bağçası ve yine karye-i mezkûr tevâbi'inde tahmînen altmış aded zeytûn eşcârı ve Mirâs karyesinde bir çiftlik üç dam olarak ve bir mikdâr incirlik ve derûn-ı çiftlikde iki re's öküz ve bir bârgir ve iki inek ve iki dana ve bir deve ve iki re's ganem ile bu zikrolunan (...) yekûnü ise otuz altı sehmiyyesi on üç sehim sığır mezbûre Fâtıma'ya isâbet etmeğle emlâk-i mezkûrî hıfz u himâyete sâgîr-i mezbûreyi idârî bir vasî nasbetmesisi lâ-büd olmağın zeyl-i vesîkada muharreru'l-esâmî müslimîn-i ahyâr ile kibel-i şer'den vâlidesi Rukiyye Hâtun'ı vasiye ba'de'n-nasb...*⁷¹

Örneklerden de anlaşılacağı üzere vesâyet mahkemede ve genellikle şahitler huzurunda yakın akrabalarından birine verilmekte ve bunlar kadı sicillerinde kayıt altına alınmaktaydı.

6.1.3. Verâset

Verâset, bir kişinin ölümü halinde terekesinin mirasçılara ne şekilde geçeceğini gösteren, miras hukukuna ilişkin bir sistemdir. Şer'iyye sicilleri ölen kişilerin mesleğini, mal varlığını, borçlarını ikâmet ettiği ve vefat ettiği yeri, varislerin durumunu gösteren terekelerin kayıtlarını da bünyesinde bulundurmaktadır⁷². Dünyada yaygın olarak uygulanan iki tür sistem vardır. İlk sistem eski Türk hukukunda ve İslam hukukunda uygulanan, mirasçıların tereke üzerinde payları oranında serbestçe tasarrufuna olanak sağlayan sistemdir. İkinci sistem ise günümüz Türk hukukunda, Alman, İsviçre hukukunda uygulanan, mirasçıların tereke üzerinde elbirliği halinde mülkiyetinin esas alan sistemdir. Bu sisteme göre mirasçılar tereke üzerinde beraber

⁷⁰ AŞS No: 12, Hkm No:82, s. 49.

⁷¹ AŞS No: 12, Hkm No: 96, s. 53.

⁷² Öztürk, *İstanbul Tereke Defterleri (Sosyo-Ekonomik Tahlil)*, 22.

olarak mülkiyet sahibidirler ve terekenin idaresini de beraber yürütmektedirler. Şer'iyeye sicilinde üzerinde yapılan çalışmalar sonucunda vefat edenlerin mallarının vârisler arasında taksim edilmesi konu edilmiştir. Bununla ilgili bazı örnekler şunlardır: *Anaslin Ayıntâbî olup medîne-i Antakya bir hânda müisâfireten sâkin iken fevt olan es-Seyyid Ahmed el-Hâc Halil Ağa'nın zâhirde vâris-i ma'rûf ve ma'rufesi olmayup cânibi beytü'l-mâle âid ve râci' olduğundan ma'rifet-i şer'le ve ma'rifet-i beytü'l-mâl ma'rifetiyle tahrîr ve sûk-ı sultânîde fûruht olunan defterirdir ...*⁷³

Verâsetle alâkalı bir başka örnekte şudur: *Medîne-i Antakya mahallâtından Meydan Mahallesi sâkinlerinden iken bundan mukaddem fevt olan Meryem binti el-Hâc Ömer nâm hâtûnun verâseti zevc-i dâhil el-Hâc Mehmed ile kebîre kızı Züleyha ve li-ebeveyn kızkarındaşı Emine'ye ve diğerkız*

*karındaşı Âişe'ye ve diğerkız karındaşı Rukiyye'ye munhasıra olduğu inde'ş-şer' zâhir olmağla ma'rifet-i şer'le ve vâris-i mezbûreler ma'rifetiyle tahrîr ve beyne'l-vereseti'ş-şer'iyye bi'l-farîza tahrîr ve taksîm olunan tereke ve defterleridir ...*⁷⁴

Verâsete son bir örnekte şu şekildedir: *Medîne-i Antakya'da Hazret-i Habîb-i Neccâr mahallesinde sâkin iken bundan akdem fevt olan ve Beşe Mustafa Efendi ibnü'l-merkûmun vârisleri kebîre kızları Hadîce ve Rahîme ve Fâtıma'nın taraflarından vekil şer'isi bi'l-vekâle es-Seyyid Veli Beğ bin İsmâil bi'l-vekâle meclis-i şer'-i hatîr-ı lâzımü't-tevkîrde Umrân mahallesinden bâ'isü'l-kitâb Hacı Reşîd bin Ali muhzırında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp (...)* Verilen üç örnekten tespit edilen ortak kanı şudur, öncelikle murîsin malı varlığı velâyette olduğu gibi vesâyette de öncelikle çekirdek aile bireyleri arasında ve daha sonra eğer bir hak hukukları varsa geniş aile bireyleri arasında taksim edilirdi. Bununla birlikte yapılan bu taksimat mahkemede şahitler huzurunda kayıt altına alınırdı.

Verâset işlemlerinde tespit edilen tereke örnekleri: *Medîne-i Antakya'da Câmi'-i Kebîr kurbunda... ahâlîlerinden Seyfi Ömer esmâniyle meşgul iken medîne-i mezkûra firâr etmekle hayâtı ve memâtı dahi ma'lûm olmamağla bi'l-iltimâs taraf-ı şer'den ve ağa hazretlerinin (...) dükkân açup ve derûnunda olanı eşyâsı sûk-ı sultânîde fûruht olan terekeleri zikrolunur. Fî 16 Ra 1223*

⁷³ AŞS No: 12, Hkm No: 32, s. 16.

⁷⁴ AŞS No: 12, Hkm No: 72, s. 41.

Tarak 1 aded 4 guruş	Def'a tarak 1 aded 10 para 4 guruş	Def'a tarak 1 aded 20 para 2 guruş	Def'a tarak 1 aded 2,5 guruş	Yün 10 para 2 guruş
Cağ ve hasır 1 para 1 guruş	Dezgah ve çıkırık 20 para 11 guruş	Def'a dezgah ve çıkırık 20 para 9 guruş	Yorgan yasdık minder 1 aded 20 para 10 guruş	Körük 1 aded 20 guruş
Yün yapağı 2 guruş ⁷⁵				

Bir başka örnekte şu şekildedir: *Medîne-i Antakya Kanavât Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem diyâr-ı âharda fevt olan Mehmed bin Ahmed Beşe'nin verâseti zevce-i metrûkesi Halîme bint-i Hacı Hasan ile sulbiyye-i sagîre Fâtîma'ya ve li-ebeveyn kız karındaşları Hadîce'ye ve gâib ani'l-belde Âişe'ye munhasıra olduğu inde'ş-şer' zâhir olmağla müteveffâ-yı mezburun deyn-i kesîreye mübtelâ olmağla terekisi deynine vefâ etmediğine re'y-i hâkimi'ş-şer'a tevfiż ve terekeden keff-i yed etmeleriyle tereke-i müteveffâ-yı mezbûrî bâ-ma'rifeti'ş-şer' müzâyede ve fîruht olundukda beher guruşa on yedi buçuk pâre isâbet idüp bâ-ma'rifeti'ş-şer'î hiramâdan teslîm olan defterdir ki ber-vech-i âtî beyân olunur. Tahrîran fî'l-yevmi's-sâbi' ve ısrîn min şehri Zilhicce selâse ve ısrîn ve mieteyn ve elf.*

Çuval ve köhne kilim 2 aded 16,5 guruş	Köhne entâri ve gömlek 5 guruş	Def'a çuval 5 guruş 5 pâre	Bileği taşı (...) ve kurâda ve bıçak 16,5 guruş
Zimmî ayâs 8 aded 40 guruş	Çorap 250 158	Öbek ma'a çuval	İğne kutusu 35 guruş
Lüle ve hurde heğbe 29 guruş	Kutu derûnunda hurde 50 guruş	Def'a hurde 12 guruş	Sofa nişi ve kürek 47 guruş
Şal cübbe ve gömlek 23 guruş	Zurna 15 aded 56 guruş	Fes-i cedîd 4 aded 19 guruş	Taş kapak ma'a sepet 32 guruş
Def'a hırdavat ve teneke ve harc 30 guruş	Tencere ve çuval 2,5 guruş	Dibek el ve hurde 5,5 guruş	Tencere 2 aded ve sahan 2 aded lenger 3 aded ve tas 2 aded 23 guruş

⁷⁵ AŞS No:12, Hkm No:38, s. 21.

Köhne cild ve çuval 2,5 guruş	Buhur çadırı sibâkı 22 guruş	Cehiz bahâsı 115,5 guruş	Mahall-i mezburda bir meskende olan hissesi 50 guruş
Toprakhisar'da vâki' zeytun eşcârı 33 aded 250 guruş _____ 200 050 iki yüz guruşa rehîn olan deyn edâ			
Cem'an yekün: 1080 ⁷⁶			

Bir başka örneğimizde ise bir zimmînin terekesinin oğluna teslim edilmesinden bahsedilmektedir: *Medîne-i Antakya'da Nakîb Hânî'nda müsâfireten sâkin Arabkirli zimmî Vanes mürd olup bilâ veled olduğundan Beylan kasabası sâkinlerinden Bedros bin Varban nâm zimmiye tereke-i mezbûr lede's-şer'i't-teslîm olan ber vech ve âtî'z-zikr beyân olunur.*

Köhne asa Aded 1	Köhne sarık Aded 1	Köhne kaşık Aded 1	Köhne libas Aded 1	Köhne mendil Aded 2 ⁷⁷
---------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	--------------------------------------

Terekelerde ölen kişilere ait malların kaydı bulunmaktadır. Terekelerde genellikle giyim eşyası, kişisel eşyalar, mutfak eşyası vs. gibi eşyalara ratlanmaktadır. Mallar ölen kişinin ailesi veya yakın dereceden akrabalarına devredilmekteydi. Bununla birlikte eğer ölen kişi kimsesizse malları tespit edilip beytü'l-male teslim edilirdi. Mallar tereke kayıtlarına fiyatı düşülerek yazılırdı.

6.1.4. Vakıflar

Vakıf olgusu Osmanlı sosyo-ekonomik yaşamında büyük bir yer kapsamaktadır. Bu nedenle vakıflar insanlara beşikten mezara kadar eşlik etmektedir. Osmanlı döneminde hayatın her alanında vakıflara rastlamak mümkündür.

Vakıf müessesesinin İslâmi dönemde bütün kültürlerden bazı unsurlar almış olması muhtemeldir. Şurası bir gerçektir ki menşei ve kökeni ne olursa olsun vakıf, yeni bir terkip halinde ortaya çıkmasından itibaren, bir İslâm müessesesi hüviyetini almış ve

⁷⁶ AŞS No: 12, Hkm No: 67, s. 38.

⁷⁷ AŞS No: 12, Hkm No: 184, s. 94.

İslâm ülkelerinde meydana gelen içtimai değişmelerde müsped olduğu kadar bağzı devrelerde de menfi izler bırakmıştır. Asırlar boyunca bütün İslâm memleketlerinde çok büyük ehemmiyet kazanmış, içtimai ve iktisat hayat üzerinde derin tesirler yapmış dini, hukukî bir müessesedir⁷⁸.

Vakıf müessesesi, asırlarca İslâm devletlerinde büyük önem kazanmış, sosyal ve iktisadî hayat üzerine derin tesirler bırakmış dini-hukukî bir müessesedir⁷⁹. Milletlerin medeniyet seviyesini ve olgunlaşarak kemâle ermesini, çok çeşitli sebeplere bağlamak ve değişik tezâhürlerle izah etmek mümkündür. Toplumların medeniyet ve olgunluk kalitesini gösteren bu sebep ve tezâhhürlerin başında yardımlaşma ve dayanışma duygusunun geldiğinden hiç şüphe yoktur⁸⁰.

Sicilde yapılan detaylı çalışmalar sonucunda vakıflarla ilgili birçok belgeye ulaşıldı. Bunlar yeni vakıf kurma, mütevellî tayini, vakfiye tasdiki, mal vakfetme vs. gibi konuları içermektedir. Vakıfalarla alâkalı bulgulardan bazıları şunlardır:

Hakemtü li-sıhhati hâze'l-vakfi ve lüzûmihî me'a şurûtihi ve kuyûdihî harrarahü'l-fakîru Ali İlmî el-Kâdî bi-medîneti Antakya. Ufiye anh.

*El-hamdü li'llâhi'llezi ce'ale'l-hayrâti ve's-salâti ve's-selâmi âlâ-seyyidînâ muhammedin efdalü'l-mahlûkâti ve âlâ-âlihî ve ashâbihi'l-fâizîne bi-ecmeli's-sâdâti bi-ehlihe'l-arazûne ve's-semâvât. Ve ba'dü işbu kitâb-ı sahih-i şer'î ve sarîh müdde'inin inşa ve tahrîrine bâ'is olan sâhibü'l-hayrât ve'l-hasenât medîne-i Antakya'da Hazret-i Habîbü'n-Neccâr Mahallesi sâkinlerinden el-hâc Ahmed Ağa ibnü'l-Hâc İbrahim Ağa meclis-i şer'-i şerîf-i enverde **vakf-ı âtî-zikre** li-ecli't-tescîl ve itmâm-ı emr tekmiî mütevellî nasb u ta'yîn eyledüği türbedâr Osman muhzırında ikrâr-ı sahih-i sahih-i şer'î ve i'tirâf-ı mer'î idüp medîne-i mezbûrede debbâğ-hâne firun arsasının üç bâb debbâğ dükkânı üç tarafi tarîk-i sâlik ve bir tarafi fahru'l-ulemâ fazîletlü Müftî Efendi Hazretleri'nin perdahçı dükkânı ve yine harâb arasında Hacı Musa Ağa'nın bağçası ve bir tarafi Dâbil oğlı Ahmed Ağa bağçası ve bir taafi Molla Ahmed bağçası ve bir tarafi Perenci oğlı el-Hâc Ömer ile Memerretçi Molla Hüseyin bağçası ile mahdûd olan bir kut'a dut ve incir eşcârı ve diğer eşcâr-ı müsmire ve gayr-ı müsmire bağca ... Hazret-i*

⁷⁸ Baş-Tekin, *Maraş Vakıfları (Dilkadirli ve Osmanlı Dönemi)*, s. 25.

⁷⁹ Halaçoğlu, "Klasik Dönemde Osmanlı Devlet Teşkilatı", *Türkler*, s. 206.

⁸⁰ Nazif Öztürk, "Osmanlı Döneminde Vakıflar", *Türkler*, VI, Edt: Hasan Celal Güzel- Ali Birinci, Ankara, 2002, s. 373.

*Habîbü'n-Neccâr aleyhi'r- rahmetü'l-gaffâr Hazretleri'nin makâm-ı âlilerinde lâzım olan mesârifâtını sarfla ru'yet etdikden sonra galle-i vakıfıdan fazla her ne ki kalur ise makâm-ı şerîf hizmetinde olan hademeye virilüb rûhu için üç ihlâs-ı şerîf ve fâtîha-i şerîfe tilâvet eylenüb sevâbın âna ihdâ ideler diyü emlak-i mezkûrede bağ ve bağça ve dekkâkîn-i emlaklerimi hisbeten li'llâhi'l-meliki'l-ehad ve taleben li-merzâti'llâhi'r-rabbi's-samed vakf-ı sahîh-i müebbed **habs-i sarîh-i muhalled** ile **vakf ve habs** eyledim ve ta'yîn-i şurût ve tebyîn-i kuyûd idüp ferîgan ani's-şevâgıl mütevellî-i merkûma ba'de't-teslîm ve sâir **evkâf** mütevellîler gibi mutasarrıf oluna didikde gibbe't-tasdîki's-şer'î **vâkıf-ı ârifân** kelâmlarına semt-i âhara sârif olup lâkin vakf-ı akarât eimme-i kibâr-ı Hazret-i Ebu Hanîfe Nu'mân bin Sâbit el-Kûfî rahimehu'llâh Hazretleri'nin indinde sahîh olup lâzım olmağla vakf-ı mezkûrdan rucû' eyledim.⁸¹*

Bir başka bir örnekte şudur: *Hakemtü li-sıhhati **hâze'l-vakfi** ve lüzûmihî me'a şurûtihi ve kuyûdihî harrarahü'l-fakîru Ali İlmî el-Kâdî bi-medîneti Antakya. Ufiye anh.*

El-hamdü li'llâhi'llezî ce'ale'l-hayrâti zerî'aten ilâ-neyli'd-deracâti ve's-salâtü ve's-selâm el-îmânü'l-ekmelân âlâ seyyidinâ muhammedin ve âlâ ashâbihî ecma'în.

*Ve ba'dü işbu kitâb-ı sahîh-i şer'î ve sarîh-i mer'înin inşâ ve tahrîrine bâ'is olan sâhibü'l-hayrât medîne-i Antakya mahallâtından Hamara Mahallesi sâkinlarından Zeyneb bint-i Küpeli Mustafa nâm kimesne bâl ü sâle bu dünyâ-yı dîn ve ferş-kalemûn-i dâr-ı bevâr ve câ-yı bî-karâr eyledükde âleme olduğu ve mâ tekaddemû li-enfüsiküm min-hayrin tecidühü inde'llâhi nazm-ı şerîfinin mazmûn-ı münîfine câzım olmağla nezd ü recâsıyla ber-vech-i âtîhayrâta **sâ'î vâkıfda** olduğu hâlde meclis-i şer'-i hafîr ve mahfil-i dîn-i münîfde ber-vech-i âtî li-eclî't-tescîl ve't-tesliye ve mütevellî nasb ü ta'yîn eylediğim bâ'isü'l-kitâb Eb-zâde Mehmed bin Bekir Efendi muhızrânda sav'an ve rağbeten ikrâr-ı sahîh ve i'lân-ı sarîh-i mer'î idüp atyeb-i emvâlimden meslek-i mülk-i sarîhimden mülküm olan mahal-i mersûmda kâin bir tarafı Duran oğlu Ahmed Ağa menzili ve bir tarafı Tilkioğlu el-Hâc Ahmed menzili ve bir tarafı Kehli menzili ile mahdûd ve mümtâz olan bir bâb bir bâb menzilde fevkânî ve tahtânî bir aded mesken ve üç aded tahtânî ve diğer mesken ve bir matbah ve bir bi'r-i mâ' ve kenef ve havlı ve eşcâr-ı müsmire ve ma'ber-i kadîmi hâvî menzilin nüsfi hissesi hisbeten li'lâhi'l-meliki'l-*

⁸¹ AŞS No: 12, Hkm No: 30, s. 15.

ehad ve taleben li-merzâti'r-rabbi's-samed **vakf-ı sahîh-i müebbed** ve habs-i sarîh-i muhalled ile vakf ve habs idüp şöyle şart eyledim ki menzil-i mezkûrun nısfı icâre vâhid misliyle âhara icâr olunan hâsıl-ı galledinden nısf menzilin ta'mîre muhtâc oldukça ta'mîr olunup bâkî her ne ki fazla kalur ise Hazret-i Habîbü'n-Necâr makâmında lâzım olan ta'mîrine sarf oluna dîn-i libâs-ı hayâtı oldukça mütevelliyeye mutasarrıfa olam ve ba'de'l-vefât kız karındaşı kızının oğlunun ba'dü batnen ba'de-batnin neslen ba'de-neslin mütevellî ve mutasarrıf olalar ve me'âza'llâhi te'âlâ nesli münkariz olursa Hazret-i Habîbü'n-Neccâr makâm-ı aliyyede türbedâr olanlar mütevellî ve mutasarrıf ola diyü ta'yîn-i şurût ve tebyîn-i kuyûd idüp nısf-ı menzil-i mzkûru fârigan ani'sş-şevâgil mütevellî-i merkûma teslim eyledim. Oldığı **vakfiyyet** üzre kabz ve evkât-ı sâire mütevellîleri tasarruf eyledi didikde gibbe't-tasdîki'sş-şer'î vâkıf-ı ârifân kelâmları semt-i âhara müsâdif olup lâkin **vakf-ı akarât** eimme-i kibâr Hazret-i Ebu Hanife Nu'mân bin Sâbit el-Kûfî rahimehu'llâhü te'âlâ Hazretlerinin indinde sahîh olup lâkin lâzıme olmamağla vakf-ı mezbûrdan rucû' eyledim yine bana teslim eylesün diyü istirdâd idicek mütevellî-i merkûmun ciyâbetinde eğerçi İmâm-ı Celîlü'l-Kadr indinde mevkıf-ı akar gayr-ı kâdir lâkin imâmeyn rahimeha'llâh Hazretlerinin katlarında sıhhat ve lüzûmı lâzımdır diyü ândan imtinâ' idüp Hâkim-i muvakkî'-i sadr-ı kitâb tûbâ leh Efendi Hazretleri'nde mürâfa'a olundukda onlar dahi âlâ-kavlin men-yerâhü sıhhat ve lüzûmunda olan hilâf-ı âlem olmayup mübtlü'l-hayır olmadan hazer birle hükm-i sahîh-i şer'î şer'î ve kazâ ve sarîh-i mer'î itdiğine **vakf-ı mezbûr** âlâ-cemî'i'l-mezâhib sahîh ve lâzım oldu. Fe-men-beddelehü ba'de-mâ semi'ahû fe-innemâ ismühû ale'l-lezîne yübeddilûnehû inne'llâhe semî'un alîm. Ve **ecru'l-vâkıfı** min Muharremi'l-Harâm li-sene selâsetün ve işrîne ve mieteyn ve elf.⁸²

Üçüncü ve son örnek de şöyledir: Mâ-fîhi **mine'l-vakf-ı'l-müsecceli** ve hakemtü li-sıhhati ve lüzûmihî ve umûmihî âlimen bi'l-hilâfî'l vâki'i beyne'l-eimmeti'l-eşrâf (...) nemekahü'l-fakîr Ali İlmî el-âsî medînet-i Antakya ufîye anh

El-hamdü li'llâhi'llezî ce'ale'l-hayrâti zerî'aten ilâ-sebîli'd-deracâti ve's-salâtü ve's-selâm el-îmânü'l-ekmelân âlâ seyyidinâ muhammedin efdalü'l-mahlûkâti ve âlâ âlihî ve ashâbihi'l-gâzîne bi-ecelli's-sâdâti bi-ehlihe'l-erazûne ve's-semâvât. Ve ba'dü işbu bâ'isü'l-kitâb sahîh-i şer'î ve sarîh-i mer'înin inşâ ve tahrîrine bâ'is olan sâhibü'l-hayrât ve râgibü'l-hasenât medîne-i Antakya mahallâtından Umrân Mahalesi

⁸² AŞS No: 12 Hkm No: 31, s.16.

sâkinlerinden bundan akdem fevt olan Molla Ahmed bin Mehmed'in sulb-i kebîr oğlu Molla Nuh ve kebîre kızı Fâtîma Hâtûn meclis-i şer'-i hafîr-i lâzîmü't-tevkîrde ber-vech-i âtî li-ecli't-tescîl mezbure Fâtîma Hâtûn tarafından mütevellî nasb u ta'yîn eylediği Hâfîz el-Hâc Hüseyin Efendi muhızırında (...) takrîr-i tâm ve ta'bîr-i muhâl idiüp babamız müteveffânın seriyçün toprağında vâki' kırk aded zeytûn eşcârı ve yine karye-i mezbûr toprağında vâki' bir tarafı ahi baba tarlası ve bir tarafı Mehmed Ali tarlası ile mahdûd yigirmi beş aded zeytûn eşcârı ve yine karye-i mezbûrede vâki' bir tarafı Akıbeli Fellâh Ali'nin tarlası ile mahdûd ve dokuz eşcâr zeytûn ve yine karye-i mezbûr toprağında vâki' iki tarafı vâdî Akliye şeyhi tarlası ile mahdûd yigirmi altı eşcâr-ı zeytûn cem'an yekûn yüz eşcâr-ı zeytûnun nısfı Mih-zâde Molla İbrahim ile ale'l-iştirâk nısfı elli eşcârını babamız müteveffâ hâl-i hayâtında ve marazında mâlından ifrâz ve ihrâc ve hisbeten li'llâhi'l-meliki'l-ehad ve teleben li-merzâti'llâhi'r-rabbi's-samed **vakf-i sahîh-i müebbed** ve sarîh-i muhalled etmişdi ve şöyle şart eyledim ki ben hayâtda oldukca mütevellî olam ve mutasarrıf idem. Ben ve beb vefâtundan sonra oğlum Nuh mütevellî olup **galle-i vakfî kemâ** emerahü'llâhü te'âlâ mutasarrıf olalar ve evlâd-ı evlâdlarına batnen ba'de-batnin mutasarrıf olup içlerinden biri fevt oldukda galle-i vakıfdan hissese evlâdına virile ve her kim ber-vech-i meşrût mütevellî olur ise **galle-i vakıfdan** başka bir batman revgan-ı zeyt virile ve me'âza'llâhi te'âlâ nesilleri munkariz oldukda **vakf-i mezkûr** Haremeyn-i Şerîfeyn evkâfına ilhâk olup galle-i vakıf Haremeyn fukarâsına virile diyü tebyîn-i kuyûd ve ta'yîn-i şurût ile emlâk-i mezkûri fârigan ani's-şevâgîl mütevellî-i mezbûreye teslîm eylediğini işbu hâzır bi'l-mecâlis türbedâr Şeyh Osman Efendi ve el-Hâc Mustafa Efendi müvâcehelerinde dahi müteveffâ babam vakf itdüm...⁸³

Belgelerden açıkça anlaşılacağı üzere vâkıf sahip olduğu malı mahkemede şahitler huzurunda vakfetmektedir. Bununla birlikte vakfa bir mütevellî tayin edip ve kendisinden sonra da mütevellinin kim olacağını belirlemektedir. Aynı zamanda vakfın türü de vakfiyede belirtilir. Hatta vakıftan kimlerin ve ne şekilde yararlanacağı da ayrıntılı bir şekilde belirlenebilir. Vakfiyelerde dikkat çeken bir diğer ayrıntı ise; vakıf kuruluşlarının Hanefî mezhebine göre kurulmasıdır.

⁸³ AŞS No: 12, Hkm No: 37, s. 21.

6.1.5. Cariye ve Kölelik

İslâmiyet öncesi Araplarda yaygın olan cariyelik sistemi Arapların İslâmiyet'le tanışmalarından sonra da devam etmiş ancak Kur'an cariyelerin hak ve hukuku ile ilgili bazı durumları düzenlemiştir. İslam Devleti ve Osmanlı Devleti'nde 19. yüzyıl ortalarına kadar var olan bir sistemdi.

Köleliğin insani ve ahlaki bir kurum olmadığı aydınlanma çağında ilk olarak seslendirilmeye başlanmıştır. Avrupa'da İngiltere ve Fransa, köleliği kaldıran ilk ülkelerdir. Osmanlı Devleti, İslam'i nedenlerden ötürü Avrupa'da köleliği terk eden en son ülke olmuştur. Osmanlı'da kölelik sistemi, Sultan Abdülmecid döneminde 1847'de bir fermanla kaldırılmıştır. Fakat bazı Osmanlı vilayetlerinde birkaç yıl daha köle kullanılmaya devam edilmiştir.

Sicilden tespit edildiği üzere Osmanlı'da kölelikle alakalı pek bir malûmat geçmemektedir. 94 sahifelik belgede sadece 2 belgede geçmektedir. Bu da şunun göstergesidir ki Osmanlı'da kölelik anlayışı son dönemlere doğru yok denecek kadar azalmıştır. Osmanlı Devleti de dünya üzerinde hüküm süren düşünce ve fikir akımlarından nasibini almıştır. Yapılan tespitlerde cariyelik ya da kölelik kavramlarının gelen itibariyle yeni versiyonları olan halayık ve ücret karşılığı çalışan çoban, kâhya vs. gibi çalışanlar arasında bir geçiş sağlanmaya çalışıldığı izlenimi sezilmektedir.

Sicilde tespit edilen cariyelik ve kölelikle alakalı belgeler şunlardır: *Kilis muhârevesinde kâtilen fevt olan Kürd ağasının Antakya (...) sâkin olan zevce-i menkûhası Mısırlı bedel-i asl-i zimmetine mevcûd olan eşyâsını ser-divânegândan Topal Ali Ağa tâlibiyle tahrîr ve teslîm olunan defterdir ki ber-vech-i âfî zikrolunur.*

Sim raht altunlu 1 def'a 1=2	Yaldızlı kîse 1 aded	Tüfenk 1 aded	Sim zarf 10 aded
Fincan 10 aded	Tepsi 1 aded	İhrâm 1 aded	Kilim 1 aded
Seccâde 1 aded	Arap câriye 1	Pala 1 aded ⁸⁴	

İkinci bir belge ise şu şekilde geçmektedir: ... *Hüseyn nâm kimesne ile Âişe Hâtun rikâb-ı hümayûnuna arz-ı hâl idüp mezbur Hüseyn'in karındaşı ve mezbûre Âişe'nin oğlu Ali nâm kimesne kendü hâlinde arzıyla mukayyed iken halep hudûdî dâhilinde Üç Kilise nâm mahalde delibaşı Topal Ali ve Rıfka yarım Ağa dimeğle ma'rûf*

⁸⁴ AŞS No:12, Hkm No: 54, s. 29.

*kimesnelerin iki yüz yigirmi üç senesinde üzrelerine hücum ve bi-gayrı hakk katl ve i'lâmı bâbında mevcûd beş yüz kîse akçenin emvâl ü eşyâsıyla iki re's câriye ve râhasını gasben ahz eylediklerinde...*⁸⁵ Sicilden alınan alıntılardan da anlaşılacağı üzere 1800'lü yılların başından itibaren kölelik ve cariyelik anlayışı sönmeye başlamıştır.

6.1.6. Mihr ve Nafaka

İslâm Hukuku'nda evliliğin sonuçlarından biri kadının mehir almaya hak kazanmasıdır. Kadının evlilik nedeniyle hak sahibi olduğu mehir, erkeğin evlenirken kadına verdiği veya taahhüt ettiği para veya maldır. Mehir, peşin ödenebileceği (muaccel) gibi daha sonra (müeccel) da ödenebilir⁸⁶. Dînî nikâh esnâsında belirlenen ve erkek tarafından kadına verilmesi gereken mal yâhut para, nikâh bedelidir. Nafaka ise insanın yaşayabilmesi için gerekli şey demektir. Bu da, yiyecek, giyecek ve evdir. Yani mutfak masrafı, ev kirası, giyim ve ev eşyası masrafıdır. Bu masraflar, zamana, hâle, örf ve âdete göre değişir. Şer'îyye sicilinde tespit edildiğine üzere Osmalı'da eşe, kardeşe, anneye, babaya ve çocuklara nafaka verilirdi. Nafaka ile muhtaç durumundaki kimse mağdur edilmezdi. Sicilde tespit edilen mihr ve nafaka durum örneklerine şu şekilde rastlanmaktadır... *tüccâr Hacı Yusuf'un verâseti zevc-i dâhil Âişe ani'l-beled el-Hâc Hasan bin Hüseyin'e Beşe'ye Sadri oğlu sagîr Ali'ye ve kızı sagîre Hadîce'ye munhasır olduğu inde 'ş-şer' zâhir ve nümâyân olmağın taraf-ı şer'iden tahrîr ve tevzî' ve beyne'l-verâset bi'l-farîzati 'ş-şer'îyye taksîm olunan defterdir...*

Gelen hediye 1 adet guruş 10	Altun zırh ve sanavber miskâl 10 guruş 100	Sim kuşak adet 1 guruş 15	Altun küpe çift adet 1 guruş 20
Hamam halısı ve çul 15 adet	Altun mühr adet 1 guruş 15	Yemeni parça adet 3 ve fes adet 1 guruş 10	Kakım kürk adet 1 guruş 30
Çiçekli entari ve alaca ve hırka adet 1 guruş 70	Kembend kuşak adet 1 guruş 6	İzarice ve çizme guruş 20	Hamam takımı guruş 15
Melis gömlek ve yelek adet 2 guruş 15	Yorgan adet 3 guruş 40	Döşek adet 2, yorgan adet 1, yasdık adet 5 guruş 40	Sahan mürettebâtı adet 5 guruş 10
Kebîr hamam leğeni ve	Âyine-i kebîr guruş 60	Frengi sandık adet 1	Mihr-i mu'ahhar

⁸⁵ AŞS No: 12, Hkm No: 125, s. 70.

⁸⁶ Esra Yakut, "XIX. Yüzyılda Orta Anadolu Bölgesi'nde Evliliğin Ortaya Çıkışı, Sona Ermesi...", *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C: XII, 2008, s. 248.

tas aded 1 guruş 10		guruş 10	guruş 50
Tecemmülât-ı menzil guruş 8	Kilacık toprağında zeytûn eşcâr guruş 50	Köprü başında Kôr Ali'nin sâkin olduğu dükkân guruş 150	Cüneyne karşısında menzil guruş 1000
Cem'an yekûn: Yalnız bin yedi yüz yetmiş guruşdur. ⁸⁷			

Başka bir defter de ise mihr kaydı şu şekilde geçmektedir: ... *es-Seyyid Hasan bin Hasan'ın verâseti zevce-i metrûkesi Hafîze binti Halil Ağa ile li-ebeveyn kız karındaşı Meryem ve Hüseyin Halil Ağa'ya munhasıra olduğu inde 'ş-şer' zâhir olmağın ma'rifet-i şer' ile tahrîr olunan defterdir...*

Kilim 2 aded 55 guruş	Döşek, yorgan, yasdık 2'şer aded 53 guruş	Bân 3 aded seccâde 1 aded 45 guruş	Zarf-ı sim 7 aded ve tonbak (...) aded ve (...) 5 aded
Yağ (...) ve güğüm ve ıbrık 15 guruş	Karaca güğüm ve leğen 5 guruş	Mısır hasırı 7 guruş	(...) sac 2 guruş
Sim (...) 1 aded 60 guruş	Hınta (...)	Çerçi oğlunda 122 guruş	Bahâ-i esb 320 guruş
Köhne körük (...) 85 guruş	Babasından kalma mahall-i mezbûrda menzil 291 guruş		
Yekûn: 1170			

Minhe'l-ihracât

Resm-i âdî ma'a zâbit 127 guruş	Mihr-i zevce-i mezbûre Hafîze Hâtun 250 guruş	Hizmet-i çavuş 12 guruş ⁸⁸
---------------------------------	---	---------------------------------------

Nafaka örnekleri ise sicilde az da olsa ele alınmış bir konuyu ihtiva eder. Bunlar: ... *Yasef vasî olmağla evlâ ve enfa' olduğu zeyl-i kitâbda muharreru'l-esâmî Müslimîn huzûr-ı şer'a lede'l-ihbâr hâkim-i muvakkı'-ı sadr-ı kitâb tûbâ leh ve husn ü me'âb Efendimiz Hazretleri mesfûr Yasef'i vasî nasb ve ta'yîn idüp ol dahi kabul ve merâsimini kemâ-yenbağî edâya ta'ahhüd ve iltizâm idüp i'âde-i kelâm ider ki vasîleri*

⁸⁷ AŞS No: 12, Hkm No: 6, s. 4.

⁸⁸ AŞS No: 12, Hkm No: 104, s. 57.

*olduğum sagîrûn-ı mezburûnlar nafaka ve kisve-bahâya eşedd-i ihtiyâc ile muhtâc olmağın mikdârû 'l-kifâye taraf-ı şer'den nafaka ve kisve-bahâ farz ve ve takdîr idüp...*⁸⁹

Başka bir belge de ise nafaka kaydına şu şekilde kayıt altına alınmıştır: ... *el-hâc Ahmed Efendi'nin kerîme-i muhteremeleri Fâtîma Hâtûn vasî nasb u ta'yîn idüp ol dahi vesâyet-i mezkûreyi kabûl ve merâsimini kemâ yenbağî edâya ta'ahhüd ve iltizâm etmeğın i'âde-i kelam olunur ki vasiyyesi olduğı sagîr-i mezbur nafaka ve kisve-bahâ lâzım olmağın kîbel-i şer'den bi-kadri'l-kifâye nafaka ve kisve bahâ farz ve takdîr olması matlûbumdur didikde mûmâ ileyh efendi dahi mâl-ı nemâsından beher gün yigirmi pâre nafaka ve kisve-bahâ takdîr idüp yigirmi pâre beher gün harc u sarfa...*⁹⁰ Belgelerden de açıkça anlaşılacağı üzere nafaka yakın aile bireylerinden muhtaç durumunda bulunanlara verilmesi gereken maddi yardımdır. Nafaka mahkemelerde ve gerek görüldüğü takdirde şahitler huzurunda kayıt altına alınmaktaydı.

6.1.7. Sicilde Tespit Edilen İnanış ve Irklar

Sicilde yapılan tespitlerden yola çıkarak inançlar ve ırklar ayrı başlıklar halinde incelenmiştir.

6.1.7.1. İnanışlar

Osmanlı toplumu, muhtelif din, mezhep ve ırklara mensup topluluklardan müteşekkidi. Ancak toplum ırk esasına göre değil, düşünce ve inanç temeline temeline göre teşkilatlanmıştı⁹¹. Şer'iyeye Sicilinde Tespit Edilen İnanışlar; İslâm, Hristiyanlık ve Yahudilik olmak üzere üç semavi din tespit edilmiştir.

6.1.7.2. Irklar

Millet sistemi, batı Avrupa tipi milliyetçiliğe temel olamaz, batı tipi milliyetçilik bu sistemle çatışarak ve onun silinmesiyle gelişebilir⁹².

⁸⁹ AŞS No: 12, Hkm No: 60, s. 33.

⁹⁰ AŞS No: 12, Hkm No: 88, s. 49.

⁹¹ Bahaeddin Yediyıldız, "Klasik Dönem Osmanlı Toplumuna Genel Bir Bakış", *Türkler*, VI, Edt: Hasan Celal Güzel- Ali Birinci, Ankara, 2002, s. 298.

⁹² Ortaylı, "Osmanlı İmparatorluğu'nda Millet Sistemi", *Türkler*, VI, Edt: Hasan Celal Güzel- Ali Birinci, Ankara, 2002, s. 352.

Şer'iyeye Sicilinde Tespit Edilen Irklar; Türk, Acem (Farsî), Arap, Ermeni, Rus, Kürt, Sırp ve Süryanilerdir.

Sicilden tespit edildiği üzere Osmanlı'da birçok dinden ve ırktan; ulus ve millet bir arada yaşamaktaydı. Fakat 19. yy'da başlayan milliyetçilik akımları ön plana çıkıp Osmanlı'nın ayrışmasına ve dağılmasına sebebiyet vermiştir.

6.1.8. Tespit Edilen Sosyo-ekonomik ve Sosyo-kültürel Eşyalar

Sicilde tespit edilen sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel eşyalar aşağıdaki gibidir.

6.1.8.1. Yapı Malzemeleri

Belgelerden tespit edildiği üzere Antakya ve civarında ev, işyeri, konak, han vs. gibi yapılarda kullanılan yapı malzemeleri benzerlik göstermekle birlikte dönemin yapıları hakkında da bilgi vermektedir. Yapı malzemeleri dönemin mimari teknikleri kullanılarak imar işlerini şekillendirmektedir.

Tablo 3: Şer'iyeye Sicilinde Tespit Edilen Yapı Malzemeleri

Ahşab	Alçı	Bakır	Beyaz toprak	Billur cam
Boya	Boya için sal	Depe camı	Balta	Kazma
Kara taş	Kırmızı toprak	Kireç	Kiremid	Kurşun
Kürek	Lüle	Mermer	Mıh	Nacak
Pencere	Sac	Taş	Teymur (demir)	Tuğla
Kazaz (küçük taş)				

6.1.8.2. Ziraî Ürün ve Mahsüller

Antakya konumu itibariyle verimli topraklara sahiptir. Bu özelliğinden dolayı Antakya'da zirai hayat son derece gelişmiştir. Osmanlı halkının 19. yy'da temel geçim kaynağı tarım ve hayvancılık olması hasebiyle bu konu ile alakalı kadı sicillerinde çokça malumat bulunmaktadır.

Tablo 4: Şer'iyeye Sicilinde Tespit Edilen Ziraâ Ürün ve Mahsüller

Sanavber (Çam fıstığı ağacı veya kozalağı)	Hınta (Buğday)	Bulgur	Bağça
Dut	Dut eşcârı	Dülger	Eşcar (Ağaç)
Zeytûn	Zeytûn eşcârı	Tütün	Un
Üzüm	Üzüm bağı	Yağ	Ahşab
Pekmez	Penbe (Pamuk)	İncir	İncir eşcârı

6.1.8.3. Hayvan ve Hayvansal Ürünler

Osmanlı Devleti'nin temel geçim kaynağının tarım ve hayvancılık olduğunu daha önce belirtmiştik. Yapılan tespitlerde hayvanların tespiti yapılmaya çalışılmıştır. Dikkati çeken nokta ise tespit edilen hayvanların büyük bir çoğunluğunun taşımacılıkta kullanılmasıdır. Bununla birlikte hayvansal ürünlerde belirlenmeye çalışılmıştır.

Tablo 5: Şer'iyeye Sicilinde Tespit Edilen Hayvan ve Hayvansal Ürünler

At	Balık	Bargir	Beygir	Camuz
Deve	İnek	Keçi	Koyun	Merkeb
Öküz	Potuk (deve yavrusu)	Sığır	Tiftik	Kürk
Asel (bal)	İpek			

6.1.8.4. Mutfak Eşyaları

Osmanlı Devleti'nin mutfağı bilindiği üzere kendine özgü özellikler taşımaktadır. Bununla birlikte Osmanlı mutfağında kullanılan mutfak eşyaları terekelerden tespit edilmeye çalışılmıştır.

Tablo 6: Şer'iyeye Sicilinde Tespit Edilen Mutfak Eşyaları

Bıçak	Bileği taşı	Fincan	Hamur leğeni	İbrik
Kahve ibriği	Karaca güğüm	Köhne kavgir	Körük	Lenger
Sepet	Nacak	Simli bıçak	Sini	Sini süzek
Sofra	Süzekli leğen	Şorba kazganı	Tas	Tava
Tencere	Teneke	Tepsi	Çul	Çuval
Dibek	Kazgan (kazan)			

6.1.8.5. Yiyecek Ürünler

Antakya yöresinde tarım koşullarının iyi olması hasebiyle yörede yiyecek ürün ve mahsüller genellikle tarım ürünlerini kapsamaktadır.

Tablo 7: Şer'iyeye Sicilinde Tespit Edilen Yiyecek Ürün ve Mahsüller

Asel (bal)	Bulgur	Dut	Hınta (buğday)	İncir
Kahve	Pekmez	Tuz	Un	Üzüm
Yağ	Zeytün			

6.1.8.6. Giyim Eşyaları

Giyim kuşamıyla Osmanlı halkı kendi içinde ayrı bir bütünü oluşturmaktadır. Giyim eşyaları genellikle Osmanlı'ya özgüdür. Fakat az da olsa bazı giyim ürünleri ithal edilmiştir. Dikkati çeken ürünler ise İslâm dinine özgü giyim eşyalarıdır.

Tablo 8: Şer'iyeye Sicilinde Tespit Edilen Giyim Eşyaları

Fes	Bez entâri	Ceket	Cübbe	Astar
Çiçekli entari	Çizme	Çorap	Kemer	Kembend kuşak
Gömlek	Hırka	İçlik	İhrâm	İpek
Kakım kürk	Kavuk	Kemer	Kembend kuşak	Yemeni
Kirbas (kumaş)	Külâh	Melis gömlek	Mest	Meşlah (elbise)
Pabuç	Pece	Sim kuşak	Şal	Yelek
Zenne kuşağı	Yeşil sarık			

6.1.8.7. Ev Eşyaları

Günlük yaşamın vazgeçilmez eşyalarından olan ev eşyalarına sicilde çokça rastlanmaktadır. Tespit edilen eşyalar bize dönemin yaşantısı hakkında bir ön izlenim sunmaktadır. Günlük eşyalara genellikle terekelerde rastlanmaktadır.

Tablo 9: Şer'iyeye Sicilinde Tespit Edilen Ev Eşyaları

Anbar sandığı	Âyine-i kebir (büyük ayna)	Boğça	Çârşeb	Çerçeve
Çul	Çuval	Heybe	Döşek	Frengi sandık
Hamam halısı	Hamam leğeni	Hamam takımı	Hurç	Kilim
Kirbas (kumaş)	Körük	Minder	Mısır hasırı	Seccâde
Sandık	Zenbil (Hasırdan örülmüş saplı torba)	Yasdık	Şamdan	Buhur (tütsü) çadırı

6.1.8.8. Müzik Aletleri

Osmanlı Devleti kültürü açısından döneminin öncülerindedir. Sosyal ve kültürel hayat son derece gelişmiştir. Kadı sicillerinde bile müzik aletlerine rastlanması bunun açık kanıtıdır.

Şer'iyeye sicilinde tespit edilen müzik aletleri zurna ve tonbak(darbukaya benzeyen müzik aleti)'tir.

6.1.8.9. Silah Vesair Savaş Aletleri

Yapılan çalışmanın 1806-1812 Osmanlı-Rus harbine denk gelmesi hasebiyle sicilde savaş aletleriyle ilgili birçok belge bulunmaktadır. Savaş aletleri dönemin harp tarzı hakkında önemli bilgiler ihtiva eder. Savaş alanında kullanılan ateşsiz silahlar olduğu kadar ateşli silahlarda mevcuttur.

Şer'iyeye sicilinde tespit edilen silah, savaş aletleri ve araçlar şunlardır: Altun zırh, bıçak, tüfenk, sefine (gemi), piştov (tabanca), pala (yassı kılıç), kurşun, şimşir (kılıç).

6.2. OSMANLI'DA EKONOMİK HAYATIN ŞER'İYYE SİCİLLERİNE YANSIMASI

6.2.1. Meslek Grupları

Ekonomik hayatın vazgeçilmez unsurlarının başında meslek grupları gelir. Osmanlı'da ekonomik yaşamın temel unsuru olan meslek grupları sicilde müstakil bir başlık altında olamaması hasebiyle sicil ayrıntılı bir şekilde incelenmiş olup lakap olarak takılan meslekler ya da yer yön belirtmek amaçlı işyerleri tariflerden meslek grupları hakkında bilgi edinmiştir.

Tablo 12: Şer'iyeye Sicilinde Tespit Edilen Meslek Grupları

Aktâr	Berber	Şerbetçi	Çulcu
Arpacı	Değirmenci	Fahreci (çanak, çömlekçi)	Dülger (marangoz)
Hamamcı	Sarraı	Tüccar	Çıkırıkçı
Gavvas(dalgıç)	Semerci	Yorgancı	Tüccar
Fırıncı	Köşker (ayakkabı tamircisi)		

6.2.2. Sicilde Adı Geçen Çarşı, Dükkân, Pazar ve İşyerleri

Toplumun ekonomisini ayakta tutan işyerleri mal alımı, hizmet vs. gibi bir çok ihtiyaca cevap vermekte idi. Bunun yanında bazı meslek grupları için ayrı çarşılar ya da dükkân grupları da mevcuttur. Buna dabağhâne çarşısı örnek olarak gösterilebilir. İşyerlerinde Osmanlı vatandaşlarının hemen hemen her ihtiyacını karşılayacak nitelikte idi.

Tablo 13: Şer'iyeye Sicilinde Tespit Edilen Çarşı, Dükkân, Pazar ve İşyerleri

Abacı dükkânı	Attâr dükkânı	Bakkal	Balıkçı dükkânı	Dabağhâne
Fırın	Fahreci (çanak, çömlekçi)	Hamam	Kahvehâne	Kassâb dükkânı
Keçeci dükkânı	Manav dükkânı	Meshane	Mizman dükkânı	Mumhâne
Perdahçı dükkânı	Sarraı	Tüccar	Yorgancı	Semerci
Berber	Şerbetçi	Köşker (ayakkabı tamircisi)	Arpacı	Dülger dükkânı
Çıkırıkçı	Değirmen	Çulcu	Fahreci (çanak, çömlekçi)	Dabağhâne çarşusu
Bürübedci oğlı pazarı	Küçük çarşı	Sûk-ı sultânî		

6.2.3. Hayvan ve Eşya Fiyatları

Şer'iyeye sicilinde yapılan ayrıntılı çalışmalar sonucunda terekelerde kayıt altına alınan eşya ve hayvan fiyatları tablolar halinde gösterilmeye çalışıldı. Eşya ve hayvan fiyatları ayrı tablo halinde değil ait olduğu tereke kalemleri hep birlikte verilmeye çalışıldı. Bununla birlikte 19. yy. ilk yarısına ait fiyatlar hakkında döneme ışık tutmaktadır. Terekelerde aynı adı sahip fakat fiyatı değişik olan eşyalar ve hayvanlara ait fiyatların farklı farklı olması eşyaların yeni-eski olması, yapıldığı madde vs. farklı olması; aynı şekilde hayvanların ise büyük-küçük, genç-yaşlı vs olması bakımından fiyatlarında değişiklik göze çarpmaktadır. Tespit edilen fiyatlar dönemin ekonomik yapısını gözler önüne sermektedir. Fiyatlar aşağıda tablolar halinde şu şekilde sunulmuştur.

Tablo 14: Terekelerden Tespit Edilen Hayvan ve Eşya Fiyatları

38 numaralı hükümdeki terekeden tespit edilen hayvan ve eşya fiyatları aşağıdaki tablodadır.

Tarak 1 adet 4 guruş	Yün yapağı 2 guruş	Körük 1 adet 20 guruş	Yorgan, yasdık, minder 1 adet 20 para 10 guruş	Yün 10 para 2 guruş
Cağ ve hasır 1 para 1 guruş	Dezgah ve çıkırık 20 para 11 guruş ⁹³			

65 numaralı hükümdeki terekeden tespit edilen hayvan ve eşya fiyatları aşağıdaki tablodadır.

Müsta'mel yorgan 7 adet müsta'mel döşek 8 adet 80 guruş	Ceyyid yasdık 10 adet minder 4 adet 35 guruş	Müsta'mel kilim 5 adet seccâde 2 adet 55 guruş	Çârşeb 2 adet 5 guruş	Merkeb 2 adet 35 guruş
Kazgan 15 guruş	Şorba kazganı 15 guruş	Tencere ma'a tabak 4 adet 20 guruş	Ta'âm sinisi 1 adet 10 guruş	Potuk 3 adet 70 guruş
Beygir 1 adet 80 guruş	Leğençe 2 adet 10 guruş	Sahan leğen kebîr sagîr 108 adet 25 guruş	Yeni ibrik 2 adet 7 guruş	Dişi camuz 5 adet 350 guruş
Koyun kebîr sagîr 25	Sandık 2 adet	Anbar sandığı 2 adet 15	Kahve ibriği 2	Çift camuzı 4

⁹³ AŞS No: 12, Hkm No: 38, s. 21.

aded 150 guruş	5 guruş	guruş	aded 5 guruş	aded 300 guruş
Hâbiye şamdan 2 aded 7 guruş	Keçi kebîr sağîr 31 aded 185 guruş	İnek 4 aded 80 guruş	Tüfenk 2 aded 45 guruş	Çift öküzü 4 aded 80 guruş
Piştov 3 aded 33 guruş	Nacak 3 aded 15 guruş	Üzüm bağı 240 guruş	Tut ve üzüm eşcarı 100 guruş ⁹⁴	

67 numaralı hükümdeki terekeden tespit edilen hayvan ve eşya fiyatları aşağıdaki tablodadır.

Çuval ve köhne kilim 2 aded 16,5 guruş	Köhne entâri ve gömlek 5 guruş	Zeytun eşcârı 33 aded 250 guruş	Bileği taşı ve kurâda ve bıçak 16,5 guruş	Buhur çadırı sibâkı 22 guruş
Hırdavat ve teneke ve harc 30 guruş	Tencere ve çuval 2,5 guruş	Öbek ma'a çuval	İğne kutusu 35 guruş	Köhne cild ve çuval 2,5 guruş
Lüle ve hurde heğbe 29 guruş	Kutu derûnunda hurde 50 guruş	Hurde 12 guruş	Sofa nişi ve kürek 47 guruş	Tencere 2 aded ve sahan 2 aded lenger 3 aded ve tas 2 aded 23 guruş
Şal, cübbe ve gömlek 23 guruş	Zurna 15 aded 56 guruş	Fes-i cedîd 4 aded 19 guruş	Taş kapak, ma'a sepet 32 guruş	Dibek el ve hurde 5,5 guruş ⁹⁵

72 numaralı hükümdeki terekeden tespit edilen hayvan ve eşya fiyatları aşağıdaki tablodadır.

Sandık 2 aded mihr-i mu'ahhari 15 guruş	Alaca entâri 20 guruş	Libâde 10 guruş	Şâlî cübbe 10 guruş	Îzâr gömlek peçe çizme ve fes 15 guruş
Makreme 5 guruş	Döşek 10 guruş	Yorgan 10 guruş	Hinta 15 guruş	Çârşeb 4 guruş ⁹⁶

⁹⁴ AŞS No: 12, Hkm No: 65, s. 36.

⁹⁵ AŞS No: 12, Hkm No: 67, s. 38.

⁹⁶ AŞS No: 12, Hkm No: 72, s. 41.

81 numaralı hükümdeki terekeden tespit edilen hayvan ve eşya fiyatları aşağıdaki tablodadır.

Şilte ve yorgan ve yasdık 5,5 guruş	Köhne kilim ve halı 2,5 guruş	Tencere 2 adet kazan 1 adet 17 guruş 35 pâre	Köhne netâri ve aba 3 guruş	Kurâda sandık 2 adet 1,5 guruş
Sahan ve tas ve sini ve lenger 6,5 guruş	Tencere ve kazan 1 adet 6 guruş 25 pâre ⁹⁷			

128 numaralı hükümdeki terekeden tespit edilen hayvan ve eşya fiyatları aşağıdaki tablodadır.

Yorgan 2 adet 11,5 guruş 1 pâre	Döşek yasdık 2'şer adet 12,5 guruş	Beyaz entâri 2 adet 2 pâre	Çuval 4 adet 11 pâre	Köhne kavgir 1 pâre
Tencere ma'a kapak 8 guruş	Sagır leğen 10 guruş	Tas 2 adet sahan, lenger, tava 1'er adet 5 guruş	Köhne kilim 6 guruş	Hınta, bulgur, un 43,5 guruş ⁹⁸

131 numaralı hükümdeki terekeden tespit edilen hayvan ve eşya fiyatları aşağıdaki tablodadır.

Hamam leğeni 14 guruş	Köhne döşek 2 adet, yorgan 3 adet 29 guruş	Köhne kilim, çul 1 adet, yasdık 3 adet 23,5 guruş	Kazma, balta 3 guruş	Çuka niş 42,5 guruş
Hamur leğeni ve tava 3 guruş	Tencere ma'a kapak ve kazan 2'şer adet 43 guruş 7 pâre	Sini süzek 1'er adet 43 guruş	Sahan ma'a kapak 2 adet tas 3 adet 27,5 guruş 7 pâre	Ma'âz 29 adet 200 guruş
Karataş ve dibek el 8,5 guruş	Leğen, sahan 2'şer adet, süzekli leğen 1 adet 17 guruş	Sofra, hurde nâlin 3 guruş	Çuval heybe 1 adet 5 guruş	En'âm-ı şerif 8 adet
Kutni entâri hırka 1'er adet 19,5	Gömlek 2, sitâre 1 adet 5 guruş	Piştov bıçak silah 19 guruş	Simli bıçak 25 guruş	Anbar sandığı 6 guruş ⁹⁹

⁹⁷ AŞS No: 12, Hkm No: 81, s. 45.

⁹⁸ AŞS No: 12, Hkm No: 128, s. 71.

⁹⁹ AŞS No: 12, Hkm No: 131, s. 73.

Terekelerden tespit edilen bu fiyatlarla dönemin sosyo-ekonomik yapısı yansıtılmaya çalışılmıştır.

6.2.4. Vergi ve Vergi Türleri

Osmanlı devleti toplumsal kalkınma, imar işlemleri, devlet görevlilerinin maaşı ve savaş masraflarını karşılaması gibi daha birçok devlet giderlerinin olması hasebiyle birçok vergi türü toplanmaktaydı. Bunlar mallar için alınan vergiler, hayvanlar için alınan vergiler, pazar için alınan vergiler, savaş harcamaları için alınan vergiler, tarım ürünleri için alınan vergiler vs. gibi daha birçok amaçla vergi toplanmaktaydı.

Tablo 15: Şer'iyeye Sicilinde Tespit Edilen Vergi ve Vergi Türleri

Resm-i asel	Bâc-ı bâzâr	Bâc-ı bâzâr-ı ağnâm
Bâc-ı hamr	Bâc-ı hasr	Bâc-ı siyâh
Cizye	İmdâd-ı seferiye	Resm-i mukâta'a
Kapan-ı revgan	Mahsûl-ı resmi	Resm-i tamga-i Kiryas
Resm-i harir	Resm-i ipek	Resm-i mîzâniyye

6.2.5. Ziyet Eşyaları

Tezimide yapılan çalışmalar sonucunda ziyet eşyası sayılabilecek değerli altın ve gümüş eşyalara rastlandı. Elde edilen bulgular yörenin ekonomik durumu hakkında önemli bilgiler ihtiva etmektedir.

Tablo 16: Şer'iyeye Sicilinde Tespit Edilen Ziyet Eşyaları

Altun bilezik	Altun küpe	Altun mühr	Altun zırh	Fınduk altını
Sim kuşak	Sim raht altunlu	Sim zarf	Simli bıçak	Sanavber küpe
Mısır zer-i (altın)				

6.2.6. İskele İsimleri

Antakya'nın özel konumu nedeniyle Akdeniz'de sınırı bulunan bir şehirdir. Bununla birlikte kazada bulunan iskele vasıtasıyla uluslararası ticaret yapılmakta ve

savaşlara hazırlık için bu iskelelerden yararlanılmaktaydı. Süveyde iskelesi bu yönden Osmanlı'nın önemli iskelelerinden biri idi.

Şer'iyeye sicilinde sadece Süveyde İskelesi ilgili malûmat olduğu tespit edilmiştir.

6.3. ANTAKYA'DA BULUNAN YER İSİMLERİ

6.3.1. Yer İsimleri

Şer'iyeye sicilinde adı geçen Antakya'ya ait yer isimleri aşağıdaki alt başlıklar halinde sıralanmıştır.

6.3.1.1. Mahalle İsimleri

Antakya Osmanlı Devleti'nin önemli kazalarından biri olması nedeniyle birçok mahallesi bulunmaktadır. Fakat çalışmamız 4-5 yıllık bir dönemi kapsadığı için ancak çalışmamızda adı geçen mahalleler tespit edilebildi. Fakat Antakya tarihi ve kültürel geçmişi bakımından oldukça önemli bir kazadır.

Tablo 18: Şer'iyeye Sicilinde Adı Geçen Antakya'ya Ait Mahalle İsimleri

Câmi'-i Cedîd Mahallesi	Câmi'-i Kebîr Mahallesi	Debbus Mahallesi	Dörtayak Mahallesi
Gaydur Mahallesi	Günlük Mahallesi	Halabnemle mahallesi	Hallâbü'n-Nemle Mahallesi
Hamara mahallesi	Hazret-i Habîb-i Neccâr Mahallesi	Kanavât Mahallesi	Kantara Mahallesi
Kastal mahallesi	Mahsen Mahallesi	Meydan Mahallesi	Mukbil Mahallesi
Öncüler Mahallesi	Saha Mahallesi	Saman mahallesi	Sarı Mahallesi
Sekkâkîn Mahallesi	Sofular Mahallesi	Şâkircek Mahallesi	Şenbekiye Mahallesi
Şeyh Ali Mahallesi	Tut Mahallesi	Tutlu Mahallesi	Umrân mahallesi
Uncular Mahallesi			

6.3.1.2. Vilayet, Sancak, Kaza, Nahiye ve Köy İsimleri

Sicilde kayda geçen vilayet, sancak, kaza, nahiye ve köy isimleri tespit edildi. Fakat dikkati çeken şey sicilde sancak isminin geçmemesidir. Bu da kadının genel olarak sancakla fazla işinin olmamasından ötürü olduğu sanılmaktadır.

Tablo 19: Şer'iyeye Sicilinde Adı Geçen Antakya'ya Ait Vilayet, Sancak, Kaza, Nahiye ve Köy İsimleri

SIRA NU.	VİLAYET	SANCAK	KAZA	NAHİYE
1	Edirne		A'zâz	Kuseyr
2	Halep		Antakya	Altunözi
3	Hicaz		Bakrâs	Cebel-i Akra'a
4	Karaman		Balis	Süveyde
5	Mar'aş		Berişa ma'a Cebel-i Berişa	
6	Rakka		Berküş	
7	Rumeli		Beylan	
8	Silistre		Cebel-i Baruş	
9	Sivas		Erdu	
10			Eriha	
11			Hârim	
12			Kefrtabl	
13			Kilis	
14			Kuseyr	
15			Ma'arratü'l-Mısrîn Azez	
16			Ma'arratü'n-Nu'mân	
17			Mastah	
18			Meriç	
19			Meriha	
20			Münbiç	
21			Payas	
22			Ravendan	
23			Şermin	
24			Şeyhu'l Hamîd ma'a Amik	
25			Şuğur	

6.3.1.3. Köy İsimleri

6.3.1.3.1 Kuseyr Nahiyesi Köyleri

Şer'iyye sicilinde adı geçen Antakya'ya bağlı Kuseyr nahiyesi köyleri tespit edilip aşağıda tablolaştırılmıştır.

Tablo 20: Kuseyr Nahiyesi Köyleri

Bakanus	Bâşiriye	Bettin	Cente	Cevm
Cevne	Deyr	Falcar	Fatkiye	Fenik
Hanyo	Kalanus	Kalencar	Kefertabl	Keşkend
Ma'dele	Makebros	Marsu	Meshâne	Seferiye
Suri	Veber	Ziyâret		

6.3.1.3.2. Altunözi Nahiyesi Köyleri

Şer'iyye sicilinde adı geçen Antakya'ya bağlı Altunözi nahiyesi köyleri tespit edilip aşağıda tablolaştırılmıştır.

Tablo 21: Altunözi Nahiyesi Köyleri

Afsa	Akasya	Alakend	Alakend	Bahşin
Bedyu	Bersu	Büyükburç	Centin	Danışmendlü
Erimçe	Ferzele	İrmence	Karsu	Mahmeşan
Marsu	Telhabeş	Terbin	Toprakhisar	

6.3.1.3.3. Cebel-i Akra'a Nahiyesi Köyleri

Şer'iyye sicilinde adı geçen Antakya'ya bağlı Cebel-i Akra'a nahiyesi köyleri tespit edilip aşağıda tablolaştırılmıştır.

Tablo 22: Cebel-i Akra' a Nahiyesi Köyleri

Bera	Berke	Bezkiye	Candar	Cidâliye
Düveyr	Eğërçi	Hansama	Hisarcık	İrce
Karsabul	Kereköse	Kesb	Kırkbucak	Kırkperçek
Kışlak	Kundun	Kurye	Malan	Şeyhköy
Tabâbiye	Tamâme	Tenziri	Zenkiye	

6.3.1.3.4. Süveyde Nahiyesi Köyleri

Şer'iyeye sicilinde adı geçen Antakya'ya bağlı Süveyde nahiyesi köyleri tespit edilip aşağıda tablolştırılmıştır.

Tablo 23: Süveyde Nahiyesi Köyleri

Âkiliye	Aydi	Berberun	Boğunoluk	Cedîde
Cüdeyde	Hacı Habıblü	Hafiliye	Hudeyde	Hüseyinlü
Karakaya	Karasin	Karfesiye	Karmış	Kebusiye
Kilisecik	Ma'ber	Makabrun	Makuliye	Meğru
Mekebcek	Menküliye	Meşrakiyye	Na'ir	Nusayr
Salyacık	Sarmazı	Saylıca	Selderan	Sühiriye
Telil-kura	Zeytûniye			

6.4. SİCİLDE ADI GEÇEN MEKÂN VE KİŞİ İSİMLERİ**6.4.1. Askerî ve Resmî Görevliler**

Çalışmamızda Antakya veya Osmanlı'nın başka bir toprağında askerî ve resmî olarak görevlendirilen şahısların adları ve görevleri tablolştırılarak aşağıda verilmiştir.

Tablo 24: Şer'iyeye Sicilinde Tespit Edilen Askerî ve Resmî Görevliler

Adı	Görevi
Mevlânâ Osman	Antakya Nâibi
Ömer Ağa	Antakya Mutasarrıfı
Abdülkerîm Efendi	Antakya Mutasarrıfı
Ebu Bekir Ağa	Antakya Kâdîsı

Ahmed Ağa	Antakya Kâdîsı
İbrâhim Dâme	Halep Kâdîsı
İsmail Ağa	Halep Muhasılı
Hâfız Ahmed Kâmil	Anadolu Kazaskeri
Yusuf Ziyâ Paşa	Halep Vâlîsi
Behram Paşa	Sivas Vâlîsi
Yusuf Ziyâ Paşa	Sadr-ı a'zam
Mustafa Paşa	Sadr-ı a'zam

6.4.2. Gayrimüslim ve Yabancı Adları

Çalışmamızda yabancı adların çok olması dikkat çekiçi bir hadise olarak görülmüş, aslında bu görüntü son derece normal olduğu kanısına sicilde yapılan araştırmalar sonucunda varılmıştır. Antakya kültürlerin geçişi olan bir noktada olması hasebiyle birçok din ve ırka mensup insan bulunmaktadır.

Tablo 25: Şer'iyeye Sicilinde Tespit Edilen Gayrimüslim ve Yabancı Adları

Abdülmesîh	Abusa	Papuli	Serkiz	Marine
Berhom	Katerine	Mihail	Siyameki	Saba Cercu
Corci	Kirbit	Maryam	Yasef	Marta
Corciya	Köyek	Kateri		

6.4.3. Camii, Medrese, Vakıf, Han ve Hamamlar

Sicilde tespit edildiği üzere Osmanlı'nın sadece bir kazasında onlarca sosyal kurum bulunmaktadır. Vakıflara genellikle vakfiyelerden ve hüccetlerden ulaşıldı. Osmanlı'nın olmazsa olmazı olan bu sosyo-kültürel yapılar günümüze de ışık tutmaktadırlar.

Tablo 26: Şer'iyeye Sicilinde Tespit Edilen Camii, Medrese, Vakıf, Han ve Hamamlar

Câmi'-i Cedîd	Câmi'-i Kebîr	Câmi'-i Sârimiye
İhsâniye Câmi'-i şerîf	Yunus Fakihî Câmi'-i şerîf	Ebu Bekir Ağa Mederesesi

Hacı Mehmed İbn-i Hacı Ali Medresesi	Cümdi Hamamı	Sinan Paşa Vâkfi
İbrahim Ağa Vakfı	Ali bin İbrahim Vakfı	Nakîb Hâmı

6.4.4. Nehirler

Çalışmanın Osmanlı-Rus harbine denk gelmesi hasebiyele Anadolu'da olmayan nehirlerle de rastlanmıştır. Bunlar Cârî ve Tuna Nehrileridir.

6.4.5. Bahsi Geçen Önemli Şahsiyetler

Tezimizde bahsi geçen önemli kişilerden ilki Hz. Habîb-i Neccâr'dır, adına yapılan camiden sicilde sıkça bahsedilmiştir. Bununla birlikte Hz. Ebu Hanife Nu'mân bin Sâbit el-Kûfî (r.a.) ise Hanefî mezhebinin imamı olması ve vakıfların Hanefî mezhebinin görüşleri doğrultusunda kurulması hasebiye kendisinden sıkça bahsedilmiştir.

Tablo 28: Şer'iyeye Sicilinde Tespit Edilen Önemli Şahsiyetler

Hız. Habîb-i Neccâr
Hız. Ebu Hanife Nu'mân bin Sâbit el-Kûfî (r.a.)

6.4.5.1. Hz. Habîb-i Neccâr ve Camisi

Habib-i Neccar M.S. 40 yıllarda Antakya'da yaşamış Hz. İsa'nın havarilerine inanan ve bu uğurda canını veren bir Hristiyan marangozdur. Neccar'ın Arapça'daki kelime anlamı *marangoz*'dur. Hz. İsa'nın havarilerinden Yuhanna, Pavlos ve Şem'un'a ait olduğu düşünülen mezarlar ve Habib-i Neccar mezarı ile birlikte içerisinde Hristiyanlara ait mezarların olduğu bir camiidir Habib-i Neccar Camii. Antakya'nın M.S. 636 yılında Hz. Ömer'in komutanlarından Ebu Ubeyde Bin Cerrah tarafından fethedilmesi ile birlikte inşa edilen Habib-i Neccar Camii Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde inşa edilen en eski cami olarak bilinir.

Resim 1: Habib-i Neccar Camii¹⁰⁰

Bizans'ın 968 yılında Antakya'yı ele geçirmesi ile birlikte Habib-i Neccar Camii kiliseye çevrilmiştir. 1084 yılında Selçuklu ordularının Kutalmışoğlu Süleyman Şah komutasında Antakya'yı almalarından sonra tekrar camiye çevrilmiştir. Haçlı orduları 1098 yılında Antakya'ya ulaştıklarında camii bir kez daha kiliseye olacaktır. 170 yıl kadar kilise olarak kullanıldıktan sonra 1268 yılında Memlûklularının Antakya'ya gelmesi ile birlikte Memlûk Sultanı Baybars, Habib Neccar Camisini yeniden inşa ettirmiştir.

Osmanlı İmparatorluğu döneminde, 17. yüzyılda barok üslubunda minare ve 1829 ve 1857 yılları arasındaki onarımlarda bugün de kullanılan şadırvan eklenmiştir. Habib-i Neccar Camii Türkiye Cumhuriyeti döneminde 1940 yılında Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne devredilmiştir¹⁰¹.

6.4.5.2. Hz. Ebu Hanife Nu'mân bin Sâbit el-Kûfî (r.a.)

Hz. Ebu Hanife Nu'mân bin Sâbit el-Kûfî (r.a) İslâm âlemindeki yeri büyük olup sicilde sadece adı zikredilmesi hasebiyle bir alt başlıkta kendisinden bahsedilmeye

¹⁰⁰ Erişim: [<http://www.antakya.bel.tr/icerik/29/12/habibi-neccar-camiisi.aspx>]

¹⁰¹ Erişim: [<http://www.antakya.bel.tr/icerik/29/12/habibi-neccar-camiisi.aspx>]

çalışılmıştır. Kendisinden az bahsedilmesinin sebebi ise tezin konusundan kaynaklanmaktadır.

İslâm âleminde Eshâb-ı kiramdan sonra yetişen büyük âlimlerin en başta gelenlerinden. Ehl-i sünnetin reîsidir. Ehl-i sünnetin amelde dört hak mezheb imamlarından birincisi ve Hanefî mezhebinin imamıdır. İsmi, Nu'mân bin Sabit bin Zûta el-Kûfi'dir. 80 (M. 699) senesinde Kûfe'de doğdu. 150 (M. 767)'de yetmiş yaşında iken Bağdât'da şehîd edildi. Lakabı İmâm-ı a'zam, Künyesi Ebû Hanîfe'dir. "Ebû" baba demektir. "Hanîf doğru inanan, İslâmiyete sarılan kimse demektir. Ebû Hanîfe hakiki müslümanların babası, ya'nî imâmı demektir. İmâm-ı a'zâmın Hanîfe isminde bir kızı yoktu. Babasının adı, Sâbit'dir. Acemistan'ın (İran'ın) ileri gelenlerinden bir zâtın soyundan olup, Fârisoğullarındandır. Dedesi Zûta, İslâm dinini kabûl etmiş ve Hazreti Ali'ye ikramda bulunmuştur. İlim sahibi, sâlih ve kıymetli bir zât olan babası Sabit, Hazreti Ali ile görüşmüş, kendisi ve zürriyeti için duâsını almıştır¹⁰².

6.5. SİCİLDE BAHSİ GEÇEN SAVAŞLAR VE TARİHİ OLAYLAR

6.5.1. Osmanlı-Rus Savaşı'nın Şer'iyye Siciline Yansıması (1806-1812)

Rusların Eflak-Boğdan'ı işgal etmesi, Sırp isyanını desteklemesi ve Balkan milletlerini kışkırtması karşısında Fransa'nın etkisiyle Osmanlı Devleti Rusya'ya savaş ilan etti. Osmanlı-Fransız yakınlaşması karşısında İngiltere Rusya'nın yanında yer aldı. İngilizler Ruslara destek için donanmalarını İstanbul'a gönderdiler. İstanbul'a sadece denizden yapacakları bir saldırıyla başarılı olamayacaklarını anlayarak geri döndüler. Bu defa Mısır'a saldıran İngilizleri Mısır Valisi Mehmet Ali Paşa engelledi. Fransa 1807'de Rusya ile "Tilsit Antlaşmasını" imzalayarak, dostluk kurdu. Yalnız kalan Osmanlı Devleti İngiltere'ye yaklaştı. İngiltere ile "Çanakkale (Kale-i Sultaniye)" antlaşmasını imzaladı. Bu arada Ruslar Osmanlı topraklarında ilerliyordu. Avrupa'da siyasi ortam yeniden değişti. Fransa ile Rusya'nın arası yeniden açıldı. Rusya'ya silahlarını çeviren Fransa bu defa Osmanlı Devleti'nin yanında yer aldı. Fransa'ya güvenemeyen Osmanlı Devleti Rusya ile Bükreş Antlaşması (1812) imzalayarak savaşı sona erdirdi.

¹⁰² Erişim:[<http://www.ehlisunnetbuyukleri.com/Islam-Alimleri-Ansiklopedisi/Detay/IMAM-I-AZAM-Ebu-Hanife/1019>]

1806-1812 Osmanlı-Rus Savaşına Şer'iyye Sicilinde farklı farklı hükümlerde değinilmiştir. Kimi hükümde asker sevki, malzeme ikmali, ekonomik destek ve kimi hükümde ise cihat ilan edip osmanlı vatandaşları ve destekçileri yardıma çağırılmıştır. Bunlar: *...Devlet-i Aliyye'min düşmen-i Moskov keferesiyle el-yevm muhârebe ve mukâtele derkâr ve eyyâm-ı sayf dahi güzâr itmekde olduğu bedîdâr ve bu sûretde ordû-yı hümayûnum bir mahalde meştâ-nişîn-i karâr olmasın evvelce gelen kış hasebiyle şimdiden takviye-i hudûd zımnında meştâyâ terbib-i asâkir mühim ve muktezî olduğu meştâ-nişîne ta'rîf ve iş'âr olmakdan nâşi zikrolunan kazâlardan meştâ-yı hümayûnum için ellîşer neferden cem'an bin üç yüz nefer süvârın tertîb irâde-i aliye ile te'alluk idüp...*¹⁰³

Bir başka hükümde ise savaş bahsi şu şekilde geçmiştir: *...ma'lûm ola ki cümleye ma'lûm olduğu üzere geçen sene dîvân-ı aliye ve Rusya devleti sû-i kasd ile teslîm-i sulh idüp livâ-i hazret-i risâlet-penâhî sâyesiyle ordu-yı hümayûnum Silistre'de ve guzât-ı muvahhidîne muhârebe üzerinde iken cülûs-ı hümayûn-ı meymenet-makrûnum vâki' olmağla beyne'd-devleteyn mukaddeme-i sulh u salâh olmak üzere her ne kadar dokuz mâh müddet ta'yînle mütâreke akd olunmuş ...*¹⁰⁴

Başka bir hükümde ise savaş şu şekilde yansımıştır: *... neşr olunan fermân-fermâ-yı kereme tü'ti'l-mülke men-teşâ' ve beşâret-bahşâ-yı mübeşşire innâ ce'alnâke halîfeten fi'l-arz tenezzehe zâtühû ani't-tağayyür ve'n-noksânın meyâmin-i te'eyyüdât-i ezeliye ve mekârim-i tevfkât-ı lem-yezeliyyesiyle bu def'a mücenned arâ-yı erîke-sunûh olan cülûs-i hümayûn-ı meyâmin-i makrûnumu işâ'at ve i'lâna siyâkatda neşr olunan o emr-i celîle-i şâhânedede mûnderic olduğu üzere el-hâletü hâzihî Devlet-i Aliyye'm Rusyalu ile seferber ise de Edirde'de ikâmet üzere olan livâ-i şerîfe ordusunun ricâl-i devletim ve hademe ve aklâm galebeliği cihetiyle îcâb iden mesârîf-i kesîresi harbde iş berâyân ve dilâverân-ı askeriye tahsîs olunmak için livâ-i sa'âdet-ihtivâ-yı hazret-i risâlet-penâhînin âsitâne-i şevket-âşiyâneme mücennet-bahş-ı nehzat olması bundan akdemce ittîfâk-ârâ ile karâr-gîr olmuş olduğundan livâ-i şerîf ordusu Dersa'âdet'üme avdet eyledi...*¹⁰⁵

¹⁰³ AŞS No: 12, Hkm No: 8, s. 5.

¹⁰⁴ AŞS No: 12, Hkm No:34, s. 18.

¹⁰⁵ AŞS No: 12, Hkm No:48, s. 26.

Son olarak başka bir hüküm daha örnek gösterilip genel değerlendirme yapılacaktır. Son hüküm: ... *Moskovlu keferesi ra'iiyyetden i'râz etmeğın üzerine i'âde-i harb ve kılâ eylediğine binâen buk'a-i münevvere-i islâmiyyenin muhâfazası ve kılâ'-ı hâkâniyye ve bilâd-ı müdâhalesi zımnında esbâb-ı seferiyyenin tehiye ve ihzârına teşebbüs ve ihtimâm olunmak farâiz-i hâliyyesi olunduğuna binâen lede'l-iktizâ asâkîr-i muvahhidîn zahîresi ve mühimmât nakli hizmetinde ve hidemât-ı sâirede istihkâm olunmak üzre me'mûr kılındığı...*¹⁰⁶

Şer'iyye sicilinde 1806-1812 Osmanlı-Rus savaşıyla ilgili oldukça çok malûmat vardır. Fakat hükümler içinde dikkati çekenler üzerinde yapılan deteyli çalışmalarda asker toplanması ve sevki, zahire ihtiyacı ve sevki, gemilerle asker ve tachizat nakli, imdad-ı seferiyyenin toplanması ve son olarak da gaza ve cihat ilanı gibi konular geçmektedir.

6.5.2. Sekban-ı Cedid'in Kaldırılması (1808)

Aslı Farsça *seg* (köpek) olup *-ban* ekiyle türetiten kelimenin anlamı *köpek bakıcısı ve yetiştiricisi* demektir. Terim olarak Osmanlı merkez ve taşra kuvvetlerinden bazılarını teşkil eden birlikler için kullanılır. Türkler'de av amaçlı sporlar aynı zamanda savaş tatimi için yapılmış ve bu gelenek Osmanlılar'da devam etmiştir. Nitekim önceleri saraya ait av köpeklerine bakıp onları eğitmek için oluşturulan sekbanlar daha sonra askeri amaçla kullanılmıştır¹⁰⁷.

Kabakçı İsyanı sırasında saltanatma son verilen III. Selim'i tekrar tahta çıkarmak üzere İstanbul'a gelen ve II. Mahmud tarafından sadrazamlığa getirilen Alemdar Mustafa Paşa tarafından 1808'de teşkil edilmiştir. Kaldırılan Nizam-ı Cedid ordusunun yerine kurulan bu talimli ordu Segban, Sekban-ı Cedid, Cimdiye Segban Askeri, Ecnad-ı Müretlebe-i Sekban, Talimli Seymen, Talimli Sekban gibi adlarla anılır¹⁰⁸.

Nizam-ı Cedid ordusu yerine kurulan askeri ordu. 1808 yılında Bayraktar Mustafa Paşa tarafından kurulmuştur. Avrupa standartlarına göre kurulan bu ordu Üsküdar'daki kışlalarda askeri eğitim ve öğretime başladı. Sekizinci ocak olarak tanımlandı ve tuğ ve sancak verilerek bağımsız bir ocak haline getirildi. 1808 yılında

¹⁰⁶ AŞS No: 12, Hkm No:93, s. 52.

¹⁰⁷ Abdülkadir Özcan, "Sekban", *DİA*, XXXVI, İstanbul, 2009, 326.

¹⁰⁸ Özcan, "Sekban-ı Cedid", *DİA*, XXXVI, İstanbul, 2009, 328.

Yeniçerilerin isyanı ve Mustafa Paşa'nın öldürülmesiyle Sekban-ı Cedid Ocağı ortadan kaldırıldı.

Sekban-ı Cedid'in kaldırılması hakkında emir: ***Sekban fesholduğı emr-i Şerif suretidir.***

Rumeli ve Anadolu taraflarından hânedân ma'rifetleriyle tahrîri irâde olunan sekbân mâddesi mûcib-i ihtilâl olduğundan derhâl taraf-ı hümayûnumdan fesh olunmuş olduğı husûsı mukaddemce mahsûs-ı evâmir-i aliyem neşriyle cümleye i'lân ve iş'âr olunmuş ise dahi bu mâdde için hânedân-ı mûmâ ileyhim ve sâir hiç ferd hakkında bir gûne tesvîyet ve irâde olmadığı ve herkes (...) oldukları musâlahada Devlet-i Aliyye'mi kemâhüve'l-matlûb tesvîyet ve ru'yet ve zîr-i irâdelerinde olan fukarâ ve zu'afânın himâye ve sıyânetleriyle ve taraf-ı hümayûn için cümleden isticlâb-ı da'avât-ı hayriyyeye bezl-i makderet eylemeleri ehass-ı matâlib-i dâverânem idüği zâhir ve âşikâr olmağla i'lâmen ve te'kîden işbu emr-i Őerifim isdâr ve sadr-ı a'zam tatarlarından Salih zîde hadruhû ile irsâl olunmuşdur. İmdi siz ki vüzerâ-yı müşâr ve mîr-i mîrân ve mevlânâ hânedân ve a'yân ve serdârân ve sâir mûmâ ileyhimsiz keyfiyet ma'lûmunuz oldukda herkes mutmainnü'l-kalb olup mazmun-ı emr ve irâde-i Şâhânemi sagîr u kebîr bây u gedâ herkese tekrâr i'lân ve işâ'ate ve zât-ı Şevket-me'âb-ı cihândârâneme ve râfi'u cenâb-ı hâlik-i'l-berâyâ olan aceze-i memleket ve fukarâ-yı ra'iyetin herhâlde himâyet ve sıyânetleri istihâl-i esbâb-ı âsâyiş veistirâhatleri esrine ve isticlâb-ı mehâsin-i teveccühât-ı mülûkâne ve bi'l-ittifâk ve ihtimâm ve dikkat ve hulâfından be-gâyet ittikâ ve mübâ'adet eylemeniz bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuşdur... Fermandan anlaşılcağı üzere Sekban-ı Cedid ordusunun Yeniçerilerin menfaatlerine ters düşen fiiliyatlarda bulunması hasebiyle, Anadolu ve Rumeli'de isyanlara, anarŐiye mahal vermeleri ve isyanları desteklemelerinden ötürü fesh olunması kararı çıkmıŐtır.

6.5.3. Sultan II. Mahmut'un ilk Çocuğu Olan Fatma'nın Velâdeti

Sultan II. Mahmut'un ilk çocuğu olan Fatma Sultan 1809 yılında dünyaya geldi. Kız olmasına rağmen büyük bir sevinçle karşılanan Fatma Sultan için İstanbul'da bir hafta süren Şenlikler yapıldı. Bu olay Şer'iyye siciline Şu Şekilde yansımıştır: ... *Âl-i Osmân'ın sülâle-i selîlesi karîn-i ukde-i te'hîr olmakdan nâşî taht-ı âli-baht-ı Şehriyârî üzere*

*cülûs-i hümayûn-ı şâhânem vâki' olaludan berü ufk-ı efrûz-i saltanat-ı seniyyemden bir kevkeb-i firûz-i pertevin tulû' ve irtifâ'ına âmme-i âlemiyân müterakkıye ve nigerân iken (sümme enşe'nâhü halkan âhar) matla'ından nûr-ı îlâm-ı sübhânî ve sâtı'-ı ve ahz-ı mevhibe-i samedânî tâli' olup işbu bin iki yüz yigirmi üç senesi mâh-ı Zilhicce-i Şerîfe'sinin on sekizinci mübârek Cuma günü kıbel-i mağribde (...) hadîka ikbâl ve yahtârı ve semere-i şecere (...) iclâl ve tâcdârî mazhar-ı eltâf-ı nüzhâtı **Fâtıma Sultan** alıyyetü'ş-şân ammerehe'llâhü te'âlâ (...) cilve-zîr-i mihr-i vucûd ve zîr- eفزâ-yı kehvâre şühûd olmakdan nâşî bi'l-cümle sâlikîn makarr-ı hilâfet-i sermed ü şâdmân ve inşâe'llâhü te'âlâ karîben terav dâverânemde nice şeref-âdegânın (ve yehebü limen yeşâü inâsen ve yehebü limen yeşâü'z-zükûr) müfâdınca firû-nihâde-şühûd olmalarından fâl-i hayr addiyle mevhibe-i rabbâniyye müterakkıye ve nekerât olmaları hasebiyle bu inâyet-i uz mâ ve ni'met-i cesîmenin edâ-yı şükriyçün makkarr-ı hükûmet olan mahrûse-i İstanbul'da id-i şerîf misillü yedi gün top ve endâhâtıyla icrâ-yı rusûm-ı şâdmânî ve meserret olunmağla işbu beşâret-i celîlenin aktâr-ı memâlik-i mahrûseme evâmîr-i alıyyem neşri ile kâffe-i ibâdullâhın hisseyâb-ı sermed kılınmış lâzime-taht-ı ni'mete bâdî olmakdan nâşî tebşîr-i velâdet-i¹⁰⁹ ... Femandan anlaşılacağı üzere velâdet saray üzerinde büyük sevinç yaratmış. Bunun neticesinde Sultan II. Mahmut mutluluğunu halkıyla paylaşmak ve halkını bu sevincine ortak etmek istemiştir. Endurûnî Vâsıf küçük sultanın doğumuna *O gül endâm bir al şâle bürünsün yürüsün/ Ucu gönlümü gibi ardınca sürünsün yürüsün* beyitini düşmüştü. Lakin Fatma Sultan'ın beşiği, ne yazık ki sadece altı ay sallanabildi¹¹⁰. Fatma Sultan'ın vefatı sicile yansımamıştır.*

¹⁰⁹ AŞS No: 12, Hkm No: 86. S. 43.

¹¹⁰ Erişim: [<http://haber.star.com.tr/pazar/ii-mahmutun-dayanilmaz-evlat-acisi/haber-856364>]

SONUÇ

Muhafaza edilerek günümüze kadar gelen şer'iyye sicilleri özel anlamda Osmanlı Devleti, genel anlamda ise Türk ve Dünya Tarihi açısından oldukça önemlidir. Şer'iyye sicilleri dönemlerinin içtimaî, siyasî, iktisadî hayatını ve kültürel yaşamını günümüze ulaştıran temel kaynaklardandır. Önemli bir tarihî muhtevayı kapsayan sicillerden yerli ve yabancı araştırmacılar XX. yy.dan itibaren yararlanmaya başlamışlardır.

Şer'iyye sicili Osmanlı tarihi için önemli olduğu kadar daha sonra Osmanlı Devleti toprakları üzerine kurulan devletlerin de tarihlerinin aydınlatılması için önemli ana kaynak hüviyeti taşımaktadırlar. Bu yönüyle birlikte siciller dönemin mahkeme kayıtları olup günümüz meselelerine dahi çözüm bulunması açısından önemlidirler.

12 Numaralı Antakya Şer'iyye Sicili temel olarak 94 sayfadan ve 184 hükümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde Antakya'nın İslâm öncesi, Haçlı ve Selçuklu, Osmanlı ve son olarak da Türkiye Cumhuriyeti dönemi tarihine genel olarak değinildi. Birinci bölümde Osmanlı Devleti'nin hukukî yapısı başlığı altında Osmanlı'da adliye teşkilatı açıklandı ve şer'iyye sicillerinin tarihe kaynaklık etmeleri bakımından önemine değinilip sicillerde geçen belge türleri ayrıntılı bir şekilde ele alındı. İkinci bölümde Antakya şer'iyye sicilleri başlığı altında sicillerin genel özellikleri ve transkripsiyonda takip edilen metod ele alındı. Bununla birlikte 12 Numaralı Antakya Şer'iyye Sicilinin transkripsiyonu yapıp sayfa hüküm özetleri tablolar halinde gösterildi. Son bölüm ise şer'iyye sicili değerlendirilme bölümü olup bu bölümde Osmanlı Devleti'nin sosyo-ekonomik yaşamında önemli yer tutan aile, verâset, vakıf, evlilik gibi temel konulara değinildi. Değerlendirmenin diğer aşamalarında tespit edilen inanış ve ırklar, sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel eşyalar, meslek grupları, vergiler, iskeleler; yer isimleri olarak vilâyet, sancak, kaza, nahiye, köy ve mahalle isimleri; mekân ve kişi olarak askerî ve resmî görevliler, yabancı ve gayri müslim adları, cami, medrese, vakıf, han, hamam, nehir ve önemli şahsiyetler ayrı başlıklar halinde ele alındı. Son olarak sicilde bahsi geçen savaş ve tarihi olaylar dönemin şartlarına uygun olarak değerlendirilip aktarılmaya çalışılmıştır.

İncelediğimiz dönemde Antakya’da canlı bir iktisadî hayatın varlığından söz edebiliriz. Gerek terekelerde geçen ticarî eşyalar, gerekse şehirde kalabalık bir esnaf grubunun bulunması ve bunlarla birlikte Osmanlı’daki vakıf sistemi bizi bu sonuca götürmektedir.

Tereke kayıtlarından bölge insanının ev eşyalarını, kişisel eşyalarını, mutfak malzemelerini, ziynet eşyalarını ve kıyafetlerini tespit edebilir ve bunların dönemin şartlarında değerlerinin ne olduğunu saptayabiliriz.

Döneme sosyal açıdan bakacak olursak; Antakya’da üç semavi din mensuplarının bir arada yaşaması ve aralarında kayda değer bir sürtüşme izinin sicile yansımamasından ötürü bölge halkının hoşgörü ve iyi komşuluk ilişkileri içinde yaşadığı kanısı güçlenmektedir.

Değerlendirme kısmında temel olarak şer’iyye sicilinden ve dönemin kaynaklarından ayrıntılı bir şekilde yararlanılıp dönemin paranoması çizilmeye çalışılmıştır. Şer’iyye sicilinin transkripsiyonu belgenin aslına sadık kalınarak yapılmaya çalışıldı. Bunun yanında içeriklerin tablolar halinde ayrıntılı verilmesine dikkat edildi. Sonuç itibariyle yapılan çalışma Antakya’nın yerel tarihi için önemli olduğu kadar Osmanlı Devleti’nin 19. yy.’ı için de önem arz etmektedir.

Antakya kültürlerin ve inançların buluştuğu bir noktada bulunması hasebiyle konumu bakımından büyük bir önem ihtiva eder. Hemen hemen tarihin her dönemine tanıklık eden kent, kozmopolit bir yapıya sahiptir. 12 Numaralı Antakya Şer’iyye Sicilinin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi (H. 1222-1226 / M. 1807-1810) adlı tezin dönemi her yönüyle günümüze yansıtılmaya çalışılmıştır.

Çalışma şer’iyye sicili dönemindeki Antakya’nın idarî, sosyal, kültürel, hukukî, iktisadî ve demografik yapısı hakkında önemli bilgiler sunmakla birlikte özellikle yerel tarihi yazıcılığı için de önem arz etmektedir. Sadece Antakya’sicillerinin değil tüm şer’iyye sicillerinin okunup ilim âleminin hizmetine sunulması gerekmekte, dönemlerin ve bölgelerin bilinmeyenlerinin açığa kavuşturulması da ayrı bir önem taşımaktadır.

Söz konusu bu çalışma iki yılda tamamlanmıştır. Bu süre zarfında desteğini, emeğini, bilgisini, deneyimini ve her şeyden önemlisi sabrını esirgemeyen değerli hocam ve aynı zamanda tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Rahmi TEKİN’e şükranlarımı sunarım.

BİBLİYOGRAFYA

- ABACI, Nurcan, *Bursa Şehri'nde Osmanlı Hukukunun Uygulanması (17. Yüzyıl)*, Ankara, 2001.
- ADA, Serhan, *Türk-Fransız İlişkilerinde Hatay Sorunu*, İstanbul, 2013.
- AKDAĞ, Mustafa, *Türkiye'nin İktisadi ve İçtimai Tarihi*, İstanbul, 2010.
- AKGÜNDÜZ, Ahmet, ‘‘Şer‘iyye Mahkemeleri ve Şer‘iyye Sicilleri’’, *Türkler*, X, Edt: Hasan Celâl Güzel - Kemal Çiçek - Salim Koca, Ankara, 2002.
- AKGÜNDÜZ, Ahmet, *Şer‘iyye sicilleri*, TDAV, I, İstanbul, 1988.
- AKSOY, İlhan, ‘‘Türklerde Aile ve Çocuk Eğitimi’’, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, IV, Sayı: 16, Adana, 2011.
- ARMAOĞLU, Fahir, *20. Yüzyıl Siyası Tarihi*, İstanbul, 2007.
- AŞS, No: 12.
- AYDIN, M. Akif, ‘‘Osmanlı’da Hukuk’’, *Osmanlı Devleti Tarihi*, II, İstanbul, 1999.
- BAŞ, Yaşar - Rahmi Tekin, *Maraş Vakıfları (Dilkadirli ve Osmanlı Dönemi)*, Konya, 2007.
- BAYINDIR, Abdülaziz, *İslâm Muhâkeme Hukuku (Osmanlı Devri Uygulamaları)*, İstanbul, 1986.
- BAYRAKTAR, Nuray, *20 Nolu Antakya Şer‘iyye Sicili (H. 1245-1246/M. 1829-1831) (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi)*, Hatay, 2008.
- BOZATAY, Şeniz Anbarlı - Konur Alp Demir, ‘‘Osmanlı Adli ve İdari Sisteminde Kadılık (Kurumsal Bir Değerlendirme)’’, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, VI, Burdur, 2014.
- CANPOLAT, Atilla, *Hatay Türkmen Aşiretleri ve Bu Aşiretlerin İskânı (18. ve 19. Yüzyıllar) (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi)*, Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş, 2006.
- ÇADIRCI, Musa, *Tanzimat Döneminde Anadolu Kentlerinin Ekonomik ve Sosyal Yapısı*, Ankara, 1997.

- CELİK, Mehmet Yusüf, *50 No'lu Antakya Şer'iyeye Sicili (H.1316-1318 / M. 1898-1901) (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi)*, Hatay, 2012.
- ÇİLOĞLU, Fahrettin, *Kurtuluş Savaşı Sözlüğü*, İstanbul, 1999.
- DAĞISTAN, Adil - Adnan Sofuoğlu, *İşgalden Katılıma Hatay*, Ankara, 2008.
- DEVELLİOĞLU, Ferit, *Osmanlıca - Türkçe Ansiklopedik Lûgat*. Ankara, 2004.
- EKİNCİ, Ekrem Buğra, ‘‘Osmanlı Devleti'nde Mahkemeler ve Kadılık Müessesesi Literatürü’’, *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, XIII, İstanbul, 2005.
- Erişim: [<http://haber.star.com.tr/pazar/ii-mahmutun-dayanılmaz-evlat-acisi/haber-856364>]
- Erişim: [<http://www.antakya.bel.tr/icerik/29/12/habibi-neccar-camiisi.aspx>]
- Erişim: [<http://www.ehlisunnetbuyukleri.com/İslam-AlimleriAnsiklopedisi/Detay/IMAM -I-AZAM-Ebu-Hanife/1019>]
- Erişim: [<http://www.islamansiklopedisi.info/dia/ayrmetin.php?idno=d430129>]
- Erişim: [http://www.turkcebilgi.com/hatay_devleti]
- Erişim: [<http://www.vgm.gov.tr/icerikdetay.aspx?Id=157>]
- Erişim: [www.neredennereye.com]
- GÜL, Abdülkadir, *Kültürlerin Kaynaştığı Şehir Antakya*, Ankara, 2014.
- GÜNEL, Burhan, *Sonsuz Aşkım Hatay*, İstanbul, 2006.
- HALAÇOĞLU, Yusuf, ‘‘Klasik Dönemde Osmanlı Devlet Teşkilatı’’, *Türkler*, VI, Edt: Hasan Celal Güzel - Ali Birinci, Ankara, 2002.
- HARRENT, Albert, *Antakya Akademisi*, Çev: Vedii İlmen, İstanbul, 2003.
- İNALCIK, Halil, ‘‘Mahkeme’’, *DİA*, VII, İstanbul, 1957.
- KARA, Adem, *XIX. Yüzyılın ilk Yarısında Antakya (1800-1850) (Basılmamış Doktora Tezi)*, Ankara, 2004.
- KAZICI, Ziya, *Osmanlı'da Yerel Yönetim: İhtisâb Müessesesi*, İstanbul, 2006.
- KURT, Yılmaz, *Osmanlıca Dersleri*, II, Ankara, 1997.

- KÜTÜKOĞLU, Mübahat S., *Osmanlı Belgelerinin Dili, (Diplomatik)*, İstanbul, 1986.
- KÜTÜKOĞLU, Mübahat S., ‘‘Temessük’’, *DİA*, XL, İstanbul, 1991.
- LEVY, R., ‘‘Muhtesib’’, *DİA*, VIII, İstanbul, 1971.
- ORTAYLI, İlber, *Son İmparatorluk Osmanlı*, İstanbul, 2008.
- ORTAYLI, İlber, ‘‘ Osmanlı İmparatorluğu’nda Millet Sistemi’’, *Türkler*, VI, Edt: Hasan Celal Güzel- Ali Birinci, Ankara, 2002.
- ORTAYLI, İlber, *Osmanlı Toplumunda Aile*, İstanbul, 2009.
- ÖZCAN, Abdükadir, ‘‘Çuhadar’’, *DİA*, III, İstanbul, 1991.
- ÖZCAN, Abdülkadir, ‘‘Sekban’’, *DİA*, XXXVI, İstanbul, 2009.
- ÖZCAN, Abdülkadir, ‘‘Sekban-ı Cedid’’, *DİA*, XXXVI, İstanbul, 2009.
- ÖZÇELİK, İsmail *Tarih Araştırmalarında Yöntem ve Teknikler*, Ankara, 2001.
- ÖZKAN, Osman, *138 numaralı Adana Şer‘iyye Sicilinin (H. 1323-1326/M. 1905-1908) Transkripsiyon ve Değerlendirmesi (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi)*, Şanlıurfa, 2004.
- ÖZONUR, Şebnem, *Antakya Haçlı Prinkepliği’nin Sonu (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi)*, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul, 2008.
- ÖZTÜRK, Nazif, ‘‘ Osmanlı Döneminde Vakıflar’’, *Türkler*, VI, Edt: Hasan Celal Güzel - Ali Birinci, Ankara, 2002.
- ÖZTÜRK, Sait, *İstanbul Tereke Defterleri (Sosyo-Ekonomik Tahlil)*, OSAV, İstanbul, 1995.
- SAHİLLİOĞLU, Halil, ‘‘Antakya’’, *DİA*, III, İstanbul, 1991.
- SAMİ, Şemseddin, *Kâmus-ı Türkî*, İstanbul, 2009.
- STRANGE, G. LE, ‘‘Antakya’’, *İslâm Ansiklopedisi*, I, Eskişehir, 1997.
- TUĞLACI, Pars, *Osmanlı Şehirleri*, İstanbul, 1985.
- TURAN, Osman, *Türk Cihan Hâkimiyeti Mefkûresi Tarihi*, İstanbul, 1981.
- UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, *Osmanlı Devletinin İlmiye Teşkilatı*, Ankara, 1988.

ÜNAL, Mehmet Ali, *Osmanlı Müesseseleri Tarihi*, Isparta, 2007.

YAKUT, Esra, "XIX. Yüzyılda Orta Anadolu Bölgesi'nde Evliliğın Ortaya Çıkışı, Sona Ermesi ve Sonuçları", *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, XII, Sayı:1-2, Ankara, 2008.

YEDİYILDIZ, Bahaeddin, "Klasik Dönem Osmanlı Toplumuna Genel Bir Bakış", *Türkler*, VI, Edt: Hasan Celal Güzel - Ali Birinci, Ankara, 2002.

YEĞİN, Abdullah, *Yeni Lugat*, İstanbul, 1997.

YENİPINAR, Uysal, *Hatay*, İzmir, 2010.

YÜKSELEN, Cemal - Emal Gönenç Güler, *Antakya Marka Kent (Görüş ve Öneriler)*, Ankara, 2009.

ÖZET

Tezimizin amacı çok değerli bilgiler içerdiği bilinen Şer‘iyye sicillerinin kullanımını sağlamak ve bu belgeler aracılığıyla tarihe katkıda bulunmaktır. Bilindiği gibi siciller Osmanlı toplumunda kadıların tuttuğu mahkeme kayıtlarıdır. Ekonomik, sosyal, kültürel ve tarihi konular yönünden önemli belgelerdir.

Çalışmamızda öncelikle Antakya’nın tarihi, kültürel ve sosyo-ekonomik yönlerine temas edilerek açıklanmaya çalışıldı. Daha sonra (H. 1222-1226 / M. 1807-1810) yılları arasını ihtiva eden 12 Numaralı Antakya Şer‘iyye Sicili’nin incelenmesi ve Sicilin Osmanlıca metninin günümüz Türkçesine en iyi şekilde çevrilmeye çalışıldı.

Sicilde geçen 94 belgenin tamamının transkripsiyonu yapılarak değerlendirildi. Belgede yer alan hükümlerin özeti tablo halinde verildi. Sicilde; verâset, vesâyet, vekâlet, tereke taksimleri gibi konular yer almaktadır.

Şer‘iyye sicilleri kaydedildiği dönem hakkındaki en orijinal bilgileri içermektedir. Bu bilgiler ışığında dönemin sosyal, idarî, hukukî, iktisadî ve kültürel yapısı hakkında bilgilere ulaşmak mümkündür. Bu amaç doğrultusunda sicilde yer alan yer isimleri, resmi görevlilerin isimleri birer birer tespit edildi. Yine sicilde geçen camii, medrese, han, hamam ve diğer dinî; sosyo-kültürel yapıların birer birer tespiti yapıldı. Bununla birlikte dönemin giyim-kuşamı ve yapılarında kullanılan eşyaların tespiti yapıldı. Yine dönemin iktisadî yapısı hakkında genel bilgiler verilip meslek grupları, çarşıları, dükkânları, esnaf grupları, iskeleleri tespit edildi. Ayrıca dönemin eşya fiyatları ve hayvan fiyatlarına terekeler vasıtasıyla tespit edilmeye çalışıldı.

Sonuç olarak bu çalışma ile Antakya’nın (H. 1222-1226 / M. 1807-1810) yılları arasındaki sosyal, kültürel, hukukî ve ekonomik durumu siciller sayesinde aydınlatılmaya çalışılmıştır.

ABSTRACT

The aim of my thesis is to carry out the usage of religious registries which are known to include very precious knowledge and to make a contribution to the history by means of them. As it is known through Ottoman society, registries are the records which are saved in folders by kadis. They are important documents from the point of economical, social, cultural and historical subjects.

In my thesis study, first of all it was tried to be explained by touching historical, cultural and socio-economical sides of Antakya. After that the (H. 1222-1226 / M. 1807-1810) examination of 12 numbered Antakya Religious Registry and its translation from Ottoman language to our day's was tried to be made.

The whole of the 94 documents included in the registry was evaluated by making their transcriptions the summary of the provisions was shown in a table in the registry, the subjects such as heredity, ward, proxy, inheritance divisions are taking place.

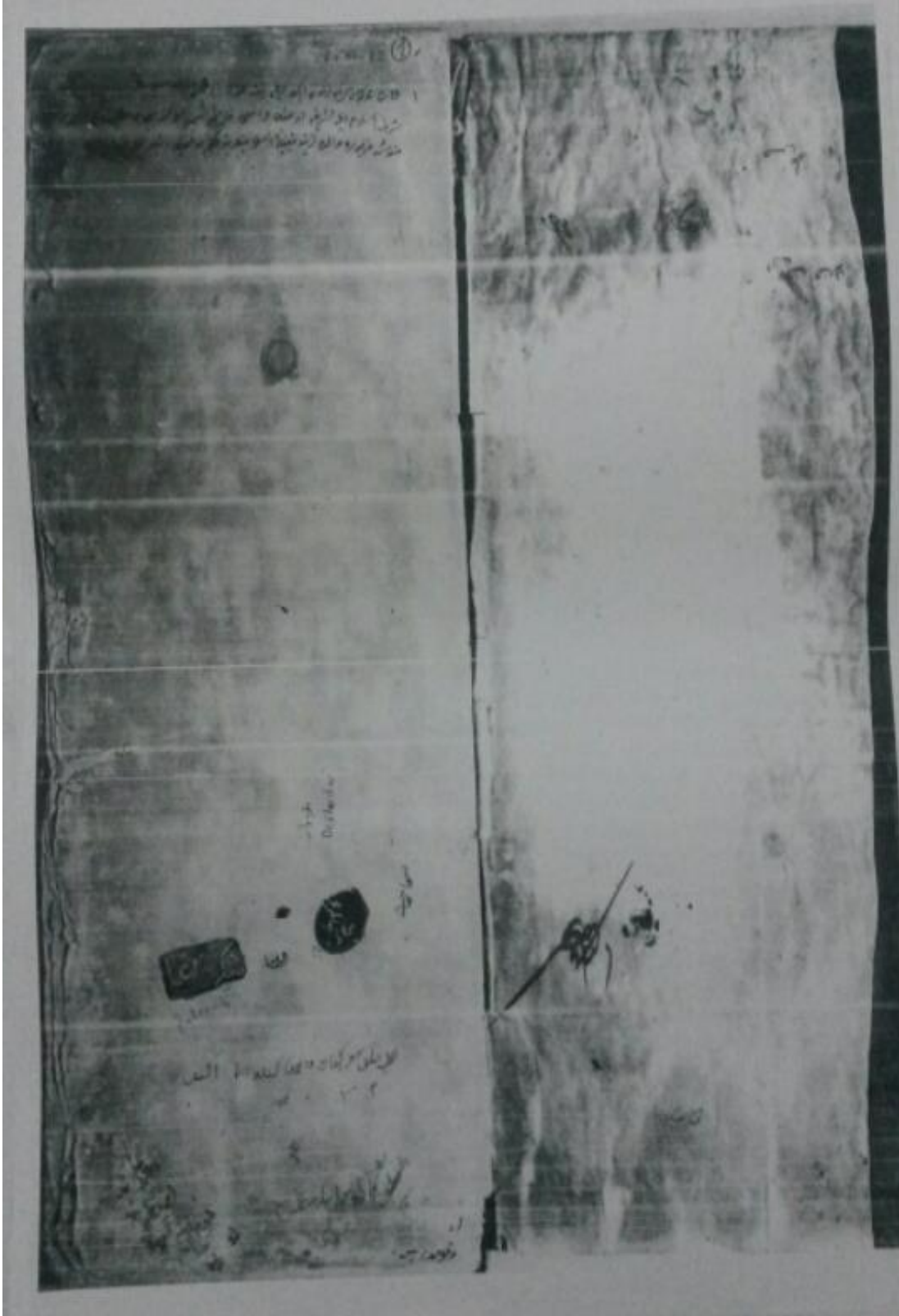
Religious Registries are including the most original knowledge of the period in which they were recorded in the light of these informations, it is possible to reach the knowledge about the social, administrative, economical, cultural systems of this period.

For this purpose the names of the place and the official attendants taking place in the registry were identified by one nine the less, the identification of the mosque, madrasainn, hammam and the other socio-cultural constructions included in the registry was done one by one. On the other hand, the clothes and the furnitures of the period was mentioned. And also financial status and the typical constructions of the period were identified and the job groups, bazaars, shops, tradesman groups and parts were identified also, the costs of the furniture and animals were studied on to be identified by means of the inheritances.

As a conclusion, by this study; social, cultural, judicial and economical states of Antakya between the years of (H. 1222-1226 / M. 1807-1810) were researched to be lightened by means of the registries.

EKLER

EK 1: 12 Numaralı Antakya Şer'iyeye Sicili'nin ilk Sayfası

EK 2: 12 Numaralı Antakya Şer'iyeye Sicili'nin 22-23 Numaralı Sayfaları

EK 3: 12 Numaralı Antakya Şer'iyeye Sicili'nin 28-29 Numaralı Sayfaları

EK 5: 12 Numaralı Antakya Şer'iyeye Sicili'nin 86-87 Numaralı Sayfaları

EK 6: 12 Numaralı Antakya Şer'iyeye Sicili'nin Son Sayfası

